

Förbundsstämma 2021 Studiefrämjandet

Stämmohandlingar

*Stämmohandlingarna har uppdaterats 2021-05-27.

Deltagarlistan och preliminär röstlängd har då uppdaterats och en handling har tillkommit till ärendelistans beslutspunkt 22, Anmälan av val av personalrepresentant och personlig ersättare som adjungeras till förbundsstyrelsen. Ett fåtal mindre skriv- och syftningsfel har även korrigerats i handlingarna.

Innehåll

Förord	5
Beslutsordning och program	6
Guide till Studieförbundets förbundsstämma	9
Förslag till arbetsordning	14
Deltagarlista	21
Föredragningslista	25
1. Förbundsstyrelsen öppnas	27
2. Val av minst två ordföranden för förbundsstyrelsen	28
3. Anmälan om förbundsstyrelsens beslut om sekreterare för förbundsstyrelsen	29
4. Val av två protokolljusterare tillika rösträknare	30
5. Fastställande av röstlängd	31
5.1 Preliminär röstlängd	32
5.2 Ombudsfördelning	35
6. Fråga om närvaro- och yttranderätt på förbundsstyrelsen	36
7. Fråga om förbundsstyrelsens behöriga utlysande	37
8. Fastställande av föredragningslista	38
9. Val av kommitté på tre personer som förbereder val av valberedning enligt föredragningslistans punkt 26	39
10. Förbundsstyrelsens verksamhetsberättelse med årsredovisning	40
11. Revisorernas berättelse	41
12. Fastställande av resultat- och balansräkning, förslag till disposition av fastställt resultat	42
13. Fråga om ansvarsfrihet för förbundsstyrelsen	43
14. Rapporter från förbundsstyrelsen	44
14.1 Rapport från förbundsstyrelsens arbete från föregående förbundsstämma	45
14.1 Bilaga 1 – Rapport över arbetsgruppen för styrdokument och policyers arbete	48
14.1 Bilaga 2 – Policy för hantering av styrdokument	50
15. Motioner och förbundsstyrelsens förslag	53
a) Förbundsstyrelsens förslag (propositioner)	
15a.1 Proposition 1: Förändrade stadgar för Studieförbundet	55
15a.2 Proposition 2: Stärkt förmåga att ta ansvar för statsbidraget	58
15a.2 Bilaga 1 – Uppföljning av Studieförbundet och fortsatta åtgärder 2021-, Folkbildningsrådet 2021-03-17	62
15a.2 Bilaga 2 – Stärkt förmåga att ta ansvar för statsbidraget – behov och förutsättningar	67
15a.2 Bilaga 3 – Rapport Studieförbundets utökade granskning 2020 till Folkbildningsrådet (Projekt Fenix)	83
15a.2 Bilaga 4 – Delrapport Studieförbundets nuläge, Strategi 2131	112
15a.2 Bilaga 5 – Delrapport Studieförbundets önskade läge, Strategi 2131	127
15a.2 Bilaga 6 – Ekonomiska förutsättningar för Studieförbundet	130
15a.2 Bilaga 7 – Etikhandlingsplan	140
15a.2 Bilaga 8 – Åtgärdsplan för ökad kvalitet och kontroll i verksamheten	151
15a.3 Proposition 3: Fastställande av arbetsordning för valberedning och förtroendevald revisor	156
15a.3 Bilaga 1 – Förslag till arbetsordning för valberedning i Studieförbundets avdelning	158

15a.3 Bilaga 2 – Förslag till arbetsordning för förtroendevald revisor i Studieförbundets förbund	161
15a.3 Bilaga 3 – Förslag till arbetsordning för förtroendevald revisor i Studieförbundets avdelning	164
b) Motioner	
15b.1 Förbundsstyrelsens yttrande över motion 1	167
15b.1 Motion 1: Ekonomisk plattform för våra avdelningar	168
15b.2 Förbundsstyrelsens yttrande över Motion 2	170
15b.2 Motion 2: Angående revisionsarbetet	171
15b.3 Förbundsstyrelsens yttrande över Motion 3	173
15b.3 Motion 3: Angående förbundsstyrelsens godkännande av verksamhetschef	174
15b.4 Förbundsstyrelsens yttrande över Motion 4	176
15b.4 Motion 4: Angående biträdande verksamhetschef i stadgarna	177
15b.5 Förbundsstyrelsens yttrande över Motion 5	178
15b.5 Motion 5: Fördelning av statsbidrag	180
15b.6 Förbundsstyrelsens yttrande över Motion 6	181
15b.6 Motion 6: Stadgeändring gällande koncernstyrning	182
15b.7 Förbundsstyrelsens yttrande över Motion 7	183
15b.7 Motion 7: Stadgeändring gällande förbundsstämmans ombud § 10	184
15b.8 Förbundsstyrelsens yttrande över Motion 8	185
15b.8 Motion 8: Tidigarelägg avdelningarnas årsmöten och förbundsstämman	187
17. Fastställande av ekonomiska riktlinjer samt ekonomisk ram för riksförbundets verksamhet	188
17.1 Förslag till ekonomiska riktlinjer och ekonomisk ram för Studieförbundets riksförbund 2022 och 2023	189
18. Fastställande av ekonomisk ersättning till förbundsstyrelse, revisorer och valberedning	191
18.1 Valberedningens förslag till ekonomisk ersättning	192
19. Val av förbundsordförande för två år	193
20. Val av vice förbundsordförande för två år	194
21. Val av nio övriga ledamöter i förbundsstyrelsen för två år	195
19-21.1 Valberedningens förslag till förbundsstyrelse	196
19-21.2 Presentation av valberedningens arbete och förslag till förbundsstyrelse	197
22. Anmälan av val av personalrepresentant och personlig ersättare som adjungeras till förbundsstyrelsen	205
23. Fastställande av process och villkor för avdelningarnas upphandling av registrerat revisionsbolag	206
23.1 Process för upphandling av revisionsbolag	207
24. Val av auktoriserad revisor, med personlig, auktoriserad ersättare, förtroendevald revisor samt ersättare för den förtroendevalda revisorn, alla för två år	211
24.1 Valberedningens förslag till val av revisorer	212
25. Fastställande av arbetsordning för valberedningen	213
25.1 Arbetsordning för valberedning för Studieförbundets förbund	214
26. Val av fem ledamöter i valberedning för två år, varav en sammankallande	217
27. Justering av personval	218
28. Ordet är fritt	219
29. Förbundsstämman avslutas	220
Protokoll från förbundsstämman 2019	221

FÖRORD

Välkommen till Studieförbundets förbundsstämma 2021!

Förbundsstämman är Studieförbundets medlemmars möjlighet att påverka framtida vägval i organisationen. Vid årets förbundsstämma kommer vi, i vanlig ordning, att behandla flera viktiga frågor som har stor betydelse för Studieförbundets framtid. I förslagen till förbundsstämman 2021 har vi att ta ställning till motioner från Studieförbundets avdelningar samt till förbundsstyrelsens propositioner. Med anledning av coronapandemin hålls stämman digitalt med videomötesverktyget Zoom, samt med stöd av beslutsmötesverktyget VoteIT.

Det här samlade kompendiet innehåller alla handlingar till de ärenden som kommer behandlas på förbundsstämman. Av miljöskäl har vi valt att inte trycka några handlingar till förbundsstämman, i stället publiceras alla handlingar på vår stämmowebb, www.studieforbundet.se/forbundsstamma.

Där hittar du även all information, hålltider och praktiska detaljer som är viktiga att ha koll på inför förbundsstämmohelgen.

Vi tar oss igenom dagordningen med stöd av det digitala mötesverktyget VoteIT, som alla ombud och övriga deltagare bjuds in till ca två veckor innan förbundsstämmans öppnande. I VoteIT publiceras varje handling som en enskild PDF under respektive ärende.

Vi vill att du ska uppleva att Studieförbundet står för öppenhet och demokrati. Att du som ombud ska känna dig informerad, trygg och delaktig i de beslut som fattas. Vi tror och hoppas att detta kommer att leda till bättre och mer genomarbetade beslut, som kan föra hela vår organisation framåt.

För att du som ombud ska kunna förbereda dig på bästa sätt inför stämman bjuder vi in till fyra dialog- och informationssamtal om de ärenden som förbundsstämman ska behandla. Syftet med dessa är att presentera de ärenden som förbundsstämman ska behandla och möjliggöra en fördjupad dialog kring dem. Läs mer om möten och ta del av samtliga datum via den här länken <https://www.studieforbundet.se/forbundsstamma/moten-infor-stamman/datum-for-moten/>.

Vi erbjuder även ett antal utbildningstillfällen i mötesverktygen Zoom och VoteIT så att du som vill kan få öva på verktygen inför förbundsstämmohelgen. Utbildningarna genomförs i Zoom den 10 och 11 maj, samt i VoteIT den 17 och 18 maj. Mer information om mötesverktyg och utbildningstillfällen hittar du här <https://www.studieforbundet.se/forbundsstamma/digitala-motesverktyg/>.

Varmt välkomna till vår digitala förbundsstämma den 29–30 maj!

Tommy Winberg
Förbundsordförande

BESLUTSORDNING OCH PROGRAM

Program med förslag till beslutsordning

Förbundsstämman genomförs i Zoom och med stöd av beslutsverktyget VoteIT.

Nedan redogörs för förslag till beslutsordning för förbundsstämman, det vill säga i vilken ordning stämmans beslut ska fattas. Därtill finns handlingen **Förslag till arbetsordning** för förbundsstämman, som redogör för hur förbundsstämman föreslås arbeta, samt handlingen **Guide till Studieförbundets förbundsstämma** som innehåller praktisk information inför förbundsstämman.

Siffrorna i parentes refererar till respektive ärendes nummer på den föreslagna föredragningslistan, se **Föredragningslista** för förbundsstämman 29-30 maj (s.25).

Lördag 29 maj

- 08.00 Det digitala mötesrummet öppnar i Zoom
Ombuden kan logga in i mötet och har möjlighet att testa ljud och bild.
- 09.00 Välkommen till förbundsstämman
Introduktion till mötesdagarna, genomgång av praktisk information, support, pauser mm.
- 09.15 Stämmoförhandlingar – block 1 *formalia*
- Stämman öppnas (1)
 - Val av minst två ordföranden för stämman (2)
 - Anmälan av styrelsens beslut om sekreterare för stämman (3)
 - Val av två protokollsjusterare, tillika rösträknare (4)
 - Fastställande av röstlängd (5)
 - Fråga om närvaro- och yttranderätt på stämman (6)
 - Fråga om stämmans behöriga utlysande (7)
 - Fastställande av föredragningslista och arbetsordning för stämman (8)
 - Val av kommitté på tre personer som förbereder val av valberedning enligt punkt 26 (9)
- 10.00 Paus med fika på eget håll
- 10.30 Stämmoförhandlingar – block 2 *behandling av de två föregående verksamhetsåren*
- Förbundsstyrelsens verksamhetsberättelse med årsredovisning för verksamhetsåren 2019 och 2020 (10)
 - Revisorernas berättelse för verksamhetsåren 2019 och 2020 (11)
 - Fastställande av resultat- och balansräkning, förslag till disposition av fastställt resultat (12)
 - Fråga om ansvarsfrihet för styrelsen (13)
 - Rapporter från förbundsstyrelsen (14)
- 11.30 Lunch

12.45 Utdelning av Ugglestipendiet

13.15 Information från Folkbildningsrådet
(Maria Graner, generalsekreterare på Folkbildningsrådet)

13.30 Stämmoförhandlingar – block 3 *behandling av motioner och förbundsstyrelsens förslag*

- Motioner och förbundsstyrelsens förslag (15a)
 - 15a. Förbundsstyrelsens förslag (propositioner)
 - 15a.1 Förändrade stadgar för Studieförbundet
 - 15a.2 Stärkt förmåga att ta ansvar för statsbidraget
 - 15a.3 Fastställande av arbetsordning för valberedning och förtroendevald revisor

14.30 Paus

15.00 Stämmoförhandlingar – block 3 *forts.*
Motioner och förbundsstyrelsens förslag (15a)

- 15b. Motioner
 - 15b.1 Ekonomisk plattform för våra avdelningar
 - 15b.2 Angående revisionsarbetet
 - 15b.3 Angående förbundsstyrelsens godkännande av verksamhetschef
 - 15b.4 Angående biträdande verksamhetschef i stadgarna
 - 15b.5 Fördelning av statsbidrag
 - 15b.6 Stadgeändring koncernstyrning
 - 15b.7 Stadgeändring gällande förbundsstämmans ombud § 10
 - 15b.8 Tidigarelagg årsmöten och förbundsstämma

16.30 Förbundsstämman ajourneras för dagen

Söndag 30 maj

08.00 Det digitala mötesrummet öppnar i Zoom
Ombuden kan logga in i mötet och har möjlighet att testa ljud och bild

09.00 Välkommen till förbundsstämman, dag 2

Förbundsstämman återupptas

Stämmoförhandlingar – block 4 *fastställande av ekonomiska riktlinjer samt ekonomisk ram 2022-23*

- Fastställande av röstlängd (5)
- Fastställande av ekonomiska riktlinjer samt ekonomisk ram för riksförbundets verksamhet (17)

10.00 Paus

10.30 Stämmoförhandlingar – block 5 *val av förtroendevalda*

- Fastställande av ekonomisk ersättning till förbundsstyrelse, revisorer och valberedning (18)
- Val av förbundsordförande för två år (19)
- Val av vice förbundsordförande för två år (20)
- Val av nio övriga ledamöter i förbundsstyrelsen för två år (21)
- Anmälan av val av personalrepresentant och personlig ersättare som adjungeras till förbundsstyrelsen (22)
- Fastställande av process och villkor för avdelningarnas upphandling av registrerat revisionsbolag (23)
- Val av auktoriserad revisor, med personlig, auktoriserad ersättare, förtroendevald revisor samt ersättare för den förtroendevalda revisorn, alla för två år (24)
- Fastställande av arbetsordning för valberedningen (25)
- Val av fem ledamöter i valberedningen för två år, varav en sammankallande (26)
- Justering av personval (27)
- Ordet är fritt (28)
- Förbundsstämman avslutas (29)

11.30 Avslutning av den digitala förbundsstämman

GUIDE TILL STUDIEFRÄMJANDETS FÖRBUNDSSTÄMMA

Om Studieförbundets förbundsstämma 2021

Studieförbundets förbundsstämma genomförs digitalt den 29-30 maj. För genomförande av mötet kommer videomötesverktyget Zoom samt beslutsmötesverktyget VoteIT användas. VoteIT kommer att användas som verktyg för yrkanden inför möteshelgen den 29-30 maj samt som stöd för yrkande- och beslutsprocesser under förbundsstämman.

Denna guide innehåller information om det praktiska kring genomförandet av förbundsstämman. Här hittar ombud och gäster information om utbildningstillfällen och informations- och dialogmöten inför förbundsstämmanhelgen, samt om rekommenderade förberedelser inför den avslutande möteshelgen den 29-30 maj. Guiden utgör tillsammans med dokumenten **Beslutsordning och program** för Studieförbundets förbundsstämma 2021 samt **Förslag till arbetsordning** för förbundsstämman beskrivningen av hur förbundsstämman ska genomföras.

Mötets genomförande

Studieförbundets förbundsstämma genomförs som ett antal förberedande diskussions- och dialogmöten samt med en sammanhängande möteshelg för beslutsfattande den 29-30 maj. Under förbundsstämmanhelgen används videomötesverktyget Zoom och beslutsverktyget VoteIT.

För mer information om tider för beslutsmötet och om ordningen för beslutspunkterna, se **Beslutsordning och program** för Studieförbundets förbundsstämma 2021.

Förbundsstämmans innehåll

De ärenden som ska behandlas av förbundsstämman 2021 finns i dokumentet **Föredragningslista** för Studieförbundets förbundsstämma 2021. Föredragningslistan kommer att fastställas av förbundsstämman under beslutspunkt 8.

Dialog- och informationsmöten

Inför förbundsstämmanhelgen genomförs ett antal förberedande informations- och dialogmöten i syfte att presentera de handlingar och beslutsärenden som förbundsstämman ska behandla, samt möjliggöra för frågeställningar och dialog kring de beslut som stämmans ombud tillsammans ska fatta.

Syftet med de förberedande mötena är att fördjupa dialogen mellan förbundsstämmans ombud kring de beslut som förbundsstämman ska fatta. Vi ser gärna att så många ombud som möjligt närvarar vid dessa möten för att lyssna in förslag och delta i diskussion om stämmans kommande beslut. Det ger ombuden större delaktighet och inflytande i förbundsstämmans beslut samt gör att beslutsprocessen fördjupas och förbättras.

Dialog- och informationsmöten genomförs i Zoom under följande datum (inom parentes anges det ärende på ärendelistan som kommer att behandlas):

- 20 maj kl. 19:00-21:00 (ärende 10-14)
- 23 maj kl. 17:00-19:30 (ärende 15b)
- 24 maj kl. 19:00-21:00 (ärende 15a)
- 25 maj kl. 19:00-21:00 (ärende 17 samt 18-21)

Inga formella beslut kommer att fattas vid de förberedande dialog- och informationsmötena. Däremot är det möjligt att från och med den 20 maj inkomma med yrkanden i förbundsstämmans ärenden. Yrkanden skrivs in i VoteliT under det ärende som yrkandet berör. För hantering av VoteliT, se Mötesverktyg.

Dialog- och informationsmötena leds av en moderator som leder agendan för mötet, fördelar ordet och ser till att mötet håller tiden. Vid varje dialog- och informationsmöte närvarar minst en ledamot från förbundsstyrelsen.

Alla dialog- och informationsmöten kommer att spelas in och delas med förbundsstämmans ombud, för dem som eventuellt vill titta igen eller för dem som inte hade möjlighet att delta i respektive möte.

Arbetsformer under beslutsmöteshelgen

Förbundsstämmans formella arbets- och beslutsformer beskrivs i dokumentet **Förslag till arbetsordning** för förbundsstämman.

Mötesverktyg

Vi kommer att använda oss av två huvudsakliga verktyg för att genomföra förbundsstämman.

- Under förbundsstämmohelgen den 29-30 maj samt under dialog- och informationsmöten kommer videomötesverktyget Zoom att användas tillsammans med beslutverktyget VoteliT.
- Beslutsverktyget VoteliT används även i förberedelserna inför det beslutande mötet, genom att samla och dokumentera eventuella yrkanden.

Utbildningstillfällen kommer att erbjudas i samtliga mötesverktyg för de mötesdeltagare som önskar. Se **Mötesstöd och teknisk support**.

Zoom

Zoom är ett videomötesverktyg som möjliggör digitala möten. Uppkoppling i mötet kan ske via mobiltelefon, surfplatta eller dator.

För att delta i mötet på bästa sätt bör ombud och mötesdeltagare innan mötet testa att den utrustning som är tänkt att användas i mötet; exempelvis dator, webbkamera och headset (mikrofon och hörlurar) fungerar. Det är ombudens eget ansvar att säkerställa detta.

Vi erbjuder två utbildningstillfällen i Zoom, där ombud och mötesdeltagare får en grundläggande introduktion i mötesverktyget och kan testa sin utrustning. Utbildningstillfällena genomförs den 10 och 11 maj, se **Mötesstöd och teknisk support**.

VoteIT

VoteIT är ett digitalt system som används för beslutsfattande. I VoteIT kan mötesdeltagarna enkelt följa aktuella dagordningspunkter, diskutera beslutsärenden, lägga förslag och rösta under mötets gång.

VoteIT är en fri och öppen programvara som skapats av den ideella föreningen Betahaus, där Studieförbundets förbund är medlem.

Vid Studieförbundets förbundsstämma 2021 föreslås VoteIT användas för följande syften:

- som talarlista för ombuden att begära ordet i de ärenden som är under behandling,
- som ett arbetsflöde för yrkanden, dagordningspunkter och genomförande av förbundsstyrelsen – ombuden kan hela tiden följa vilka ärenden som är obehandlade, under behandling och färdigbehandlade,
- för att lämna yrkanden (förslag till beslut),
- för nomineringar vid personval
- för hantering av omröstningar,
- för möjlighet till diskussion kring ärenden och förslag, med taggar för koppling mellan diskussioner och yrkanden, samt
- för uppdatering av röstlängd och närvarokontroll.

Samtliga funktioner ovan finns beskrivna under avsnittet **Förslag till arbetsordning**.

Varje ombud och gäst vid förbundsstyrelsen får en inbjudan till att registrera sig i VoteIT via den e-post som uppgivits i anmälan. Inbjudan till mötet skickas ut den 14 maj. Om du behöver hjälp med inloggning i systemet eller med att registrera en användare, läs mer under **Mötesstöd och teknisk support**.

Inför förbundsstyrelsemötet kommer två utbildningstillfällen att erbjudas för de ombud som har behov av en genomgång av VoteIT. Utbildningstillfällena genomförs den 17 och 18 maj, se **Mötesstöd och teknisk support**.

Inför och under beslutsstyrelsemötet kommer det finnas teknisk support att kontakta vid behov och stöd för inloggning VoteIT.

Det är viktigt att du som ombud har loggat in och bekantat dig med VoteIT-systemet innan beslutsstyrelsemötet, så att vi kan säkerställa att alla konton fungerar och så att beslutsstyrelsemötet får bästa möjliga förutsättningar att genomföra omröstningar.

Tekniska tips för bättre deltagande

Vi rekommenderar att alla deltagare i förbundsstyrelsens plenumförhandlingar, såväl ombud som gäster, deltar med egen dator och ett väl fungerande headset med hörlurar och mikrofon.

Det kommer öka känslan av att alla deltar i mötet under samma villkor, förenklar för mötesdeltagarna att se varandra i mötet och tydliggör vem som pratar.

Om det finns behov av att sitta på samma geografiska plats, t.ex. på ett gemensamt kontor, går det såklart bra men det rekommenderas starkt att varje person deltar med egen dator. Sitt gärna åtskilt i eget rum för att minimera risken för rundgång i mötet samt för smittspridning av covid-19.

Varje ombud behöver ha tillgång till en egen enhet där inloggning i VotelT kan ske. Enheten kan vara densamma som den enhet från vilken ombudet deltar i mötet. Tänk på att testa detta innan förbundsstämмоhelgen och hitta ett sätt som du som ombud är bekväm med.

Mötesstöd och teknisk support

Inför beslutsmöteshelgen finns möjlighet att delta i utbildning för de mötesverktyg; Zoom och VotelT, som kommer att användas under förbundsstämman. Det är viktigt att du som känner dig osäker på något av dessa verktyg själv tar ansvar för att se till att du fått den kunskap du behöver för att delta i mötet.

Utbildning i Zoom genomförs vid två tillfällen och är frivillig att delta i för dig som vill öva på mötesverktyget inför förbundsstämman. Innehållet är detsamma vid båda utbildningstillfällena, ombuden väljer det datum som passar bäst.

Utbildning i Zoom genomförs

- den 10 maj kl. 19:00-20:00
- den 11 maj kl. 20:00-21:00

Utbildning i VotelT erbjuds vid två tillfällen och innehåller en genomgång av mötesverktyget samt möjlighet att öva sig på de funktioner som ska användas under förbundsstämman. Innehållet är detsamma vid båda utbildningstillfällena, ombuden väljer det datum som passar bäst.

Utbildning i VotelT genomförs

- den 17 maj kl. 19:00-20:00
- den 18 maj kl. 19:00-20:00

Inbjudan med länk till samtliga utbildningstillfällen skickas med e-post direkt till anmälda ombud och gäster.

Hjälp med inloggning eller registrering av användare i VotelT

Från och med måndagen den 17 maj kan du som behöver hjälp med inloggning eller registrering av användarkonto i VotelT kontakta Anders Wigren, se kontaktuppgifter nedan. Använd gärna mail i första hand och meddela på vilket telefonnummer vi kan nå dig, så hör vi av oss.

Support under förbundsstämмоhelgen

Om du har frågor om mötesystem inför förbundsstämman eller behöver hjälp under förbundsstämman, kontakta följande mötesfunktionärer:

- Kontaktperson Zoom är Lisa Malmgren, e-post lisa.malmgren@studieframjandet.se telefon 08-545 707 42

- Kontaktperson VotelT är Anders Wigren, e-post anders.wigren@studieframjandet.se telefon 08-545 707 33

Mötespresidiet

Beslutsmöteshelgen leds av två mötesordföranden. Därutöver kommer mötet att utse en mötesfunktionär med huvudsakligt ansvar för beslutsverktyget VotelT. Presidiet ser till att alla som vill får komma till tals under förbundsstämman och att mötet arbetar i enlighet med den arbetsordning som mötet beslutat om. Två mötesordföranden föreslås av valberedningen och väljs av förbundsstämman under föredragningslistans punkt 2.

Mötespresidiet har stöd av en mötessekreterare från Studiefrämjandets förbundskansli, som utsetts av förbundsstyrelsen och som anmäls under föredragningslistans punkt 3.

Utöver mötespresidiet och sekreteraren för stämman närvarar ett antal mötesfunktionärer som har som ansvar att se till att förbundsstämman kan genomföras korrekt samt att tekniken fungerar. Se mer information under rubriken **Närvarande på förbundsstämman**.

Närvarande på förbundsstämman

Vid förbundsstämman närvarar ombud från medlemmar i Studiefrämjandets förbund; representanter från Studiefrämjandets medlemsorganisationer på nationell nivå samt representanter från Studiefrämjandets avdelningsstyrelser. Därtill närvarar förbundsstyrelsen, förbundets revisorer, valberedningen, förbundschefen och ledningsgruppen på Studiefrämjandets riksförbund, verksamhetschefer från Studiefrämjandets avdelningar, verksamhetschefen på Studiefrämjandets Utbildningscenter Väst, mötespresidiet samt ett antal medarbetare från Studiefrämjandets förbundskansli. Även medlemsorganisationernas högsta chef eller en av denne utsedd ersättare erbjuds möjlighet att delta i förbundsstämman.

Livesändning av förbundsstämman

Förbundsstämmans beslutsmöte kommer att livesändas organisationsinternt för förtroendevalda och medarbetare i Studiefrämjandet. Livesändningen sker i Teams. De som vill titta på mötet behöver vara inloggade på sitt organisationsinterna konto (fornamn.efternamn@studieframjandet.se).

Endast förtroendevalda och medarbetare i Studiefrämjandets egen organisation kommer kunna ta del av förbundsstämman. Livesändningen publiceras på Studiefrämjandets interna kommunikationsplattformar.

Nomineringar till kommitté för val av valberedning

Förbundsstämmans ombud kan nominera personer till den kommitté som väljs under föredragningslistans punkt 9. Kommittén arbetar under pågående förbundsstämman med att ta fram förslag till kandidater till val av valberedning enligt ärendelistans punkt 26.

FÖRSLAG TILL ARBETSORDNING

1. Om förslag till arbetsordning för Studieförbundets förbundsstämma

Studieförbundets förbundsstämma genomförs helt digitalt den 29-30 maj. För genomförande av mötet kommer videomötesverktyget Zoom samt beslutsmötesverktyget VoteIT användas. VoteIT kommer att användas som verktyg för yrkanden inför möteshelgen den 29-30 maj samt som stöd för yrkande- och beslutsprocesser under förbundsstämman.

Denna arbetsordning innehåller en beskrivning över hur förbundsstämman föreslås att arbeta, hur ombuden samverkar under mötet och hur besluten kommer att fattas. Arbetsordningen kommer att fastställas av förbundsstämmans ombud under ärendelistans punkt 8 tillsammans med stämmans beslutsordning; det dokument som beskriver i vilken ordning förbundsstämmans ärenden ska hanteras.

En förutsättning för att förbundsstämman ska kunna genomföras på bästa sätt är att alla ombud har tagit del av Förslag till arbetsordning som en del av de grundläggande förberedelserna inför förbundsstämman. Det här dokumentet utgör tillsammans med **Beslutsordning och program** för förbundsstämman 2021 och **Guide till Studieförbundets förbundsstämma** beskrivningen av hur förbundsstämman kommer att genomföras.

2. Närvarande på förbundsstämman

2.1 Ombud

Ombuden är förbundsstämmans röstberättigade deltagare som utsetts av Studieförbundets medlemmar, avdelningar och medlemsorganisationer, att föra deras talan i besluten som ska fattas under förbundsstämman.

Ombuden fördelas efter en särskild ombudsfordelning som regleras genom stadgarna. Alla ombud som är noterade på röstlängden har rätt att yttra sig, ge förslag och rösta i de frågor som tas upp på stämman. Fordelningen av ombud till förbundsstämman hittar du i handlingen **5.2 Ombudsfordelning**.

2.2 Närvaro-, yttrande- och förslagsrätt

Förbundsstämmans ombud från Studieförbundets avdelningar och medlemsorganisationer har tillsammans med förbundsstyrelsen närvaro-, yttrande-, förslags- och rösträtt.

Enligt § 11 Röstberättigade vid förbundsstämman i *Stadgar för Studieförbundets förbund* har förbundschefen och personalrepresentanten som adjungeras till förbundsstyrelsen närvaro-, yttrande- och förslagsrätt.

Revisorerna och valberedningen har närvaro-, yttrande- och förslagsrätt.

Förbundsstämman beslutar därefter om närvaro- och yttranderätt för övriga deltagare i mötet. Frågan hanteras under ärendelistans punkt 6.

3. Arbetsformer under beslutsmöteshelgen

Här nedan beskrivs de arbetssätt som kommer att användas under förbundsstämmohelgen och som förbundsstämmans ombud föreslås besluta om under ärendelistans punkt 8.

3.1 Ärenden på förbundsstämman

De ärenden som ska behandlas av förbundsstämman finns angivna på förhand i handlingen **Föredragningslista** för förbundsstämman 2021. Några av de ärenden som tas upp på stämman är rapporter och redovisningar som föredras och sedan läggs till handlingarna. Vid de punkterna fattas inga beslut. Därtill finns en hel del beslutsärenden. Bland beslutsärendena finns förslag från förbundsstyrelsen och från valberedningen. Det finns också motioner, alltså förslag från Studieförbundets medlemsorganisationer och avdelningar.

3.2 Mötesverktyg

Zoom är videoverktyget vi kommer använda för förbundsstämmans förberedande informations- och dialogmöten samt för genomförandet av förbundsstämmohelgen. Verktyget används för att se varandra och höra varandra.

VoteIT är årsmötesverktyget vi kommer använda som hjälpmedel för att säkerställa några av funktionerna och arbetsformerna i mötet. Verktyget används för att lägga förslag (yrka), genomföra omröstningar och för ombuden att ställa upp sig på talarlistan.

3.3 Plenum

Plenum är förbundsstämmans beslutsrum där propositioner, motioner, val och andra frågor som ska behandlas av förbundsstämman diskuteras och beslutas om. Plenum leds av förbundsstämmans mötesordförande.

För förbundsstämmans ombud samt för de som förbundsstämman beslutat har förslags-, yttrande- och/eller närvarorätt kommer plenum vara digitalt i mötesverktyget Zoom.

Därtill kan Studieförbundets medarbetare och förtroendevalda få tillgång till mötet genom att det livesänds som en organisationsintern händelse. Vid beslut om att behandla specifik fråga bakom stängda dörrar ska mötesrummet och mötesforumet endast vara tillgängligt för personer med röst-, förslags-, yttrande- och/eller närvarorätt. När mötet är bakom stängda dörrar stängs livesändningen ner, för att garantera att enbart personer som har röst-, förslags-, yttrande- och/eller närvarorätt medverkar i mötet.

3.4 Talarlista och ordningsfrågor

Alla närvarande i mötet som av förbundsstämman har tilldelats yttranderätt har rätt att under pågående stämmoförhandlingar begära ordet för att säga något. Det kan vara för att göra ett inlägg i en pågående diskussion, för att lägga ett yrkande för beslut eller för att yrka på streck i debatten.

3.4.1 Dubbla talarlistor

Förbundsstämman använder sig av dubbla talarlistor. På den första talarlistan hamnar de som inte tidigare har talat på punkten som behandlas. Talare på första talarlistan har förtur.

Resterande talare hamnar på andra talarlistan. Vi föreslår detta arbetssätt för att alla ska få chansen att yttra sig och för att fördela ordet mellan fler ombud och deltagare i förbundsstämman.

3.4.2 Att sätta upp sig på talarlistan

Om du vill sätta upp dig på talarlistan gör du det med hjälp av mötesverktyget VotelT. Vi använder det verktyget för att skapa en likvärdig funktion för alla deltagare i mötet. Talarlistan sköts per automatik av mötesverktyget VotelT.

Mötespresidiet ansvarar för att fördela ordet och alla ombud och gäster kan hela tiden följa vem som är på tur att tala. Tänk på att göra dig redo när du är näst på tur på talarlistan.

Vid utbildningstillfället i mötesverktyget VotelT, som ombud och gäster är välkomna att delta i den 17 eller 18 maj, kommer vi att ha en grundläggande genomgång av hur talarlistan i VotelT fungerar. Detta för att alla ska känna sig trygga med hur de använder funktionen.

3.4.3 Presentation

Den som ska tala inleder sitt anförande genom att säga sitt namn och vilken avdelning eller medlemsorganisation den representerar. Talare som hänvisar till tidigare talare ska tilltala personen genom namn och vilken representation den talaren har i mötet.

3.4.4 Ordningsfrågor

Talarlistan kan brytas av *replik*, *sakupplysning*, *ordningsfråga* och av *streck i debatten* och efter mötesordförandens godkännande. Här beskrivs hur det genomförs rent praktiskt.

– Replik

Mötesordföranden får ge den som blivit direkt tilltalad i debatten en replik. Replik är till för att låta den som känner sig tilltalad att svara eller förklara sig. Replik ska begäras i omedelbar anslutning till att någon har blivit direkt tilltalad. Replik begärs till mötesordförande genom att ropa "replik".

I en replik får du inte komma med nya åsikter eller yrkanden, bara förtydliga det du redan sagt.

– Sakupplysning

Sakupplysning är en kort faktaupplysning där en person kan bryta talarlistan för att bidra med fakta som kan underlätta eller förkorta den pågående diskussionen. En sakupplysning är

alltid bara fakta och får inte vara argumenterande. Sakupplysning begärs till mötesordförande genom att ropa "sakupplysning".

– **Ordningsfråga**

Om du har en åsikt kring något i själva mötet, exempelvis som hur det genomförs, kan du begära en ordningsfråga.

Ordningsfråga bryter pågående sakdebatt och avgörs direkt innan annan fråga tas upp till behandling. En ordningsfråga berör mötesformalia eller andra förutsättningar för mötets genomförande. Ordningsfråga begärs till mötesordförande genom att ropa "ordningsfråga".

Exempel på en ordningsfråga är att avbryta mötet för paus eller att be om ett förtydligande från presidiet. Vid ordningsfråga får förslagsställaren föredra sin fråga kort, och därefter går mötet direkt till beslut om sådant behövs.

– **Streck i debatten**

Om du tycker att en diskussion har pågått länge nog och vill att den ska avslutas och att stämman ska gå till beslut kan du begära streck i debatten. Streck i debatten begärs genom att ropa "streck i debatten". Om förbundsstämman beslutar att dra streck i debatten ska mötesordföranden låta alla som vill sätta upp sig på talarlistan innan strecket dras.

– **Propositionsordning**

När flera förslag ställs mot varandra ser mötesordföranden till att mötet röstar på ett sådant sätt att alla förslag får samma chans. Mötespresidiet föreslår då en ordning för hur frågan ska ställas till mötesdeltagarna om hur de vill rösta. Propositionsordningen är helt enkelt det förslag på hur röstningen i ett visst beslut ska gå till.

– **Yrkande**

Ett yrkande är ett förslag som lämnas till förbundsstämman för beslut. Ett yrkande kan handla om ett helt nytt förslag eller ett tillägg som komplement till ett redan befintligt förslag (kallas då tilläggsyrkande).

De yrkanden som innan eller under förbundsstämmohelgen inkommit genom VoteIT kommer att läsas upp av mötespresidiet i Zoom-mötet innan beslut under respektive punkt.

Ombud kan få hjälp med att skriva in sina yrkanden i VoteIT. Ta kontakt med någon av de mötesfunktionärer som är teknisk support i VoteIT under mötet.

– **Yrkandestopp**

Yrkandestopp kallas den tidpunkt då ombuden senast ska ha inkommit med eventuella förslag till beslut i ett ärende som förbundsstämman ska behandla. Efter yrkandestoppet är det inte längre möjligt att inkomma med några nya förslag till beslut. Vanligtvis är det yrkandestopp i ett ärende i anslutning till att diskussionen i ärendet är avslutad och mötet förbereder sig för att gå till beslut, men i vissa ärenden är yrkandestoppet en fast beslutad tidpunkt.

I förslag till beslutsordning för förbundsstämman finns ett förslag om yrkandestopp, avseende beslutspunkterna 19-26 (val till förbundsstyrelse, val av revisorer samt val av valberedning) som föreslås till den 29 maj kl. 15:00.

– **Reservation**

Ombud som anser att ett av förbundsstämman fattat beslut kan leda till juridiska konsekvenser för organisationen har rätt att reservera sig mot det beslutet. Reservation kan inte användas för att få en egen uppfattning i en viss fråga införd i protokollet.

Eventuella reservationer ska lämnas skriftligt genom att det ombud som vill göra en reservation skriver **reservation** i chatten samt där anger vilket beslut hen vill reservera sig mot.

4. Röstlängd och beslut

4.1 Röstlängd

Röstlängden är förteckningen över det antal ombud som i stunden har rösträtt på mötet. Röstlängden fastställs vid mötets öppnande vid föredragningslistans punkten 5 samt justeras därefter under mötet vid behov. Om någon vill att röstlängden ska justeras kan detta väckas som en ordningsfråga.

4.2 Beslutsordning

När en fråga är färdigdiskuterad är det dags att gå till beslut. Mötespresidiet föreslår då en propositionsordning för beslutet. Om det finns två förslag är det ganska enkelt, då ställs de mot varandra.

Finns flera förslag är det lite krångligare. Förbundsstyrelsens förslag är alltid huvudförslag. Övriga förslag ställs mot varandra, så att man till slut har röstat fram ett förslag som ställs mot huvudförslaget i en sista omröstning.

Mötespresidiet föreslår propositionsordning och val av omröstningsmetod inför varje beslut. Omröstningar som har fler än två förslag som står emot varandra kommer i de flesta fall att genomföras med stöd av beslutsmötesverktyget VoteIT.

Beslut sker med omvänd acklamation i fall där det endast finns ett förslag till beslut. Att det enbart finns ett förslag till beslut medför att sammanträdet får anta att det är få som är emot förslaget. Omvänd acklamation, även benämnd aktiv opposition, innebär att mötespresidiet frågar om "någon som är emot förslaget".

Undantag gäller för de beslutsdelar då votering begärts och omröstning sker i VoteIT. Likaså i ärenden då det finns flera förslag till beslut. Alla omröstningar blir då slutna. Personval sker alltid genom votering i VoteIT.

4.3 Beslutsprocess vid votering

Alla ombud med rätt att rösta vid förbundsstämman kan begära votering. Om ett ombud vill begära omröstning med rösträkning ropar hen votering i mötet.

Vid votering loggar mötesdeltagarna in i beslutsverktyget VotelT och röstar där. Om det sker kommer mötet att ajourneras en kort stund för att säkerställa att alla ombud hunnit logga in i systemet samt att alla yrkanden som mötet ska rösta om finns inlagda i VotelT på rätt sätt.

Innan omröstning i VotelT avslutas kommer mötespresidiet fråga mötet om alla är klara med omröstningen. Omröstningen stängs först när ingen längre uttrycker att de inte är klara. Precis som i en vanlig omröstning är det möjligt att lägga ner sin röst i VotelT och avstå från att delta i omröstningen.

Vid personval, till exempel när förbundsstämman ska genomföra val av styrelse, kan slutet omröstning begäras. Då genomförs röstningen i VotelT och voteringen blir per automatik slutet.

4.4 Metoder för beslutsfattande i VotelT

Vid omröstningar i VotelT kan olika typer av omröstningsmetoder användas beroende på beslutets karaktär och antalet yrkanden. Mötespresidiet kommer att föreslå metod för omröstning utifrån den metod som lämpar sig bäst för varje beslutsprocess.

De metoder som kan användas vid beslutsfattande processer under mötet är:

1. Kombinerad enkel

Vid flera yrkanden som inte är motstående används kombinerad enkel med alternativen bifall/avslag/avstår.

2. Majoritetsomröstning

Vid två yrkanden som är motstående används majoritetsomröstning. Denna metod kan också användas i flera steg för att hantera en kontrapositionsvotering med fler än två förslag.

3. Dutt-omröstning

I en omröstning med fler alternativ än två kan dutt-omröstning användas. Den som röstar får då ett förutbestämt antal röster att lägga. Dutt-omröstning kan också användas för att prioritera eller komma ner i antal förslag på en punkt, som en uteslutningsmetod.

4. Single transferable vote, STV

I metoden beräknas först antalet mandat som behövs för att bli vald. Detta sker genom att dela antalet mandat i röstlängden med antalet ordinarie platser som ska tillsättas.

Steg 1: Kontrollera ifall alla platser blir tillsatta genom att addera ihop antalet förstahandsröster.

Steg 2: Ifall alla platser inte blir tillsatta och en kandidat får fler förstahandsröster än vad som krävs för att bli vald så fördelas de överskjutande mandaten proportionerligt efter andrahandsvalen på alla röstsedlar till de andra kandidaterna. Detta steg upprepas så länge någon kandidat har fler röster än vad som krävs för att bli vald.

Steg 3: Ifall alla platser fortfarande inte blir fyllda stryks den kandidat med minst antal förstahandsval, mandaten fördelas proportionerligt efter andrahandsvalen på alla röstsedlar till de andra kandidaterna och processen går tillbaka till steg 2. Undantaget ifall antalet återstående kandidater uppgår till antalet platser, i så fall avslutas rösträkningen och de återstående kandidaterna blir valda.

4.5 Val till ordförande och vice ordförande

För att väljas till en post i presidiet, ordförande och vice ordförande, krävs mer än hälften av rösterna. Under sammanträdet ställs valberedningens förslag post för post mot eventuella övriga kandidater. Om valberedningens förslag faller så sker val mellan samtliga kandidater och posten. Saknas det en kandidat med mer än hälften av rösterna så sker en andra omröstning mellan de två kandidaterna med flest röster. Vid den andra omröstningen blir den vald som får högst röstetal.

4.6 Val till styrelse

Styrelsen ska enligt **§ 18 Förbundsstyrelse** i *Stadgar för Studieförbundets förbund* bestå av 11 ledamöter inklusive ordförande och vice ordförande. Under sammanträdet ställs valberedningens förslag mot avslag, under förutsättning att inga ytterligare kandidater utöver valberedningens kommit upp till förslag. Om det finns fler kandidater än valberedningens förslag sker val i VoteIT mellan alla valbara kandidater med hjälp av metoden Single transferable vote, STV.

4.7 Förtroendevald revisor

Förbundsstämman väljer enligt **§ 24 Revisorer** i *Stadgar för Studieförbundets förbund* en förtroendevald revisor med en ersättare. Under sammanträdet ställs valberedningens förslag inklusive ersättare mot avslag, under förutsättning att inga ytterligare kandidater utöver valberedningens kommit upp för förslag. Om det finns fler kandidater än valberedningens förslag sker val i VoteIT mellan alla valbara kandidater med hjälp av metoden Single transferable vote, STV.

4.8 Val till valberedning

Valberedningen ska enligt **§ 25 Valberedning** i *Stadgar för Studieförbundets förbund* bestå av fem ledamöter, varav en sammankallande. Om antalet nominerade till valberedningen, inklusive nominerade till rollen som sammankallande i valberedningen, är fler än det antal som ska väljas sker val i VoteIT mellan alla valbara kandidater med hjälp av metoden Single transferable vote, STV.

DELTAGARLISTA

Förnamn	Efternamn	Tillhörighet
Ombud		
Tommy	Sjölund	Studieförbundet Norrbotten
Inger	Brännström	Studieförbundet Norrbotten
Liecelott	Omman	Studieförbundet Västerbotten
Mattias	Johansson	Studieförbundet Västerbotten
Tommy	Andersson	Studieförbundet Mitt
Lennart	Juhlin	Studieförbundet Mitt
Maria	Berg	Studieförbundet Mitt
Magnus	Jonsson	Studieförbundet Mitt
Karl-Olof	Pettersson	Studieförbundet Mitt
Alpo	Syvjärvi	Studieförbundet Mitt
Ingemar	Malmström	Studieförbundet Örebro-Värmland
Anette	Jakobsson	Studieförbundet Örebro-Värmland
Johnny	Olsson	Studieförbundet Örebro-Värmland
Alf	Nilsson	Studieförbundet Örebro-Värmland
Sven-Eric	Svensson	Studieförbundet Uppsala-Västmanland
Linn	Henningson	Studieförbundet Uppsala-Västmanland
Marianne	Kahn	Studieförbundet Uppsala-Västmanland
Lars	Gejpel	Studieförbundet Uppsala-Västmanland
Mats	Mårtensson	Studieförbundet Stockholms län
Göran	Ottosson	Studieförbundet Stockholms län
Inger	Ekrem	Studieförbundet Stockholms län
Ulrica	Otterling	Studieförbundet Stockholms län
Lars	Persson	Studieförbundet Stockholms län
Jahn	Stäev	Studieförbundet Sörmland
Urban	Lundin	Studieförbundet Sörmland
Leif	Wärme	Studieförbundet Sörmland
Åsa	Bergh	Studieförbundet Östergötland
Jan	Malmberg	Studieförbundet Östergötland
Kristoffer	Dezsi	Studieförbundet Östergötland
Staffan	Arvegård	Studieförbundet Småland-Gotland
Fredrik	Lindström	Studieförbundet Småland-Gotland
Jennie	Folkesson	Studieförbundet Småland-Gotland

Lina	Ståhl	Studieförbundet Småland-Gotland
Eira	Högforsen	Studieförbundet Fyrbodal
Kent	Edvartsen	Studieförbundet Fyrbodal
Thommy	Christensson	Studieförbundet Fyrbodal
Berith	Sedig	Studieförbundet Skaraborg
Joachim	Leander	Studieförbundet Skaraborg
Kent-Ove	Hvass	Studieförbundet Skaraborg
Jimmie	Silvervidh	Studieförbundet Skaraborg
Carolos	Borg	Studieförbundet Göteborg Sjuhärad
Cristina	Styrén	Studieförbundet Göteborg Sjuhärad
Peter	Thorsell	Studieförbundet Göteborg Sjuhärad
Ulf	Tollhage	Studieförbundet Göteborg Sjuhärad
Margaretha	Stamborn	Studieförbundet Halland
Thomas	Frohm	Studieförbundet Halland
Allan	Ljungqvist	Studieförbundet Skåne-Blekinge
Annika	Andersson	Studieförbundet Skåne-Blekinge
Lisbet	Lindskog	Studieförbundet Skåne-Blekinge
Kent	Ljungberg	Studieförbundet Skåne-Blekinge
Bengt-Åke	Bogren	Studieförbundet Skåne-Blekinge
Reneé	Berglund Eriksson	Studieförbundet Skåne-Blekinge
Stina	Rigbäck	BirdLife Sverige
Klas	Qvarnström	Friluftsförbundet
Tobias	Larsson	Fälthologerna
Matilda	Alling	Förbundet Skog och Ungdom
Tord	Eklund	Förbundet Skog och Ungdom
Johanna	Fagerström	Jordbrukare Ungdomens Förbund
Lovisa	Olsson	Koloniträdgårdsförbundet
Örjan	Sjödin	Koloniträdgårdsförbundet
Katarina	Ulfsparré	Riksförbundet Sveriges 4H
Bodil	Åström	Riksförbundet Sveriges 4H
Nils	Andrén	Svensk Live unga arrangörsnätverket
Måns	Katsler	Svensk Live unga arrangörsnätverket
Arne	Jonsson	Svenska Brukshundklubben
Anders	Östling	Svenska Brukshundklubben
Josefin	Linusson	Svenska Jägareförbundet
Ulf	Sterler	Svenska Jägareförbundet
Eva	Lejdbrandt	Svenska Kennelklubben
Anna	Heimersson	Svenska Turistföreningen
Catharina	Lindberg	Svenska Turistföreningen
Johanna	Wallenqvist Berglund	Sveriges Hundungdom
Roksana	Jurencyk	Sveriges Hundungdom

Oscar	Trowald	Sveriges Sportfiske- och Fiskevårdsförbund, Sportfiskarna
David	Eriksson	Sverok
Erland	Nylund	Sverok

Presidiet

Linda	Wallberg	Presidiet
Mikaela	Wikström	Presidiet
Caroline	Sten	Presidiet
Emma	Heimersson	Presidiet

Valberedningen

Margareta	Barath	Valberedningen
Kenneth	Svensson	Valberedningen
Petra	Malmgren	Valberedningen
Kjell	Johansson	Valberedningen

Förbundsstyrelsen

Tommy	Winberg	Förbundsstyrelsen, ordförande
Andreas	Brodin	Förbundsstyrelsen
Douglas	Thisell	Förbundsstyrelsen
Lovisa	Roos	Förbundsstyrelsen
Inger	Grape-Burns	Förbundsstyrelsen
Bertil	Jonsson	Förbundsstyrelsen
Kaj	Sivervik	Förbundsstyrelsen
Zlatko	Avdagic	Förbundsstyrelsen
Linus	Råde	Förbundsstyrelsen, personalrepresentant (ordinarie)
Siri	Sandquist	Förbundsstyrelsen, personalrepresentant (suppleant)

Gäster och observatörer

Maria	Graner	Folkbildningsrådet
Morgan	Öberg	Folkbildningsrådet
Andrea	Rodriguez	Valberedningens förslag
Linnea	Björkman	Valberedningens förslag

Verksamhetschefer

Nina	Wennberg	Studiefrämjandet Norrbotten
Luka	Anic	Studiefrämjandet Västerbotten
Sylvia	Gutierrez	Studiefrämjandet Mitt
Krister	Lergård	Studiefrämjandet Örebro-Värmland
Lars	Häger	Studiefrämjandet Uppsala-Västmanland
Jakob	Beijer	Studiefrämjandet Stockholms län
Oscar	Mander	Studiefrämjandet Sörmland
Tawar	Dabaghi	Studiefrämjandet Östergötland
Jennie	Krafft	Studiefrämjandet Småland-Gotland
Gabriela	König	Studiefrämjandet Fyrbodal
Annika	Lewerin	Studiefrämjandet Skaraborg
Helena	Kaså Winqvist	Studiefrämjandet Göteborg Sjuhärad

Malena	Thorsén Svärd	Studiefrämjandet Göteborg Sjuhärad
Barbro	Göteson	Studiefrämjandet Halland
Liz	Sandgren	Studiefrämjandet Skåne-Blekinge
Henrik	Martén	Studiefrämjandet Utbildningscenter Väst

Riksförbundet

Gustav	Öhrn	Studiefrämjandet riksförbundet, förbundschef
Anton	Landehag	Studiefrämjandet riksförbundet, utvecklingschef
Mirjam	Warne	Studiefrämjandet riksförbundet, HR-chef
Anna	Håkansson	Studiefrämjandet riksförbundet, tf ekonomichef/CFO
Theo	Hammar	Studiefrämjandet riksförbundet, kommunikationschef
Viktor	Johansson	Studiefrämjandet riksförbundet, utvecklingsledare
Lisa	Malmgren	Studiefrämjandet, riksförbundet, utvecklingsledare
Anders	Wigren	Studiefrämjandet, riksförbundet, utvecklingsledare
Anna	Lillkung	Studiefrämjandet, riksförbundet, produktionsledare
Anders	Eriksson	Studiefrämjandet, riksförbundet, IT-projektledare
Moa	Källström	Studiefrämjandet riksförbundet, intern projektledare/FC-stöd
Yvonne	Andersson	Studiefrämjandet, riksförbundet, kanslisupport
Bruno	Isaksson	Studiefrämjandet, riksförbundet, IT-förvaltningsledare
Thomas	Östlund	Studiefrämjandet, riksförbundet, chefredaktör, Cirkeln

FÖREDRAGNINGSLISTA

För ordinarie förbundsstämma 2021-05-29 – 30

	sid
1. Förbundsstämman öppnas	27
2. Val av minst två ordföranden för förbundsstämman	28
3. Anmälan om förbundsstyrelsens beslut om sekreterare för förbundsstämman	29
4. Val av två protokolljusterare, tillika rösträknare	30
5. Fastställande av röstlängd	31
6. Fråga om närvaro- och yttranderätt på förbundsstämman	36
7. Fråga om förbundsstämmans behöriga utlysande	37
8. Fastställande av föredragningslista	38
9. Val av kommitté på tre personer som förbereder val av valberedning enligt föredragningslistans punkt 26	39
10. Förbundsstyrelsens verksamhetsberättelse med årsredovisning	40
11. Revisorernas berättelse	41
12. Fastställande av resultat- och balansräkning, förslag till disposition av fastställt resultat	42
13. Fråga om ansvarsfrihet för förbundsstyrelsen	43
14. Rapporter från förbundsstyrelsen	44
1. Rapport från förbundsstyrelsens arbete från föregående förbundsstämma	45
15. Motioner och förbundsstyrelsens förslag	53
a) Förbundsstyrelsens förslag	
1. Proposition 1: Förändrade stadgar för Studieförbundet	55
2. Proposition 2: Stärkt förmåga att ta ansvar för statsbidraget	58
3. Proposition 3: Fastställande av arbetsordning för valberedning och förtroendevald revisor	156
b) Motioner	
1. Ekonomisk plattform för våra avdelningar	167
2. Angående revisionsarbetet	170
3. Angående förbundsstyrelsens godkännande av verksamhetschef	173
4. Angående biträdande verksamhetschef i stadgarna	176
5. Fördelning av statsbidrag	178
6. Stadgeändring gällande koncernstyrning	181
7. Stadgeändring gällande förbundsstämmans ombud § 10	183
8. Tidigarelagg årsmöten och förbundsstämma	185
16. Fastställande av strategiska mål – punkten utgår enligt förbundsstyrelsens beslut och behandlas i samband med extra förbundsstämma den 9 oktober 2021	
17. Fastställande av ekonomiska riktlinjer samt ekonomisk ram för riksförbundets verksamhet	188
18. Fastställande av ekonomisk ersättning till förbundsstyrelse, revisorer och valberedning	191

19. Val av förbundsordförande för två år	193
20. Val av vice förbundsordförande för två år	194
21. Val av nio övriga ledamöter i förbundsstyrelsen för två år	195
22. Anmälan av val av personalrepresentant och personlig ersättare som adjungeras till förbundsstyrelsen	205
23. Fastställande av process och villkor för avdelningarnas upphandling av registrerat revisionsbolag	206
24. Val av auktoriserad revisor, med personlig, auktoriserad ersättare, förtroendevald revisor samt ersättare för den förtroendevalda revisorn, alla för två år	211
25. Fastställande av arbetsordning för valberedningen	213
26. Val av fem ledamöter i valberedning för två år, varav en sammankallande	217
27. Justering av personval	218
28. Ordet är fritt	219
29. Förbundsstämman avslutas	220

1. FÖRBUNDSSTÄMMAN ÖPPNAS

Mötet öppnas traditionellt av förbundets ordförande.

Förbundets nuvarande ordförande heter Tommy Winberg.

2. VAL AV MINST TVÅ ORDFÖRANDEN FÖR FÖRBUNDSSTÄMMAN

HUVUDYRKANDEN

Valberedningen föreslår att

Förbundsstämman beslutar

att Linda Wallberg utses till ordförande för förbundsstämman,

att Mikaela Wikström utses till ordförande för förbundsstämman.

3. ANMÄLAN AV FÖRBUNDSSTYRELSENS BESLUT OM SEKRETERARE FÖR FÖRBUNDSSTÄMMAN

Förbundsstyrelsen anmäler följande sekreterare för förbundsstämman

Caroline Sten, med ansvar som moderator gällande beslutsfattandet i VoteIT.

Emma Heimersson, med ansvar för att skriva mötesprotokollet.

4. VAL AV TVÅ PROTOKOLLJUSTERARE TILLIKA RÖSTRÄKNARE

HUVUDYRKANDEN

Valberedningen föreslår att

Förbundsstämman beslutar

att ... och ... utses till protokolljusterare tillika rösträknare för förbundsstämman.

Rollen som rösträknare utgår då rösträkningssystemet VotelT kommer att användas vid de fall det blir votering. Rösträkning sker då inom systemet.

5. FASTSTÄLLANDE AV RÖSTLÄNGD

HANDLINGAR

1. Preliminär röstlängd
2. Ombudsfordelning

HUVUDYRKANDEN

Förbundsstämman beslutar

att fastställa röstlängden för ordinarie förbundsstämma 29-30 maj till ... röstberättigade ombud.

5.1 PRELIMINÄR RÖSTLÄNGD

Preliminär röstlängd till förbundsstämman 29-30 maj

Röst nr

Förbundsstyrelse

1	Tommy Winberg
2	Andreas Brodin
3	Douglas Thisell
4	Lovisa Roos
5	Inger Grape Burns
6	Bertil Jonsson
7	Zlatko Avdagic
8	Kaj Sivervik
9	Ej anmäld
10	Har avgått som styrelseledamot innan förbundsstämman
11	Har avgått som styrelseledamot innan förbundsstämman

Medlemsorganisationer

12	Ej anmält, Adoptionscentrum
13	Ej anmält, Adoptionscentrum
14	Stina Rigbäck, BirdLife Sverige
15	Ej anmält, BirdLife Sverige
16	Klas Qvarnström, Friluftsförbundet
17	Ej anmält, Friluftsförbundet
18	Tobias Larsson, Fältbiologerna
19	Ej anmält, Fältbiologerna
20	Matilda Alling, Förbundet Skog och Ungdom
21	Tord Eklund, Förbundet Skog och Ungdom
22	Johanna Fagerström, Jordbrukare Ungdomens Förbund,
23	Ej anmält, Jordbrukare Ungdomens Förbund
24	Ej anmält, Jordens Vänner
25	Ej anmält, Jordens Vänner
26	Lovisa Olsson, Koloniträdgårdsförbundet
27	Örjan Sjödin, Koloniträdgårdsförbundet
28	Ej anmält, Naturskyddsföreningen
29	Ej anmält, Naturskyddsföreningen
30	Ej anmält, Riksförbundet Hem och Skola
31	Ej anmält, Riksförbundet Hem och Skola
32	Katarina Ulfspärre, Riksförbundet Sveriges 4H
33	Bodil Åström, Riksförbundet Sveriges 4H
34	Nils Andrén, Svensk live Unga arrangörsnätverket
35	Måns Katsler, Svensk live Unga arrangörsnätverket
36	Arne Jonsson, Svenska Brukshundklubben
37	Anders Östling, Svenska Brukshundklubben

38	Josefin Linusson, Svenska Jägareförbundet
39	Ulf Sterler, Svenska Jägareförbundet
40	Eva Lejdbrandt, Svenska Kennelklubben
41	Ej anmält, Svenska Kennelklubben
42	Anna Heimersson, Svenska Turistföreningen
43	Catharina Lindberg, Svenska Turistföreningen
44	Johanna Wallenqvist Berglund, Sveriges Hundungdom
45	Roksana Jureńczyk, Sveriges Hundungdom
46	Oscar Trowald, Sveriges Sportfiske- och Fiskevårdsförbund, Sportfiskarna
47	Ej anmält, Sveriges Sportfiske- och Fiskevårdsförbund, Sportfiskarna
48	David Eriksson, Sverok
49	Erland Nylund, Sverok

Ombud för Studieförbundets avdelningar

Studieförbundet Norrbotten – 2 ombud

50	Tommy Sjölund
51	Inger Brännström

Studieförbundet Västerbotten – 2 ombud

52	Liecelott Omma
53	Mattias Johansson

Studieförbundet Mitt – 6 ombud

54	Tommy Andersson
55	Lennart Juhlin
56	Maria Berg
57	Magnus Jonsson
58	Karl-Olof Pettersson
59	Alpo Syväjärvi

Studieförbundet Örebro-Värmland – 4 ombud

60	Ingemar Malmström
61	Anette Jakobsson
62	Johnny Olsson
63	Alf Nilsson

Studieförbundet Uppsala-Västmanland – 4 ombud

64	Sven-Eric Svensson
65	Linn Henningson
66	Marianne Kahn
67	Lars Gejpel

Studieförbundet Stockholms län – 5 ombud

68	Mats Mårtensson
69	Göran Ottosson
70	Inger Ekrem

71 Ulrica Otterling
72 Lars Persson

Studiefrämjandet Sörmland – 3 ombud

73 Jahn Stääv
74 Urban Lundin
75 Leif Wärme

Studiefrämjandet Östergötland – 3 ombud

76 Åsa Bergh
77 Jan Malmberg
78 Kristoffer Dezsi

Studiefrämjandet Småland-Gotland – 4 ombud

79 Staffan Arvegård
80 Fredrik Lindström
81 Jennie Folkesson
82 Lina Ståhl

Studiefrämjandet Fyrbodal – 3 ombud

83 Eira Högforsen
84 Kent Edvartsen
85 Thommy Christensson

Studiefrämjandet Skaraborg – 4 ombud

86 Berith Sedig
87 Joachim Leander
88 Kent-Ove Hvass
89 Jimmie Silvervidh

Studiefrämjandet Göteborg Sjuhärad – 4 ombud

90 Carolos Borg
91 Cristina Styrén
92 Peter Thorsell
93 Ulf Tollhage

Studiefrämjandet Halland – 2 ombud

94 Margaretha Stamborn
95 Thomas Frohm

Studiefrämjandet Skåne-Blekinge – 6 ombud

96 Allan Ljungqvist
97 Annika Andersson
98 Lisbet Lindskog
99 Kenth Ljungberg
100 Bengt-Åke Bogren
101 Reneé Berglund Eriksson

5.2 OMBUDSFÖRDELNING

Ombudsfordelning till ordinarie förbundsstämma 2021

Enligt § 10 Förbundsstämmans ombud i *Stadgar för Studieförbundets förbund* består förbundsstämman av 90 ombud samt av förbundsstyrelsens ordförande, vice ordförande och övriga ledamöter.

Var och en av förbundets nationellt anslutna medlemsorganisationer utser två ombud vardera till förbundsstämman, vilket ger totalt 38 ombud.

Fördelningen av återstående 52 ombud sker enligt stadgeskrivningen på följande sätt: *Varje avdelning utser ett ombud till förbundsstämman. Återstående ombudsplatser fördelas av förbundsstyrelsen mellan avdelningar före den 1 mars stämмоåret. Fördelningen baseras på närmast föregående verksamhetsårs generellt förmedlade statsbidrag till ordinarie folkbildningsverksamhet i respektive avdelning.*

I tabellen nedan redovisas det statsbidrag som fördelades till Studieförbundets avdelningar verksamhetsåret 2020, efter justering i enlighet med Folkbildningsrådets beslut om återbetalningar kopplat till strykningar av verksamhet mellan åren 2017–2019.

Avdelning	Statsbidrag 2020	Andel av totalt statsbidrag	Fördelade ombud enligt andel	Fasta ombud	Heltal ombud	Summa ombud
Stockholms län	18 825 476	11,889%	4,518	4,00	1	5
Uppsala-Västmanland	13 098 644	8,272%	3,143	3,00	1	4
Sörmland	9 620 717	6,076%	2,309	2,00	1	3
Östergötland	7 231 833	4,567%	1,736	2,00	1	3
Småland-Gotland	10 562 889	6,671%	2,535	3,00	1	4
Skåne-Blekinge	19 507 487	12,320%	4,682	5,00	1	6
Halland	4 085 918	2,580%	0,981	1,00	1	2
Göteborg Sjuhärad	14 713 415	9,292%	3,531	3,00	1	4
Fyrbodal	8 727 141	5,512%	2,094	2,00	1	3
Skaraborg	10 593 531	6,690%	2,542	3,00	1	4
Örebro-Värmland	13 939 643	8,803%	3,345	3,00	1	4
Mitt	20 314 223	12,829%	4,875	5,00	1	6
Västerbotten	4 532 834	2,863%	1,088	1,00	1	2
Norrbottn	2 588 851	1,635%	0,621	1,00	1	2
Totalt avdelningarna	158 342 600	100,00%	38	38	14	52
Medlemsorganisationerna						38
Förbundsstyrelse						11
Totalt						101

6. FRÅGA OM NÄRVARO- OCH YTTRANDERÄTT PÅ FÖRBUNDSSTÄMMAN

HANDLINGAR

1. Deltagarlista (sid 21)

Enligt **§ 11 Röstberättigade vid förbundsstämma** i *Stadgar för Studieförbundets förbund* är röstberättigade vid förbundsstämman

- ombuden, samt
- förbundsstyrelsens ordförande, vice ordförande och nio övriga ledamöter.

Förbundsstyrelsen saknar rösträtt i frågan om ansvarsfrihet och vid val av styrelse, revisorer och valberedning.

Förbundschefen och personalrepresentanten som adjungeras till förbundsstyrelsen har närvaro-, yttrande- och förslagsrätt.

Revisorerna och valberedningen har närvaro-, yttrande- och förslagsrätt.

Enligt § 11 i *Stadgar för Studieförbundets förbund* beslutar förbundsstämman om närvaro- och yttranderätt för övriga deltagare vid förbundsstämman.

HUVUDYRKANDEN

Förbundsstämman beslutar

att verksamhetschefer från Studieförbundets avdelningar och enheter har närvarorätt, samt

att valberedningens föreslagna kandidater, mottagare av Studieförbundets Ugglesstipendium, ledningsgrupp på Studieförbundets riksförbund, Folkbildningsrådets representanter, mötespresidium och övriga mötesfunktionärer från Studieförbundets riksförbund har närvaro- och yttranderätt under förbundsstämman.

7. FRÅGA OM FÖRBUNDSSTÄMMANS BEHÖRIGA UTLYSANDE

HANDLINGAR

Enligt **§ 12 Kallelse till förbundsstämma** i *Stadgar för Studieförbundets förbund* ska förbundsstyrelsen kalla till ordinarie stämma senast 1 april stämмоåret.

I kallelsen ska anges tid och plats för förbundsstämman samt antalet ombud från varje avdelning.

Fullständig kallelse till förbundsstämman 2021 gick ut 2021-03-31.

Till Studieförbundets ordinarie förbundsstämma kallas:

- Ombud från medlemsorganisationerna
- Ombud från avdelning
- Ledamöter av förbundsstyrelsen
- Ledamöter av revisionen
- Ledamöter av valberedningen

Följande handlingar ingick i utskicket:

- Följebrev
- Kallelse till stämman
- Ombudsfördelning

HUVUDYRKANDEN

Förbundsstämman beslutar

att stämman är behörigen utlyst.

8. FASTSTÄLLANDE AV FÖREDRAGNINGSLISTA

HANDLINGAR

1. Föredragningslista (sid 25)
2. Beslutsordning och program (sid 6)
3. Förslag till arbetsordning (sid 14)

HUVUDYRKANDEN

Förbundsstämman beslutar

att fastställa föredragningslista samt besluts- och arbetsordning för förbundsstämman i enlighet med till stämmohandlingarna bilagt underlag.

9. VAL AV KOMMITTÉ PÅ TRE PERSONER SOM FÖRBEREDER VAL AV VALBEREDNING ENLIGT FÖREDRAGNINGSLISTANS PUNKT 26

HANDLINGAR

Enligt **§ 25 Valberedning** i *Stadgar för Studieförbundets förbund* väljs vid förbundsstämman en kommitté på tre personer som förbereder val av valberedning.

Anställda inom Studieförbundet får inte ingå i kommittén.

Medlemmar kan nominera personer som ska ingå i kommittén. Nomineringar som inkommit före 1 mars stämмоåret redovisas i stämmohandlingarna. Nomineringar som görs därefter redovisas på stämman. Ombuden kan nominera personer till kommittén i det digitala mötet i VoteliT från och med den 2021-05-20.

HUVUDYRKANDEN

Förbundsstämman beslutar

att ... utses till valkommitté om tre personer att förbereda val av valberedning enligt föredragningslistans punkt 26.

10. FÖRBUNDSSTYRELSENS VERKSAMHETSBERÄTTELSE MED ÅRSREDOVISNING

HANDLINGAR

1. Verksamhetsberättelse med årsredovisning 2019

Länk till pdf: [Verksamhetsberättelse med årsredovisning 2019](#)

2. Verksamhetsberättelse med årsredovisning 2020

Länk till pdf: [Verksamhetsberättelse med årsredovisning 2020](#)

Länk till [digital verksamhetsberättelse med årsredovisning 2020](#)

HUVUDYRKANDEN

Förbundsstyrelsen föreslår att

Förbundsstämman beslutar

att lägga verksamhetsberättelse med årsredovisning 2019 och 2020 till handlingarna.

11. REVISORERNAS BERÄTTELSE

HANDLINGAR

1. Revisionsberättelse 2019

Länk till pdf: [Revisionsberättelse 2019](#)

2. Revisionsberättelse 2020

Länk till pdf: [Revisionsberättelse 2020](#)

HUVUDYRKANDEN

Förbundsstyrelsen föreslår att

Förbundsstämman beslutar

att lägga Revisionsberättelse för 2019 och 2020 till handlingarna.

12. FASTSTÄLLANDE AV RESULTAT- OCH BALANS- RÄKNING, FÖRSLAG TILL DISPOSITION AV FASTSTÄLLT RESULTAT

HANDLINGAR

1. Verksamhetsberättelse med årsredovisning 2019

Länk till pdf: [Verksamhetsberättelse med årsredovisning 2019](#)

2. Verksamhetsberättelse med årsredovisning 2020

Länk till pdf: [Verksamhetsberättelse med årsredovisning 2020](#)

HUVUDYRKANDEN

Förbundsstyrelsen föreslår att

Förbundsstämman beslutar

att fastställa resultat- och balansräkning per 2019-12-31, samt att nyttja ändamålsbestämda medel om 7 282 tkr och

att fastställa det balanserade kapitalet till -3 239 tkr per 2019-12-31 att balanseras i ny räkning, samt

att fastställa resultat- och balansräkning per 2020-12-31, samt att nyttja ändamålsbestämda medel om 3 000 tkr och

att fastställa det balanserade kapitalet till -1 671 tkr per 2020-12-31 att balanseras i ny räkning.

13. FRÅGA OM ANSVARSFRIHET FÖR FÖRBUNDSSTYRELSEN

HANDLINGAR

1. Se genomgång av handlingar vid ärendelistans beslutspunkt 11 samt 12.

HUVUDYRKANDEN

Förbundsstämman beslutar

att bevilja styrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåren 2019 och 2020.

14. RAPPORTER FRÅN FÖRBUNDSSTYRELSEN

HANDLINGAR

1. Rapport från förbundsstyrelsens arbete från föregående förbundsstämma (sid 45)
 - Bilaga 1 – Rapport från arbetsgruppen för styrdokument och policyer (sid 48)
 - Bilaga 2 – Policy för hantering av styrdokument (sid 50)

HUVUDYRKANDEN

Förbundsstämman beslutar

att med godkännande lägga förbundsstyrelsens rapport om arbetet från förbundsstämman 2019, inklusive Bilaga 1 och Bilaga 2, till handlingarna.

14.1 RAPPORT FRÅN FÖRBUNDSSTYRELSENS ARBETE FRÅN FÖREGÅENDE FÖRBUNDSSTÄMMA

Vid förbundsstämman 2019 uppdrogs förbundsstyrelsen genom stämmans beslut att arbeta vidare med ett antal frågor och återkomma med en rapport till förbundsstämman 2021.

I den här rapporten redogör förbundsstyrelsen för dessa uppdrag och hur man arbetat med frågorna sedan förbundsstämman 2019, samt för förbundsstyrelsens förslag till beslut av förbundsstämman under punkten 15a.1 Förändrade stadgar för Studieförbundets samt 15a.3 Fastställande av arbetsordning för valberedning och förtroendevald revisor.

1. Framtagande av arbetsordning för valberedning samt förtroendevald revisor

Vid förbundsstämman 2019 behandlades frågan om stagdeförändringar för Studieförbundets förbund och avdelningar. En enig förbundsstämma beslutade, efter ett antal justeringar, att fastställa dåvarande förbundsstyrelsens förslag till nya stadgar för Studieförbundets förbund samt normalstadgar för Studieförbundets avdelningar och uppdrog till förbundsstyrelsen att gå igenom och ändra stadgarna i enlighet med av förbundsstämman beslutade justeringar och tillägg. Förbundsstyrelsen uppdrogs även att ta fram arbetsordning för förtroendevald revisor, samt att arbeta fram en utbildning för denne.

Stadgedokumentet har som helhet gått igenom och därtill granskats av juridisk expertis. Samtliga av Studieförbundets avdelningar har i samband med avdelningsårsmötet 2020 antagit nya stadgar i enlighet med nu gällande *Normalstadgar för Studieförbundets avdelning*.

En förändring jämfört med föregående stadgedokument är att förbundsstämman respektive avdelningsårsmötet i enlighet med nu gällande stadgar ska fastställa arbetsordning för valberedning, se i respektive stadgedokument § 15 Ärenden på förbundsstämman, punkt 24 och § 12 Ärenden på avdelningsårsmötet, punkt 24.

Som en konsekvens av stadgeförändringen ovan, samt för att möjliggöra för valberedningar i Studieförbundets avdelningar att arbeta på ett enhetligt sätt, föreslår förbundsstyrelsen att förbundsstämman beslutar om att fastställa ett standarddokument för hela organisationen.

Vid förbundsstämman 2019 fick förbundsstyrelsen även i uppdrag att ta fram arbetsordning för förtroendevald revisor, samt att arbeta fram en utbildning för den rollen. Dokumentet har arbetats fram i samarbete med rådgivning från vedertagen expertis inom revision samt i samråd med förtroendevald revisor för Studieförbundets förbund.

Det uppdrag om framtagande av utbildning för förtroendevald revisor har diskuterats av förbundsstyrelsen. Förbundsstyrelsen beslutade att i första hand prioritera framtagandet av en gemensam grundläggande utbildning för samtliga förtroendevalda i Studieförbundets organisation, och att fördjupande utbildningspaket för specifika roller så som revisor och

valberedning kommer tas fram när den grundläggande utbildningen implementerats. Arbetet med en grundläggande utbildning har pågått under verksamhetsåren 2020-2021, med stöd av en projektgrupp där förtroendevalda från avdelning ingått tillsammans med några av verksamhetscheferna. Utbildningen har genomförts i en första pilotomgång i början av 2021 och ska implementeras fullt ut under andra halvåret 2021. Den kommer då att erbjudas till alla förtroendevalda i nuvarande organisation samt framåt löpande för nyvalda styrelseledamöter, valberedningar och revisorer.

Förbundsstyrelsen har under arbetets gång konstaterat att det, likt för arbetsordning valberedning, inte finns någon punkt på ärendelistan för vare sig förbundsstämma eller avdelningsårsmöte där beslut om fastställande av dokumentet arbetsordning för förtroendevald revisor kan fattas. Förbundsstyrelsen föreslår därför, som en konsekvens av beslutet från föregående förbundsstämma, att förbundsstämman 2021 beslutar att fastställa arbetsordning för förtroendevald revisor för Studieförbundets förbund respektive avdelning som standarddokument i samband med behandling av ärendelistans punkt 15a.3 Fastställande av arbetsordning för valberedning *avdelning* samt arbetsordning för förtroendevald revisor *avdelning* som standarddokument i Studieförbundets avdelningar.

Förslag till arbetsordning för valberedning i Studieförbundets förbund föreslås antas under förbundsstämman 2021, ärende 25. Förslag till arbetsordning för valberedning i Studieförbundets avdelning föreslås fastställas som standarddokument för Studieförbundets avdelningar i samband med behandling av ärendelistans punkt 15a.3 Fastställande av arbetsordning för valberedning och förtroendevald revisor.

Förbundsstyrelsen föreslår även att förbundsstämman beslutar om en stagdeförändring som innebär att till ärendelistan för ordinarie förbundsstämma införa som ny beslutspunkt **23. Fastställande av arbetsordning för förtroendevald revisor**, samt att på ärendelistan för ordinarie avdelningsårsmöte införa som ny punkt **23. Anmälan av, av förbundsstämman fastställt, arbetsordning för förtroendevald revisor**. Förslaget kommer att behandlas av förbundsstämman inom ramen för förbundsstyrelsens förslag till förbundsstämma, ärende 15a.1 Förändrade stadgar för Studieförbundet.

2. Genomförande av projekt Fenix samt återrapportering efter diskussion och beslut vid förbundsstämman 2019 under moti- onen "Policy för transparens"

Förbundsstämman 2019 beslutade att uppdraga förbundsstyrelsen att "utforma ett system för transparens där vi internt över avdelningsgränserna ofta och regelbundet bjuder in varandra och våra medlemsorganisationer till kollegial öppenhet i system och i verksamhetsfrågor i syfte att tillsammans och i samverkan utveckla verksamheten inom Studieförbundet". Utöver detta antog stämman förslaget att uppdraga förbundsstyrelsen att arbeta fram och besluta om en "policy för transparens" eller motsvarande dokument samt att detta dokument skulle hanteras i enlighet med riktlinjerna för styrdokument samt att den antagna policyn skulle kommuniceras till Folkbildningsrådet och andra intressenter.

Förbundsstyrelsen anser sig ha arbetat i enlighet med andemeningen i diskussionen och besluten kring transparens, vilka ovan redogjorts för, genom en rad insatser under mandatperioden. Studieförbundet valde att öppet redovisa problematiken i samband med de upptäckta oegentligheterna på Järva samt genomförde projekt Fenix med en tydlig ambition om transparens såväl internt som i relation till Folkbildningsrådet och övriga studieförbund. Formuleringar i Fenix-rapporten, vilken skickades till Folkbildningsrådet den 18:e december 2020, indikerar tydligt ambitionen om ökad transparens inom folkbildningen i stort.

Projekt Fenix inleddes under andra halvan av 2020 och är det överlägset största genomlysningsarbete Studieförbundet genomfört. Arbetet tillkom mot bakgrund av ett uppdrag som formulerades av Folkbildningsrådet i maj 2020 till följd av de missförhållanden som uppdragats i Studieförbundet över de senaste åren. Arbetet involverade i stort sett hela organisationen och resulterade i att omkring 8 procent av verksamheten för perioden 2017–2019 justerades. Folkbildningsrådet beslutade efter att ha granskat den i december inlämnade slutrapporten att, i mars 2021, godkänna Studieförbundet som statsbidragsmottagare, om med vissa skarpt formulerade förbehåll.

Arbetet med framtagandet av ett system för transparens har varit svårt att driva framåt mot bakgrund av att stora resurser i stället behövt ägnas åt genomförandet av ovan nämnda projekt Fenix. Därav har förbundsstyrelsen inte möjligheten att redovisa ett konkret resultat på området.

Vad gäller arbetet med en specifik policy för transparens har arbetet lyfts in som en del av förbundsstyrelsens arbetsgrupp för styrdokument och policyers arbete, vilket beskrivs utförligare nedan. Mot bakgrund av att arbetsgruppens arbete fokuserat på framtagandet av en övergripande struktur för hantering av styrdokument, inklusive en policy för policyer, har inte arbetet ännu kommit till genomarbetning eller utveckling av specifika policyer. Något som motiverar att förbundsstyrelsen inte under mandatperioden antagit en policy för transparens.

3. Rapport från arbetsgrupp för styrdokument och policyer

Förbundsstämman 2019 hanterade frågan om arbetet med översyn av Studieförbundets styrdokument och beslutade att uppdra till förbundsstyrelsen att fortsätta arbetet i enlighet med den till stämman förankrade inriktningen, samt uppdrog till förbundsstyrelsen att vid behov återkomma till förbundsstämman 2021 med eventuella förslag till beslut. Förbundsstämman 2019 beslutade även att verifiera förbundsstyrelsens mandat att fastställa policydokument gällande för hela Studieförbundet.

Förbundsstyrelsen har under verksamhetsåren 2020–2021 åter tillsatt en arbetsgrupp under sig för att jobba vidare i den riktning som förbundsstämman 2019 pekade ut. I bilaga 1 återges rapporten från det arbete som gruppen genomfört.

Förbundsstyrelsen beslutade, enligt förslag från arbetsgruppen för styrdokument och policyer, den 26 april 2021 att fastställa *Policy för hantering av styrdokument i Studieförbundets organisation*. Denna redovisas för förbundsstämman 2021 i bilaga 2.

14.1 BILAGA 1 – RAPPORT ÖVER ARBETSGRUPPEN FÖR STYRDOKUMENT OCH POLICYERS ARBETE

Denna rapport syftar till att beskriva arbetsgruppen för styrdokument och policyers arbete under hösten 2020 och vintern 2021. Rapporten beskriver översiktligt möten, överväganden och slutsatser samt presenterar översiktligt resultatet av arbetsgruppens arbete.

1. Arbetsgruppens uppdrag och sammansättning

Arbetsgruppen har bestått av förbundsstyrelseledamöterna Bertil Jonsson, Zlatko Avdagic och Kaj Sivervik samt avdelningsordförandena Jahn Stääv (Sörmland), Ingemar Malmström (Örebro-Värmland) och Tommy Sjölund (Norrbotten). Som sammankallande för gruppen har Bertil Jonsson fungerat. Till tjänstemannastöd har initialt utvecklingschef Anton Landehag utsetts samt efter årsskiftet även verksamhetscontroller Madelene Zwahlen.

Uppdraget har bestått i att framta en ordning, eller struktur, för hur Studieförbundets arbete med olika typer av styrdokument ska se ut framgent. Arbetet har också innefattat en översyn av befintliga policyer inklusive förslag på förändringar av dessa både till form och innehåll.

2. Möten

Arbetsgruppen har i skrivande stund genomfört tre möten med ett fjärde planerat, alla digitalt via mötesverktyget Teams. Mötesdatumen har varit 2:a november, 3:e december, 26:e januari samt 23:e februari. Mötena har genomförts i god stämning med ökande grad av konkretion avseende uppdragets genomförande. Möteshandlingar inför möten samt mötesanteckningar i samband med dessa har tagits fram av tjänstemannastödet.

3. Resultat

Resultatet av arbetsgruppens arbete består i skrivande stund av en styrdokumentsreglerande policy, benämnd "Policy för hantering av styrande dokument", samt en genomläsning av befintliga policyer. Status för detta arbete beskrivs översiktligt nedan:

3.1 Policy för hantering av styrande dokument

Dokumentet definierar olika typer av styrande dokument, särskilt olika typer av "målrelaterade styrdokument" och "reglerande styrdokument". Definitionen behandlar dokumentets funktion, plats i en styrdokumentshierarki samt vem eller vilka som har beslutanderätt över dokumenttyperna. Utöver detta definierar dokumentet hur Studieförbundets hantering av styrande dokument ska se ut framgent.

Policyen i fråga ska läggas fram till beslut hos förbundsstyrelsen av arbetsgruppen vid ett icke definierat tillfälle.

3.2 Genomläsning av befintliga policyer

Genomläsning av befintliga policyer har genomförts i omgångar av arbetsgruppens medlemmar. Det finns en omfattande och brokig mängd policyer, till följd av att dessa framkommit vid olika tidpunkter utan att omfattas av en gemensam syn på hur styrdokument kan eller bör användas inom en organisation. Detta är något som försvårat arbetsgruppens uppgift men arbetet fortsätter med ambitionen att kunna föreslå för förbundsstyrelsen en väg framåt avseende vilka policyer som bör tas bort, skrivas om eller slås ihop. I arbetet ingår också att definiera vilka behov av nya policyer som kan finnas.

14.1 BILAGA 2 – POLICY FÖR HANTERING AV STYRDOKUMENT

Styrdokument syftar till att styra verksamheten i en specifik riktning. Det finns styrande dokument som är målrelaterade och sådana som är reglerande. Det saknas idag en struktur som beskriver de olika typer av styrande dokument som Studieförbundet har, vilket motiverar framtagandet av detta dokument.

Ett målrelaterat styrdokument är direkt kopplat till utvecklingen av verksamheten. Det anger ramarna för vad man vill uppnå. Ett styrande dokument kan vara reglerande på så sätt att det anger krav eller sådant man bör göra.

Utöver styrande dokument finns det även något som kallas stödjande dokument. Det är ett sådant som används för och underlättar det dagliga arbetet.

Vad som inte beskrivs i denna riktlinje är de externa styrande dokumenten som påverkar verksamheten utifrån. Dessa måste verksamheten naturligtvis ta hänsyn till så som exempelvis riksdags- och regeringsbeslut, eller styrande myndighetsbeslut. Vi påverkas av Folkbildningsrådet, vilket innebär att vi måste ta hänsyn till bidragssystemet i våra interna reglerande dokument.

Detta gäller för Studieförbundets styrdokument:

- Anger vilken typ av styrande dokument det är.
- Funktion/enhet som ansvarar för revidering och sakinhåll framgår.
- Anger rekommendation om när nästa revidering bör göras av aktuellt dokument.

Målrelaterade styrdokument

Ett målrelaterat styrdokument syftar till att användas på en övergripande nivå i organisationen och anger viljeriktningen. Det är länken mellan vilja och utförande.

- Tidshorisonten bör vara 2–6 år, och upphör när dokumentet går ut. Längre tidshorisonter kan vara aktuella om dokumentet uppdateras och revideras minst var femte år.
- Målrelaterade styrdokument ska ange inriktning och områden som ska prioriteras under en längre tidsperiod inom verksamheten.
- Målrelaterade styrdokument ska utgöra en grund för fortsatta beslut inom organisationen.
- Målrelaterade styrdokument bör årligen följas upp utvärderas med avseende på hur de tillämpas i organisationen.
- Visions- och strategidokument beslutas av förbundsstämma, stämman kan även fatta beslut om ändring i visions- och strategidokument.
- Program- och plandokument beslutas av förbundsstyrelse eller avdelningsstyrelse i förekommande fall.

Typer av målrelaterade styrdokument

Vision – En vision är ett kortfattat strategiskt dokument. Visionen syftar till att vägleda verksamheten och är på en övergripande nivå. En vision innehåller långsiktigt övergripande strategier, utan definierade mål, åtgärder eller metoder, som kan presenteras i syfte att inspirera.

Strategi – Strategin anger vilka inriktningar som är viktigast inom ett område. En strategi pekar ut strategiska vägval och de områden som är avgörande för att nå uppsatta mål. Dokumentets funktion är att peka ut riktningen och ange prioriteringar utan att ta ställning till utförande eller metod.

Program – Ett program är övergripande men beskriver "hur" något ska göras inom ett avgränsat område. Ett program kan både beskriva övergripande prioriteringar och konkreta mål och åtgärder, det framgår även vem som ansvarar för att åtgärden genomförs.

Plan – En plan innehåller konkreta mål eller åtgärder. Planen beskriver hur de önskade åtgärderna i en vision och/eller ett program eller en strategi ska omsättas i verkligheten. Planen ska även ange vem som ansvarar för att åtgärderna genomförs, när de ska vara genomförda och vilka prioriteringar som ska ske.

Reglerande styrdokument

Dessa typer av dokument syftar till att styra verksamheten i en viss riktning och brukar gälla tillsvidare. Reglerande styrdokument är mer avgränsande till sin utformning jämfört med målrelaterade styrdokument. Det reglerande styrdokumentets stadgar kan enbart förbundsstämman besluta över. En policy kan antas endast av förbundsstyrelsen, avdelningar har beslutanderätt i de fall lagkrav föreligger att respektive juridisk enhet fattar beslut om policy. En riktlinje eller regel kan vara en nedbrytning av ovanstående reglerande styrdokument. Regler får beslutas av förbundsstyrelse eller avdelningsstyrelse och riktlinjer av förbundschef respektive verksamhetschef.

Stadgar – Är det överordnade styrande dokumentet som reglerar hela Studieförbundets verksamhet, vårt regelverk.

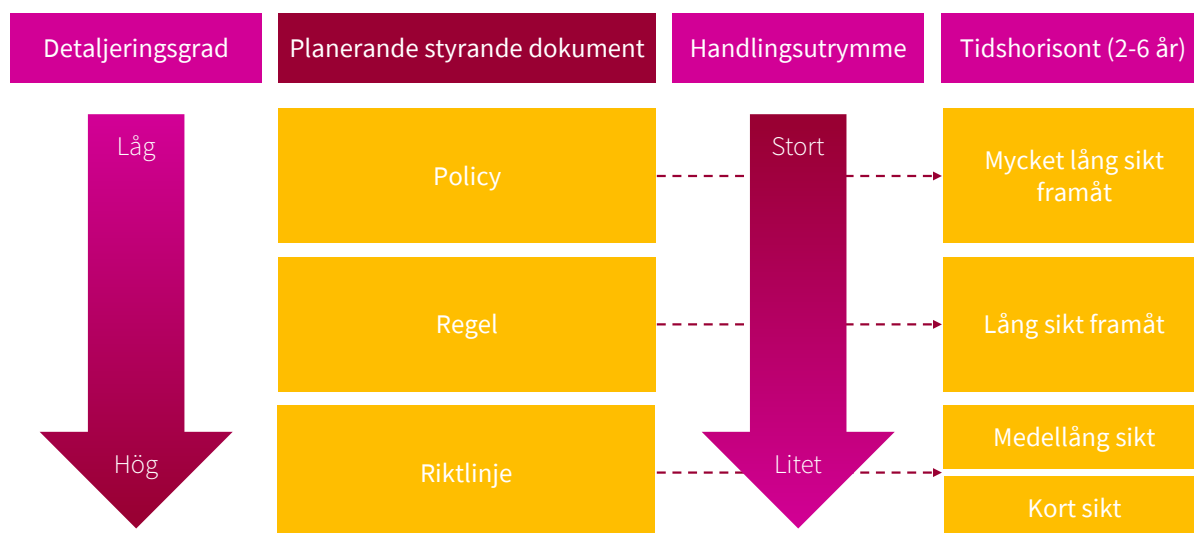
Policyer – Policyer är ett kortfattat dokument som anger grundprinciper och/eller värderingar för att styra och vägleda organisationens handlande inom ett visst område. Det kan vid behov konkretiseras genom regler eller riktlinjer.

Regler – Regler anger detaljerat vad som gäller inom ett visst område. Regler är en samling bestämmelser som sätter exakta gränser för verksamhetens handlande. De får inte innehålla oklara formuleringar som öppnar upp för den enskilde medarbetaren att kunna göra egna tolkningar. Regler bör vara enkla, tydliga och lätta att överblicka.

Riktlinje – En riktlinje anger hur vissa arbetsuppgifter ska genomföras. Riktlinjen ger ett mer konkret stöd för handlande än vad en policy gör. Vad är korrekt handlande så att verksamheten bedrivs effektivt, rättssäkert och med kvalitet, samt säkrar en likvärdig och icke-diskriminerande verksamhet? I vissa fall kan riktlinjer vända sig till medarbetare och externt till dem som verksamheten riktar sig till.

Det finns en inbördes ordning mellan styrande dokument från högsta policynivå till lägsta regelnivå.

En policy har exempelvis en låg detaljeringsgrad i det som anges emedan handlingsutrymmet för vad som behöver göras för att uppnå policyns intentioner är stort. Emedan en regel har en högre detaljeringsgrad men där handlingsutrymmet för att uppnå intentionerna är mindre.

Stödjande dokument och redovisande dokument

Stödjande och redovisande dokument upprättas för att förtydliga reglerande respektive målrelaterade styrdokument. De stödjande och redovisande dokumenten preciseras i Studieförbundets dokumenthierarki.

Stödjande dokument kan vara:

- Rutin, anvisning eller handbok
- Som stöd kan finnas checklistor, mallar, manualer, blanketter, processkartor och formulär.

Frågeställningar att ta ställning till vid upprättandet av styrande dokument:

- Är ett styrande dokument det bästa sättet att uppnå det som ska åstadkommas eller tillrättläggas?
- Är det ett långsiktigt utvecklingsarbete av strategisk karaktär som behöver ske inom ett område? Då är kanske program det mest lämpade.
- Ska det åstadkommas resultat/effekt snabbt kan det vara bättre att styra genom en plan/handlingsplan som anger konkret vad som ska göras, när det ska göras och vem/vilka som ska genomföra åtgärderna/aktiviteterna i planen.
- Tänk på att använda ett korrekt, och tydligt språk – skriv kort och koncist då du utformar ditt dokument.
- Tänk på att använda Studieförbundets dokumentmallar.

15. MOTIONER OCH FÖRBUNDSSTYRELSENS FÖRSLAG

HANDLINGAR

a) Förbundsstyrelsens förslag (propositioner)

1. Proposition 1: Förändrade stadgar för Studieförbundet (sid 55)
2. Proposition 2: Stärkt förmåga att ta ansvar för statsbidraget (sid 58)
 - Bilaga 1 – Uppföljning av Studieförbundet och fortsatta åtgärder 2021-, Folkbildningsrådet 2021-03-17 (sid 62)
 - Bilaga 2 – Stärkt förmåga att ta ansvar för statsbidraget – behov och förutsättningar (sid 67)
 - Bilaga 3 – Rapport Studieförbundets utökade granskning 2020 till Folkbildningsrådet, (Projekt Fenix) (sid 83)
 - Bilaga 4 – Delrapport Studieförbundets nuläge, strategi 2131 (sid 112)
 - Bilaga 5 – Delrapport Önskat läge, strategi 2131 (sid 127)
 - Bilaga 6 – Ekonomiska förutsättningar för Studieförbundet (sid 130)
 - Bilaga 7 – Etikhandlingsplan (sid 140)
 - Bilaga 8 – Åtgärdsplan för ökad kvalitet och kontroll i verksamheten (sid 151)
3. Proposition 3: Fastställande av arbetsordning för valberedning och förtroendevald revisor (sid 156)
 - Bilaga 1 Förslag till Arbetsordning för valberedning i Studieförbundets avdelningar (sid 158)
 - Bilaga 2 Förslag till Arbetsordning för förtroendevald revisor i Studieförbundets förbund (sid 161)
 - Bilaga 3 Förslag till Arbetsordning för förtroendevald revisor i Studieförbundets avdelning (sid 164)

b) Motioner

1. Motion 1 "Ekonomisk plattform för våra avdelningar" (sid 167)
 - Förbundsstyrelsens yttrande över motion 1
 - Motion 1 ("Ekonomisk plattform för våra avdelningar")
2. Motion 2 "Angående revisionsarbetet" (sid 170)
 - Förbundsstyrelsens yttrande över motion 2
 - Motion 2 ("Angående revisionsarbetet")
3. Motion 3 "Angående förbundsstyrelsens godkännande av verksamhetschef" (sid 173)
 - Förbundsstyrelsens yttrande över motion 3
 - Motion 3 ("Angående förbundsstyrelsens godkännande av verksamhetschef")

4. Motion 4 "Angående biträdande verksamhetschef i stadgarna" (sid 176)
 - Förbundsstyrelsens yttrande över motion 4
 - Motion 4 ("Angående biträdande verksamhetschef i stadgarna")
5. Motion 5 "Fördelning av statsbidrag" (sid 178)
 - Förbundsstyrelsens yttrande över motion 5
 - Motion 5 ("Fördelning av statsbidrag")
6. Motion 6 "Stadgeändring gällande koncernstyrning" (sid 181)
 - Förbundsstyrelsens yttrande över motion 6
 - Motion 6 ("Stadgeändring gällande koncernstyrning")
7. Motion 7 "Stadgeändring gällande förbundsstämmans ombud § 10" (sid 183)
 - Förbundsstyrelsens yttrande över motion 7
 - Motion 7 ("Stadgeändring gällande förbundsstämmans ombud § 10")
8. Motion 8 "Tidigarelägg årsmöten och förbundsstämma" (sid 185)
 - Förbundsstyrelsens yttrande över motion 8
 - Motion 8 ("Tidigarelägg årsmöten och förbundsstämma")

15a.1 PROPOSITION 1: FÖRÄNDRADE STADGAR FÖR STUDIEFRÄMJANDET

Bakgrund

Förbundsstämman 2019 gjorde en större stadgerevision mot bakgrund av att organisationen övergått fullt ut till en tvåledsorganisation och att förbundsstyrelsens mandat behövde stärkas som en konsekvens av de upprepade missförhållanden som skett i organisationen.

De nya stadgarna har fungerat väl varför endast ett mindre antal förtydliganden, konsekvensändringar och justeringar föreslås.

Läsinstruktion

Under varje avsnitt nedan presenteras först en kort bakgrund eller motivering till föreslagen förändring. Därefter återfinns nuvarande samt föreslagen ny formulering i stadgarna. Referent till paragraf i stadgarna återfinns i respektive rubrik. Text som föreslås utgå markeras med genomstrykning, strykningar. Text som föreslås läggas till markeras med understrykning, tilläggsförslag.

Stadgar för Studieförbundets förbund, antagna av förbundsstämman 2019, hittas via länken nedan i pdf-format, för referens.

[Stadgar för Studieförbundets förbund, antagna av förbundsstämman 2019](#)

HUVUDYRKANDEN

Förbundsstyrelsen föreslår att

Förbundsstämman beslutar

att fastställa föreslagna förändringar av Studieförbundets stadgar samt

att uppdraga till avdelningsårsmötena att behandla stadgeförändringarna i sina respektive stadgar utifrån förbundsstämmans beslut.

1. Förtydligande av delgivning av revisions-PM

Förtroendevald och auktoriserad/godkänd revisors iakttagelser och slutsatser är ett viktigt underlag för varje styrelses ledning och uppföljning. Dessa iakttagelser och slutsatser sammanfattas i en så kallad revisionspromemoria, eller revisions-PM, och innehåller ofta mer information av vikt för det systematiska utvecklingsarbetet än revisionsberättelsen. Därför är det viktigt att dessa kommer styrelserna till del. För att säkerställa detta föreslås förtydliganden av granskningsparagraferna i såväl förbunds- som avdelningsstadgan.

1.1 Nuvarande stadgar

1.1.1 Nuvarande lydelse i avdelningsstadgan §17 Granskning, tredje stycket

Den av avdelningsårsmötet utsedda auktoriserade eller godkända revisorn och den av avdelningsårsmötet utsedda förtroendevalda revisorn ska delge förbundsstyrelsen sina iakttagelser och slutsatser från granskningen av avdelningen.

1.2 Ändringsförslag

1.2.1 Förslag till ny lydelse i avdelningsstadgan §17 Granskning, tredje stycket

Den av avdelningsårsmötet utsedda auktoriserade eller godkända revisorn och den av avdelningsårsmötet utsedda förtroendevalda revisorn ska delge avdelningsstyrelsen och förbundsstyrelsen sina iakttagelser och slutsatser, i form av revisionspromemoria, från granskningen av avdelningen.

1.2.2 Förslag på nytt stycke till förbundsstadgan §22 Granskning

Den av förbundsstämman utsedda auktoriserade revisorn och den av förbundsstämman utsedda förtroendevalda revisorn ska delge förbundsstyrelsen sina iakttagelser och slutsatser, i form av revisionspromemoria, från granskningen av Studieförbundet, riksförbundet.

2. Strategiska mål

Studieförbundet har sedan slutet av 2019 bedrivit ett intensivt arbete för att ta fram en ny strategi för organisationen som förbundsstyrelsen kommer lägga fram till en extra förbundsstämma i början av oktober 2021. Projektet har gått under namnet "2131".

Strategin är långsiktig och tänkt att gälla i tio år, fram till 2031. En så långsiktig strategi behöver naturligtvis brytas ner i delmål och för att nå det önskade läget behöver hela organisationen arbeta gemensamt mot dessa. Därför föreslås kommande förbundsstämmor sätta upp mål för såväl riksförbundet som för avdelningarna att jobba utifrån för tvåårsperioden efter varje förbundsstämma. Målen behöver vara relativt övergripande för att passa alla delar i organisationen och kommer sedan behöva konkretiseras i verksamhetsplaner, handlingsplaner etc. i alla enheter.

2.1 Nuvarande stadgar

2.1.1 Nuvarande lydelse i förbundsstadgan §15 Ärenden på förbundsstämman, pkt 15

15. Fastställande av strategiska mål

2.2 Ändringsförslag

2.2.1 Förslag på ny lydelse i förbundsstadgan §15 Ärenden på förbundsstämman, pkt 15

15. Fastställande av mål för hela organisationen utifrån Studieförbundets strategi

3. Konsekvensändring avseende arbetsordning för förtroendevald revisor samt arbetsordning för valberedning i Studieförbundets avdelning

Förbundsstämman 2019 beslutade "att bifalla tilläggsyrkande att förbundsstyrelsen får i uppdrag att ta fram arbetsordning samt utbildning för förtroendevald revisor till förbundsstämman 2021.". Syftet var att harmonisera och kvalitetssäkra revisionen i Studieförbundets alla organisatoriska enheter. En gemensam arbetsordning för den förtroendevalda revisorn var en av flera delar i att uppnå syftet.

Förbundsstyrelsen återskärnar arbetet till förbundsstämman under en separat punkt. Till kommande förbundsstämmor och avdelningsårsmöten bör arbetsordningen fastställas respektive anmälas varför följande stagdeförändringar föreslås.

3.1 Ändringsförslag

3.1.1 Förslag till ny punkt till ärendelistan under §15 Ärenden på förbundsstämman i förbundsstadgan

Ny punkt 23 införs och punkterna 23 till och med 28 numreras därmed om som en konsekvens.

23. Fastställande av arbetsordning för förtroendevald revisor.

3.1.2 Förslag till ny punkt till ärendelistan under §11 Ärenden på avdelningsårsmötet i avdelningsstadgan samt omformulering av nuvarande punkt

Ny punkt 23 införs och punkterna 23 till och med 30 numreras därmed om som en konsekvens.

23. Anmälan av, av förbundsstämman fastställd, arbetsordning för förtroendevald revisor.

25. Anmälan av, av förbundsstämman fastställd, arbetsordning för valberedning för Studieförbundets avdelning

15a.2 PROPOSITION 2: STÄRKT FÖRMÅGA ATT TA ANSVAR FÖR STATS BIDRAGET

Bakgrund

Flera allvarliga missförhållanden i Studieförbundets verksamhet har sedan 2014/2015 upptäckts, utretts och hanterats. Utöver dessa har ett antal mindre händelser visat på brister i verksamheten och villkorsefterlevnaden. Detta har skadat Studieförbundets trovärdighet som statsbidragsmottagare. Flera åtgärds paket har satts och givit effekt, men tilliten till organisationens förmåga att ta ansvar för offentliga bidrag är trots det inte återupprättad.

På Folkbildningsrådets uppdrag genomfördes ett stort genomlysningsprojekt under 2020, kallat projekt Fenix, där hela organisationen involverades i att särskåda verksamheten. Fenix har givit Studieförbundet många viktiga lärdomar som kommer kunna ligga till grund för såväl ett utökat kvalitetsarbete som ny verksamhetsutveckling. Granskningsrapporten gjorde också att Folkbildningsrådets styrelse kunde godkänna Studieförbundet för 2018 års verksamhet, ett beslut som blivit bordlagt flera gånger i väntan på en mer grundlig verksamhetsgenomgång.

Folkbildningsrådets styrelse gör dock bedömningen *"att förbunds nivån idag inte i tillräcklig utsträckning kan ta ansvar för hur statsbidraget används i organisationens alla delar"* (se Bilaga 1). Folkbildningsrådet pekar också på att de, framför allt informella, styrmedel som Studieförbundet tillämpar *"skapar betydande problem att säkra en god folkbildningsverksamhet genom hela organisationen"* (se Bilaga 1). Ett exempel på åtgärder som Folkbildningsrådet lyfter är att göra organisatoriska förändringar som stärker sammanhållningen i organisationen.

Folkbildningsrådets styrelse beslöt den 17 mars 2021

- *"att uppdraga till generalsekreteraren att begära in en redogörelse för hur Studieförbundet avser att stärka riksförbundets förmåga att säkerställa att statsbidraget används korrekt i hela organisationen,*
- *att uppdraga till generalsekreteraren att regelbundet följa upp de åtgärder Studieförbundet vidtar, samt*
- *att uppdraga till generalsekreteraren att om Studieförbundet inte tydligt kan visa på avsedda resultat i form av stärkt kapacitet att ta ansvar för statsbidraget under år 2021–22 inleda prövning av Studieförbundet som statsbidragsmottagare."*

Diskussioner för en stärkt organisation

Förbundsstyrelsen ser naturligtvis mycket allvarligt på situationen men konstaterar också att en bred diskussion i hela Studieförbundet och med medlemsorganisationerna måste föras för att de åtgärder som sedan beslutas ska vara väl förankrade och kunna få snabbt genom-

slag. Förbundsstyrelsen menar också att organisationen bör ta tillfället i akt och dra nytta av de omfattande underlag som finns från Fenix-projektet och strategiarbetet 2131. Därtill bör Studieförbundet även ta med analysen av organisationens ekonomiska nuläge och framtidsprognoser för att på så vis skapa en långsiktigt hållbar organisation även ur ett ekonomiskt perspektiv.

I bilaga 2 återfinns en sammanfattning av de slutsatser och de behov som förbundsstyrelsen anser är de viktigaste och mest relevanta utgångspunkterna för sådana diskussioner. Samtliga underlag och rapporter kommer naturligtvis finnas tillgängliga i sin helhet inför de samtal och workshops som föreslås hållas.

Folkbildningsrådet avkräver Studieförbundet resultat som visar på stärkt förmåga att ta ansvar för statsbidraget redan under innevarande år och under 2022. Även om detta är en mycket knapp tidsram bedömer förbundsstyrelsen att det kan vara bra eftersom organisationen då inte riskerar att leva i ovisshet under en lång period. Samtidigt finns redan, som ovan nämnts, många av de underlag som bedöms viktiga på plats.

Processen framåt

Mot bakgrund av ovanstående föreslår förbundsstyrelsen förbundsstämman uppdra till den nyvalda förbundsstyrelsen att initiera en dialogprocess om nödvändiga åtgärder, för att stärka förbundsstyrelsens förmåga och mandat att ta ansvar för statsbidraget, med Studieförbundets medlemsorganisationer och avdelningar. Syftet med denna är att skapa bred insikt om Studieförbundets behov, förutsättningar och nuläge samt att arbeta fram och förankra åtgärdsförslag som kan möta de krav Folkbildningsrådet ställer. Förbundsstyrelsen föreslås också uppdras att med grund i denna process återkomma till den extra förbundsstämman i oktober 2021 med konkreta förslag på åtgärder och en återrapportering av arbetet. För att ge vägledning i arbetet föreslås förbundsstämman fastställa ett antal utgångspunkter och principer för åtgärderna.

Principer och utgångspunkter för dialogprocessen

Fortsatt statsbidrag som högsta prioritet

Det högst prioriterade målet med processen och med förslagen på åtgärder ska vara att undvika att Studieförbundet prövas som statsbidragsmottagare. Studieförbundet har inte råd att chansa och organisationen måste visa på självinsikt och handlingskraft för att återuppbygga förtroendet.

Deltagaren i centrum

En viktig utgångspunkt i diskussionerna och i formandet av förslag ska vara att sätta deltagaren och studiecirkelledaren i centrum, i linje med vad strategi 2131 pekar ut. Hela organisationen är sekundär till deltagarens bildningsresa tillsammans med andra. Organisationen är alltså att betrakta som en stödstruktur till själva studiecirkeln.

Likvärdigt stöd för medlemsorganisationerna över hela landet

I såväl projekt Fenix som strategiarbetet 2131 framkommer tydligt att Studieförbundets medlemsorganisationer förväntar sig ett mer likvärdigt stöd och verksamhet över hela landet. Inriktningar och överenskommelser som Studieförbundet och en medlemsorganisation enas om måste kunna implementeras och följas upp i hela Studieförbundet.

En organisation för framtiden

En princip för diskussionerna och de förslag som ska arbetas fram är att försöka skapa en organisation som är långsiktigt hållbar och inte bara reaktivt försöka uppnå de krav som Folkbildningsrådet ställer. I långsiktigheten inkluderas att Studieförbundet ska kunna fortsätta finnas i hela Sverige. Studieförbundets alla delar måste också vara ekonomiskt stabila och ha kraft för såväl drift, tillfälliga motgångar och utveckling. Åtgärderna ska också syfta till att förbereda Studieförbundet för att kunna genomföra och leverera på strategin 2131 så snart den är fastställd.

Organisationskultur för ett Studieförbundet

En viktig målsättning med arbetet är att åtgärderna ska ge förutsättningar för att Studieförbundet ska komma till rätta med att olika organisationskultur råder, och under lång tid rått, i olika delar av organisationen. Parallellt med detta har konfliktnivån varit hög inom organisationen och det går att ställa sig frågan hur det ska vara möjligt för organisationen att med nuvarande organisatoriska förutsättningar ta sig till en punkt där interna konflikter inte styr agendan. Säkerställandet av likvärdighet gällande en bra arbetsmiljö, ett gott ledarskap och en gemenskapskänsla i och med hela organisationen ska ha hög prioritet.

Helhetsperspektiv

Utgångspunkten för diskussionerna och för åtgärdsförslagen ska vara att ta ett helhetsgrepp om Studieförbundets behov och utmaningar. Lösingsförslagen ska så långt det är möjligt adressera helheten av organisationens utmaningar.

Tydlighet och förutsägbarhet

Åtgärderna som processen ska leda fram till ska hjälpa organisationen att bli tydligare och mer förutsägbar. Det ska vara enkelt att som nyanställd eller nyvald förtroendevald komma in i och förstå organisationen. De olika delarna i Studieförbundet ska ha tydliga, och uttalade, roller, uppdrag och mandat. Det ska inte råda tvivel om vem eller vilka som fattar beslut om vad.

Delaktighet och beslutsförmåga

Dialogprocessen ska präglas av delaktighet. Detta innebär att medlemsorganisationerna samt förtroendevalda i Studieförbundet ska ges möjlighet att bidra till diskussionerna och att komma med förslag. Samtidigt behöver processen leda till resultat vilket gör att majoritetens syn och vilja måste få prioritet, även om konsensus och enighet är eftersträvänsvärt.

HUVUDYRKANDEN

Förbundsstyrelsen föreslår att

Förbundsstämman beslutar

att uppdra till den nyvalda förbundsstyrelsen att genomföra en dialogprocess med Studieförämjandets medlemsorganisationer och avdelningar för att arbeta fram konkreta förslag på åtgärder för att stärka riksförbundets förmåga att säkerställa att statsbidraget används korrekt i hela organisationen, samt

att till den extra förbundsstämman hösten 2021 återkomma med konkreta förslag som följer på processen samt,

att fastställa "Principer och utgångspunkter för dialogprocessen" enligt ovan.

Bilagor

Bilaga 1 – Uppföljning av Studieförämjandet och fortsatta åtgärder 2021-, Folkbildningsrådet 2021-03-17

Bilaga 2 – Stärkt förmåga att ta ansvar för statsbidraget – behov och förutsättningar

Bilaga 3 – Rapport Studieförämjandets utökade granskning 2020 till Folkbildningsrådet, (Projekt Fenix)

Bilaga 4 – Delrapport Studieförämjandets nuläge, strategi 2131

Bilaga 5 – Delrapport Önskat läge, strategi 2131

Bilaga 6 – Ekonomiska förutsättningar för Studieförämjandet

Bilaga 7 – Etikhandlingsplan

Bilaga 8 – Åtgärdsplanen för ökad kvalitet och kontroll i verksamheten

15a.2 BILAGA 1 – UPPFÖLJNING AV STUDIEFRÄMJANDET
OCH FORTSATTA ÅTGÄRDER 2021-, FOLKBILDNINGS-
RÅDET 2021-03-17

Bilaga följer på s.63–66.

Uppföljning av Studiefrämjandet och fortsätta åtgärder 2021–

Styrelsens beslut

Styrelsen för Folkbildningsrådet beslöt (2021-03-17)

- att lägga Studiefrämjandets rapport om genomlysning av verksamheten 2017–2019 till handlingarna,
- att avsluta 2019 års uppföljning av Studiefrämjandet,
- att uppdra till generalsekreteraren att begära in en redogörelse för hur Studiefrämjandet avser att stärka riksförbundets förmåga att säkerställa att statsbidraget används korrekt i hela organisationen,
- att uppdra till generalsekreteraren att regelbundet följa upp de åtgärder Studiefrämjandet vidtar, samt
- att uppdra till generalsekreteraren att om Studiefrämjandet inte tydligt kan visa på avsedda resultat i form av stärkt kapacitet att ta ansvar för statsbidraget under år 2021–22 inleda prövning av Studiefrämjandet som statsbidragsmottagare.

Bakgrund

I samband med 2019 års uppföljning av Studiefrämjandets verksamhet under 2018 bedömde Folkbildningsrådet att det fanns allvarliga brister i Studiefrämjandets verksamhet. Studiefrämjandet arbetade då redan sedan ett år tillbaka med en av Folkbildningsrådets godkänd åtgärdsplan. Åtgärdsplanen ska säkerställa att verksamheten lever upp till statsbidragsvillkor och studieförbundets interna styrdokument, och att

riksförbundet stärker sin kapacitet att styra och följa upp verksamheten i hela organisationen.

Därutöver beslutade Folkbildningsrådets styrelse i samband med 2019 års uppföljning att Studieförbundet också skulle göra en omfattande genomlysning av sin verksamhet, i syfte att upptäcka och korrigera felaktigt inrapporterad verksamhet. Därefter avsåg styrelsen att återigen behandla frågan om Studieförbundets villkorsefterlevnad för verksamhetsåret 2018.

Med anledning av den omfattning av allvarliga felaktigheter som upptäckts i Studieförbundet de senaste åren har Folkbildningsrådet bedömt att det är angeläget att studieförbundet dels går till botten med de felaktigheter som finns, dels säkerställer att liknande felaktigheter inte uppstår igen.

Ärendet

Studieförbundet inkom den 18 december 2020 med en redovisning av den genomlysning som Folkbildningsrådets styrelse fattat beslut om i maj 2020. Den 15 januari 2021 inkom Studieförbundet även med sin rapport om den utökade särskilda kontrollen som riktats till övriga studieförbund och som, på grund av verksamhet som dubbelrapporterats till flera studieförbund, kom att inbegripa även Studieförbundet.

Studieförbundet har redovisat sitt arbete i tre delar: en kvantitativ del utifrån riskfaktorer som kostnadsersättningar och deltagarvolym, en kvalitativ verksamhetsnära genomgång samt en kvalitativ intervjustudie. Workshops har genomförts med medarbetare i hela organisationen. Förtroendevalda har involverats i arbetet genom att svara på en enkät gällande rimlighetsfrågor. Det framgår inte av Studieförbundets rapport om förtroendevalda på annat sätt engagerats i arbetet, något som Folkbildningsrådet föreslagit i sitt förtydligande till uppdraget. Graden av involvering förefaller vara låg när det gäller förtroendevalda, däremot beskrivs medarbetare i hela organisationen ha engagerats i arbetet på ett tillfredsställande sätt.

I 2020 års uppföljning av 2019 års verksamhet konstaterar Folkbildningsrådet att Studieförbundet har tagit sig an arbetet med åtgärdsplan och granskning på ett seriöst sätt. Studieförbundet har genomfört en ambitiös genomlysning av sin verksamhet och strukit felaktigheter och inrapporterad verksamhet som vid denna

efterhandsgranskning inte bedömts leva upp till studieförbundets egna kvalitetskrav.

Vid Studieförbundets förbundsstämma 2019 antogs nya stadgar där förbundsstyrelsens inflytande i organisationen stärktes framför allt genom att förbundsstyrelsen ska vara involverad i rekryteringsprocessen av avdelningschefer och slutligt godkänna tillsättningarna. Förbundsstyrelsen kan också återkalla sitt godkännande. Studieförbundet har infört en central ekonomisk funktion som samtliga avdelningar har anslutits till. Detta ökar riksförbundets möjlighet att säkerställa statsbidragets användning i enlighet med förordningens bestämmelser. Kvalitetsarbetet har stärkts genom att en kvalitetsansvarig utsetts i varje avdelning. Redan tidigare har medlemsorganisationernas inflytande stärkts genom ett utökat antal röster på förbundsstämman, en stadgeändring som fastställdes 2017.

Överväganden

Folkbildningsrådet konstaterar att Studieförbundet på grund av de omfattande felaktigheter som har förekommit nu måste ställa höga krav på sin verksamhet. I genomlysningen av sin verksamhet har man visat att man tar felaktigheterna på allvar. Det är bra att studieförbundet har satt upp relativt stränga ramar för sin bedömning av den verksamhet som granskats. Folkbildningsrådets bedömning är att studieförbundet har gjort nödvändiga strykningar av inrapporterad verksamhet.

Studieförbundet har också tagit flera steg i rätt riktning vad gäller att säkerställa att statsbidraget framgent används korrekt, men måste kunna visa att de nödvändiga organisatoriska förändringarna som beslutats på förbunds nivå får genomslag i hela organisationen.

Studieförbundet har på förbunds nivå visat insikt om allvaret i situationen och har en seriös åtgärdsplan för att rätta till problemen. Denna insikt delas inte av hela organisationen och det är osäkert om förbunds nivån har tillräckligt mandat för att genomdriva nödvändiga förändringar.

Folkbildningsrådet bedömer att förbunds nivån idag inte i tillräcklig utsträckning kan ta ansvar för hur statsbidraget används i organisationens alla delar. Exempelvis har Folkbildningsrådet mottagit en anonym skrivelse där den nationella nivån ifrågasätts. Studieförbundet konstaterar själva i sin rapport att styrningen främst sker med informella styrmedel. Detta skapar

betydande problem att säkra en god folkbildningsverksamhet genom hela organisationen.

Studiefrämjandet pekar också själva på att de är i behov av att skifta från ett reaktivt till ett förebyggande kvalitetsarbete, något som Folkbildningsrådet menar skulle kräva tydlig styrning från nationell nivå och stor följsamhet från hela organisationen. En samsyn inom hela Studiefrämjandet är nödvändig för att återställa studieförbundets trovärdighet som statsbidragsmottagare.

De organisatoriska utmaningarna som redovisas i rapporten är allvarliga. Förbundsledningens roll i det fortsatta arbetet är central, samtidigt som ett ordförandeskifte är aviserat till nästa förbundsstämma, vilket innebär en viss osäkerhet kring inriktningen. Folkbildningsrådet kommer att följa upp de åtgärder som riksförbundet vidtar för att säkerställa sin möjlighet att styra och följa upp statsbidragets användning och verksamhetens inriktning.

Förbundet behöver under perioden fram till 2023 kontinuerligt kunna visa på konkreta resultat av sitt arbete. För det fall åtgärderna inte kan konstateras leda till avsedda resultat kan Folkbildningsrådet komma att göra en ny prövning av Studiefrämjandet som statsbidragsmottagare. Då görs en bedömning av organisationens förmåga att ta ansvar för statsbidraget, men också av dess grad av relevans och angelägenhet utifrån inriktning och verksamhet.

Som ett nästa steg ombeds förbundet att snarast inkomma med en redogörelse för hur de avser att stärka riksförbundets förmåga att säkerställa att statsbidraget används korrekt i hela organisationen. Exempel på sådana åtgärder kan vara organisatoriska förändringar för att stärka sammanhållningen i organisationen.

På Folkbildningsrådets vägnar

Maria Graner

Generalsekreterare

15a.2 BILAGA 2 – STÄRKT FÖRMÅGA ATT TA ANSVAR FÖR STATSBIDRAGET – BEHOV OCH FÖRUTSÄTTNINGAR

Innehållsförteckning

Inledning och bakgrund	68
Missförhållanden och uppföljning från Folkbildningsrådet	68
Framtagande av åtgärder för ett framtida Studieförbundet	69
Grundläggande utgångspunkter	69
En godkänd statsbidragsmottagare	69
Långsiktig organisationsutveckling	70
Identifierade behov utifrån strategiprojekt 2131	70
Slutsatser från 2131	71
Har Studieförbundet en organisation rustad för framtiden?	72
Identifierade behov utifrån projekt Fenix	72
Studieförbundets organisation och ansvarstagande som mottagare av statsbidrag	72
Identifierade behov utifrån Studieförbundets ekonomiska läge och framtidsutsikter	77
Omvärld	77
Studieförbunden	77
Studieförbundet	77
Identifierade behov utifrån Studieförbundets kommunikativa behov	78
Extern kommunikation	78
Kris	79
Intern kommunikation	79
Övriga identifierade behov	80
Interna konflikter	80
Utvecklings- och förändringsarbete	81
Samordning för att uppfylla lagkrav	81
Avslutning	82

Inledning och bakgrund

Studiefrämjandet står inför en brytningstid och har flera viktiga vägval att göra för framtiden. De missförhållanden som uppdagats och hanterats de senaste åren har eroderat organisationens anseende och förtroende som statsbidragsmottagare. Verksamheten har en nedåtgående trend, vilket förstärkts av de strykningar av verksamhet som tvingats genomföras på grund av nyss nämnda missförhållanden. Detta har lett till att organisationen står i och inför en utmanande ekonomisk situation. Än mer utmanande blir den situationen i och med att kommun- och regionbidrag minskat stadigt de senaste decennierna och att det politiska stödet för folkbildningen måste anses vara sjunkande.

Samtidigt är folkbildningen mer relevant för att hantera och svara mot samhällets utmaningar än på länge. Studiefrämjandet har också väldigt många pusselbitar på plats för att kunna göra de vägval som behövs och fatta kloka beslut för framtiden. Strategiprojektet 2131 är snart färdigt och konturerna av organisationens framtidsstrategi börjar bli alltmer tydliga. Projektet har gett väldigt många insikter om såväl Studiefrämjandets invärld som vår närvärld och omvärld. Genomlysningssprojektet Fenix har gett en kunskap om organisationen som vi kanske aldrig haft tidigare. Såväl styrkor som utmaningar har blivit tydliga.

För att säkerställa att Studiefrämjandet även i fortsättningen kan erhålla statsbidrag och bedriva folkbildningsverksamhet för ett demokratiskt och hållbart samhälle tillsammans med våra medlemsorganisationen behöver våra lednings- och styrningsstrukturer, och kanske även vår organisation, ses över. Även om det finns en tidspress i arbetet har förbundsstyrelsen konstaterat att diskussionerna om vilka åtgärder som kan, bör och måste vidtas behöver föras brett i organisationen. Detta underlag syftar till att ge Studiefrämjandets förbundsstämma en sammanfattning av de viktigaste underlag som finns.

Missförhållanden och uppföljning från Folkbildningsrådet

Studiefrämjandet har de senaste 5-6 åren hanterat ett antal större missförhållanden i verksamheten. I Umeå reddes en mycket svår situation ut 2014-2015. Stora verksamhetsvolymen justerades, bidrag återbetalades och internt gjordes en stor organisatorisk omstrukturering av avdelningen. I Västmanland upptäckte Studiefrämjandet i sin ordinarie granskning 2018 missförhållanden i såväl verksamhet som hantering av ekonomiska medel. Efter att verksamhet strukits och bidrag återbetalats försattes avdelningen i konkurs. Numera bedrivs verksamhet i Västmanlands län i Studiefrämjandets avdelning Uppsala-Västmanland. I Järva-området utanför Stockholm har Studiefrämjandet tillsammans med flera andra studieförbund själva upptäckt felaktigheter, utrett dem och även här återbetalat statsbidrag. Utredningen gjordes 2019-2020. I samtliga av dessa fall har ledningen lokalt brustit i sitt ansvar och ansvariga finns inte längre kvar inom Studiefrämjandet. Polisanmälningar för misstänkta brott är också upprättade.

Studiefrämjandet har nolltolerans mot fusk, oegentligheter i verksamheten och agerande som strider mot Folkbildningsrådets villkor och våra interna tillämpningsföreskrifter. De tre ovan nämnda, och tidigare till Folkbildningsrådet rapporterade, händelserna är mycket allvarliga. Studiefrämjandet har dragit mycket lärdom av dessa och ett omfattande förändrings- och utvecklingsarbete pågår sedan flera år. Efter händelserna i Umeå togs en etikhandlingsplan

fram. Denna byggdes 2019 på med en åtgärdsplan för ökad kvalitet och granskning. Dessa handlingsplaner följs upp av såväl Studieförbundets riksförbund som av Folkbildningsrådet i särskild ordning.

Efter att den tredje större händelsen med missförhållanden i verksamheten, den på Järva, klarats ut och redovisats för Folkbildningsrådet beslutade de att dels bordlägga godkännandet av Studieförbundets verksamhet, dels att uppdraga till Studieförbundet att göra en omfattande genomlysning av verksamheten i hela landet med syfte att säkerställa att ytterligare missförhållanden inte förekommer. Detta genomlysningsprojekt kallas internt för projekt Fenix, se nedan.

Framtagande av åtgärder för ett framtida Studieförbund

Trots att mycket gjorts i Studieförbundet för att komma till rätta med problemen kvarstår ett antal utmaningar. Detta underlag syftar till att ge organisationen och dess medlemsorganisationer en övergripande sammanfattning av de viktigaste behoven och de utmaningar som ligger framför oss. Efter Studieförbundets ordinarie förbundsstämma höll i maj 2021 och ett antal månader framöver, kommer Studieförbundet behöva visa ett stort mått av mod, konstruktivitet och handlingskraft för att med dessa behov som utgångspunkt mejsla fram tillräckligt kraftfulla åtgärder för att leva upp till Folkbildningsrådets krav och forma grunden för det framtida Studieförbundet. Tiden är knapp eftersom organisationen måste uppvisa resultat under innevarande och kommande år men med folkbildningens öppna och prestigelösa samtal som metod och organisationens bästa för ögonen är möjligheterna stora.

Grundläggande utgångspunkter

Två huvudsakliga utgångspunkter för arbetet framåt bör vara vägledande; att säkra att Studieförbundet även fortsättningsvis erhåller statsbidrag för vår folkbildningsverksamhet samt att de åtgärder som vidtas bygger en långsiktig organisation.

En godkänd statsbidragsmottagare

Basen i Studieförbundets finansiering, och därmed en grundläggande möjlighet för att bedriva folkbildningsverksamhet, är statsbidraget. I de flesta kommuner och regioner är statsbidraget också en förutsättning för att erhålla bidrag även från dem. Som studieförbund är det alltså helt avgörande att ha förtroende hos Folkbildningsrådet för att ta emot och förvalta statsbidrag.

Studieförbundets förtroende hos Folkbildningsrådet är dock allvarligt skadat av de missförhållanden som uppdragats och hanterats. I sitt senaste besked beslutade Folkbildningsrådets styrelse att prövning av Studieförbundet som statsbidragsmottagare ska inledas om inte organisationen förmår uppvisa en stärkt förmåga att ta ansvar för statsbidraget. För Studieförbundets framtid är det alltså helt avgörande att tillräckliga resultat i linje med detta kan uppvisas. Tidsramen är dessutom knapp, enligt Folkbildningsrådets beslut ska resultat kunna uppvisas redan under 2021 och 2022.

Studiefrämjandet har inte råd med ytterligare missförhållanden i verksamheten. Det hitintills dominerande arbetssättet från riksförbundet har varit reaktiv kontroll. Framgent måste detta balanseras upp med ett tydligare proaktivt, förebyggande kvalitetsarbete tillsammans med avdelningarna. Utmaningen ligger i att förbunds-nivån idag inte har mandat och möjlighet att styra och leda organisationen i tillräcklig utsträckning. Studiefrämjandets ledningskedjor är idag inte en sammanhållande och tydlig länk i organisationen.

Långsiktig organisationsutveckling

Studiefrämjandets organisation har successivt utvecklats och förändrats. Det är fullt naturligt och en viktig del av en förenings anpassning till omvärlden. Samtidigt har dessa förändringar ofta skett reaktivt och som ett svar på händelser eller förändrade förutsättningar. Avdelningar har slagits ihop av ekonomiska skäl eller gått upp i varandra för att missförhållanden i verksamheten fått mycket svåra konsekvenser som den avdelningen inte kunnat hantera på egen hand. Studiefrämjandets gemensamma ekonomifunktion tillkom genom att ett antal avdelningar från början började samarbeta kring ekonomitjänster. Ansvar för denna togs sedan över av riksförbundet och gjordes så småningom obligatorisk då den visade sig ge ett värdefullt stöd i uppföljningen. Övergången till en ren tvåledsorganisation växte fram under tid till dess att det nästan inte fanns något renodlat distrikt kvar.

Även om en kontinuerlig och dynamisk utveckling av en organisation är något gott är det viktigt att ha med sig att organisationen också behöver utvecklas och anpassas utifrån andra, än mestadels interna, förutsättningar. Studiefrämjandet har inte minst genom strategiprojektet 2131 och Fenix-projektet ett gediget beslutsunderlag för att också kunna blicka framåt och ställa sig frågor som exempelvis "Hur ska Studiefrämjandet se ut för att vi ska kunna möta deltagarnas, medlemsorganisationernas och samhällets behov nu och det kommande decenniet?", "På vilket sätt optimerar vi användningen av de resurser vi har?", "Hur kan vi trygga en jämn och god arbetsmiljö för organisationens alla medarbetare?", "Hur skulle ett studieförbundet organiseras idag år 2021 om man började från ett blankt blad?", "Var rent organisatoriskt är det smartast att göra vad?", "Hur kan vi säkerställa att en studiegrupp möts av "samma" Studiefrämjandet i Göteborgs stad och i Svege?", "Hur säkerställer vi långsiktigt att Studiefrämjandet kan finnas i hela Sverige?".

Identifierade behov utifrån strategi 2131

Projekt 2131 initierades under andra halvan av 2019. Bakgrunden till genomförandet av projektet var uppmärksammade behov, framkomna till följd av att, vid stämman 2015 beslutade, strategiska mål för Studiefrämjandet löper ut vid årsskiftet 2021-2022. Projektet har genomförts i tre faser: nuläge, önskat läge och strategi. Såväl personal som förtroendevalda i Studiefrämjandets avdelningar och medlemsorganisationer har involverats i projektet i samband med workshops i olika tappningar. Utöver detta har enkätundersökningar genomförts med såväl allmänhet som deltagare och cirkelledare. Workshops har också genomförts med externa personer som har för folkbildningen relevanta perspektiv på samhällets utveckling och förutsättningarna för civilsamhälle och bildning. Uppskattningsvis 3000 personer har deltagit i arbetet i skrivande stund. En bärande idé genom hela projektet har varit förankring och detta har påverkat projektets genomförande, exempelvis genom strategipiloternas roll. Projektet har

också presterat ett antal delrapporter vilka sammanfattar hela eller delar av de ovan nämnda faserna och läggs som bilagor till denna rapport.

Strategi 2131 planeras lyftas för beslut vid en extrastämma som genomförs i början av oktober 2021. Projektet har ändock kommit en bra bit på väg och ett antal centrala slutsatser och identifierade behov kan beskrivas inom ramen för de frågeställningar Studieförbundet står inför med anledning av Folkbildningsrådets beslut per den 17 mars 2021.

Slutsatser från 2131

De övergripande slutsatserna från projekt 2131 kan sammanfattas i nedanstående fem punkter.

Studieförbundet är överens om att vi behöver förändras

Organisationens olika delar, avdelningar likväl som medlemsorganisationer, är överens om att Studieförbundet måste utvecklas och förändras för att fortsätta vara en relevant folkbildningsaktör i samhället på sikt. Vad som behöver förändras och hur detta ska göras finns det i nuläget ingen enighet om.

Deltagarens bildningsresa ska vara i centrum för allt vi gör och cirkelledaren blir central i att nå dit

Studieförbundet måste tillbaka till sina grunder. Det räcker inte att erbjuda kostnadsersättningar, generellt föreningsstöd eller socialt umgänge – deltagarens bildningsresa måste vara vår prioritet. För att kunna säkerställa bildningsmässig och pedagogisk kvalitet i vår verksamhet är satsningar på våra cirkelledare nödvändiga. Studieförbundet har i nuläget näst lägst andel utbildade (L1 eller motsvarande) andel cirkelledare av alla studieförbund. Detta är något som måste förändras. Diskussionen om bildning och folkbildning behöver levandegöras och vara utgångspunkten i vårt dagliga arbete.

Medlemsorganisationerna efterfrågar likvärdigt stöd över hela landet

I workshops med Studieförbundets medlemsorganisationer, likväl som i samband med djupintervjuer med dem, framkommer en mycket tydlig bild, som bekräftas i riksförbundets regelbundna avstämningar, att stödet som erbjuds är kraftigt skiftande över landet. Här finns delar av förklaringen till en bitvis försvagad relation mellan medlemsorganisationerna och Studieförbundet. Medlemsorganisationerna påtalar problematiken i detta, att det inte går att lita på att det som genomförs i en del av landet kan erbjudas i en annan, och uttrycker tydligt önskemål om ett likvärdigt stöd.

Lärande, bildning och pedagogik ska stå i fokus

Hand i hand med att deltagarens bildningsresa ska vara i centrum går ett starkt fokus på lärande, bildning och pedagogik. För att säkerställa att våra cirkelledare kan möjliggöra bildningsresor för våra deltagare måste vi fokusera på att säkerställa en pedagogik i framkant. Även Studieförbundets pedagogiska utvecklingsarbete måste prioriteras upp. Lärandet (process-, didaktisk och pedagogisk utveckling) och omvärldsbevakning måste bli en kärnverksamhet för att kunna möta deltagarnas förväntningar och medlemsorganisationernas behov. Naturligtvis påverkar detta också bland annat kompetensutveckling, rekrytering och utvecklingsinsatser.

Rollfördelningen mellan organisationens olika delar är otydlig vilket försvårar styrning och ledning

Den sista punkten konstaterar att det både inom Studieförbundet, i relation mellan riksförbundet och avdelningar, men också för medlemsorganisationer, och än tydligare för externa, är svårt att få grepp om hur roll- och ansvarsfördelningen inom Studieförbundet de facto ser ut. Studieförbundet är en stor organisation på många plan, därför behöver rollfördelning vara tydlig och accepterad. Att dessa i nuläget saknas är en stor utmaning för ett framtida utvecklings- och förändringsarbete för organisationen.

Dessa slutsatser är formulerade mot en fond av slutsatser formulerade inom ramen för projektfaserna "nuläge" (se Bilaga 4) och "önskat läge" (se Bilaga 5). Vi kan konstatera att flera av slutsatserna indikerar organisatoriska utmaningar. Exempelvis är medlemsorganisationernas önskemål om likvärdigt stöd ett uttryck för att Studieförbundets olika delar inte går i takt med varandra. En organisation som inte drar åt samma håll riskerar också försvåra en samordnad utveckling av deltagarens bildningsresa.

Har Studieförbundet en organisation rustad för framtiden?

Rubriken är något tillspetsad men icke desto mindre relevant. Den första av de fem slutsatserna som ovan presenteras visar på en vilja till utveckling, en vilja till förändring, vilket är en grundförutsättning för ett förstärkt Studieförbundet. De tre följande punkterna pekar på en tydlig riktning. För att kunna genomföra dessa förändringar – större fokus på deltagarens bildningsresa, mer likvärdigt stöd till medlemsorganisationer och ett förnyat fokus på pedagogik, lärande och bildning – krävs dock att den femte punkten hanteras. Väldigt mycket står och faller med att rollfördelning mellan organisationens olika delar förtydligas så att förutsättningarna för styrning och ledning stärks.

Identifierade behov utifrån projekt Fenix

Studieförbundets organisation och ansvarstagande som mottagare av statsbidrag

Inledning

Projektet Fenix, som tillkom för att svara mot det uppdrag Folkbildningsrådet gav Studieförbundet i maj 2020, var en utökning av den årliga särskilda kontrollen och innefattade en omfattande genomlysning av verksamhet i hela landet. Uppdraget innehöll ett flertal delar som har redogjorts för i Studieförbundets rapport till Folkbildningsrådet i december 2020. Dessa kan sammanfattas i två övergripande huvudfrågor:

1. Studieförbundet ska genomföra en omfattande internkontroll, som ska baseras på lärdomar från tidigare särskilda granskningsärenden i Järva, Västmanland och Umeå, och säkerställa att inga fler liknande missförhållanden finns i verksamheten.
2. Studieförbundet ska undersöka sin organisationskultur och om den interna organisationen, innefattande förhållandet mellan avdelningar och riksförbundet, kan säkerställa att inga liknande missförhållanden uppstår i framtiden.

Det är dessa två huvudpunkter som Folkbildningsrådet refererar till i sitt beslut att godkänna Studieförbundet för 2018 års verksamhet efter inlämnad rapport. I punkt ett anser Folkbildningsrådet att projektet på ett tillfredsställande sätt har kunnat visa att inga fler stora oegentligheter finns i verksamheten och man ser positivt på det påbörjade förändringsarbetet. När det gäller punkt två ställer sig Folkbildningsrådet frågande till om riksförbundet har tillräckligt mandat för att genomföra det nödvändiga beskrivna förändringsarbetet samt för att fullt ut kunna ta ansvar som mottagare av statsbidraget.

Dessa slutsatser drar Folkbildningsrådet utifrån beskrivningar i Studieförbundets rapport, men nämner även en anonym skrivelse som kommit till Folkbildningsrådet som ifrågasätter slutsatserna i Fenixrapporten samt riksförbundet.

De djupare interna slutsatser som kan dras utifrån Fenix går i linje med Folkbildningsrådets bedömning av utmaningarna inom Studieförbundet. Fenix visar tydligt att otydliga mandat- och rollfördelningar inom organisationen samt ojämna förutsättningar i landet försvårar både Studieförbundets förmåga att bedriva likvärdig folkbildningsverksamhet i hela landet och möjligheten att ta ansvar för att statsbidraget hanteras likvärdigt och i enlighet med Folkbildningsrådets villkor och riktlinjer.

Fenix-projektet – Studieförbundets största internkontroll

Fenix-projektet har varit Studieförbundets största nationella granskning någonsin och har inneburit svåra avvägningar, inte minst när det gällde genomförandet där man internt haft stor ambition att inkludera stora delar av organisationen samtidigt som man behövt förhålla sig till att särskilda granskningar behöver följa tydliga riktlinjer. Folkbildningsrådets villkor är tydliga med att ansvaret och besluten ligger på den nationella nivån, inte minst för att granskningen av verksamheten ska ske så enhetligt och objektivt som möjligt.

Fenix har visat på både organisatoriska, kulturella och kunskapsmässiga utmaningar i Studieförbundet som övergripande belysts i rapporten till Folkbildningsrådet. I beskrivningen nedan redogörs för de detaljer som är relevanta för det interna struktur- och organisationsarbetet inom Studieförbundet.

Studieförbundets rapport till Folkbildningsrådet

I rapporten till Folkbildningsrådet (se Bilaga 3) beskrivs utmaningar inom organisationen där samsyn saknas. Det nämns bland annat att det "ibland sker olika bedömningar av hur verksamhetens mål ska uppnås och villkoren tolkas." (s.3) och att "resultaten från undersökningarna om rimlighet...visade att det...saknas en gemensam bild av rimlighetsbedömningar" (s.18). Vidare står att "resonemangen...kring hur den egna verksamheten uppfyller (statens) syften har...skilt sig åt." (s.19). Spänningsfältet inom kvalitetsarbetet, som bör vara grunden för att uppfylla villkoren för statsbidrag, har visualiserats genom en triangel där olika hörn visar på olika tolkningar av villkoren (s.20).

Slutsatserna som presenteras i rapporten är att "Studieförbundet historiskt inte förmått säkerställa en tillräckligt stor samordning, samsyn och villkorsefterlevnad."(s.27). Här presenteras behovet av "att kvalitetsarbetet i högre grad kan göras proaktivt, förebyggande. För att detta ska vara möjligt krävs större samordning och samsyn." Vidare fastslår rapporten att "den-

na granskning pekar också på att Studieförbundets styrning inte är tillräckligt tydlig och att uppföljningen därmed blir försvårad. För att på allvar komma till rätta med de problem som finns i organisationen krävs att rollerna tydliggörs och att styrningen förbättras."

Folkbildningsrådets beslut

Folkbildningsrådet begär i sitt beslut (se Bilaga 1) en "redogörelse för hur Studieförbundet avser att stärka riksförbundets förmåga att säkerställa att statsbidraget används korrekt i hela organisationen" samt att Studieförbundet "tydligt kan visa på avsedda resultat i form av stärkt kapacitet att ta ansvar för statsbidraget under år 2021-22" (s.1). "Folkbildningsrådet bedömer att förbunds-nivån idag inte i tillräcklig utsträckning kan ta ansvar för hur statsbidraget används i organisationens alla delar." (s.3). Folkbildningsrådet tydliggör att det krävs "tydlig styrning från nationell nivå och stor följsamhet från hela organisationen. En samsyn inom hela Studieförbundet är nödvändig för att återställa studieförbundets trovärdighet som statsbidragsmottagare." (s.4).

Varför tydliggörs dessa krav?

Fenix-projektet visar att det finns antingen en stor okunskap kring villkoren för statsbidrag eller en tendens att vilja bortse från dessa inom Studieförbundet. Hur den egna verksamheten betraktas i förhållande till riksförbundets roll och mandat skiljer sig åt. Som ytterligheter kan nämnas att vissa uttrycker en oförståelse över att riksförbundet ska "bestämma" över avdelningarnas verksamhet och påtalar att kvalitetsarbetet i huvudsak bör ligga på lokal nivå. Andra upplever däremot att riksförbundets styrning inte är tillräcklig och lämnar osäkra tolkningsutrymmen för det lokala kvalitetsarbetet.

Dessa uppfattningar internt bör ställas mot att villkoren för statsbidrag (se [Statsbidrag till studieförbund 2020](#)) fastslår att "studieförbundets förbundsstyrelse är som mottagare av statsbidrag ytterst ansvarig för all verksamhet som bedrivs med stöd av, och rapporteras som underlag för, statsbidrag..." (s.3). Vidare framgår det tydligt att studieförbund ska "bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete centralt och lokalt." (s.4). Dessutom åläggs varje studieförbund en årlig särskild kontroll som ska "behandlas av studieförbundets förbundsstyrelse" och "genomföras av studieförbundets nationella nivå" (s.22). Vidare beskrivs att den nationella nivån ansvarar för eventuella handlingsplaner och dess efterlevnad.

Internt inom Studieförbundet har Fenix-uppdraget från Folkbildningsrådet ibland sammanfattats som: "Förstår vi som organisation vad vi får statsbidrag för, vilka villkor som följer på det och följer vi dessa villkor?". Denna fråga innefattar både verksamhetsvillkor och organisatoriska villkor, varav de sistnämnda är en förutsättning för att kunna uppfylla de förstnämnda. Båda kraven har på olika sätt analyserats i projektet och visar på både styrkor och utmaningar.

Studieförbundets organisatoriska förutsättningar

Givet uppdragets omfattning och tidsram stod det tidigt klart att Fenix behöver involvera alla avdelningar och riksförbundet. Med tanke på att en av frågeställningarna var hur relationen och således samarbetsförmågan mellan avdelningar och förbundet ser ut, kunde uppdraget förefalla som en utmaning. Fenix har dock tydligt visat en stor vilja att bidra i alla led och en generell önskan om att göra det som är bäst för organisationen.

En nationell grundstruktur för ett förnyat kvalitetsarbete är sjösatt som ett resultat av åtgärder efter tidigare särskilda granskningar. Det återstår dock ett stort arbete för att implementera

gemensamma syn- och arbetssätt inom organisationen för att uppnå en samsyn kring tolkningar av verksamhetsvillkoren. Här krävs en särskild intern analys som kommer att redovisas i en rapport till förbundsstyrelsen och organisationen.

Som tidigare nämnts är en fungerande organisationsstruktur med tydliga roll- och mandatfördelningar en grundförutsättning för att lyckas med en sådan implementering av ett förnyat kvalitetsarbete som Studieförbundet nu står inför. Det rikstäckande material och dess slutsatser från Fenix är en ovanligt omfattande översikt över var organisationen står och hur ett framtidsarbete härifrån bör se ut. För att lyckas ta tillvara Fenix-slutsatserna och kunna omsätta dem i ett framtida förändringsarbete behöver dock de organisatoriska och delvis kulturella hindren som står i vägen uppmärksammas och åtgärdas.

Studieförbundet har en historia som en decentraliserad organisation. Utifrån grundtanken att folkbildningen sker på lokal nivå, där förutsättningarna kan skilja sig åt, har varje avdelning under många år haft en stor frihet att sätta sina egna rutiner och arbetssätt med förhållandevis få organisationsgemensamma strukturer.

Det arbetssättet är framför allt sedan Etikhandlingsplanen efter Umeå-ärendet 2015 och Åtgärdsplanen från 2019 under omarbetning och omförhandling. Dock har denna förändring skett stegvis med många mindre åtgärder, som till exempel avdelningssammanslagningar eller successivt framtagande av nya nationella styrdokument, snarare än en snabb och omfattande omorganisation i hela landet. Detta har resulterat i dramatiskt olika förutsättningar för Studieförbundets avdelningar. Något som inte minst kan iakttas när avdelningarnas stora olikheter i antal anställda, geografiskt område, ekonomiska förutsättningar och verksamhetsvolym betraktas.

Förändringsprocess och konflikt

Alla förändringsprocesser skapar friktion och i Studieförbundet är det tydligt att friktionen har växt till konflikt. Denna konflikt skymtar i det dagliga arbetet och de gemensamma forumen vilket förklarar att den också lyfts fram av alla intervjupersoner i den kvalitativa intervjustudien i Fenix. Intervjupersonerna är överens om att konfliktnivån är en försvårande och hämmande faktor för organisationens välmående och utveckling. Här lyfts både kommunikationsproblem, brist på transparens och resursfördelning. Det som lyfts oftast i intervjuerna är en tydligare centralisering på sistone som ger upphov till både kritik och lovord. Även om intervjustudien med 16 personer inte kan anses vara representativ så ger både avdelningsrapporter och utvärderingarna från Fenix en liknande bild. Ett citat från intervjustudien sätter fingret på att uppfattningarna i landet om en central organisation går isär: "Lokalavdelningarna ser nog på riksförbundet som en instans som ska ge service och samordna vissa saker. Riksförbundet tycker nog att de har en ledande roll i organisationen, som ska bestämma strategier och ta ut riktningen."

Att återupprätta förtroendet som statsbidragsmottagare

Som tidigare nämnts fastställer Folkbildningsrådets villkor att förbundsstyrelsen är ytterst ansvarig för all verksamhet, uppföljning och kontroll samt eventuella förändringsåtgärder. Utifrån detta bör frågan besvaras hur nuvarande mandat- och rollfördelning skapar förutsättningar för förbundsstyrelsen att ta sitt ansvar? Ett konkret exempel kan illustrera dilemmat: Lokalavdelningens verksamhetschef och styrelse ansvarar för den lokala verksamheten och

tillhörande budget. När avdelningen bestämmer att betala ut en viss kostnadsersättning till en samverkanspart så kan riksförbundet påpeka eventuella olämpligheter, men i slutändan bestämmer avdelningens ledning om ersättningen ska betalas ut eller ej. Samtidigt är förbundsstyrelsen ansvarig för all verksamhet samt användningen av statsbidraget. Den nationella nivån har således ansvaret att retroaktivt kontrollera och eventuellt justera felaktigheter men egentligen inget mandat att agera proaktivt.

Ett annat exempel är att det i vissa avdelningar tillämpas ett väldigt stort fritt tolkningsutrymme. Där kan exempelvis resonemang visa att avdelningen inte vill vara anordnare överhuvudtaget och inte tycker att anordnarskap underlättar uppfyllandet av statens fyra syften med folkbildningen. Denna typ av överprövning av såväl Folkbildningsrådets som förbundsstyrelsens beslut är naturligtvis inte acceptabel.

Folkbildningsrådet kräver att Studieförbundet ska "stärka riksförbundets förmåga att säkerställa att statsbidraget används korrekt i hela organisationen". Detta bör givetvis ske proaktivt och förebyggande. Som rapporten till Folkbildningsrådet belyser "baseras den organisations-interna samverkan främst på informella styrmedel" (s.27, Bilaga 3). Samtidigt är Studieförbundets nationella kvalitetsarbete i mångt och mycket en retroaktiv kontrollfunktion. Det, kombinerat med otydlig roll- och mandatfördelning, är en stor riskfaktor för organisationens framtida arbete. Det är lätt att tolka Folkbildningsrådets beslut och kraven på kommande åtgärder som att Studieförbundet på intet sätt har råd med en avvaktande hållning. En otydlig organisationsstruktur skulle ses som en försvårande snarare än en förmildrande omständighet vid eventuella framtida avvikelser.

Förändra för att möjliggöra ett förändringsarbete

Fenix visar tydligt att det behövs en omställning till ett proaktivt arbete för att kunna arbeta förebyggande på samma sätt i hela landet och därmed undvika att lokala anpassningar riskerar att leda till nya avvikelseärenden. Lärdomar från tidigare granskningsärenden och Fenix är att felaktigheter inte alls behöver handla om uppsåt. Det kan lika gärna handla om vilja att göra så mycket gott som möjligt eller om okunskap om statsbidragsvillkoren. Här behövs en tydlig kvalitetssäkring i hela landet som kräver "stor följsamhet" enligt både Folkbildningsrådets bedömning och Fenix-slutsatserna.

Fenix visar också att ett gemensamt, tydligt strukturerat arbetssätt på intet sätt utesluter inkludering och delaktighet i alla led. Något som i sin tur inte är att likställa med att alla får sina åsikter tillgodosedda i de slutgiltiga besluten. Som inledningsvis beskrivet är både villkoren för statsbidrag samt Folkbildningsrådets beslut om nödvändiga åtgärder efter Fenix tydliga med var ansvaret för mottagandet av statsbidrag och således de slutgiltiga besluten ligger. Det förefaller logiskt att riksförbundet inte enbart kan ta ansvar för verksamheten i efterhand.

Både Folkbildningsrådets och Fenix interna slutsatser slår fast att Studieförbundets organisation idag inte fullt ut klarar av att säkerställa statsbidragsvillkorens efterlevnad. Alltför fria tolkningsutrymmen, en icke acceptans för rådets mandatfördelning och organisatoriska olikheter står i vägen för att uppfylla Folkbildningsrådets krav på Studieförbundet att återvinna fullt förtroende som mottagare av statsbidrag. Lika tydligt och viktigt är att nuvarande konflikter också står i vägen för en nödvändig utvecklings- och förändringsprocess för att Studieförbundet ska kunna bli en organisation med fullt fokus på deltagarens bildningsresa.

Identifierade behov utifrån Studieförbundets ekonomiska läge och framtidsutsikter

Som tidigare nämnts minskar Studieförbundets intäkter vilket gör att organisationens ekonomiska situation är utmanande. Detta är ett viktigt perspektiv då åtgärder framåt ska formuleras. Nedanstående avsnitt syftar till att beskriva Studieförbundets ekonomiska framtidsutsikter. Ett lite mer utförligt underlag biläggs (se Bilaga 6).

Omvärld

Idag är vår värld mer globalt sammanlänkad och digitalt uppkopplad, både beroenden och konkurrens ökar och medför väsentliga konsekvenser för samhället. En effekt är att förändringstakten och komplexiteten drivs upp. Flöden av varor, kapital, människor, information, tankar och idéer har stadigt ökat. Detta gör att ekonomin binds samman och Sveriges ekonomiska förutsättningar påverkas av vad som sker i vår omvärld.

Kommuner och regioner kommer fortsatt utmanas av den demografiutveckling som innebär att befolkningen i arbetsföra åldrar växer betydligt långsammare än åldersgruppen äldre. Ett lägre skatteunderlag möter ett ökat behov och kostnadstryck inom välfärdsutvecklingen.

Effekter av pandemin kommer ha stor ekonomisk betydelse för den offentliga ekonomin. Stora stimulanser har givit tillfälliga lättnader men lågkonjunktur och expansiv finanspolitik ger stora underskott. När pandemin är över kommer andra kostnader att vara ett faktum över lång tid. För kommuner och regioner kommer fortsatta prioriteringar bland kostnadsposter behövas och det kommer bli viktigare för ideella organisationer att bevisa sitt värde.

Studieförbunden

Ökat kostnadstryck inom offentlig verksamhet medför ökade krav på effektiviseringar, besparingskrav och en stram återhållsamhet i budgetramar. Det innebär tuffare prioriteringar och krav på att snabba, som ibland kan upplevas som kortsiktiga, effekter uppnås. Situationen har för studieförbunden bland annat medfört att anslag dragits ner och i vissa fall helt uteblivit. Det kan konstateras att neddragningen för studieförbunden sker utifrån att andra verksamheter behöver prioriteras högre.

Studieförbundet

För Studieförbundet har statsbidragen minskat de senaste åren, samtidigt som anslagen till studieförbunden totalt sett har ökat. En följd kanske framför allt av minskade antal studietimmar.

Samtidigt som intäkterna minskar har Studieförbundet ökat sina kostnader. En utveckling som är långt ifrån hållbar. Studieförbundet måste börja noggrant följa sin verksamhet även ur ett ekonomiskt perspektiv. Det är alltid viktigt men extra viktigt i nuvarande situation för att kunna bedöma var insatser ger mest nytta.

Projektbidrag eller annan typ av finansiering kan även ses som en breddning för att minska beroendet av statsbidrag. I detta avseende är Studieförbundet efter andra aktörer inom ideell sektor.

En bild över Studieförbundets resultatutveckling fördelat per avdelning visar tydligt på en ekonomiskt fallande utveckling som minskar eget kapital. Där skillnaden är stor och går från den avdelning som har lägst, med negativt eget kapital om -1 238 tkr, till den avdelning som har högst, om 31 455 tkr. Det framkommer tydligt att avdelningarnas förutsättningar att möta den negativa utvecklingen skiljer sig starkt åt. Det är en kraftig obalans som kan få stora ekonomiska konsekvenser för Studieförbundet i stort om ingenting görs. Då avdelningarna är egna juridiska personer och Studieförbundet inte är en så kallad äkta koncern kan inte ekonomiska, koncerninterna transfereringar ske i bemärkelsen av en ekonomisk effektiv planering.

Studieförbundet är i ett skede då det krävs att både gasa och bromsa samtidigt. Det gäller att våga ta svåra beslut för att genomföra besparingar som i sin tur behöver riktas åt framtids-satsningar så att den önskade förflyttningen kan bli verklighet. Att till exempel i form av samarbeten och processutveckling uppnå effektiviseringar kommer krävas, men det kommer långt ifrån att räcka för att vända den ekonomiskt negativa utvecklingen. Det kommer att krävas större åtgärder för att omhänderta Studieförbundets omställning.

Behov av en långsiktigt ekonomiskt hållbar organisation

I arbetet med att ta fram åtgärder är det ekonomiska perspektivet av avgörande vikt. Målsättningen måste vara att så mycket resurser som möjlighet ska gå till själva kärnan, alltså studie-cirkeln och folkbildningsverksamheten. Samtidigt måste en hög nivå av utvecklingsförmåga, stöd, administration och internkontroll upprätthållas. Riksförbundets möjlighet att agera "krockkudde" för avdelningarna är mycket begränsad. Detta medför att det är ännu viktigare att Studieförbundets olika delar måste ha en ekonomi som ger långsiktig trygghet och stabilitet, vilket såklart gäller allt från eget kapital till likviditetsflöde och resultat.

Identifierade behov utifrån Studieförbundets kommunikativa situation

Samhället är idag i hög grad medialiserat och informations- och kommunikationsutbytet går allt snabbare. Alla organisationer måste både hänga med i detta för att kunna nå ut genom bruset samtidigt som en hög grad av kommunikativ beredskap måste finnas i de fall Studieförbundet skulle hamna i medialt strålkastarljus. Deltagarna är Studieförbundets viktigaste kommunikationsbärare – den personliga berättelsen är det starkaste instrumentet. Samtidigt krävs samordning och ett väl underbyggt strategiskt kommunikativt arbete för att organisationen inte ska framstå som otydlig och spretig. I styckena nedan beskrivs Studieförbundets kommunikativa behov ur ett antal perspektiv. Dessa behov finns i hög grad redan nu men måste antas öka i vikt framöver.

Extern kommunikation

De tio studieförbunden har ett stort samlat behov av att öka de externa kommunikativa insatserna inom överskådlig tid, visar genomförd varumärkesundersökning. Dels för att bättre be-

skriva de folkbildande insatser som vi genomför idag, men framför allt avseende de konkreta effekter verksamheten faktiskt ger tillbaka till samhället. Detta i en tid då samhällsutmaningarna är mer relevanta för studieförbunden än på länge.

Inom ramen för strategiprojekt 2131 har vi återigen blivit stärkta i den tidigare gjorda analysen att vi i betydligt högre grad behöver 'folkbilda om folkbildningen'. Vi har ett stort ansvar att förklara vad folkbildning över huvud taget är, vilka frågor som folkbildningen ger svar på, och varför man alls ska söka sig till ett studieförbund. De grundläggande kunskaperna om detta har i förvånande hög grad fallit i glömska i samhället i stort – men även inom politiken – och behöver därför återupprättas för vår egen existens skull. Studieförämjandet behöver framöver stärka denna kapacitet och krafterna inom organisationen enas.

I det påbörjade arbetet med att skapa "Ett Studieförämjandet" har vi tagit fram en varumärkesplattform där vi gemensamt har formulerat vilka vi är, vad vi gör och varför vi existerar. Det är ett viktigt första steg att vi står enade bakom den. Mot bakgrund av det nu rådande skarpa politiska läget finns många skäl att opinionsbilda i Studieförämjandets och folkbildningens namn. Konsekvenserna kan annars bli digra.

Detta samlade externkommunikativa nuläge för Studieförämjandet visar att det finns ett historiskt stort behov av att stärka vår position i samhället genom att på olika sätt och i rätt kanaler formulera berättelsen om oss och därigenom stärka vårt varumärke och vårt existensberättigande. Det arbetet är utmanande om vi samtidigt har en organisation som också ur ett kommunikativt perspektiv är spretig och delad. Vi behöver i än högre grad kunna kommunicera som 'ett Studieförämjandet'.

Det finns också många såväl ekonomiska som praktiska vinningar med att samordna och koordinera organisationens kommunikation centralt, så att den med samriktad gemensam kraft når ännu längre.

Kris

"Debatten" eller "krisen" har slagit med full kraft mot folkbildningen och vår organisation den senaste tiden – såväl nationellt som lokalt. Det har vi fått vänja oss vid och har behövt hantera. Det är också något en framtida organisation kommer behöva stå rustad inför. Vi behöver kunna mobilisera och anta en kommunikativ strategi som mildrar omfattningen av negativ publicitet, och som gör det möjligt för oss att själva framföra våra budskap – även i en kris. I debatten som förts det senaste året kring Studieförämjandets existens finns ett stort framtida behov av att vi som organisation ska kunna ta ställning till – och med kraft försvara relevanta frågor som berör Studieförämjandet i den allmänna debatten.

Intern kommunikation

I varje väl fungerande organisation finns en stark struktur för internkommunikation. Varje medarbetare, förtroendevald och cirkelledare ska känna till var de kan hitta relevant, trovärdig information och få svar på sina frågor inom rimlig tid. Det måste också finnas – inom rimligt avstånd – en möjlighet att ställa frågor till ledningen, och få ett svar. Man har också klart för sig

vad man själv har för ansvar och skyldigheter att ta reda på relevant information. I varje organisation behöver arbetet och mandatet att likrikta sättet att arbeta med internkommunikation samordnas så att det blir lika i hela landet.

Internkommunikationen spelar också en avgörande roll i arbetet med att implementera den framtida gemensamma riktningen för organisationen – att göra Strategi 2131 till var och en enskild medarbetares strategi.

Övriga identifierade behov

Utöver ovan beskrivna behov för organisationen summeras nedan tre ytterligare aspekter som är avgörande när åtgärder och förslag stakas ut.

Interna konflikter

Studiefrämjandet har historiskt, med en allt ökande intensitet, ägnat mycket kraft, tid och resurser åt intern debatt och konfliktlösning. Olika ståndpunkter och synsätt är viktigt, särskilt i en demokratiskt uppbyggd organisation, och leder rätt utnyttjat till ett bättre slutresultat. Tyvärr har de senaste årens konflikter inte mynnat ut i konstruktiva lösningar och snarare hämmat än gynnat Studiefrämjandet.

Det finns en historik som går tillbaka ett antal år men i närtid kan förbundsstämman 2019 ses som en startpunkt. Förbundsstämman behandlade beslutspunkter som framkallade större diskussioner på stämman. Besluten som fattades togs enhälligt eller med stor majoritet men har efter stämman återkommande ifrågasatts av ett antal avdelningar. Dessa ifrågasättanden har rört såväl beslutens giltighet som om de bör verkställas.

För att komma ur låsningarna har många möten genomförts under den senaste tvåårsperioden. Dessa har involverat förbundsstyrelse, förbundsledning, avdelningsstyrelser och avdelningsledning utan att någon lösning på meningsskiljaktigheterna har kunnat hittas och något avgörande genombrott kan egentligen inte sägas ha varit nära. Parallellt med detta har en ganska omfattande skriftväxling mellan avdelningar och förbundsstyrelsen pågått. Skrivelserna till förbundsstyrelsen har vid flera tillfällen ifrågasatt såväl dess beslut och inriktningar likväl som riksförbundets ledning.

Som tidigare nämnts har dessa exempel på motsättningar tagit tid, kraft och energi från viktiga diskussioner om utvecklingsfrågor, kvalitet och Studiefrämjandets framtid. Det kan också konstateras att Studiefrämjandets medlemsorganisationer överhuvudtaget inte varit delaktiga i dessa konflikter.

Studiefrämjandet har ett stort behov av att bygga en ny, gemensam kultur i organisationen. Detta konstateras bland annat i 2131- och i Fenix-arbetena. Med en stark och fruktbar organisationskultur är organisationsstrukturen mycket mindre viktig. Samtidigt kan man fråga sig om det är möjligt att bygga upp en sådan kultur när organisationsstrukturen upprepat tycks sätta käppar i hjulet för just detta. Behovet av att hitta en ny väg framåt är således stort.

Utvecklings- och förändringsarbete

Ovan beskrivna konflikter verkar förlamande för Studieförbundets förmåga att genomföra nödvändiga utvecklings- och förändringsprocesser. Folkbildningsverksamheten i organisationen har behövt förhålla sig till en pandemi och genom detta ställa om snabbt till andra sätt att genomföra bildningsverksamhet. Vi vågar konstatera att det är mycket riskabelt om utvecklings- och förändringsarbetet inom en organisation går långsammare än i samhället i övrigt.

Vi kan också konstatera att folkbildningen i stort, och Studieförbundet som en del av denna, befunnit sig långt efter delar av samhället som länge erbjudit alternativa, ofta digitala, möjligheter till möten och lärande. Att förhålla sig till deltagares förväntningar, som ofta färgats av erfarenheter från deltagande i aktörer från andra sektors verksamhet, är en tydlig akilleshäla.

Det utvecklings- och omställningsarbete som pandemin krävt av oss visar också att det finns ett behov av ökad digital samordning. En deltagare som har möjlighet att delta i digital verksamhet från olika delar av organisationen förväntar sig samma kvalitet och vill kunna "känna igen sig" i den verksamhet som anordnas av organisationen. Här finns tydliga behov av att kunna samordna på sätt som organisationen i nuläget svårt kan mäta med givet de radikalt olika förutsättningarna som råder lokalt och riksförbundets många gånger begränsade räckvidd.

Samordning för att uppfylla lagkrav

Studieförbundet måste, liksom alla organisationer, leva upp till lagar och regelverk inom en rad olika områden. Ibland föreligger otydligheter kring var ansvaret ligger. I andra fall kan det vara tydligt var ansvaret ligger, men om något led i organisationen inte lever upp till sitt ansvar och kraven kan hela Studieförbundets renommé skadas. Inom det sistnämnda området kan nämnas arbetsmiljöansvaret som är tydligt varje juridisk enhets ansvar men där Studieförbundets arbetsgivarvarumärke kan skadas allvarligt om detta ansvar inte tas fullt ut. I vissa sällsynta fall har Studieförbundet historiskt också betraktats som en koncern av till exempel Unionen i detta avseende.

Inom digitaliseringsområdet har behov av dataskydd tydliggjorts. Studieförbundets riksförbund är konstaterat personuppgiftsansvarig, dels eftersom det är riksförbundet som är statsbidragsmottagare och att personuppgifterna som samlas in i verksamheten är grunden för statsbidraget, dels av praktiska skäl eftersom alla avdelningar annars skulle behöva bygga upp system och kompetens för att hantera ansvaret. I en undersökning av 30 % av Studieförbundets datorer – i resterande 70 % ville avdelningen inte delta i undersökningen – framkommer exempelvis att 15 % av datorerna har ett operativsystem som inte längre supporteras av Microsoft och ytterligare 54 % har ett operativsystem som inte är uppdaterat. Båda dessa fall utgör mycket allvarliga säkerhetsrisker. 89 % av de undersökta datorerna har inte kryptering påslaget vilket är ett brott mot Studieförbundets informationssäkerhetspolicy. Detta är bara ett par av fler exempel på att Studieförbundet har en mycket ojämn och på ett antal punkter väldigt låg nivå av dataskydd. Behovet av att kunna ta ett samlat grepp om datasäkerhetsfrågor är alltså stort. Frågan hanteras rimligen bäst genom samordning vilket möjliggör resurseffektiva lösningar.

Avslutning

Listan över behov och utgångspunkter för att diskutera och mejsla fram nödvändiga åtgärder är lång och kan naturligtvis göras ännu längre. Till var och en av punkterna i detta dokument finns naturligtvis ytterligare bakgrundsinformation, en del av det biläggs denna handling. Samtidigt är det naturligt i en så stor och på många sätt komplex organisation som Studieförbundet.

En process som den Studieförbundet nu står inför skulle kunna göras mycket lång. På flera sätt kanske det hade varit önskvärt för att vrida och vända på alla stenar. Samtidigt har Studieförbundet befunnit sig i en förändring under många år vilket gör att vi inte börjar på noll. Framförallt i form av underlag och undersökningar finns mycket färdigt. Det är också påfresande, inte minst för medarbetare, att verka i en organisation som är under konstant omprövning och under konstant press. Ur det perspektivet är det inte givet att en utdragen process är bättre.

Studieförbundet måste nu snabbt staka ut sin väg för framtiden, göra de förändringar som krävs för att behålla statsbidraget och bättre anpassa sig utifrån förutsättningarna och sedan gå vidare och fokusera på att bedriva kvalitativ folkbildningsverksamhet i linje med den strategi som organisationen slår fast till hösten 2021.

15a.2 BILAGA 3 – RAPPORT STUDIEFRÄMJANDETS
UTÖKADE GRANSKNING 2020 TILL FOLKBILDNINGS-
RÅDET (PROJEKT FENIX)

Genomlysning av Studiefrämjandets verksamhet 2017–2019

Innehåll *

Sammanfattning.....	3
1. Inledning	5
2. Bakgrund.....	6
3. Metod	8
3.1 Kvantitativ granskning baserad på riskfaktorer.....	8
3.2 Kvalitativ och kvantitativ genomgång – 3-i-topp.....	11
3.3 Extern kvalitativ intervjustudie.....	12
3.4 Workshoppar kring rimlighet.....	12
3.5 Enkätundersökning om rimlighet.....	12
3.6 Framtagande av nationella rimlighetstak.....	13
4. Diskussion och resultat	14
4.1 Granskning av riskverksamhet	14
4.2 Kostnadsersättningar.....	16
4.3 Rimlighetsbedömningar	17
4.4 Anordnarskap.....	18
5. Justering av verksamhet.....	24
6. Slutsatser och åtgärder.....	27
6.1 Roller, styrning och uppföljning	27
6.2 Utveckling av arbetet kring anordnarskap och rimlighet.....	28
6.3 Behovet av ett nytt system för fördelning av statsbidrag.....	29
6.4 Transparens och öppenhet.....	29

**Denna innehållsförteckning hänvisar till bilagans ursprungliga sidnumrering, som även hittas i nedre högra hörnet på sidorna.*

Sammanfattning

Studiefrämjandet har granskat sin verksamhet efter krav från Folkbildningsrådet. Denna rapport sammanfattar granskningen, dess resultat samt de åtgärder som Studiefrämjandet vidtagit och planerar för att öka kvaliteten och förebygga och korrigera oegentligheter.

Resultat

Följande framkom i granskningen:

Bedömning av riskverksamhet

- Studiefrämjandets definition av riskverksamhet är träffsäker.
- Metoden har kunnat styrka ett gott anordnarskap i majoriteten av verksamheten samt identifiera ett fåtal avvikelser vilka ska justeras.
- Närvarokrockar med överrapportering av verksamhet som följd är ovanligt och beror vanligen på administrativt slarv.
- Bristande överensstämmelse i cirkelledares underskrifter är något vanligare. (En orsak är att cirkelledare inte är vana att använda latinskt skriftspråk.)

Kostnadsersättningar

- Kopplingen mellan arrangemang och kostnadsersättning är rimlig i nästan samtliga fall.
- Inga fall av förfalskade fakturor eller underlag förekommer.
- Studiefrämjandet har och tillämpar goda attestregler. Dessa behöver säkerställas och implementeras i hela organisationen.
- Samtliga utbetalningar till anställda med bolagsengagemang är relevanta och rimliga i omfattning.
- Nationella rutiner saknas för följande områden: information om medarbetares och förtroendevaldas förenings- och bolagsengagemang, hantering av ekonomiska transaktioner vid risk för jäv samt hantering av slutrapportering av verksamheter vid risk för jäv.

Rimlighetsbedömning av verksamhet

- Rimlighetsbedömningar är svårt men fungerar i stort. Det saknas dock nationella rutiner för rimlighetsbedömning av verksamhet (d v s bedömning av vilken verksamhetsvolym, i timmar, varje arrangemangsansvarig anställd kan hantera och även säkerställa anordnarskapsvillkoren).

Anordnarskap

- Inom Studiefrämjandet råder nolltolerans mot fusk och oegentligheter. Granskningen visar att brister tas på stort allvar.
- Det framgick i intervjuerna att det finns en spänning mellan att bedriva kvalitativ verksamhet och att verksamheten mäts med kvantitativa mått.
- Det framkom att det ibland sker olika bedömningar av hur verksamhetens mål ska uppnås och hur villkoren ska tolkas.
- Granskningen visar på vissa skillnader i anordnarskap och rimlighetsbedömningar, beroende på om en verksamhet har Studiefrämjandet som ensam arrangör eller om den drivs med samverkanspartners.

- Att en verksamhet sker i Studiefrämjandets egna lokaler borgar för starkt anordnarskap och säkra rimlighetsbedömningar.
- Tidsbrist anses vara det främsta hotet mot fullgott anordnarskap.

Åtgärder

Granskningen resulterade i följande justering av verksamheten:

Arrangemangstyp 1 Folkbildning: 127 604 studietimmar stryks för 2017, 152 721 studietimmar stryks för 2018 och 145 319 studietimmar stryks för 2019.

Arrangemangstyp 2, 3 och 6: 32 studietimmar stryks för 2017, 5 510 studietimmar stryks för 2018 och 4 113 studietimmar stryks för 2019.

Retroaktiv strykning har tillämpats i de fall tveksamheter upptäckts. Statsbidrag för all struken verksamhet kommer att betalas tillbaka. (Justeringarna beskrivs mer utförligt i avsnitt 5.)

Pågående och kommande åtgärder

Studiefrämjandet genomför och planerar ett antal åtgärder för att utveckla verksamheten, höja kvaliteten och stärka villkorefterlevnaden, bland annat:

- ny strategi för nästa decennium
- utredning och utveckling av styrning, samordning och ansvarsutkrävande (presenteras för förbundsstyrelsen i slutet av 2021)
- översyn av interna program för utbildning och kompetensutveckling
- arbeta med tydligt och gott ledarskap, medvetna prioriteringar och insatser
- planerade kompetensutvecklingsinsatser inkluderar chefs- och ledarskapsutbildningar
- övergång till digitala närvarolistor, inklusive signering med BankID
- samkörning av register i riskverksamhet
- enhetlig bedömning av rimlighet
- listgranskning
- styrning och uppföljning som i större utsträckning baseras på kvalitativa metoder
- utveckling av ramverk för kvalitetsredovisning
- lansering av kvalitetsredovisning för Studiefrämjandet
- arbeta för en branschstandard för transparens och kvalitetsredovisning
- gå i bränschen för transparent folkbildning
- verka för en förändring av statsbidragssystemet, från att belöna kvantitet till kvalitet.

1. Inledning

Granskningsprojektet Fenix initierades mot bakgrund av det uppdrag som Folkbildningsrådet den 27 maj 2020 gav Studiefrämjandet. Denna rapport sammanfattar slutsatser och insikter om Studiefrämjandets nuläge samt pekar på åtgärder och lärdomar för framtiden.

Studiefrämjandet är en stor rikstäckande organisation med 16 juridiska enheter och 19 medlemsorganisationer. I Studiefrämjandets regi genomförs folkbildande verksamhet inom en lång rad områden i hela landet, varje dag. Studiefrämjandets verksamhet bidrar till att människor får chansen att förkovra sig i sina intressen och utvecklas som individer tillsammans med andra vilket ger dem kraft att förändra sitt liv och i förlängningen också samhället.

Att verksamheten ska bedrivas enligt statens fyra syften med stödet till folkbildningen och folkbildningsrådets villkor är accepterat och förankrat i hela organisationen. Studiefrämjandet ser mycket allvarigt på fusk, oegentligheter och oriktig användning av statsbidrag.

Det omfattande arbete som ligger till grund för denna granskning visar att verksamheten i hög grad drivs efter dessa övertygelser. Dock har organisationen ibland brustit i anordnarskapet och inte gjort tillräckliga rimlighetsbedömningar. Konsekvensen av detta blir att verksamhet för åren som granskningen omfattar justeras.

Studiefrämjandet konstaterar också att en bidragande orsak till de utmaningar organisationen och folkbildningen står inför är en effekt av ett statsbidragssystem som skapar en snedvriden incitamentsstruktur där kvantitet snarare än kvalitet premieras.

Studiefrämjandets kvalitetsarbete har utvecklats mycket de senaste åren, vilket redan gett tydliga effekter. De lärdomar som vunnits genom denna granskning kommer att leda till ytterligare åtgärder i syfte att stärka kvalitetsarbetet framåt.

2. Bakgrund

Folkbildningsrådet gav i maj 2020 Studiefrämjandet i uppdrag att ”genomföra en omfattande granskning av verksamheten i hela landet”. Studiefrämjandets förbundsstyrelse beslutade den 28 maj 2020 därför att inleda ett stort organisationsövergripande granskningsprojekt, projekt Fenix, för att svara upp mot Folkbildningsrådets krav men också för att ytterligare fördjupa kvalitets- och granskningsarbetet i organisationen. Projektet ger också en statusindikation i det förändringsarbete som pågår.

Folkbildningsrådets uppdrag till Studiefrämjandet är att

- inom ramen för internkontrollen 2020 göra en omfattande genomgång av verksamheten i hela landet för att säkerställa att missförhållanden liknande dem som, för några år sedan, uppdagades i Västmanland och förra året i Stockholms län inte finns i fler verksamheter.

Uppdraget förtydligades av Folkbildningsrådet den 3 juni 2020 med att granskningen bör:

- omfatta en rikstäckande granskning som inkluderar samtliga avdelningar i förbundet
- utgå från de erfarenheter och lärdomar som dragits av granskningarna i Umeå, Västmanland och Stockholm
- omfatta utbetalda kostnadsersättningar samt de rutiner, arbetssätt och den kultur som råder i fråga om kostnadsersättningar
- omfatta rimlighetsbedömning av föreningars och fria gruppers rapporterade verksamhet avseende närvaro, antalet studietimmar och arrangemang per individ med mera
- omfatta dialog med avdelningarnas förtroendevalda och personal om synen på och kulturen kring anordnarskap och kvalitetsarbete på avdelningen och relation till förbunds-nivån.

Uppdraget är omfattande och Studiefrämjandet har varit ytterst mån om att genomföra granskningen på ett genomgripande och uttömmande sätt. Deadline var satt till den 1 november 2020, men då arbetet var mycket omfattande förlängde Folkbildningsrådet, på Studiefrämjandets begäran, tiden till den 15 januari 2021. Den 13 oktober 2020 uppdrogs övriga nio studieförbund att genomföra en utökad särskild kontroll bland annat inkluderande deltagare som varit deltagare i mer än ett studieförbunds verksamhet. Eftersom sådan eventuell dubbelrapportering också berör Studiefrämjandet kommer denna rapport kompletteras senast den 15 januari 2021 med en redovisning av detta.

Bakgrunden till Folkbildningsrådets uppdrag är att Studiefrämjandet under de senaste fem till sex åren hanterat ett antal missförhållanden i verksamheten. Studiefrämjandet har nolltolerans mot fusk, oegentligheter i verksamheten och agerande som strider mot Folkbildningsrådets villkor och våra interna tillämpningsföreskrifter. De tre större missförhållandena i Umeå, Västmanland och Järva-området har utretts med både interna och externa resurser, felaktig verksamhet har strukits och statsbidrag har återbetalats. De ansvariga cheferna finns inte längre kvar i organisationen och ett antal polisanmälningar har upprättats. Studiefrämjandet har dragit mycket lärdom av dessa och ett omfattande förändrings- och utvecklingsarbete pågår därför sedan flera år tillbaka. Efter händelserna i Umeå togs en *Etikhandlingsplan* fram. Denna byggdes 2019 på med en *Åtgärdsplan för ökad kvalitet och granskning*. Stora förändringar i organisationen har skett men Studiefrämjandet tvingas också konstatera att detta är ett långsiktigt arbete och att de missförhållanden som uppdagats tyvärr har en lång historik. Studiefrämjandet är medvetet om att dessa händelser skadat vårt anseende och förtroende som

statsbidragsmottagare. Studiefrämjandet är övertygat om att kraftfulla åtgärder, öppenhet och transparens är det som kommer kunna återuppbygga tilliten.

3. Metod

Arbetet med granskningen krävde en tydlig förankring av metod och projektorganisation inom hela organisationen. Den 16 juni 2020 fastställde förbundsstyrelsen den interna projektplanen efter att denna förankrats med förtroendevalda och chefstjänstemän på avdelningsnivå i organisationen.

Studiefrämjandets granskningsprojekt har internt gått under projektnamnet Fenix. Projektet har letts av två interna projektledare, en verksamhetscontroller på riksförbundet och en verksamhetscontroller på avdelning. Till hjälp har projektledarna haft en projektgrupp bestående av medarbetare som har centrala kompetenser för genomförandet av granskningsprojektet. Projektgruppen har till hälften bestått av medarbetare från avdelningar och till andra hälften av medarbetare från riksförbundet. Projektets styrning samt beslut i frågor som rört granskningens utförande har genomförts av en styrgrupp. Styrgruppen har bestått av Studiefrämjandets förbundschef och utvecklingschef samt två verksamhetschefer från två av organisationens avdelningar. Förbundschefen har varit projektägare och fattar, enligt reguljär rutin, slutliga beslut i strykningsfrågor.

Två faser i granskningen

Granskningen har haft två faser och involverat medarbetare i Studiefrämjandets avdelningar. Den första fasen bestod av tre delar:

1. en kvantitativ del med utgångspunkt i riskfaktorer
2. en kvalitativ verksamhetsnära genomgång, kallad "3-i-topp-metoden"
3. en extern kvalitativ intervjustudie om kulturen kring anordnarskap, kvalitetsarbete och Studiefrämjandets interna organisation.

Den andra fasen fördjupade rimlighetsbedömningarna från projektets första fas. Denna fas innehöll följande moment:

1. Workshoppar med diskussions- och utvärderingsfrågor kopplade till rimlighet genomfördes nationellt och i respektive avdelning. I workshopparna deltog fem verksamhetsutvecklare i respektive avdelning, under ledning av avdelningens kvalitetsansvarige.
2. Samma diskussions- och utvärderingsfrågor som besvarades av verksamhetsutvecklarna i varje avdelning besvarades dessutom enskilt av samtliga avdelningschefer.
3. En workshop kring rimlighetsfrågor utifrån ett arbetsgivar- och arbetsmiljöperspektiv genomfördes med samtliga verksamhetschefer i organisationen under ledning av projektets styrgrupp.
4. En enkätundersökning skickades till alla förtroendevalda och alla verksamhetsutvecklare i organisationen med frågor om rimlighet.
5. Styrgruppen tog fram nationella rimlighetstak och strykningsgrunder.

Granskningsmetoderna som använts i respektive del och moment i projektets två faser kommer gås igenom separat och i detalj i följande avsnitt.

3.1 Kvantitativ granskning baserad på riskfaktorer

En kvantitativ granskning baserad på riskfaktorervar en av de tre delarna i projektet Fenix första fas.

Utifrån lärdomarna från missförhållandena som uppdagats i Umeå, Västmanland och Järva-området samt som ackumulerats i Studiefrämjandets ordinarie uppföljning har en risk- och konsekvensanalys gjorts. Denna analys,

samt den studieförbundsgemensamma undersökningen "Man måste veta vad man letar efter", har legat till grund för denna utökade granskning av kostnadsersättningar och särskild kontroll av riskverksamhet.

Gemensamt för de ärenden som analyserats tidigare är att verksamhet där stor mängd fel, brister eller fusk upptäckts utförts i samverkan med föreningar där volymen som rapporterats per förening är relativt omfattande och där volymen dominerats av studiecirkel. Framför allt utmärker sig den här verksamheten genom att antalet rapporterade studietimmar i förhållande till antalet unika deltagare är högt. Få personer i en och samma förening har alltså deltagit i osedvanligt mycket verksamhet. Baserat på detta har ett urval av föreningar (samverkanspartner) gjorts som år 2019 rapporterade minst fem unika deltagare, minst 20 studietimmar per unik deltagare och minst 500 studietimmar totalt för föreningen. Detta urval kallas härnäst för "riskverksamhet".

Riskverksamheten har inom ramen för projekt Fenix kontrollerats dels av de kvalitetsansvariga i respektive avdelning, dels genom kompletterande kontroller av projektgruppen. Tre aspekter har studerats i denna del; utbetalda kostnadsersättningar, närvarorapporteringen samt cirkelledarnas redogörelser för deltagandet.

Volym granskad verksamhet

Volymen av den verksamhet som har granskats i denna del domineras av studiecirkel inom arrangemangstyp 1. Folkbildning. Även om alla verksamhetsformer och arrangemangstyper finns representerade i urvalet förekommer inte kulturprogram i särskilt stor utsträckning. Sammantaget har ca 400 000 timmar i studiecirkel och annan folkbildningsverksamhet respektive närmare 890 kulturprogram ingått i denna del av genomlysningen. Nedanstående tabell visar i detalj den volym som har granskats av avdelningarna. I denna redovisning ingår inte de kompletterande granskningar som projektgruppen har genomfört.

Arrangemangstyp	Studiecirkel (Studietimmar)	Annan folkbildnings- verksamhet (Studietimmar)	Totalt antal studietimmar	Kulturprogram (Arrangemang)
1.Folkbildning	344 760	49 972	394 732	886
2.Svenska från dag 1	8 884	175	9 059	-
3.Vardagssvenska	1 024	-	1 024	-
6. Uppsökande och motiverande insatser mot utrikes födda kvinnor	2 123	16	2 139	-
TOTALT	356 791	50 163	406 954	886

Tabell 1. Volym i riskverksamhet som har granskats år 2019.

3.1.1 Kontroll av kostnadsersättningar i riskverksamhet

För att få en genomgripande bild av hur kostnadsersättningar har hanterats i den identifierade riskverksamheten har fyra olika aktiviteter genomförts.

Kontroll av grundläggande krav för kostnadsersättningar

Lokalt har de kvalitetsansvariga i Studiefrämjandets avdelningar kontrollerat grundläggande krav för kostnadsersättningarna. Dessa inkluderar:

- Finns det en läsbar faktura och/eller kvitto som tydligt beskriver vad samverkansparten har haft utlägg för?
- Finns det en rimlig koppling mellan kostnadsersättningen och arrangemanget som har gett upphov till kostnadsersättningen?
- Bedöms fakturan och/eller kvittot vara förfalskat?
- Finns utlägg som inte utgörs av godkända kostnader?

De återstående tre aktiviteterna i granskningen av kostnadsersättningar har genomförts av projektgruppen bestående av kvalitetssamordnare, verksamhetscontroller, ekonomicontroller samt verksamhetsutvecklare.

Samkörning av register

Ett allvarligt och oacceptabelt bedrägligt beteende som tyvärr förekommit i flera av de större missförhållanden som Studiefrämjandet tidigare upptäckt och utrett är att anställd personal, eller närstående till anställd personal, fakturerat Studiefrämjandet från egna företag på så sätt att det framför allt har gynnat det egna företaget eller personen. För att säkerställa att så inte varit fallet i den nu granskade verksamheten har bolagsverkets företagsregister, Studiefrämjandets personalregister och ekonomisystemets register över utbetalda ersättningar samkörts. I de fall transaktioner förekommit har dessa undersökts för att säkerställa att varorna och tjänsterna varit relevanta för Studiefrämjandet och att omfattningen varit rimlig. För att säkerställa att jäv inte förekommit har det dessutom undersökts om den person som har företagsengagemanget har varit cirkelledare eller arrangemangsansvarig för den verksamhet som har nyttjat varan eller tjänsten.

Särskild kontroll av större utbetalningar

Utbetalningar till samverkanspartner som under ett år varit särskilt höga, särskilt höga totalsummor av kostnadsersättningar som samma arrangemangsansvarig godkänt, samt höga kostnadsersättningar i arrangemang med deltagare boende i socioekonomiskt utsatta områden är riskindikatorer enligt tidigare lärdomar. Detta har därför granskats särskilt. Om en och samma arrangemangsansvarig godkänt ersättningar som under ett år (2019) summerar till 320 tkr eller mer har dessa undersökts för att identifiera om några är tvivelaktiga eller otillåtna. På samma sätt har ersättningar där samma samverkanspart fått utbetalt 60 tkr eller mer under ett år (2019) granskats.

Intervjuer om rutiner och kultur

Slutligen har intervjuer genomförts med ekonomiansvarig på varje avdelning för att få svar gällande rutiner, arbetssätt och den kultur som råder vid utbetalning av kostnadsersättningar.

3.1.2 Kontroll av närvarolistor och intervjuer med cirkelledare

För att bedöma om verksamheten har genomförts på det sätt som rapporterats har samtliga avdelningars kvalitetsansvariga/-team genomfört intervjuer med samtliga cirkelledare som under 2019 rapporterat verksamhet i riskurvalet, enligt ovan. Intervjuerna har syftat till att fastställa om cirkelledarna har varit ledare i de ämnen och i den omfattning som rapporterats.

I de fall där någon ledare uppgett att denne inte har varit ledare eller om det saknats telefonnummer till minst tio procent av en samverkansparts cirkelledare har kompletterade kontroller av närvarolistorna gjorts.

Listgranskningarna har omfattat kontroll för att säkerställa att följande inte förekommit:

- arrangemang med total närvaro, vilket är en tydlig indikator på orimlighet och potentiellt fusk
- arrangemang med lokalkrockar
- arrangemang där samma cirkelledare varit ledare för flera studiecirkel samtidigt
- arrangemang med misstänkt förfalskade underskrifter.

Stor verksamhetsvolym per ansvarig

En ytterligare riskfaktor, som brukar ingå i Studieförbundets risk- och väsentlighetsanalys i ordinarie granskningsarbete, är stor verksamhetsvolym per arrangemangsansvarig. Därför har kompletterande kontroller av verksamhet som har handlagts av de arrangemangsansvariga som har störst verksamhetsvolym inom organisationen gjorts. Till stora delar omfattade detta samma föreningar som fanns med i det ursprungliga riskurvalet, men ytterligare några verksamheter tillkom genom denna metod.

Rimlighetsanalys

Rimlighetsanalyser har gjorts av antal rapporterade timmar per ledare och deltagare hos respektive samverkanspart. Närvarolistor har granskats utifrån total närvaro. För papperslistor har även kontroller gjorts kring misstänkt förfalskade signaturer och en kartläggning gällande hur stor andel av listorna som har skrivits ut efter att cirkeln har påbörjats. Därutöver har kompletterande intervjuer med berörda medarbetare gjorts i syfte att kartlägga arbetssättet.

3.2 Kvalitativ och kvantitativ genomgång – 3-i-topp

Erfarenheterna från uppdagade oegentligheter i Studieförbundet Umeås verksamhet år 2015 ledde till framtagandet av en modell för lokal egenkontroll, utvecklat av avdelningen i fråga. Denna modell modifierades och användes som en del i första fasen av Fenixprojektet.

Metoden, kallad "3-i-topp", har inneburit en kvalitativ och verksamhetsnära genomgång av verksamheten. Metoden utgår från en mallstyrd jämförande diskussion mellan chef och medarbetare kring kvalitativa och kvantitativa perspektiv på verksamheten. Samtalet utgår från en analys av den verksamhet som medarbetaren subjektivt bedömer som sin bästa verksamhet, som hen känner mest yrkesstolthet över. Därefter analyseras medarbetarens tre volymmässigt största verksamheter på samma sätt. Avslutningsvis genomförs en jämförande analys av de respektive verksamheterna med fokus på framgångsfaktorer och utmaningar samt anordnarskap och rimlighet.

Den reflektionsmall som togs fram till hjälp för analysarbetet inkluderade frågor kring bland annat:

- planering av och besök i verksamheten samt kontakt med cirkelledaren
- Studieförbundets roll som anordnare och det stöd som görs i verksamheten samt eventuella utmaningar i detta
- bedömning av rimligheten i volym med mera
- på vilket sätt verksamheterna bidrar till att uppfylla statens syften med stödet till folkbildningen
- likheter och skillnader mellan de största och "bästa" verksamheterna
- en analys av styrkor och förbättringsmöjligheter i hur samarbetet ser ut.

Verksamhetschefen för respektive avdelning formulerade avslutningsvis en sammanfattande rapport för avdelningens räkning. De omkring 240 individuella rapporterna från Studiefrämjandets verksamhetsutvecklare samt de 14 sammanfattande avdelningsrapporterna har slutligen utvärderats och analyserats såväl i den centrala projektgruppen som i projektets styrgrupp.

3.3 Extern kvalitativ intervjustudie

I syfte att ytterligare komplettera och fördjupa perspektiv på kvalitetsfrågor genomfördes även en extern kvalitativ intervjustudie, som del av granskningsprojektets första fas.

Studien har byggt på intervjuer med medarbetare och förtroendevalda inom Studiefrämjandet och fokuserat på tre huvudområden: kvalitetsarbetet i Studiefrämjandets avdelningar, synen på anordnarskap samt relationen mellan avdelningarna och förbundet i organisationen. Studien har genomförts med 16 personer. Nio kvinnor och sju män har intervjuats. Bland dessa finns två förtroendevalda, tre avdelningschefer, fem verksamhetsansvariga samt sex personer med skiftande funktioner av arbetsledande karaktär. Samtliga av Studiefrämjandets juridiska enheter är representerade i urvalet. Intervjuerna har genomförts av den frilansande redaktören för Studiefrämjandets tidskrift *Cirkeln*, med god kännedom om Studiefrämjandet och folkbildning, men med en fristående ställning gentemot organisationen.

3.4 Workshoppar kring rimlighet

Granskningsprojektets andra fas fördjupade diskussionen och analysen av rimlighet i verksamheten. För att göra detta togs statistiska underlag fram. Underlaget har inkluderat följande, per avdelning och nationellt, för helåret 2019:

- antal studietimmar och kulturprogram per samverkanspart
- antal studietimmar per deltagare
- antal studietimmar och cirkelledare som varje arrangemangsansvarig medarbetare ansvarar för.

Till varje statistikunderlag enligt ovan kopplades ett antal av Folkbildningsrådets statsbidragsvillkor, utifrån vilka rimligheten i statistiken skulle analyseras. I varje avdelning har mallstyrda workshoppar genomförts under ledning av kvalitetsansvarig med fem medarbetare. Motsvarande analys genomfördes också separat av respektive verksamhetschef i varje avdelning.

Verksamhetschefgruppen (alla avdelningars verksamhetschefer samt riksförbundets ledningsgrupp) har också genomfört en workshop under ledning av projektets styrgrupp. Denna hade sin utgångspunkt i det nationella statistiska uttaget, men underlaget sattes i relation till frågor kopplade till arbetsmiljö, arbetsgivarskap och övergripande ansvar för verksamheten.

3.5 Enkätundersökning om rimlighet

Alla arrangemangsansvariga i organisationen och alla förtroendevalda i Studiefrämjandets styrelser, lokalt och nationellt, tillsändes en enkätundersökning med frågeställningar kring rimlighet. Detta gjordes i syfte att skapa kvantifierbara mått och jämförelsesiffror samt för att göra en temperaturmätning över perspektiv på frågor om rimlighet i Studiefrämjandet. Enkäten i sig möjliggör inte bearbetning av frågorna med samma djup som andra delar av metoden, men den har verkat kompletterande till workshopparna och säkerställt att granskningen ges tillräcklig räckvidd inom organisationen.

3.6 Framtagande av nationella rimlighetstak

Arbetet kring rimlighet följdes av en process för framtagandet av nationella rimlighetstak och strykningssgrunder. Diskussioner kring rimlighet tenderar att bli fokuserade på omständigheter. Det finns, detta till trots, lägen där volymerna innebär kvalitetsrisker; när vi inte talar om vad som är rimligt utan om vad som är orimligt.

Ett flertal parametrar har behandlats och diskuterats av såväl projektgrupp som styrgrupp, och mynnat ut i rimlighetstak som dels kommer fungera som kvalitetsindikatorer och underlag för framtida granskningar, dels utgör basen för de strykningssgrunder som beslutats av Studiefrämjandet avseende rimlighet inom projektet Fenix.

Sammanvägt mått för rimlighetstak

De mått vi använder som underlag för strykningar är en kombination av totalt antal studietimmar, antal arrangemang och antal ledare inom studiecirkel och annan folkbildningsverksamhet per arrangemangsansvarig. Lärdomar från tidigare större granskningar har bekräftat att dessa faktorer utgör en rimlig utgångspunkt. Gränsvärdena definierades, baserat på diskussioner och bedömningar inom styrgruppen, på följande sätt:

- 20 000 studietimmar
- 100 ledare
- 300 arrangemang.

Ambitionen med detta sammanvägda mått är att minimera risken för felaktigheter i den rapporterade verksamheten samt säkerställa att medarbetarens arbetsmiljö är hållbar.

När en arrangemangsansvarigs verksamhet har överskridit alla tre ovan nämnda rimlighetstak om volym har justeringarna av den identifierade verksamheten gjorts utifrån ett tak för hur många timmar en deltagare kan rapportera i denna verksamhet. Taket för deltagande per person och år i denna verksamhet har anpassats till Folkbildningsrådets gränsvärden för 2021 och således fastställts till 480 studietimmar. Det som justeras i enlighet ovan identifierad verksamhet är de arrangemang där antalet personer som understiger 481 timmar är färre än tre. Detta innebär till exempel att om en cirkel med fyra deltagare i vilken två av dessa har över 480 timmar totalt under året stryks arrangemanget.

4. Diskussion och resultat

Projektet Fenix är det mest omfattande granskningsprojekt Studiefrämjandet genomfört. Ambitions- och engagemangsnivån har varit hög i hela organisationen, såväl på riksförbund som i avdelningar. Underlaget är mycket omfattande och ger organisationen insikt, lärdomar och uppslag till utvecklingsprojekt i framtiden, även inom områden som inte direkt berörs av gransknings- och uppföljningsarbetet.

Granskningen som gjorts enligt ovanstående metoder diskuteras i följande avsnitt. Justeringar presenteras i ett eget avsnitt (avsnitt 5) vilket också gäller slutsatser och åtgärder (avsnitt 6).

Granskningens olika faser och komponenterna i dessa faser behandlar, med olika infallsvinklar, de frågeställningar som Folkbildningsrådet ställt Studiefrämjandet. Projektets bredd och omfattning, med både kvantitativt och kvalitativt orienterade moment, där såväl skriftliga reflektioner som muntliga resonemang hämtats in brett i organisationen, säkrar att genomlysningens kvalitet är adekvat och hög.

Utöver projekt Fenix pågår ett strategiarbete, 2131, inom Studiefrämjandet vars nulägesrapport också har tagits i beaktande för helhetsbilden. Inom ramen för projektet har även de planer som Studiefrämjandet tog fram efter granskningsärendena i Umeå 2015 (*Etikhandlingsplanen*) och Västmanland 2019 (*Åtgärdsplanen*) analyserats och slutsatser om nuläget i Studiefrämjandets kvalitetsarbete har dragits utifrån dessa.

4.1 Granskning av riskverksamhet

Granskning av riskverksamhet har genomförts enligt ovanstående kvantitativa metod (avsnitt 3.1). Totalt har över 900, ej förbokade, telefonintervjuer med cirkelledare gjorts, vilket motsvarar tre fjärdedelar av de cirkelledare som ingick i urvalet. Samverkanspartner med en relativt låg andel svaranden har i nästan samtliga fall omfattats av listgranskning. I den återstående handfull fall har individuella bedömningar gjorts kring verksamheten.

Syftet med telefonintervjuerna har varit, som ovan beskrivits, att utreda om personen varit ledare i Studiefrämjandets verksamhet och i vilket eller vilka ämnen, samt hur omfattande verksamheten var 2019. Cirkelledarnas svar har sedan jämförts med vad som rapporterats in. På så vis har en kartläggning gjorts om den inrapporterade verksamheten överensstämmer med det som cirkelledaren menar att hen varit ansvarig för. I 90 procent av fallen (830 av 920 intervjuer) stämmer cirkelledarens bild överens med den rapporterade verksamheten. Där så inte är fallet varierar felet. Den vanligaste företeelsen bland dessa fall är att personen varit cirkelledare för verksamheten och att omfattningen av verksamheten stämmer, men att ämnet som cirkelledaren angett skiljer sig från inrapporteringen.

Om minst tio procent av kontaktuppgifterna till cirkelledare hos en samverkanspartner inom riskverksamheten saknas eller inte är korrekta, och/eller om minst en av de intervjuade cirkelledarnas svar inte överensstämmer med inrapporteringen har listgranskning genomförts för samtliga cirkellistor för samverkansparten. Utöver detta har samtliga närvarolistor granskats för de handläggare i organisationen som har haft störst verksamhetsvolym och där denna sammanfallit med uttaget av riskverksamhet.

Resultat av granskningen

Resultatet av dessa granskningar visar att det endast är ett fåtal fall där verksamhet har genomförts i samma lokal på ett orimligt sätt. Det är också ovanligt med närvarokrockar som resulterar i överrapportering av verksamhet. Närvarokrockarna beror oftast på administrativt slarv, som i sig inte påverkar antalet timmar eller antalet godkända deltagare. Ett något vanligare avsteg som har kunnat konstateras i listgranskningen är att

underskrifterna i några fall skiljer sig åt för samma ledare. En konsekvens av detta är att dokumentationen inte kan styrka att verksamheten har ägt rum på det sätt som har rapporterats, varför denna verksamhet har behövt strykas.

Denna granskning har visat på flera svårigheter som är viktiga för Studiefrämjandet att hantera framgent. I många fall har det varit svårt att nå ledarna även om kontaktuppgifter funnits och varit korrekta. Detta kan bero på att ledarna inte längre är verksamma inom Studiefrämjandet, har bytt telefonnummer eller att det inte har varit möjligt att hitta rätt telefonnummer i offentliga register. Andra gånger kan orsaken vara att personerna inte svarar på okänt nummer. Flera ledare har dock ringt tillbaka efter att ett meddelande har lämnats.

Språkförbistringarna är i flera fall påfallande. Dessa intervjuer har fått genomföras med hjälp av tolk. I det ordinarie arbetet sköts kontakten med dessa ledare vanligtvis inte via telefon utan genom fysiska möten. Genom att regelbundet besöka föreningarna eller ha personal som talar ledarnas modersmål försöker avdelningarna överbrygga de kultur- och språkbarriärer som finns. Detta innebär ändå betydande risker och problem med att säkerställa ett gott anordnarskap.

Det är uppenbart att det skapar en distans till cirkelledarna om kommunikationen mellan arrangemangsansvarig och föreningen i alltför stor utsträckning sker via föreningens kontaktperson. Särskilt problematiskt blir detta om verksamheten är omfattande. Då finns en alltför stor risk att ledarna inte är fullt införstådda i vad det innebär att genomföra studiecirkel inom Studiefrämjandet.

På liknande sätt kan språk- och kulturella barriärer vara ett problem när det gäller underskrifter. Det har i granskningen blivit tydligt att cirkelledare, där skriftspråket i modersmålet inte är latinskt, kan skriva under cirkellistorna på väldigt varierande sätt utan att detta nödvändigtvis är felaktigt. Det är genomgående tydligt att en så snar övergång till digitala närvarolistor som möjligt, inklusive signering med BankID, skulle avhjälpa många av de problem som identifierats i såväl denna granskning som i tidigare.

Det är uppenbart att det skapar en distans till cirkelledarna om kommunikationen mellan arrangemangsansvarig och föreningen i alltför stor utsträckning sker via föreningens kontaktperson. Särskilt problematiskt blir detta om verksamheten är omfattande. Då finns en alltför stor risk att ledarna inte är fullt införstådda i vad det innebär att genomföra studiecirkel inom Studiefrämjandet. Granskningen visar att Studiefrämjandet har brustit i detta på sina håll. Eftersom en löpande och tät direktkontakt med cirkelledarna är mycket betydelsefullt för ett gott anordnarskap måste arbetssätten för att säkerställa detta utvecklas.

I de fall där någon del i granskningen av riskverksamhet har indikerat ett eller flera fel stryks verksamheten och statsbidraget kommer återbetalas. Många gånger har resultatet från telefonintervjuerna varit avgörande för i vilken omfattning verksamhet ska justeras. Detta har gjorts utifrån följande princip:

- Om hälften av cirkelledarna eller fler, som har intervjuats anger att de inte har varit ledare i vår verksamhet på så sätt som har rapporterats (rätt omfattning och rätt ämne) stryks alla timmar och kulturprogram med den samverkansparten.
- Om någon/några enstaka cirkelledare anger att hen inte har varit ledare enligt inrapporterad volym eller ämne stryks verksamheten med den/dessa ledare.

I några fall har listgranskningen tillsammans med intervjuresultatet resulterat i att all verksamhet med samverkansparten justeras. För ytterligare några samverkanspartner har enbart listgranskningen inneburit att all

verksamhet med samverkansparterna behöver justeras. I dessa fall har signaturerna för en och samma ledare varierat på sådant sätt och för så många ledare att det inte går att säkerställa att den rapporterade verksamheten för samverkansparten är korrekt.

4.2 Kostnadsersättningar

Studiefrämjandet har successivt de senaste åren förtydligat vilka typer av kostnader som vi som studieförbund kan ersätta, samt vilken typ av underlag som krävs för att utbetalningen ska kunna genomföras. Granskningarna av 2017 och 2018 års verksamhet visade dock att behovet av att förtydliga tillämpningarna ytterligare var stort, likaså behovet av att kompetensutveckla personalen i dessa frågor. Därför inleddes ett omfattande arbete 2019 med att i detalj reglera vilka typer av kostnader hos samverkanspart som kan ersättas av Studiefrämjandet.

Det handledningsmaterial som togs fram ger en mängd exempel på godkända respektive icke godkända typer av kostnader. En tydlig förändring i de interna riktlinjerna är att Studiefrämjandet i stor utsträckning ska äga material och kapitalvaror själv och låna ut till samverkansparterna i stället för att ersätta hela eller delar av kostnader som samverkanspartner köper. Ett tak infördes också över hur stor andel av lokalkostnaden som Studiefrämjandet kan stå för. De nya riktlinjerna började tillämpas 2020, men eftersom alla avdelningar deltog i arbetet med att ta fram dessa nya riktlinjer så visar denna granskning att åtstramningen i stora delar fick genomslag redan 2019.

Intervjuerna med ekonomiansvarig på varje avdelning har förstärkt denna bild. Samtliga intervjuade ser det som en viktig uppgift att tillämpa de ekonomiska riktlinjerna på ett korrekt sätt. I början av 2020 genomförde riksförbundet flera möten för att informera avdelningarna om de striktare tillämpningsreglerna och detta följdes upp med grundliga introduktioner med berörd personal på avdelningsnivå. Ansvar för att fortbilda personalen och fånga upp frågeställningar ligger främst på de kvalitetsansvariga och de flesta avdelningarna har forum där de ekonomiska riktlinjerna alltid finns på agendan. Det saknas dock en enhetlig, nationell struktur i organisationen om vad utbildningen i ekonomisystem och ekonomihantering ska innehålla då detta historiskt varit decentraliserat.

Som en del av *Åtgärdsplanen* pågår ett stort omtag gällande utbildningsprogram för personal och förtroendevalda. Slutsatserna i denna granskning bekräftar åtgärdens relevans och vikt.

Gällande verksamhetskostnader är det ofta fler personer som granskar fakturan jämfört med allmänna fakturor. Även om flertalet avdelningar har rutiner och checklistor visar granskningen att det ibland kan råda en viss osäkerhet om vad varje roll ska granska och hur det ska göras. Det finns således ett behov av tydligare gemensamma riktlinjer.

Få undantag till korrekta kostnadsersättningar

Totalt har hundratals kostnadsersättningar kartlagts och granskats såväl lokalt som nationellt, enligt beskrivningen i avsnitt 3.1.1. I nästan samtliga fall har det funnits en rimlig koppling mellan vad som har gjorts i arrangemanget och den ersättning som har betalats ut, samt att ersättningen följt de villkor och riktlinjer som finns. De få undantag från detta inkluderar; kostnader som föreningen har haft för sin ordinarie verksamhet så som kostnader för bokföring, molnlagring av mailbox eller inventarier till föreningslokaler, enstaka kostnadsunderlag som har varit otydliga gällande vad kostnaden gäller och/eller vem som har betalat ursprungskostnaden, att adressen som anges på hyresfakturan inte överensstämmer med lokaladressen i rapporteringssystemet samt ett par enstaka fall där det saknas kvitto eller faktura som underlag för utbetalningen.

Inga förfalskade fakturor eller underlag

I granskningen har det ingått att försöka göra en bedömning av om kvittot eller fakturan är förfalskat. Det handlar framför allt om att jämföra och bedöma om utseendet på fakturorna är olika trots att de kommer från samma leverantör. Det har också inneburit att granska underlagen för att se om dessa har manipulerats på något sätt. Inga kostnadsunderlag har på dessa grunder bedömts vara manipulerade eller förfalskade.

Granskningen har inte funnit några kostnadsersättningar som rör exempelvis utlägg för bensin, surfplattor eller mobiltelefoner. Ett par ersättningar har betalats ut för restaurangbesök för cirkelledare och deltagare. Dessa har rört verksamhet där Studiefrämjandet har brustit som anordnare, vilket konstaterats i samband med granskning baserat på riskfaktorer, och kommer därför justeras.

Rutiner för att undvika jäv

Tidigare större granskningsärenden har visat att anställda och/eller närstående till anställda har fakturerat Studiefrämjandet på så sätt att det framför allt har gynnat det egna företaget eller personen. Därför ställdes frågor till ekonomiansvarig om hur jävssituationer som riskerar att uppstå vid ekonomiska transaktioner, förhindras. En brist som denna genomlysning identifierat är avsaknaden av en nationell, strukturerad rutin och dokumentation kring hur arbetsgivaren ska ta in och uppdatera information om medarbetares och förtroendevaldas förenings- och bolagsengagemang. Det saknas även en gemensam rutin för hur ekonomiska transaktioner och slutrapportering av verksamhet ska hanteras vid risk för jäv. I nuläget hanteras vanligtvis situationer då en arrangemangsansvarig är involverad i en förening som ska erhålla en kostnadsersättning så att ytterligare en person granskar utbetalningen innan den går till slutattestering. Detta är en god ordning som behöver implementeras i hela organisationen och följas upp.

De kontroller som gjorts av utbetalningar till anställda, med ett bolagsengagemang, visar att dessa utbetalningar har varit relevanta utifrån Studiefrämjandets behov samt rimliga i sin omfattning. Inga tecken på att de anställda som, till sitt bolag, fått utbetalningar kopplade till en viss verksamhet, själva varit deltagare eller cirkelledare i den verksamheten har hittats.

I *Åtgärdsplanen*, som togs fram efter missförhållandena i Västmanland, återfinns att en jävspolicy ska tas fram. Det är ett arbete som är av högsta vikt och som bör kompletteras med tillhörande riktlinjer och rutiner.

4.3 Rimlighetsbedömningar

Rimlighet granskades i både Fenixprojektets första och andra fas med insatser i form av:

- 3-i-topp-analyser och -samtal
- workshoppar på avdelning
- workshoppar med verksamhetschefer
- enkätundersökning med arrangemangsansvariga och förtroendevalda
- processer i projekt- och styrgrupp i syfte att arbeta fram nationella volymtak och strykningsgrunder.

Rimlighetsbedömningar är ett viktigt och svårt arbete som måste genomföras kontinuerligt i verksamheten. Trots att det är subjektiva bedömningar som ligger till grund för rimlighetsbedömningar finns det naturligtvis fall som måste anses som orimliga.

Enklare att rimlighetsbedöma egen verksamhet

3-i-topp-granskningen visade att en del medarbetare hade svårt att beskriva ett strukturerat kvalitetsarbete på

avdelningsnivå. Andra tyckte att en fullgod rimlighetsbedömning framför allt borde grunda sig i förtroende och tillit till samarbetsparten. Goda relationer beskrevs som en grundförutsättning för ett fungerande samarbete, men hur dessa relationer sedan kan knytas ihop med ett lokalt kvalitetsarbete för att landa i en tillfredsställande rimlighetsbedömning av verksamhetsvolym skiljer sig åt. Vissa hänvisade till att vi arbetar i en tillitsbaserad bransch och uttryckte tydlig oro kring den senaste tidens utökade kontroller.

Inom ramen för behandling av frågor om anordnarskap framgick det också att rimlighetsbedömningar ansågs som betydligt enklare i Studiefrämjandets egen verksamhet, så kallad "programförd" eller "öppen" verksamhet, utan samverkanspart. Detsamma gällde verksamhet som genomförs i Studiefrämjandets egna lokaler.

Några medarbetare lyfte också svårigheten i att det dels generellt, dels i och med detta projekt, har blivit så stort fokus på kontroll att det finns en risk att tappa verksamhetens mål och syfte ur sikte. Det blev tydligt att samarbeten med framför allt föreningar och större organisationer föder de största diskussionerna och funderingarna. Komplexiteten och de ibland upplevda målkonflikterna mellan tillit, kontroll, löpande kvalitetsarbete och uppföljning är ett viktigt område att fördjupa i fortsatta samtal och utvecklingssteg.

Viss samsyn trots komplex fråga

Resultaten från undersökningarna om rimlighet ger inte en entydig bild, vilket bekräftar frågans komplexitet. Resultaten från workshopparna visade att det å ena sidan saknas en gemensam bild av rimlighetsbedömningar inom Studiefrämjandet. "Det beror på" var den vanligast använda frasen i diskussioner om rimlighet. Självklart har ämne, samarbetsparter, geografiska faktorer och frågan om i vilka lokaler verksamheten bedrivs betydelse. Vilken verksamhetsvolym mätt i timmar en arrangemangsansvarig anställd kan ansvara för beror på antalet arrangemang, ledare och samverkande parter.

Å andra sidan visar enkätundersökningen, som besvarades av 200 arrangemangsansvariga medarbetare och 45 förtroendevalda, att det finns en samstämmighet kring vad som är orimligt. På frågan "När bedömer du, att det blir en orimlig timvolym per heltidsanställd arransvarig per år, för att kunna säkerställa anordnarskapsvillkoren?" angav exempelvis drygt två tredjedelar (68 procent) av respondenterna en gräns under 20 000 studietimmar, och nästan hälften en gräns under 10 000 studietimmar. Vidare angav sju av tio (73 procent) att en heltidsanställd kan ansvara för ungefär 100 ledare eller färre, för att kunna säkerställa anordnarskapsvillkoren.

De strykningsskäl som beskrivs i avsnitt 3.6 är framarbetade av styrgruppen för projektet. Studiefrämjandet bedömer att volymer i verksamheten över dessa mått medfört oacceptabla risker avseende anordnarskap. Fördelen med den valda metoden är att den framgent kan vidareutvecklas och implementeras internt i syfte att skapa en enhetlig problematisering och bedömning av rimlighet. Strykningar av verksamheten baserat på detta redogörs för under avsnitt 5 och statsbidrag för detta kommer självklart återbetalas.

4.4 Anordnarskap

Frågor om anordnarskap granskades utifrån ett flertal olika metoder: genom 3-i-topp-metoden, i form av den externa kvalitativa intervjustudien samt, indirekt, under workshopparna om rimlighet. 3-i-topp hade som metod det tydligaste fokuset på anordnarskap och merparten av den nedanstående diskussionen utgår från insikter som inhämtats inom ramen för denna metod.

Utgångspunkten för 3-i-topp-metoden är både kvalitativ och kvantitativ till sin karaktär, och lyckas därmed fånga de utmaningar som studieförbund ställs inför på ett adekvat och effektivt sätt. En tydlig överlappning kunde

iakttas mellan verksamheterna som förekom i den kvantitativa granskningen av riskverksamhet och den som lyftes och behandlades genom 3-i-topp-metoden. Under projektets gång uppfattades det som en styrka att verksamheterna belystes från flera håll.

4.4.1 Kvalitet och volym

I Studiefrämjandet råder nolltolerans mot fusk och oegentligheter i verksamheten. Denna genomlysning visar att det finns en stor samsyn kring detta i hela organisationen och det betraktas som mycket allvarligt att Studiefrämjandet flertalet gånger har brustit i detta. Studiefrämjandet behöver och ska fullt ut ta ansvar för det som skett och sker.

Granskningen visar också att det inte råder något tvivel kring att den stora majoriteten av Studiefrämjandets verksamhet utgår ifrån målet att bedriva kvalitativ folkbildning enligt statens syften. Hur resonemangen gått kring hur den egna verksamheten uppfyller dessa syften har dock skilt sig åt. Vissa resonemang visade på svårigheterna i att våga ifrågasätta de egna avvägningarna och ompröva tidigare bedömningar.

Från volym till kvalitet

Många medarbetare påpekade att folkbildningsetik och kvalitetsfrågor på intet sätt är nya för organisationen. Något som dock angavs ha förskjutits de senaste åren är balansen mellan kvalitetsfrågor och volymmål. Tidigare huvudfokus låg på volymmål eftersom det betraktats som mätbart och intäktsgenererande, och det som således säkrar verksamheten. Vissa gick till och med så långt som att säga att det förut, och under lång tid, varit självklart att mål om ökad volym viktats allra mest i verksamhetsplaneringen. Att detta sedan har börjat ifrågasättas utifrån vad som bedöms som den mest kvalitativa folkbildningsverksamheten leder till den reflektion som är den mest frekventa i alla kvalitativa delar: "Hur löser vi paradoxen, att vi ska och vill bedriva kvalitativ verksamhet som mäts med kvantitativa mått utan att det leder till en inflation av rapporterade timmar?"

Det är över 200 enskilda medarbetare och chefer som analyserat och reflekterat kring sin verksamhet i 3-i-topp-granskningen. Även om det finns gott om exempel i underlaget på att verksamhet kan vara både högkvalitativ och volymrik är det slående att en stor majoritet av de verksamheter som valts ut som de bästa är mindre verksamheter, ibland också sådana som är finansierade av andra medel än stats- och kommunanslag. En förklaring är att dessa verksamheter kräver mer tid och engagemang än vad personalen emellanåt har möjlighet att lägga på den "vanliga" verksamheten. Slutsatsen kan inte dras för långt och det vore ett stort misstag att tolka modellen på ett sätt som likställer hög kvantitet med låg kvalitet, men det är ändå tydligt att det i många fall kan finnas en målkonflikt mellan hög kvalitet och stor volym. Denna slutsats bekräftas också i den enkät kring rimlighet som gjorts. Alltför stora volymer studietimmar per arrangemangsansvarig, för många cirkelledare att ha kontakt med och för många samverkanspartner att ansvara för är tydliga riskindikatorer.

Den kvalitativa externa intervjustudien benämner denna problematik som "billig och dyr"-verksamhet: "att verksamhet som följer riktlinjerna för statsbidrag och genererar stor volym...kan frigöra resurser för mer angelägna insatser, exempelvis med mer svårarbetade målgrupper och/eller där verksamhetsvolymen inte är så omfattande". Detta synsätt visar på "beroendet av verksamhet som genererar volymer. Att enbart ägna sig åt aktiviteter som genererar få studietimmar och kräver stora insatser, exempelvis för att nå nya målgrupper...är i längden inte ekonomiskt möjligt – fast det kan vara folkbildningspolitiskt önskvärt".

Branschgemensam utmaning

Avvägningarna mellan kvantitet och kvalitet, "lönsam" respektive "resurskrävande" folkbildning är svåra,

högaktuella och inte minst viktiga att ha i åtanke. Detta är avvägningar som alla studieförbund ställs inför eftersom det delvis är ett resultat av bidragssystemet. Dessa frågeställningar är därför branschgemensamma och viktiga att hantera i kommande bidragssystemsöversyner.

4.4.2 Ett kvalitetsarbete i förändring

Granskningen av och reflektionerna kring kvalitetsarbetet visar att Studieförbundet befinner sig i ett spänningsfält av hur verksamhetens mål ska uppnås och villkoren tolkas, här nedan visualiserat som hörn i en triangel som visar tre dimensioner. Analysen är komplex. Bilden schematisk. Det går inte att placera varken enstaka avdelningar eller grupperingar av verksamhetsansvariga helt i ett specifikt hörn. Slutsatsen från de reflektioner som gjorts både av individer och avdelningar är att organisationen som helhet rör sig inom denna triangel.

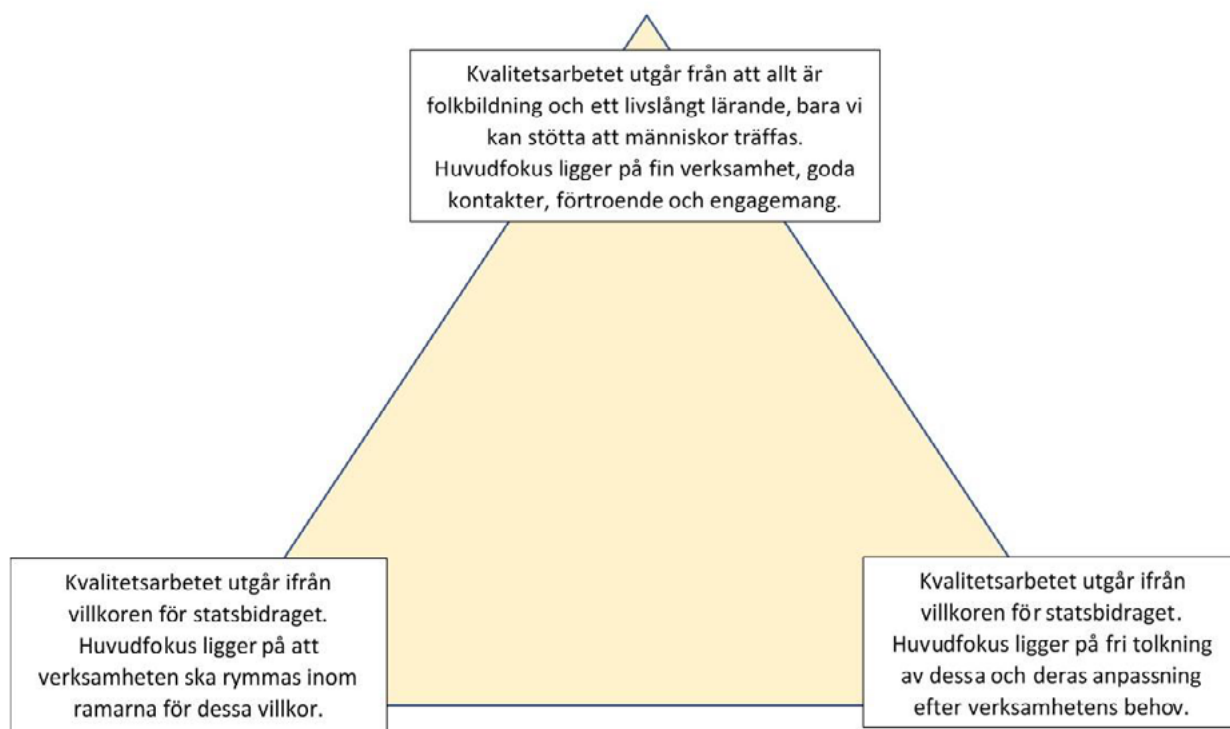

Bild 2. Tre dimensioner av spänningsfältet i Studieförbundets kvalitetsarbete.

Det kan finnas parametrar för ett fungerande kvalitetsarbete inom varje hörn av denna triangel, men inget av dem uppnår ensamt önskad effekt. Att på detta sätt beskriva det spänningsfält som finns inom organisationen kan därför förstärka och på ett konstruktivt sätt fortsätta utvecklingen av ett kvalitetsarbete som syftar till att förena det som kan upplevas som ytterligheter till en stabil målbeskrivning enligt nedan.

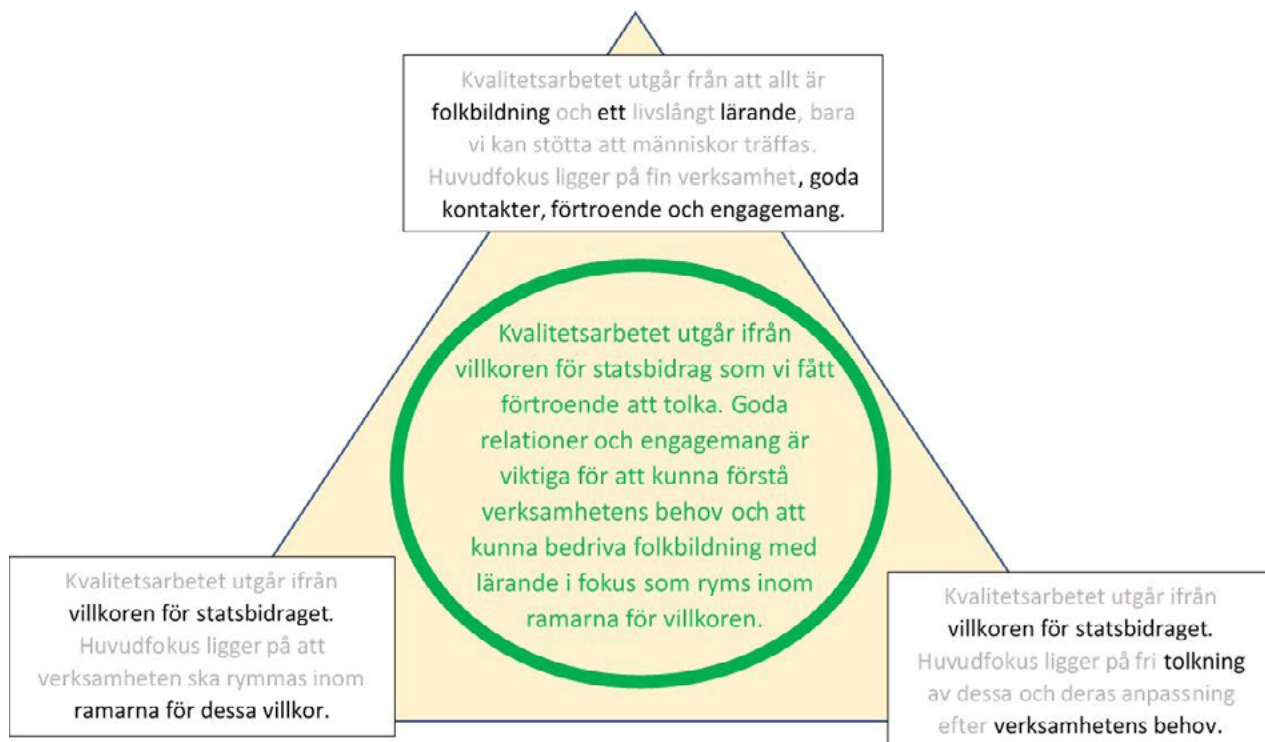

Bild 3. Målbeskrivning av Studiefrämjandets kvalitetsarbete.

I den kvalitativa intervjustudien lyfter flera att "man alltid pratat kvalitet men ändå framtonar en bild av att det på senare tid skett förändringar i det sätt på hur dessa diskussioner förs och hur kvalitetsarbetet organiseras (...) Alla känner till det förstärkta fokus på dessa frågor som nu gäller (...) Grundinställningen till denna utveckling är, i allt väsentligt, positiv".

Flera avdelningsrapporter visar att detta anammats och att det finns en skillnad mot ett tidigare arbetssätt: "Tidigare har frågan varit: 'Vad är rapporteringsbart för att vi ska kunna öka?'. Nu är frågan: 'Vad bör rapporteras som statsbidragsberättigad folkbildning'".

Analysen som detta projekt möjliggjort visar att det finns många steg att fortsätta utveckla. Att det finns en medvetenhet om potentiella problem och en positiv inställning brett i organisationen till att ta sig an denna uppgift är mycket hoppfullt. Avgörande steg har redan tagits och förändringsprocesser av detta slag tar tid. Insikterna från Fenix-projektet ger hela organisationen näring för att fortsätta på den inslagna vägen.

4.4.3 Anordnarskap i verksamhet med samverkanspart

Såväl den externa intervjustudien som 3-i-topp-granskningen visar på en skiljelinje mellan verksamhet som bedrivs med samverkanspartner å ena sidan, och verksamhet som Studiefrämjandet ensamt arrangerar å andra sidan, i avvägningar av rimlighet och anordnarskap. Medan den egna verksamheten, ofta kallad "öppen verksamhet" eller "programförd verksamhet", uppfattas av flertalet inom organisationen som okomplicerad och

självlklar i fråga om anordnarskap och rimlighet, är det främst samarbeten med föreningar och andra organisationer som ger upphov till diskussioner och ifrågasättanden i frågor om anordnarskap.

Lärdomar av tidigare uppdagade missförhållanden visar också att det är främst i dessa verksamheter som de största oegentligheterna funnits. Det måste dock betonas att verksamheten som Studiefrämjandet bedriver utan andra samverkanspartner, oftast betalkurser, sällan inkluderar de målgrupper som behöver nås för att uppnå mål om minskade bildningsklyftor i samhället.

Problematisering av incitamentsstruktur

Det är ofta i samarbeten med föreningar som de största timvolymerna återfinns. Detta har ibland varit detsamma som stort ekonomiskt stöd. Om ett förhållningssätt internt, och en förväntan från den samverkande föreningen, är att de som rapporterar många timmar förtjänar motsvarande ekonomisk ersättning finns här ett svåröverbunnet incitament för överrapportering av verksamhet. Denna typ av schabloniserade ersättningar är inte tillåtet och det är bekymmersamt att detta arbetssätt bitit sig kvar inom delar av verksamheten.

För att studera detta närmare har frågor lyfts kring specifikt detta i granskningsprojektet. Det som kan konstateras är att det förekommit ett likställande mellan det system som används för att fördela bidragen till, mellan och inom studieförbunden med det som använts för att stötta våra samverkanspartner. Ett sådant synsätt riskerar dock att distansera Studiefrämjandet från samverkansparten och verksamheten. Kopplingen mellan ekonomi och stöd till verksamheten måste göras mycket svagare och fokus tydligare vara på det pedagogiska stödet. Ett genuint gott anordnarskap möjliggör både korrekta bedömningar av verksamhetens rimlighet och att ge ett behovsprövat stöd. Vikten av att utveckla resonemangen, kunskapen och diskussionen kring Studiefrämjandets anordnarskap i verksamheten synliggörs återigen.

Lokaler som framgångsfaktor

Studiefrämjandets egna lokaler har vidare beskrivits som en stor framgångsfaktor för ett starkt anordnarskap och säkra rimlighetsbedömningar. Att kunna erbjuda ändamålsenliga lokaler till en bred folkbildningsverksamhet ses av de flesta som en nödvändighet för att verksamheten överhuvudtaget ska kunna bedrivas. Flera ser dessa dessutom som ett viktigt bidrag för samhällsutveckling: "Vi ser öppna, generösa mötesplatser med låga trösklar i studieförbundens regi som en demokratifråga och ett grundvillkor för att lyckas med ett av våra uppdrag – att bredda demokratin". Av samma anledning som man ser lokaler i egen regi som ett måste för framförallt en av folkbildningens viktigaste målgrupp, grupper utan egna ekonomiska muskler, ser man också utmaningarna som ligger i åtagandet av att driva egna verksamhetshus: det är resurs-, personal- och tidskrävande. Respondenterna vittnar om att en viktig satsning på lokaler behöver gå hand i hand med ett budgetarbete som inkluderar andra finansieringsformer än stats- och kommunbidrag.

Utmaningar

De största utmaningarna som beskrivits i granskningen är i att leva upp till det goda anordnarskapet i det dagliga samarbetet, snarare än i det formella anordnarskapet i form av Studiefrämjandets synlighet i marknadsföringsmaterial, i lokaler, på scener och dylikt.

Trots att anordnarskapet har flera olika perspektiv som kan mynna ut i olika tillämpningar, så är det respondenternas slutsats att det som krävs för att uppfylla kravet, oavsett tillämpning, är tid. Personalens tid för det enskilda samarbetet, den enskilda verksamheten, det enskilda mötet med cirkelledaren. Bristen på tid betraktats som det största hotet mot ett fullgott anordnarskap i all verksamhet.

Merparten av de arrangemangsansvariga som deltog i 3-i-topp-granskningen ansåg att de lyckas balansera relativt sett stora volymer med ett gott anordnarskap. En oro över ohållbara arbetssituationer och en påtaglig konkurrenssituation gentemot andra studieförbund lyftes dock fram. Det är uppenbart att Studiefrämjandet bitvis har en stor "arbetsgivaraskuld", en skuld som enbart kan tas igen genom ett tydligt och gott ledarskap, medvetna prioriteringar och insatser. De kompetensutvecklingsinsatser som planeras, inklusive chefs- och ledarskapsutbildningar, blir här en viktig pusselbit i arbetet för att säkerställa såväl en god arbetsmiljö som ett gott anordnarskap.

5. Justering av verksamhet

Granskningen har resulterat i att Studiefrämjandet väljer att justera verksamhet till en total omfattning om 435 389 studietimmar för perioden 2017–2019 där 127 636 studietimmar avser 2017, 158 231 studietimmar 2018 och 149 432 studietimmar 2019. Totalt justeras verksamhet med 6173 unika deltagare i studiecirkel och annan folkbildning samt 78 kulturprogram. Strykningarna genomförs baserat på metoderna som beskrivs i 4.1, *Granskning av riskverksamhet*, och i 3.6, *Rimlighetsbedömningar*. Fördelningen av strykningar baserat på dessa metoder redogörs för i nedanstående tabeller.

5.1.1 Justeringar av verksamhet - granskning av riskverksamhet

Folkbildningsrådet har uppmanat Studiefrämjandet att granska 2019 års verksamhet och dra slutsatser för 2018 och 2017. I dessa slutsatser har det fullt ut utgått från den utredda situation som gäller för 2019. Detta innebär att:

- Om all verksamhet med en förening justeras 2019 och Studiefrämjandet har haft samarbete med denna förening tidigare år justeras alla arrangemangen för denna förening även 2018 och 2017.
- Om endast verksamhet med enskilda ledare justeras hanteras detta på samma sätt bakåt i tiden, givet att denna ledare har varit verksam i samma förening dessa år.

Utifrån ovan beskrivna metod anser Studiefrämjandet att 186 128 studietimmar i arrangemangstyp 1 Folkbildning behöver justeras för åren 2017 - 2019. Detta motsvarar 2,5 procent av den totala verksamhetsvolymen för den aktuella tidsperioden. Nedanstående tabell redogör i detalj för den justerade volymen inom den ordinarie folkbildningsverksamheten.

	Arrangemangstyp 1 Folkbildning			
	År 2017	År 2018	År 2019	Totalt
Studiecirkel, Timmar	33 327	64 093	78 820	176 240
Studiecirkel, Unika deltagare	487	874	1 374	2 735
Annan folkbildning Timmar	1 395	3 344	5 149	9 888
Annan folkbildning Unika deltagare	24	328	396	748
Kulturprogram Arrangemang	25	30	23	78

Tabell 2. Justerad verksamhet åren 2017 - 2019 (Arrangemangstyp 1 Folkbildning). Riskverksamhet

För de arrangemangstyper som utgörs av särskilda bidrag – Svenska från dag ett, Vardagssvenska och Uppsökande och motiverande insatser för utrikes födda kvinnor – anser Studiefrämjandet att sammanlagt 9293 studietimmar behöver justeras för perioden 2017 – 2019. Nedanstående tabell redogör för justerade timmar och unika deltagare inom dessa tre arrangemangstyper.

Arrangemangstyp 2, 3 och 6 Särskilda bidrag för asyl och för utrikes födda kvinnor				
	År 2017	År 2018	År 2019	Totalt
Studiecirkel, Timmar	-	5 154	4 054	9 208
Studiecirkel, Unika deltagare	-	107	183	290
Annan folkbildning Timmar	-	80	5	85
Annan folkbildning Unika deltagare	-	15	98	113

Tabell 3. Justerad verksamhet åren 2017 – 2019 (Arrangemangstyp 2, 3 och 6). Riskverksamhet

5.1.2 Justering av verksamhet – rimlighetsbedömningar

De justeringar som genomförs baseras på de strykningsskäl som framarbetats kring rimlighet. Gränsvärdena definierades, baserat på diskussioner och bedömningar inom styrgruppen, till 20 000 studietimmar, 100 ledare och 300 arrangemang per arrangemangsansvarig.

När en arrangemangsansvarigs verksamhet har överskridit alla tre ovan nämnda rimlighetstak om volym har justeringarna av den identifierade verksamheten gjorts utifrån ett tak för hur många timmar en deltagare kan rapportera i denna verksamhet. Taket för deltagande per person och år i denna verksamhet har anpassats till Folkbildningsrådets gränsvärden för 2021 och således fastställts till 480 studietimmar. Det som justeras i, enligt ovan, identifierad verksamhet är de arrangemang där antalet personer som understiger 481 timmar är färre än tre. Detta innebär tex. att en cirkel med fyra deltagare i vilken två av dessa har över 480 timmar totalt under året stryks från arrangemanget. Om det är en cirkel med fyra deltagare och en av dessa har över 480 timmar totalt under året stryks inte arrangemanget. Om den arrangemangsansvariga dessutom har fungerat som cirkelledare eller deltagare har motsvarande metod använts för att stryka verksamhet.

Samma metod har tillämpats för respektive år. Justeringarna innebär att totalt 239 606 studietimmar justeras för perioden 2017–2019 i arrangemangstyp 1 Folkbildning. Detta motsvarar 3,5 procent av den totala verksamhetsvolymen för den aktuella tidsperioden. Nedanstående tabell redogör i detalj för den justerade volymen inom den ordinarie folkbildningsverksamheten.

Arrangemangstyp 1 Folkbildning				
	År 2017	År 2018	År 2019	Totalt
Studiecirkel, Timmar	87 567	82 239	59 026	228 922
Studiecirkel, Unika deltagare	648	727	661	2036
Annan folkbildning Timmar	5 315	3 045	2 324	10 684
Annan folkbildning Unika deltagare	106	58	63	227

Tabell 4. Justerad verksamhet åren 2017- 2019 (Arrangemangstyp 1 Folkbildning). Rimlighetsbedömningar

För de arrangemangstyper som utgörs av särskilda bidrag – Svenska från dag ett, Vardagssvenska och Uppsökande och motiverande insatser för utrikes födda kvinnor – anser Studieförbundet att sammanlagt 362 studietimmar behöver justeras för perioden 2017 – 2019. Nedanstående tabell redogör för justerade timmar och unika deltagare inom dessa tre arrangemangstyper.

Arrangemangstyp 2, 3 och 6 Särskilda bidrag för asyl och för utrikes födda kvinnor				
	År 2017	År 2018	År 2019	Totalt
Studiecirkel, Timmar	32	276	54	362
Studiecirkel, Unika deltagare	3	14	7	24
Annan folkbildning Timmar	-	-	-	-
Annan folkbildning Unika deltagare	-	-	-	-

Tabell 5. Justerad verksamhet åren 2017- 2019 (Arrangemangstyp 2, 3 och 6). Rimlighetsbedömningar

6. Slutsatser och åtgärder

Studiefrämjandet är en stor organisation med nära 500 medarbetare, över 100 förtroendevalda och fler än 10 000 studiecirkelledare. Vi har verksamhet i nästan samtliga av Sveriges kommuner och tillsammans med 19 olika medlemsorganisationer. Dessutom verkar Studiefrämjandet i en bransch, folkbildningen, till sin natur kvalitativ, som utgår från en holistisk människosyn och från statens fyra, väldigt övergripande syften.

I en verksamhet som denna är det fullt naturligt att det finns variationer, olika synsätt och olika arbetssätt. Det är dock uppenbart att Studiefrämjandet historiskt inte förmått säkerställa en tillräckligt stor samordning, samsyn och villkorsefterlevnad. Inte minst de större missförhållanden som hanterats de senaste åren bekräftar detta, men denna granskning belägger också delvis insikten.

En övergripande slutsats är att Studiefrämjandet befinner sig i en omfattande transformation. Organisationen förflyttar sig till kvalitet framför kvantitet, syfte framför aktivitet, förändring och utveckling framför ett konserverande.

Transformationen har initierats som ett resultat av tidigare missförhållanden, men drivs också på av att Studiefrämjandet under 2020 utarbetar en ny strategi för nästa decennium. Strategiarbetet kompletterar nulägesanalysen med fler perspektiv och tydliggör behovet av förändring för att Studiefrämjandet även i framtiden ska vara en relevant och stabil folkbildande kraft.

Mitt i en förändring kan det vara vanskligt att dra för stora slutsatser av vad som ger resultat och vad som behöver förändras. Samtidigt är det tydligt att de större kriser som Studiefrämjandet har gått igenom de senaste åren har lett till ett kontinuerligt lärande och utveckling. De åtgärdspaket som tagits fram och implementerats har gett och ger resultat vilket är tydligt i denna granskning. Mycket arbete återstår dock. Studiefrämjandet måste vara i kontinuerlig förändring och utveckling, inte bara utifrån samhällets behov utan också sett ur ett kvalitetsperspektiv.

Många av de åtgärder som beslutades om efter upptäckten av oegentligheterna i Västmanland år 2019 är genomförda och har redan börjat få effekt. En del arbete i denna plan återstår dock. Några av slutsatserna i denna granskning bekräftar behovet av dessa åtgärder medan andra behöver justeras eller vidareutvecklas parallellt med att nya åtgärder behöver beslutas om och genomföras.

6.1 Roller, styrning och uppföljning

Studiefrämjandets förbundsstyrelse är ansvarig för hur statsbidraget används och att användningen följer de villkor som Folkbildningsrådet satt upp. Samtidigt bedrivs verksamheten i juridiskt fristående avdelningar vars styrelser naturligtvis har ett ansvar för den lokala verksamheten och användande av statsbidraget. Organisationens olika enheter hålls övergripande samman av till exempel stadgar och policyer, men i den operativa vardagen baseras den organisationsinterna samverkan främst på informella styrmedel.

Studiefrämjandets riksförbund är ansvarig, på förbundsstyrelsens uppdrag, för uppföljning och kontroll av verksamheten. Avdelningarna genomför en egenkontroll som från och med år 2020 är likadan i alla avdelningar. Även om samtliga medarbetare har ansvar för att kontinuerligt arbeta med kvalitet i verksamheten blir majoriteten av de mer formella och strukturerade uppföljningarna reaktiva då de sker efter att verksamheten ägt rum, efter att kostnadsersättningar betalats ut och efter att verksamheten rapporterats. Det dagliga

kvalitetsarbetet, som ska säkerställa att verksamheten är god, gör nytta och följer villkor och regler, beror i stor utsträckning på den lokala avdelningens fokus, syn på kvalitet och anordnarskap samt det lokala ledarskapet.

Det är av avgörande vikt för Studiefrämjandet att kvalitetsarbetet i högre grad kan göras proaktivt, förebyggande. För att detta ska vara möjligt krävs större samordning och samsyn på allt från anordnarskap och rimlighet till medarbetar- och ledarskap samt Studiefrämjandets roll och organisation. Några viktiga insatser för detta redogörs för nedan och inkluderar kompetensutvecklingsinsatser och ytterligare utveckling av avdelningarnas egenkontroll.

Folkbildning är en tillitsbransch, men tilliten måste förhålla sig till något. I folkbildningens fall handlar det bland annat om tillit gällande att verksamheten har statens syften som utgångspunkt, förhåller sig till villkor och regelverk, och följs upp och kontrolleras på ett tillräckligt bra sätt. Transparens och öppenhet samt kompetenssatsningar för personal är viktiga insatser men tidigare missförhållanden i Studiefrämjandet samt denna granskning pekar också på att Studiefrämjandets styrning inte är tillräckligt tydlig och att uppföljningen därmed blir försvårad. För att på allvar komma till rätta med de problem som organisationen har krävs att rollerna tydliggörs och att styrningen förbättras.

Med förtroende och tillit följer ansvar och då måste också ansvaret kunna avkrävas. Utan tydligare roller och styrning riskerar kvalitetsarbetet och uppföljningen att även framledes vara reaktiv.

6.2 Utveckling av arbetet kring anordnarskap och rimlighet

Såväl 3-i-topp-metoden som rimlighetsmomenten i utredningen har varit mycket klagande i frågan om Studiefrämjandets syn på anordnarskap och rimlighet. Det är glädjande att konstatera att majoriteten av Studiefrämjandets medarbetare har ett aktivt reflekterande förhållningssätt kring dessa begrepp och en förmåga att problematisera de svåra gränsdragningar som måste göras i arbetet. Det finns också en relativt stor samsyn kring vad som är orimligt och hur ett gott anordnarskap ser ut. Samtidigt är det tydligt, vilket framgår i avsnitt 4.4.2, att det finns ett spänningsfält kring hur detta tolkas.

Anordnarskap och rimlighet är två centrala begrepp inom den statsbidragsfinansierade folkbildningen. Eftersom begreppen är en fråga om bedömningar är inte tillämpningsdokument med hårda, objektiva regler helt användbart. Sättet att hantera detta är systematiska diskussioner och kontinuerlig kompetensutveckling.

Det är uppenbart att denna typ av diskussioner i alltför liten utsträckning förts på alla håll i Studiefrämjandet. Vi ser stora lokala variationer, vilket å ena sidan är problematiskt men å andra sidan gör att det finns goda exempel att lära av.

En översyn av Studiefrämjandets interna utbildnings- och kompetensutvecklingsprogram för medarbetare och förtroendevalda är initierat, delvis mot bakgrund av *Åtgärdsplanen*. Denna granskning ger ytterligare stöd för att introduktion av anställda och förtroendevalda, utbildning av dessa samt kontinuerlig kompetensutveckling är avgörande för en god, kvalitativ och korrekt folkbildningsverksamhet.

Som komplement till nya utbildningar och strukturerade kompetensutvecklingsinsatser finns det anledning att utreda hur interna mentorskapssystem kan utvecklas för att främja kvalitet och lärande. Ytterligare en möjlighet är att introducera en roll som "senior verksamhetsutvecklare".

Fokus i Studiefrämjandets uppföljningsarbete har i alltför stor utsträckning legat på siffror, det kvantifierbara. Det finns en motsättning och en försvårande omständighet att när styrningen försökt vrida fokus från kvantitet till kvalitet har såväl vår interna som externa uppföljningar riktat in sig allt mer på kvantitativa mått. Vägen framåt ligger i projekt Fenix-modellens framgångsrika kombination av kvalitativa, strukturerade metoder och kvantitativa urval och uppföljningskriterier baserat på riskanalyser. Därför kommer den organisationsgemensamma modell för avdelningarnas egenkontroll som introducerades år 2020 vidareutvecklas utifrån lärdomarna i detta granskningsprojekt. Ytterligare en slutsats är att de volymtak för rimlighet som i denna granskning identifierats, både avseende studietimmar och cirkelledare, är en värdefull riskindikator vid bedömningar av rimlighet och anordnarskap. Målsättningen är att integrera kombinationen av kvantitativa, riskbaserade uppföljningsmetoder med kvalitativa modeller i det löpande utvärderings-, utvecklings- och uppföljningsarbetet på såväl lokal som nationell nivå.

6.3 Behovet av ett nytt system för fördelning av statsbidrag

Granskningen har visat tydliga behov av att stärka Studiefrämjandets kvalitetsarbete för att i sin tur stärka organisationen som mottagare av statsbidrag. Arbetet med granskningen har också, i flera avseenden, visat på utmaningarna som skapas av hur systemet för fördelning av statsbidrag är utformat.

Även om det inte råder något tvivel om att den verksamhet Studiefrämjandet bedriver ska följa gällande villkor och regler försvåras den omställning Studiefrämjandet genomgår och som tar sikte på kvalitativ folkbildningsverksamhet, av det faktum att statsbidrag, det som ur ett ekonomiskt perspektiv primärt möjliggör genomförandet av vår verksamhet, fördelas med kvantitet som absolut främsta fördelande faktor. I resonemang om anordnarskap kan de problem detta medför skönjas. Verksamhet som bedöms ha högst kvalitet är sällan den verksamhet som genererar mest medel. Nuvarande system för fördelning av statsbidrag skapar incitament för att fokusera på verksamhet som utmärker sig genom stor volym snarare än hög kvalitet och det skapar incitament för överrapportering av verksamhet. Detta riskerar att ha kraftigt negativa effekter för folkbildningen i stort. Istället för att prioritera verksamhet med målgrupper där folkbildningen kan göra störst skillnad, där möjligheter till faktisk utjämning av bildningsklyftor existerar, riskerar fokuset att hamna på målgrupper som behöver mindre stöd och där vårt anordnarskap av naturliga skäl riskerar att bli svagare. Studiefrämjandet välkomnar därför en översyn av statsbidragssystemet med fokus på att tydligare lyfta kvalitativa markörer före kvantitativa.

6.4 Transparens och öppenhet

Tillit är som sagt avgörande för folkbildningen och hänger intimt ihop med öppenhet. Genom en ökad öppenhet kan Studiefrämjandet inte bara förbättra förtroendet för oss som bildningsaktör externt, utan också få en stor möjlighet till ökat internt lärande och utveckling genom intern öppenhet. Lärandet och delningen av goda exempel blir i sig en katalysator för såväl kvalitets- som verksamhetsutveckling. Därför ska Studiefrämjandet gå i bräsch för en transparent folkbildning. Sedan tidigare finns ett förbundsstämmobeslut på att ta fram ett styrdokument för ökad transparens, vilket också är en del av *Åtgärdsplanen* som togs fram 2019. Studiefrämjandet kommer också ta fram ett ramverk för kvalitetsredovisning utifrån vilket en årlig redovisning kommer göras i samband med bokslutet. I detta arbete välkomnas alla studieförbund som vill att delta. På så vis kan en branschstandard för transparens och kvalitet etableras vilket kommer öka vår trovärdighet och relevans.

Studiefrämjandets övertygelse är att folkbildningens tillitsbaserade styrningsmodell är avgörande för folkbildningens möjlighet att vara en självständig kraft för föreningsliv och individ.

15a.2 BILAGA 4 – DELRAPPORT STUDIEFRÄMJANDETS NULÄGE, STRATEGI 2131

Projekt 2131

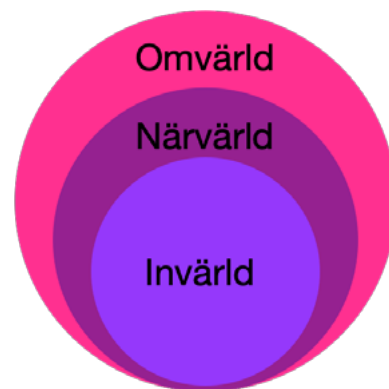
Rapport nuläget Studieförbundet 2020

“En folkrörelse är en rörelse i människors hjärtan, en idé och inte en organisation. Blir idén en organisation dör den”

P.O Enqvist, Lewis Resa

Inledning

Framför dig på skärmen eller i din hand finns Studiefrämjandets nulägesrapport inom ramen för projekt 2131. Hela Studiefrämjandet har bidragit till slutresultatet och analyserna som ligger till grund för rapporten är gjorda både internt och externt. Rapporten är indelad i tre delar, omvärld, närvärld och invärld utöver den bakgrund som du just nu läser. Målsättningen är att skriva en rapport som är analytisk, objektiv och prestigelös för folkbildningens och Studiefrämjandets bästa. Tanken är att alla som läser den ska känna igen sig och vilja vara med och bidra i Studiefrämjandets framtida utveckling. Tack till alla i Studiefrämjandet som deltagit hittills i processen. Nuläget och denna rapport är ett resultat av mångas arbete i den första av fyra delprocesser i projekt 2131. Nulägesrapportens syfte är att ligga till grund för nästa steg i arbetet om Studiefrämjandets önskade, framtida läge.

Bakgrund

Till förbundsstämman 2019 föreslog förbundsstyrelsen att avsätta resurser till ett gemensamt strategiprojekt för hela Studiefrämjandet. Bakgrunden till förslaget var att Studiefrämjandet och den organiserade folkbildningen står inför svåra utmaningar - både internt och externt. Studiefrämjandets nuvarande strategi löper också fram till 2021. Det saknas även ett samlat arbete inom Studiefrämjandet för att jobba med organisationens kärnvärderingar, vilket också är ytterligare en anledning för att samla hela Studiefrämjandet runt en ny strategi. Förbundsstämmans ombud röstade efter diskussioner ja till att avsätta resurser för ett gemensamt strategiprojekt. Projektet fick namnet 2131 - ett namn som är tänkt att utstråla långsiktighet. Strategin är planerad att gälla från 2021 till 2031.

I nuläget har följande delprocesser genomförts:

- Djupintervjuer med bland annat verksamhetschefer, representanter för medlemsorganisationerna, forskare inom folkbildning.
- En studie om bildning, kvantitativ rapport i samarbete med Ungdomsbarometern
- Omvärldsanalys och trendkort från Kairos Future
- Mediaanalys
- Analys av Studiefrämjandets ekonomi
- Varumärkesundersökning
- Lokala workshops med omvärlds- och förändringsanalys samt SWOT-analyser i alla Studiefrämjandets avdelningar inklusive Riksförbund.

Under sommaren och hösten 2020 arbetar hela organisationen intensivt med en genomlysning av Studiefrämjandets hela verksamhet. Bakgrunden är ett uppdrag från Folkbildningsrådet och projektet har fått namnet Fenix. Fenix slutsatser ger ytterligare en viktig pusselbit till Studiefrämjandets nuläge. Slutrapporten ska vara klar den 1 november 2020 och kommer då också komplettera denna nulägesrapport.

Strategiarbete i Studiefrämjandet

Att arbeta med strategi är svårt. Oavsett organisation. Kanske är det allra svårast i en organisation likt Studiefrämjandet. Det finns många olika organisatoriska enheter med ett stort självbestämmande samtidigt som det finns en nationell enhet som förväntas ansvara för att samla hela organisationen. Därför har vi lagt tid, och kommer göra ännu mer framöver, för att involvera många och arbeta tillsammans inom hela Studiefrämjandet. Sedan 2016 har också Studiefrämjandet haft tre interna skandaler med omfattande fusk och bedrägeri vilket resulterat i att Folkbildningsrådet har bett om fördjupade granskningar av samtlig verksamhet i Studiefrämjandet. Det tar givetvis kraft att bli att ifrågasatt och många gånger upplevs granskning som kontroll och brist på tillit. Det skapar i sin tur onda cirklar och bristen på tillit sprider sig organisatoriskt och blir alldeles för ofta personfrågor. Dialogen om vilken intern kultur som Studiefrämjandet vill utveckla och forma behöver starta omedelbart. Hotet mot folkbildningen är tillräckligt kraftigt utifrån. Att då också strida inifrån är inte stärkande eller fruktbart. Studiefrämjandets behöver samla all sin kraft och jobba gemensam för och med varandra. Strategi 2131 har alla möjligheter att vara ett sådant projekt.

I början av 2020 spreds en pandemi, covid-19, över hela världen. Världen, Sverige, Studiefrämjandet och även projekt 2131 har på olika, mer eller mindre allvarliga sätt, påverkats av viruset. Omställningen att inte träffas fysiskt och att inte resa tvingade oss till nytänkande och att mötas på nya sätt. Hela organisationen har anpassat sig utifrån rådande omständigheter och projektet är genomfört enligt plan. Det är imponerande och förtjänar också ett omnämnande i denna rapport, tack igen till alla medarbetare och förtroendevalda i Studiefrämjandet!

Studiefrämjandets nya strategi är planerad att stötta och visa riktning mot utvalda långsiktiga mål för hela Studiefrämjandet gemensamt. Strategin hjälper oss att välja väg framåt och visar även vilken väg vi väljer bort för att nå dit vi vill. Strategin ska också tydliggöra våra gemensamma värderingar och vad Studiefrämjandet står på för grund. Vilka som är våra rötter att förvalta, använda och utveckla. Det unika med Studiefrämjandet behöver identifieras och lyftas fram. Arbetet med strategi 2131 syftar även till att samla hela organisationen att jobba tillsammans. Att använda varandras kraft för att sprida folkbildning till de som behöver folkbildning allra mest. Vilka som behöver Studiefrämjandet och folkbildningen mest är ett strategiskt vägval att göra. För vem finns vi till? Sedan Studiefrämjandet bildades för drygt 60 år sedan har omvärlden förändrats. Vi formas av megatrender som digitalisering, klimatförändringar och urbanisering. Sveriges demografi har förändrats och samhället står inför andra utmaningar än vad vi gjorde då. Ett nytt samhällskontrakt tar form. I denna omvärld finns folkbildning och Studiefrämjandet. Utifrån vår omvärld behöver vi bestämma oss för på vilket sätt vi gör mest nytta för samhället. Vilken samhällsutveckling Studiefrämjandet vill bidra med är ett strategiskt val för organisationen att definiera.

Avslutningsvis

Kanske har den organiserade folkbildningen och Studiefrämjandets uppdrag och ansvar aldrig varit viktigare än nu, sedan starten 1959. I jämlikhetskommissionens rapport "En gemensam angelägenhet" SOU 2020:46 lyfts flera oroväckande utmaningar fram, bland annat om ojämlik utbildning, regional ojämlikhet och utmaningar kopplat till integration och segregation¹. Ännu ett exempel på stora samhällsutmaningar där folkbildningens kraft är ovärderlig är den klimatkris vi står mitt upp i. För att

¹ https://www.regeringen.se/4a23ec/contentassets/a60a4b64403e466fb7af8ab30a2399e2/sou-2020_46_vol-1_webb.pdf

politiken, näringslivet och offentlig sektor ska kunna göra det som behövs krävs en bred folklig förankring och förståelse – och dessutom börjar all förändring hos den enskilda individen. Bland annat i dessa frågor finns en roll för Studieförbundet att spela. Hur Studieförbundet vill axla den rollen är upp till Studieförbundet att ta ställning till. Vår tid är nu!

Omvärlden

Megatrender är stora, globala omvälvande krafter som påverkar alla samhällen, organisationer och individer, antingen direkt eller indirekt. Vi har valt att lyfta fram fyra megatrender som formar och påverkar framtiden genom långtgående konsekvenser för samhället, vår kultur, ekonomi och medborgare.

Demografiska förändringar

Befolkningen i världen fortsätter att öka, dock något långsammare än de senaste åren. I Sverige ökar befolkningen långsamt. Den stora demografiska trenden är en tilltagande urbanisering, där det globala flyttmönstret medför att fler koncentreras till storstadsområden. Beräkningar visar att andelen som bor i städer, idag 55%, ökar till närmare 70 procent år 2050. Andelen av befolkningen i Sverige som bor i storstadsområden har ökat de senaste decennierna och uppgår till 39 procent. En annan demografisk förändring är ökade flyktingströmmar. Rörlighet bland människor leder till både möjligheter och utmaningar för samhällen.

En annan tydlig aspekt av den globala demografiska trenden är att människor blir allt äldre. Livslängden har ökat kraftigt i världen, dels på grund av förbättrade levnadsförhållanden, dels på grund av förbättrad medicinsk behandling. Detta bidrar till att andelen äldre ökar i relation till resten av befolkningen. Det finns flera utmaningar när det gäller välfärdens finansiering i fråga om sjukvård, pensionssystem och äldreomsorg. Högre krav kommer att ställas på produktivitet från människor i yrkesverksam ålder, när allt färre yngre måste försörja allt fler äldre. Samtidigt innebär en högre andel äldre en ökad efterfrågan på sjukvård och äldreomsorg.

En närliggande trend till demografiutvecklingen är ökad individualisering, att utrymmet för individuell handlingsfrihet och individens egenmakt har ökat. Individualisering kan därmed definieras som större möjligheter att fatta egna beslut i sin egen livssituation och att ta ansvar för de konsekvenser som de resulterar i. Enligt World Values Survey ligger Sverige på den högsta nivån i världen gällande individualisering. Individualiseringen ställer också ofta stora krav och förväntningar på skräddarsydda lösningar av både varor och tjänster.

Ytterligare en trend som kan sägas härröra från den demografiska utvecklingen - samt flera av de andra megatrenderna - är minskande tillit och ökad polarisering i samhället. Den syns mellan stad och land, men också mellan politiker och väljare, massmedia och politiker, grupper med olika inkomst, utbildning, grad av digitalisering samt kulturell bakgrund.

Digitalisering och teknisk utveckling

Både informationsteknologin och digitaliseringen innebär ett paradigmskifte som förändrar samhället och människors förhållningssätt i grunden. Både utifrån hur varor och tjänster konsumeras, designas, produceras och distribueras, men även hur vi människor interagerar i tid och rum. Digitaliseringen i kombination med automatiseringen, artificiell intelligens och robotiseringen skapar genomgripande förändringar. Den fortsatta digitaliseringen och tekniska utvecklingen som sker innebär nya möjligheter, men samtidigt utmaningar för alla världens länder. Möjligheterna består dels av att leverera helt nya produkter och tjänster, dels av att effektivisera processer inom verksamheten. Detta innebär dock samtidigt att länder, organisationer och individer nu möter ett allt högre tryck på omvandlingsförmåga. Digitaliseringen driver också på kraven på öppenhet och transparens, då det mesta kan följas och utvärderas med enkla resurser. En form av mottrend är dock diskussionen om personlig integritet och cybersäkerhet.

Hållbarhet och klimatförändringar

Sedan början av 2000-talet är global uppvärmning till följd av koldioxidutsläpp ett känt hot mot jorden. När den amerikanske politikern och nobelpristagaren Al Gore 2006 gjorde sin film, *An Inconvenient Truth*, fick frågan global spridning. Forskarna är eniga om att klimathotet är ett problem skapat av människan och som därför måste lösas av människan. Vi ser redan påtagliga temperaturökningar och väderfenomen som gör att det blir alltmer bråttom att agera. Med Greta och Fridays for Future mfl har frågan aktualiserats som kanske aldrig förr. Det har också skapat något av en internationell folkrörelse. Samtidigt syns ett tydligt agerande inom både politik och näringsliv, även om många bedömare anser att reformtakten måste ökas ytterligare.

Utvecklingen kan driva på en tillväxt- och välfärdspotential för innovativa lösningar för de globala miljöutmaningarna. Utvecklingens utfall kan också driva ytterligare initiativ på gräsrotsnivå och skapa en stark vilja till förändring hos befolkningen. Förändringsviljan går redan att se, olika former av delningsekonomier har blivit allt vanligare.

Globalisering

Globaliseringen är en sedan länge pågående process som innebär att världens länder knyts samman. Man brukar tala om en politisk, kulturell och ekonomisk utveckling på global nivå. Globaliseringen innebär också att den politiska integrationen mellan länder påverkas i större utsträckning där värderingar och levnadssätt blir centrala för olika typer av samarbete och regionala partnerskap. Globaliseringen tillsammans med den nya informationsteknologin har även lett till ökat kulturskapande och en större global spridning av olika kulturella aktiviteter.

När gränshinder försvinner, skapas gynnsamma villkor för företag och individer att samverka och bedriva verksamhet i olika länder. Samtidigt leder mer avreglering och utökad handel till större global konkurrens. Strukturomvandlingen är nödvändig för att klara den globala konkurrenskraften, men innebär samtidigt utmaningar för regioner och lokala arenor eftersom branschsammanställning, efterfrågan på arbetskraft och sysselsättningsgrad förändras. Detta leder till kraftigt ökade krav på omställning och livslångt lärande för majoriteten av världens arbetskraft, vilket är lika tydligt i Sverige. World Economic Forum anger att 2022 behöver 54% av världens arbetskraft signifikant kompetensutveckling för att bara kunna behålla sina arbeten.

Det senaste året har dock globaliseringen utmanats av både covid-19 och handelskrig. Vilka långsiktiga konsekvenser det kommer att innebära är för tidigt att säga. Men redan nu ser vi tydligt ändrade beteenden vad gäller allt från resande till organiseringen av arbete och relationen mellan olika länder.

Konsekvenser av megatrenderna

Världen förändras och utvecklas hela tiden. Det som är extra påtagligt i vår tid är hur snabbt förändringarna sker och vilken stor spridning de får. Megatrenderna skapar både nya möjligheter som genererar optimism och nya hot som leder till oro. De skapar både ökat välstånd, minskad fattigdom och samtidigt ökade klyftor såväl globalt som lokalt. Det är en mycket utmanande tid för både stater, organisationer och individer att förstå dessa trender och följa med i utvecklingen. Konsekvenserna av dessa megatrender blir trender i sig själva. Vi ser ökad nationalism, ökad polarisering, minskad generell tilltro till institutioner och människor och växande klyftor. För folkbildningen är den ökade politiska polariseringen och den ökade individualismen oroande hot.

Närvärld

Studiefrämjandets närvärld är platser och sammanhang som vi som organisation dagligen verkar och agerar på. I närvärlden finns staten, regioner, kommuner och andra studieförbund, organisationer och föreningar i civilsamhället, folkhögskolor. Även deltagare finns i vår närvärld. Vad som förändras och händer i närvärlden kan Studiefrämjandet vara med och påverka.

Omförhandling av samhällskontraktet

Ett samhällskontrakt är ett oskrivet kontrakt mellan stat och individ som bygger på att vi människor har olika rättigheter och skyldigheter gentemot varandra. Staten och individen ställer upp för varandra. Ibland beskrivs det också som det kitt som håller oss som samhälle samman. Senaste decenniet har en debatt pågått om hur Sveriges samhällskontrakt behöver återupprättas, omförhandlas eller skapas på nytt. Att Sverige och vårt samhälle förändras är inget konstigt, samtidigt som det innebär att medborgare och individer ställer nya och andra krav på staten. Ökade krav från medborgare, en dyrare hälso- och sjukvård tillsammans med en växande befolkning som innebär ökade kostnader för skola och integration. Diskussionen om vad medborgare/människor kan förvänta sig av staten pågår och beroende på politisk och moralisk övertygelse finns olika svar på den frågan. En annan fråga är också vem som bär ansvaret för samhällskontraktet? Till exempel skrev företrädare för delar ur civilsamhället ett utspel på Dagens Nyheter debattsida om att *“Nu skriver vi ett nytt samhällskontrakt”* sommaren 2020². Företrädarna vill samtala och presentera lösningar på samhällets viktiga frågor inom områden som välfärd, integration och demokrati. Företrädarna hänvisar också till demokratins genombrott för 100 år sedan och vilken avgörande roll föreningslivet då spelade för utvecklingen. I debattartikeln saknas företrädare för folkbildningen. Det kanske finns sakliga anledningar till att det är så men utifrån så upplevs det som att folkbildningen står utanför den grupp som vill positionera civilsamhället i en ny samhällskontext. Ett kontrakt ingås mellan flera parter. Det är därför också naturligtvis svårt att företrädare för civilsamhället ensidigt tänker sig att formulera detta. Det är också en utmaning att formulera ett samhällskontrakt eftersom det tidigare har varit som en delvis tyst överenskommelse. Samhällskontraktet styrs av normer och värderingar i stor utsträckning.

Även Sveriges Kommuner och Regioner har under året inlett ett projekt för kommuner som vill pröva att utveckla lokala överenskommelser utifrån rättigheter, skyldigheter och delaktighet för en hållbar utveckling tillsammans med aktörer i lokalsamhället. Syftet med projektet är att förbättra förutsättningar för samexistens för ett starkt lokalsamhälle. Är det viktigt att Studiefrämjandet deltar och påverkar sådana här samtal? Vad händer om man ställer sig utanför?

Värdet av omställning och bildning tillsammans

Som vi läste tidigare under rubriken globalisering behövs en betydande kompetensutveckling för mer än hälften av jordens befolkning för att kunna behålla sina arbeten. Denna siffra är lika slående i Sverige och i det svenska samhället och hur många människor som har behov av kompetensutveckling just nu och framåt³. Megatrenderna driver på utveckling av arbetsmarknad och av samhället. Samtidigt kan inte ett samhälle bara drivas framåt för att kunskap och kompetensutveckling ska öka nationens konkurrenskraft, höja välbefindandet eller lösa problem. Värdet av kunskap handlar även om oss människor tillsammans. Värdet av omställning och bildning bör också

² <https://www.dn.se/debatt/nu-skriver-vi-ett-nytt-samhallskontrakt/>

³ <https://strategiska.se/app/uploads/varannat-jobb-automatiseras.pdf>

handla om hur vi människor förstår samhället och varandra. I boken "Till bildningens försvar" tydliggör Sverker Sörlin en skillnad mellan folkhögskola och studieförbund som är relevant för temat. Folkhögskolan har behörighetsgivande inslag i sin verksamhet och spelar en viktig roll för arbetsmarknadspolitiken. Sörlin menar att människor söker sig till folkhögskolan för att de inser att den är viktig i deras egna liv. De som går på folkhögskola är ofta unga människor som vill få ordning på sitt liv eller människor med utländsk bakgrund som behöver ta sina första steg in på svensk arbetsmarknad. Vidare menar Sörlin att det med studieförbund är nästan precis tvärtom. Studieförbund har ingen behörighet att erbjuda sina deltagare och därför når de främst dem som redan är välutbildade. Och visst, det inget fel med det, det är fantastiskt att välutbildade får ytterligare bildning, diskussion och kreativitet. Han avslutar; "Men är det allt vi ska ha studieförbunden till?" Sörlin utvecklar sin argumentation och skriver att studieförbundens potential blir underutnyttjad och den demokratiska kunskapspolitiska rollen förlorar sin legitimitet⁴. Denna typ av frågor är viktiga att Studiefrämjandet i högre grad diskuterar inom organisationen.

Folkbildningens uppdrag och betydelse

Nationellt visas ett starkt politiskt stöd för folkbildningen. Av politiker på nationell nivå uttalas sällan regelrätt kritik mot folkbildningen utan istället benämns utmaningar för folkbildningen i mycket generella termer. Dock finns en opinion, som så fort tillfälle ges, uppmärksammar och ifrågasätter främst Folkbildningsrådets fria roll och brist på kontroll av hur anslag/bidrag används. Än har denna opinion, i alla fall inte offentligt, nått fram till större delen av de nationella politikerna. Varje år fattar riksdagen beslut om stödet till folkbildningen efter förslag från regeringen. Stödet villkoras utifrån fyra syften med folkbildningen. Sörlin uttrycker det väl;

*"Staten inser betydelsen av folkbildning. Men staten subventionerar inte allas personliga intressen, den stödjer samhällsutvecklingen och därmed också individerna när de engagerar sig i denna"*⁵

Diskussionen om den volymjakt som systemet kan leda till har lyfts av både politiker och av studieförbunden själva. Diskussionen har stannat vid enbart diskussion och bristen på ett alternativt system saknas. Här finns en uppenbar risk att folkbildningen och studieförbunden själva undergräver det politiska förtroendet för folkbildningen. Här behöver Studiefrämjandets förtroendevalda bestämma vilken kompass som Studiefrämjandet ska ledas och styras av i framtiden? Kanske är det så att något studieförbund behöver gå före för att övertyga de andra om att det finns andra vägar att gå?

I Ungdomsbarometers rapport till Studiefrämjandet i 2131; En studie om bildning, visas att få unga kan relatera till folkbildning som begrepp. Generellt ser man positivt på bildning och ordet folk upplevs vara ett sympatiskt begrepp. Trots det upplevs folkbildning som begrepp i sin helhet ganska diffust och avlägset. Folkbildningens organisationer har en viktig uppgift att själva förklara och tydliggöra vad folkbildning är. Även Studiefrämjandets varumärkesundersökning från 2018 visar samma resultat. Undersökningen visar också att väldigt få människor ser skillnad på olika studieförbund, vilket också är oroande. Vidare är det viktigt att fundera på vem som har kännedom om folkbildningen. Vem behöver känna till folkbildningen mest? Ett strategiskt kommunikationsarbete behöver utvecklas för att skapa bättre kännedom hos dem som Studiefrämjandet vill nå mest.

⁴ Till Bildningens försvar (2019) Sverker Sörlin, (s. 193)

⁵ Ibid (s. 141)

Offentlig finansiering

I december 2019 beslutade riksdagen att fördela 4 298 183 000 kronor till folkbildningen. Inom området kultur, medier, trossamfund och fritid är stödet till folkbildningen det största. Totalt fick området cirka 16,1 miljarder⁶. Procentuellt får därför folkbildningen en mycket stor andel statligt stöd - ett stöd som andra ideella organisationer drömmer om. Samtidigt bör noteras att om folkbildning skulle läggas i utgiftsområde utbildning istället så skulle andelen vara betydligt mindre. I betänkandet går att läsa att både Moderaterna och Sverigedemokraterna vill minska anslaget. Viktigt att poängtera är att partierna har olika argumentation om varför de anser att anslagen ska minska. Som Thomas Östlund redogjorde för i rapporten till 2131; Kunskapsöversikt Folkbildningen, är det statliga stödet fortsatt starkt för folkbildningen på nationell nivå. Östlund redogör dock för att det regionala och kommunala stödet minskat. Östlund hänvisar till att rapporter visat att studieförbunden uppfattas som frånvarande och osynliga. Den lokala förankringen och närvaron av studieförbunden är mindre än tidigare⁷. Även branchorganisationen Studieförbunden i samverkan lyfter fram det minskade anslaget på kommunal och regional nivå. I den undersökningen hänvisar kommunerna, som minskat anslagen, till besparingar i kultur- och fritidsbudgeten. Samtidigt visar Studieförbunden att kommunerna inte dragit ner på andra områden inom kultur och fritid. Slutsatsen är att dra av detta är att folklig opinionen inte är särskilt stark i stödet för folkbildning⁸.

Folkbildningen och Studieförbändets positionering och det strategiska varumärkesarbetet behöver nå längre ut i organisationen och vara närmare verksamheten och deltagaren. Folkbildningen och Studieförbändet behöver nå in i människors hjärtan mer tydligt.

Dock bör Studieförbändet se över ett scenario där det offentliga anslaget drastiskt minskar. Konkurrensen om de offentliga medlen lär bli tuffare. Effekterna av covid-19 och vilka konsekvenser som pandemin skapar vet vi inte. Sannolikheten för högre arbetslöshet och mindre skattepengar in bör bedömas som hög risk. Studieförbändets historik med omfattande skandaler bör också tas i beaktning. Vilken verksamhet skulle Studieförbändet ha med en halverad budget? Scenariot är jobbigt att fundera över men nödvändigt om Studieförbändet vill vara väl beredda på minskat anslag i framtiden. Även möjligheten till annan typ av finansiering bör ses över. Till exempel söka större andel projektpengar eller privata investeringar på olika sätt.

Ett vägval: mer professionella och mer ideella

Professionaliseringen är ett begrepp som flera inom civilsamhället använder för att beskriva en utveckling inom civilsamhället senaste åren. I en av djupintervjuerna med en forskare menar hen att det är svårt att hitta data på om antagandet stämmer. Hen säger samtidigt att civilsamhället har en förgivettagen föreställning om att professionaliseringen pågår. Utifrån ett sådant antagande är det än mer viktigt att fundera på vad vi menar med professionaliseringen? Menar vi att civilsamhället i högre grad består av personer med akademisk utbildning? Är formell utbildning ett viktigt kvalitetskrav när

⁶ https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/arende/betankande/utgiftsomrade-17-kultur-medier-trossamfund-och_H701KrUI

⁷

<https://studieforamjandet.sharepoint.com/sites/Organisation/Delade%20dokument/Forms/AllItems.aspx?originalPath=aHR0cHM6Ly9zdHVkaWVmcFtamFuZGV0LnNoYXJlcG9pbmQuY29tLzpiOi9zL09yZ2FuaXNhdGlvbi9FVWFaeHFwSHU5TkNvMzFscGIQTVJYMEJnQ21DSU5SVINUdGktQmhmS25xZE5nP3J0aW1IPTg2SXdq bWRaMkVn&id=%2Fsites%2FOrganisation%2FDelade%20dokument%2F2131%2F02%2E%20Nul%2C%20A4ge%2FKunskaps%2C%20B6versikt%2Ffolkbiiding%2F2131%2Epdf&parent=%2Fsites%2FOrganisation%2FDelade%20dokument%2F2131%2F02%2E%20Nul%2C%20A4ge>

⁸ <https://studieforbunden.se/rapporter/varfor-minskar-det/sammanfattande-reflektioner/>

Studiefrämjandet rekryterar medarbetare? Ett annat synsätt på professionalisering kan vara en väl förankrad idé om de olika rollerna som finns inom ideella föreningar och att varje person, oavsett om hen är anställd eller förtroendevald, har rätt kompetens för uppdraget. Det är också av stor vikt att alla inom organisationen förstår sitt ansvar; särskilt utifrån lagstadgade frågor som rör arbetsmiljö, ekonomi och datasäkerhet/integritet. Oavsett svar behöver Studiefrämjandet bestämma sig för vad olika roller betyder inom organisationen.

Det ideella engagemanget är fortsatt starkt i Sverige. Den senaste befolkningsstudien från SCB visar att det ideella engagemanget ligger kvar på ungefär liknande nivåer som tidigare. Dock har formerna förändrats och människor väljer nu engagemang mer utifrån en sakfråga än en organisation. Detta kan förklaras av nya kommunikations- och köpbeteenden. Till exempel har rörelser som Missing People, Fridays For Future, Refugees Welcome, Black Lives Matter, för att bara nämna några, ett stort antal följare och aktivister. Inom dessa "folkrörelser" träffas människor från olika miljöer och bakgrunder för att både umgås, utvecklas och göra skillnad.

Är TikTok folkbildning?

Flera verktyg som påverkar Studiefrämjandets verksamhet är idag etablerade och mogna plattformar för lärande. Några av de ledande är Facebook, Youtube, Instagram, Twitter, Wikipedia, LinkedIn, TED Talks, dataspel och dess communities, Snapchat och MOOCs (Massive Open Online Courses). Alla dessa plattformar har vuxit och växer fortfarande kraftigt. Samtliga har fokus på att inspirera, lära, utbilda samt få människor över hela världen att utbyta åsikter, intressen, idéer och kunskap. Även om majoriteten av dessa plattformar är kommersiella i grunden, domineras skapandet av innehåll av icke-kommersiella individer och organisationer. Samtidigt ska tilläggas att dessa initiativ inte leds och styrs av demokratiska idéer. Ändå är vår slutsats att vi inom folkbildningen måste bli bättre på att analysera och agera kring hur vi ska använda dessa plattformar för att utveckla vårt arbete. Vi behöver fatta medvetna och aktiva val.

Samtidigt som etablerade plattformar växer poppar nya företeelser upp som tveklöst har potential att påverka folkbildningen. En av de snabbast växande plattformarna för möten, inspiration och lärande är TikTok. Den kostnadsfria tjänsten har idag över 500 miljoner användare och finns på 40 olika språk. Tjänsten har ett fokus på att användarna ska dela, mötas och inspireras inom dans. Flest följare har amerikanskan Charli D'Amelio, som inspirerar inom dans. Från Sverige dominerar tvillingarna Iza och Elle Crysanther som har över 5 miljoner följare.

Ett annat fenomen är så kallade influencers som via sociala medier, bloggar, böcker och event lockar miljonpublik som vill inspireras, mötas, dela åsikter och utvecklas. Några exempel från Sverige är Linn Löwes som inspirerar och utbildar kring hälsa och har över 2.5 miljoner följare, Therése Lindgren som bla lyfter frågor om psykisk ohälsa och har över en miljon följare och Cristoffer Collin som inspirerar kring fotografi med över en miljon följare.

Det finns också ett stort antal digitala tjänster som är specifikt fokuserade på lärande och utbildning. Tidigare nämndes MOOCs (Massiv Open Online Courses) där framförallt universitet och högskolor erbjuder kurser online. Långt över 100 miljoner människor har under 2020 gått en eller flera kurser via denna typ av plattform. Vid sidan av så kallade MOOCs finns mer kommersiellt drivna lösningar med korta och långa kurser online, tex LinkedIn Learning, Udemy och Skillshare. I Sverige växer användartalen av dessa tjänster samtidigt som det startas renodlade svenska initiativ som tex Föredrag.se med ledande inspiratörer och lärare som föreläser online. Inom kulturområdet specifikt,

sker en enormt snabb utveckling där utövare startar egna inspirations- och utbildningstjänster online. Ett exempel är den amerikanske trummisen Michael "Mike" Johnston som drivern Mikeslessons.com, med allt från nybörjarkurser till avancerade utbildningar. En globalt ledande aktör är MasterClass som använder världsledande musiker, författare och skådespelare som lärare i deras online kurser.

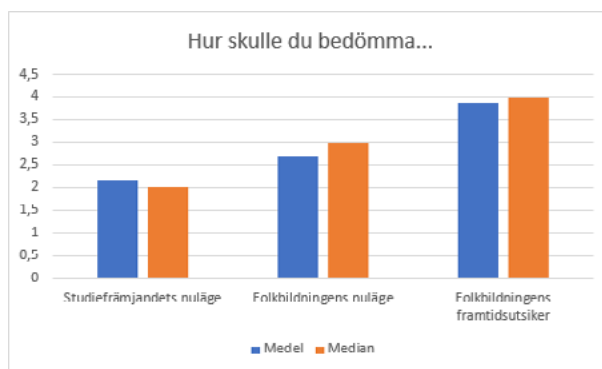
Invärld

Studiefrämjandets invärld är den egna organisationen. I invärlden finns Studiefrämjandets deltagare, ledare, medlemmar, avdelningar och riksförbundet. Studiefrämjandet påverkar själva vad som händer i invärlden.

Folkbildningen och Studiefrämjandets nuläge

I samband med gjorda djupintervjuer under våren fick samtliga intervjudeltagare⁹ skatta nuläget och framtidsutsikterna på en skala 1-5. Studiefrämjandets nuläge bedöms utifrån skattningen av flera som utmanande och inte särskilt starkt. Det är mycket bekymmersamt att den verkställande ledningen ser med så låg tillförsikt på sin egen organisation. Inledningsvis beskrivs vikten av att omedelbart ta tag i det organisatoriska frågorna som kan stärka och stödja organisationen.

Skillnaden mellan skattningen av folkbildningens nuläge och framtidsutsikter är relativt stor. Skillnaden kan tolkas som att förändringar behöver ske för folkbildningen. Dessa förändringar kan vara aktuella att jobba med i önskat läge i kommande process i projekt 2131.

Bristande analys och incitamentsstruktur

Under nulägesarbetet har det framkommit att det för ofta saknas analyser på organisatorisk nivå och av verksamhet. Undersökningar och uppföljningar genomförs men analysen saknas. I analysen är det vanligt att ställa frågor som; Varför har detta hänt? Vilka konsekvenser får detta för organisationen? Och vad kan vi lära och utveckla i framtiden utifrån det vi vet nu? En samlad analys för strategiska mål, riksenkäten, medarbetarundersökningen samt de bedrägerier och skandaler som inträffat i Studiefrämjandet saknas. Adekvata analyser bör vara förbundets och förbundskansliets ansvar att bistå organisationen med. Bristen på analys i en organisation kan innebära att ledningen och styrningen försvåras. Incitamenten för att samlas i *Ett Studiefrämjandet* försvagas. Att tillsammans göra analyser är en bra grund för att skapa en gemensam och sammanhållen organisation. Att göra grundliga och sammanhållna analyser bidrar också i större utsträckning till medvetna beslut och ökar kvalitén i verksamheten.

Uppföljning av strategiska mål 2015- 2021

Inför varje förbundsstämma gör förbundskansliet en uppföljning av Studiefrämjandets strategiska mål. Senast, till förbundsstämman 2019, gjordes en uppföljning av år 2018 med en jämförelse på basåret 2015. Mätning av nuvarande strategiska planens mål är svår och det framgår inte i den nuvarande strategin hur organisationen förväntas följa upp målen. Det är inte optimalt. Det kan innebära en otydlig ledning och styrning av organisationen. Vem är det som förväntas göra en viss prioritering? Strategier och långsiktiga mål blir i praktiken innehållslösa om det inte är tydligt hur målen förväntas följas upp. Bristen på uppföljning försvårar också känslan av "ett Studiefrämjandet" vilket med stor sannolikhet spiller över i andra frågor som infekterar organisationen.

⁹ Verksamhetschefer på avdelning, företrädare för medlemsorganisationer och ett fåtal förtroendevalda är intervjuade.

Mätetalen i uppföljningen styr även mot att visa ökade verksamhetstimmar eller om ökning inte har skett. Den sammanfattade uppföljningen leder osökt in på diskussionen om volymjakt. I uppföljningen av de strategiska målen märks inte någon särskild diskussion om kvalitet och etik. I den nuvarande strategin är det också otydligt vem som har ansvar för vad mellan riksförbund och avdelning. Även detta påverkar givetvis hur strategin används gemensamt inom Studiefrämjandet och hur organisationen arbetar tillsammans. Det bör också noteras att nuvarande strategi knappt nämnts under det breda arbete med lokala workshops som letts av projektets strategipiloter. Det är också svårt att hitta nuvarande strategi på intranät och hemsida. Slutsatsen av ovan analys är att strategin som gäller fram till 2021 inte har en naturlig status och/eller användning i Studiefrämjandet idag.

Studiefrämjandets verksamhet

En viktig fråga som rör Studiefrämjandets verksamhet är frågan om det finns "rätt eller fel" folkbildning? Hur folkbildning och Studiefrämjandet använder offentliga medel är en ideologisk och politisk fråga. Vilken verksamhet är "rätt" utifrån vad Studiefrämjandet vill med sin verksamhet? Bara för att verksamheten är rätt enligt regelverket, ska Studiefrämjandet då genomföra och rapportera den som folkbildning? I vilken riktning Studiefrämjandet väljer att gå och utvecklas är en fråga som förtroendevalda behöver ta ställning till i en kommande strategi. En strategi talar också om vad en organisation väljer bort. Vad vill Studiefrämjandet välja bort de kommande 10 åren?

En annan vinkling på begreppet "rätt folkbildning" kan också vara verksamhet med tydliga pedagogiska processer för lärande. Vilken pedagogik kännetecknar Studiefrämjandets folkbildning? Är det en egen specifik pedagogik? Hur utvecklas lärande och all verksamhet? Kärnan i denna fråga är viktig för att utveckla rätt folkbildning. Studiefrämjandets pedagogiska kärna och idé behöver stå i fokus i många fler sammanhang och diskussioner än vad som märks i organisationen idag.

I nära anslutning till Studiefrämjandets verksamhet finns också deltagare och cirkelledare. I det lokala workshoparbetet som genomfördes av strategipiloterna lyftes varken deltagare eller cirkelledare fram. Det är oroväckande. I framtiden behöver Studiefrämjandet medvetet välja hur man vill jobba med respektive målgrupp. Ett medvetet och genomtänkt arbete stärker relationen mellan cirkelledare och Studiefrämjandet och då indirekt också Studiefrämjandets relation till deltagaren. Digitaliseringen öppnar också upp för att lära känna deltagare mer. Genom att analysera data tydligare blir det enklare att följa deltagaren och dess beteenden.

Studiefrämjandets verksamhet är idag bred och allmän - totalt sett erbjuds 1000-tals cirklar, föreläsningar och kurser. Att verksamheten är bred och finns i alla landets kommuner är otroligt. Genom verksamheten når vi nästan 200 000 deltagare varje år och även 15 000 ledare. Mängden deltagare är viktig och en kraft för att uppfylla statens syften med folkbildningen. Å andra sidan är kännedomen om Studiefrämjandet mycket låg och flera undersökningar vittnar om hur deltagaren inte väljer cirkel och kurs utifrån vilket studieförbund som är arrangör. Vad betyder detta för Studiefrämjandet på lång sikt? Att ställa sig den jobbiga och obekväma frågan kan hjälpa oss; hur stor andel deltagare skulle sakna Studiefrämjandet om vi inte längre fanns? Skulle deltagarna rycka på axlarna och välja ett annat studieförbund? Som motvikt till det jobbiga resonemanget ovan finns potential i den religiösa, fackliga och partipolitiska obundenhet som Studiefrämjandet har. Frågan är dock hur styrkan och kraften används idag? Används potentialen fullt ut? Om det är, kanske den enda särarten, som Studiefrämjandet har i relation till andra studieförbund behöver det förtydligas i all kommunikation och positionering av Studiefrämjandet i kommande strategi.

Det bör också föras en diskussion om vad konsekvensen blir av en bred verksamhet. Vilka risker finns med att Studiefrämjandet blir alltför brett i sin verksamhetsinriktning? Vem representerar Studiefrämjandets viktigaste målgrupp och för vem finns vi till? Vilken målgrupp eller verksamhet är absolut viktigast och vad brinner vi allra mest för? På sidan 9 i rapporten framfördes Sverker Sörlins perspektiv om att folkbildningen, och i detta fall Studiefrämjandet, förlorar i legitimitet om folkbildningen endast finansierar en välbärgad, utbildad medelklass personliga intressen. I en tid när kommunala och regionala anslag kraftigt reduceras är det än viktigare att tydligt visa på vilket behov folkbildningen fyller i samhället. Flertalet forskare pekar mot att civilsamhällets roll sakta men säkert förändras. Civilsamhället blir en leverantör av välfärdstjänster. Starka folkrörelseformade organisationer tappar sin ställning och istället kliver den aktiva och engagerade medborgare fram. Volontären eller filantropen är den som syns och hörs och skapar engagemang. Den utvecklingen stärker också tesen om att civilsamhället alltmer blir en välfärdsleverantör. Slutsatsen om detta resonemang är att Studiefrämjandet behöver identifiera sin position i förhållande till omvärldens förändrade syn på civilsamhället. Vilka är de mest relevanta folkbildarna i framtiden? Studiefrämjandet eller tvillingarna Iza och Elle med 5 miljoner följare på TikTok?

Roller i Studiefrämjandet

I en av delrapporterna; en sammanställning av strategipiloternas arbete och genomförandet av lokala workshops, framkommer tydligt och genomgående att Studiefrämjandets organisation är svag. Det finns en tydlig och oroande brist på dialog om respektives enhet roll, uppdrag och ansvar inom Studiefrämjandet. Vem är ansvarig för vad? Istället förs diskussionen om hur resurserna (pengarna) fördelas inom organisationen. Den dialogen skulle med stor sannolikhet varit både bättre och mer gynnsam för organisationen om frågan om förväntningar på roller, ansvar och mandat varit förankrad och beslutad. Delar av organisationen uppfattar idag att riksförbundet detaljstyr utan tillit till avdelningarna. Att vända på den oroande utvecklingen är de förtroendevaldas ansvar i en organisation som Studiefrämjandet. I stadgarna står det inte att förbundsstyrelsen är ansvarig för att leda organisationen framåt och tillsammans, vilket är en brist. En förbundsstyrelses uppdrag bör vara att samla och företräda organisationens medlemmar. Dialogen om vilket ledarskap och vilken kultur som formar organisationen behöver utvecklas och pratas om tillsammans med medlemmarna. Även vad medlemskapet i Studiefrämjandet betyder finns anledning att fundera över och utreda. För medlemsorganisationerna finns en påbörjad medlemsstrategi. Vad betyder avdelningarnas medlemskap i Studiefrämjandet? Vem leder och företräder vem?

Vidare behöver det även förtydligas vad som skiljer rollen som medarbetare och förtroendevald åt. Exempelvis har medlemsorganisationen Sverok har i sin personalhandbok ett stycke som säger att *“personalen agerar professionellt och neutralt i förbundspolitiska frågor”*¹⁰. Studiefrämjandet bör fundera på vad en liknande formulering skulle betyda i Studiefrämjandets personalhandbok. Kan det hjälpa Studiefrämjandet att bygga en mer sammanhållen organisation? Förtroendevaldas roll i Studiefrämjandet behöver också definieras och förtydligas. Vem har i organisationen ansvar för de cirka 200 förtroendevalda som finns? Valberedare, ledamöter, ordföringar osv? Vad ingår i deras roll och vilket ansvar har de?

¹⁰ <https://infobank.sverok.se/kanslidokument/personalhandbok/>

Med stor sannolikhet kommer inte fler pekpinar och formuleringar i policys vara nyckeln för att samla Studiefrämjandet som en organisation. Att däremot reflektera och göra utrymme för dialog kan vara en nyckel att använda. Dialogen ett väl beprövat verktyg och metod för att skapa utveckling och tillit. Låt oss använda folkbildningens idé och pedagogik för att stimulera, utveckla och förändra oss själva och Studiefrämjandet tillsammans!

15a.2 BILAGA 5 – DELRAPPORT STUDIEFRÄMJANDETS ÖNSKADE LÄGE, STRATEGI 2131

Studiefrämjandet önskade läge

Inledning

År 2031; ett årtal långt fram som vi vet väldigt lite om eller är 2031 bara runt hörnet? För Studiefrämjandet, en stor rikstäckande organisation med demokrati som främsta styrmedel är 2031 inte särskilt långt borta. För att skapa förändring och för att Studiefrämjandet ska gå från nuläge till önskat läge behövs en långsiktig strategi.

Studiefrämjandets ”önskade läge” är vår fyr i horisonten. För att nå fyren behöver alla enas och jobba hårt tillsammans. Utifrån våra olika roller och perspektiv, bidrar vi på olika sätt till Studiefrämjandets utveckling och förändring både kort- och långsiktigt. Med hjälp av strategi 2131 når vi fyren och vårt önskade läge.

Arbetet fram till önskat läge

I detta PM presenteras Studiefrämjandets ”önskade läge” år 2031. Studiefrämjandets önskade läge har arbetats fram i dialogworkshops i samtliga avdelningar i Studiefrämjandet, cirka 40 cirkelledare har intervjuats i fokusgrupper, ett 10-tal externa personer runt folkbildningen i Sverige har intervjuats och representanter från engagerade medlemsorganisationer har tillsammans haft en workshop om sin syn på Studiefrämjandets önskade läge 2031. Även nulägesrapporten och de delrapporter som tagits fram tidigare under 2020 i projekt 2131 ligger till grund för detta arbete. Slutligen, så ligger också lärdomar från projektet Fenix till grund för ”önskat läge”.

”Önskat läge” är också en förflyttning av vad Studiefrämjandet är. Analysarbetet i 2131 har visat att de senaste 10 åren varit en omtumlande resa för hela Studiefrämjandet. Våra utmaningar är både internt och externt omfattande. Inom en del områden är vi mycket framgångsrika och ska fortsätta göra det vi alltid har gjort och gör bra. Samtidigt kan vi inte lösa alla utmaningar på sätt som vi arbetat tidigare. Omvärlden och samhället har uttryckt att folkbildningen har goda möjligheter att vara ett verktyg och en resurs för att lösa svåra samhällsutmaningar. Det förtroendet vill vi värna om och vidareutveckla bättre än något annat studieförbund. Vi vill förändras! Vi är trygga och modiga och vi formar framtiden tillsammans!

Studieförbundet 2031

Studieförbundet är ledande inom pedagogisk utveckling och lärande bland alla studieförbund. Varje deltagares bildningsresa är i fokus och vår pedagogik är vår kärna. Dialogen och reflektionen är utgångspunkten i Studieförbundets förhållningssätt till folkbildningens pedagogik. Hos oss växer varje deltagare i samverkan och samspel med andra. Gruppens medverkan och deltagande är en förutsättning för individens lärande. Vi erbjuder olika verktyg och verksamhet för varje deltagares bildningsresa och personliga utveckling. Deltagare får sammanhang, ges plats och får samtidigt möjlighet att delta i samhällsutvecklingen, ibland medvetet och ibland omedvetet. Studieförbundet når ofta människor som står utanför det organiserade föreningslivet. Vår verksamhet bidrar till stärkt självkänsla, nyfikenhet och mening. Studieförbundet andas och känns igen för alla tusentals ideella förtroendevalda och ledare vi engagerar. Det ideella engagemanget i Studieförbundet är för omvärlden starkt och tydligt.

Studieförbundets roll för samhället

Studieförbundet bidrar till ett hållbart och demokratiskt samhälle. Vi berättar för omvärlden vad vi gör och på vilket sätt vi bidrar. Hos oss pågår samtal och möten om frågor som ger nya perspektiv på livet och samhället. Vi är tydliga för våra deltagare, ledare och finansiärer med vår skillnad i samhället och hur vi bidrar till lärande, utveckling och mening för människor och samhälle. När vi beskriver oss själva är deltagare och ledare våra främsta talespersoner. De beskriver vår verksamhet på allra bästa sätt. Studieförbundet är förebilder!

Cirkelledare i Studieförbundet

Alla kan vara cirkelledare i Studieförbundet. Varje ledare har möjlighet och förmåga att variera pedagogisk metodik för att möta varje deltagares längtan och önskan om lärande, bildning, gemenskap och samhällspåverkan. Studieförbundet stödjer cirkelledare att synliggöra och stärka bildningsprocesser för varje deltagare. Ledare i Studieförbundet lyfter deltagare och stärker deltagares lust att lära och nyfikenhet.

Medlemmar i Studieförbundet

För medlemmar i Studieförbundet är det tydligt vad medlemskapet betyder. Det är en aktiv och medveten handling som präglas av engagemang, utveckling och gemenskap. Formerna för medlemskap har också utforskats och setts över. Ett medlemskap i Studieförbundet innebär samma möjligheter oavsett var i landet man finns. Medlemsorganisationer använder sitt studieförbund till lärande, bildning och föreningsutveckling. Föreningsformen och den ideella kraften är vår bas och utgångspunkt. Vi fångar samtidigt upp nya rörelser och former av engagemang.

Studiefrämjandet som lärande organisation

Förtroendevalda, medarbetare, cirkelledare och medlemmar har ett öppet förhållningssätt till lärande. Den lärande processen finns närvarande i ledarskap och i verksamhetsutveckling. Den finns i styrelsemötet, i cirkeln eller i samtalet mellan kollegor. Vi kompetensutvecklar oss kontinuerligt för att växa och vara eftertraktade utifrån vårt uppdrag och för dem som behöver oss allra mest och finns till för. Vi utvecklas och lär av varandra - i samverkan och tillsammans med varandra. Studiefrämjandet har en gemensam etisk kompass.

Studiefrämjandets värderingar genomsyrar allt vi gör och är ett tydligt verktyg för cirkelledare, förtroendevalda och medarbetare i arbetet. Värderingarna syns och gör avtryck i våra beteenden och i hela organisationens beslut. Det är tydligt varför vi gör något, hur vi gör det och vad det är vi gör.

15a.2 BILAGA 6 – EKONOMISKA FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR STUDIEFRÄMJANDET

Identifierade behov utifrån Studieförbundets ekonomiska läge och framtidsutsikter

1. Inledning

I samband med 2019 års uppföljning av Studieförbundets verksamhet under 2018 bedömde Folkbildningsrådet att det fanns allvarliga brister i Studieförbundets verksamhet. Beslut fattades om krav på omfattande genomlysning av verksamheten för att upptäcka och korrigera felaktigt inrapporterad verksamhet. Efter Studieförbundets redovisning av sin genomlysning har Folkbildningsrådet återkommit med beslut om att dels godkänna rapporten men därutöver begär rådet in en redogörelse av Studieförbundet för hur förbundet avser stärka sin förmåga att säkerställa att statsbidraget används korrekt i hela organisationen.

Förbundschefen har fått i uppdrag av förbundsstyrelsen att återkomma i en redogörelse med identifierade behov. Denna PM avser återge de ekonomiska förutsättningarna för Studieförbundet. En utgångspunkt för uppdraget är att säkra att Studieförbundet fortsatt får statsbidrag.

2. Bakgrund

I en snabb föränderlig värld ställs det högre och högre krav på att även snabbt kunna anpassa verksamheten efter nya förutsättningar. Omställningen till ett miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbart samhälle har hamnat i starkt fokus. Covid-19-pandemin har därtill ställt extra höga krav på snabb omställning. Sammantaget leder det till stora konsekvenser för samhället och påverkar kraftfullt ekonomin. Att hushålla med ekonomiska resurser och rikta dessa så att de kommer till bäst användning har medfört ökade krav på kontroll och uppföljning.

3. Analys

Studieförbundens verksamheter är till allra största delen skattefinansierade. För år 2019 tog de tio studieförbunden emot drygt 1,9 miljarder kronor i statsbidrag. Även från kommuner och regioner kommer stora bidrag. Enligt Folkbildningsrådets rapport *Kommuner och landstingens/regionernas bidrag till studieförbunden 2015–2017* gavs för år 2016 anslag om 324 miljoner kronor.

Då verksamheten framför allt bedrivs av statliga och kommunala bidrag är det ytterst viktigt att följa utvecklingen och påverkansfaktorer avseende bidragsgivarna.

Varje studieförbund har en unik profil, med olika folkrörelser och andra organisationer bakom sig. Studieförbundet måste visa på en tydlig färdriktning framåt och visa på sitt unikum annars är det stor fara att ekonomiska resurser kommer riktas åt annat håll.

3.1 Omvärld

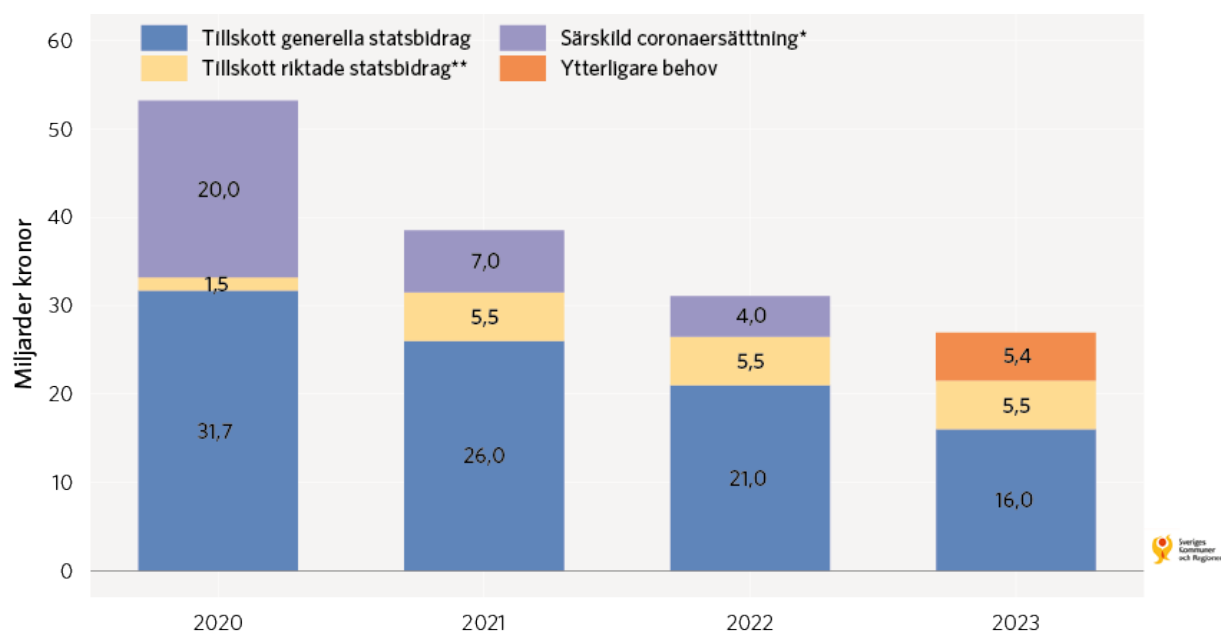
Idag är vår värld mer globalt sammanlänkad och digitalt uppkopplad, både beroenden och konkurrens ökar och medför väsentliga konsekvenser för samhället. En effekt är att förändringstakten och komplexiteten drivs upp. Flöden av varor, kapital, människor, information, tankar och idéer har stadigt ökat. Detta gör att ekonomin binds samman och Sveriges ekonomiska förutsättningar påverkas av vad som sker i vår omvärld.

År 2020 är exceptionellt ur många perspektiv. Coronapandemin gav under våren en extremt snabb nedgång i produktion och sysselsättning, såväl i Sverige som i omvärlden. Verksamheten i bland annat kommuner och regioner fick ställa om i rekordfart. Ekonomin har vänt tydligt uppåt sedan dess, men i vilken takt som återhämtningen kommer att fortgå är fortfarande högst osäkert.

De statliga tillskotten har givit goda ekonomiska förutsättningar för kommunsektorn att med ekonomin tryggad hantera pandemin. Samtidigt kommer den demografiska utvecklingen att ge stora utmaningar och långsiktiga effekter på ekonomi och bemanning framöver. Det blir en stor utmaning att både effektivisera verksamheten och komma i kapp med sådant som inte kunnat göras till följd av pandemin. Det starka ekonomiska resultatet år 2020 riskerar att skapa förväntningar som regioner och kommuner inte har möjlighet att uppfylla på längre sikt.

År 2020 var statsbidragshöjningen den största som kommuner och regioner har fått. Nivån på bidragen minskar kommande år. År 2023 krävs ytterligare åtgärder motsvarande 5,4 miljarder kronor om kostnaderna tillåts öka i takt med befolkningen.

Diagram 1. Utveckling av statsbidrag och demografi för kommuner och regioner
Ökning i miljarder kronor jämfört med år 2019

År 2019 hade den offentliga sektorn ett finansiellt sparandeöverskott på 0,4 procent av BNP. För 2020 bedömdes en kraftig försvagning, beroende på den djupa lågkonjunktoren och på de krispaket som regeringen lade under året. Underskott beräknades uppgå till 4,0 procent av BNP. Huvudförklaringen låg i kraftigt ökade offentliga utgifter till följd av de extraordinära åtgärder som vidtagits av regering och riksdag. I relation till BNP ökar utgifterna med nästan 5 procentenheter det året. De offentliga inkomsterna ökar samtidigt något, som andel av BNP (som i år minskar kraftigt); inkomsterna i kronor räknat blir dock klart lägre år 2020 än 2019. Nästa år beräknas förslagen i Budgetpropositionen ge en försvagning av de offentliga finanserna med 2 procent av BNP. Samtidigt antas en återhämtning i konjunktoren och underskottet för den offentliga sektorns finansiella sparande beräknas minska, till drygt 3 procent av BNP. Även nästa år, 2022, befinner sig ekonomin i en återhämtningsfas med högre tillväxt än historiskt, vilket ytterligare minskar underskottet i sparandet. För 2023 faller ungefär hälften av de stimulansåtgärder som regeringen annonserat i Budgetpropositionen för 2021 bort, vilket reducerar underskottet. Slutåren visar en kalkyl på ett sparandeunderskott på 1 procent av BNP.

Kommuner och regioner kommer fortsatt utmanas av den demografiutveckling som innebär att befolkningen i arbetsföra åldrar växer betydligt långsammare än åldersgruppen äldre. Ett lägre skatteunderlag möter ett ökat behov och kostnadstryck inom välfärdsutvecklingen.

Diagram 2. Kommunernas resultat samt vad 2 procent av skatter och bidrag motsvarar
Miljarder kronor

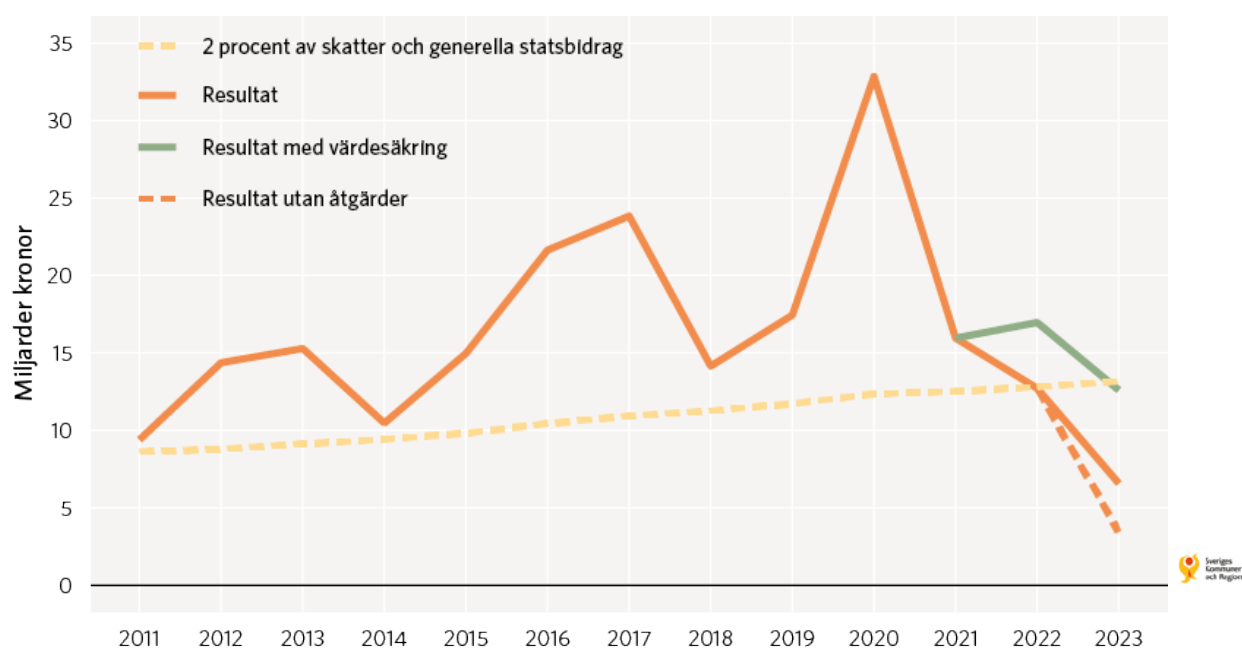
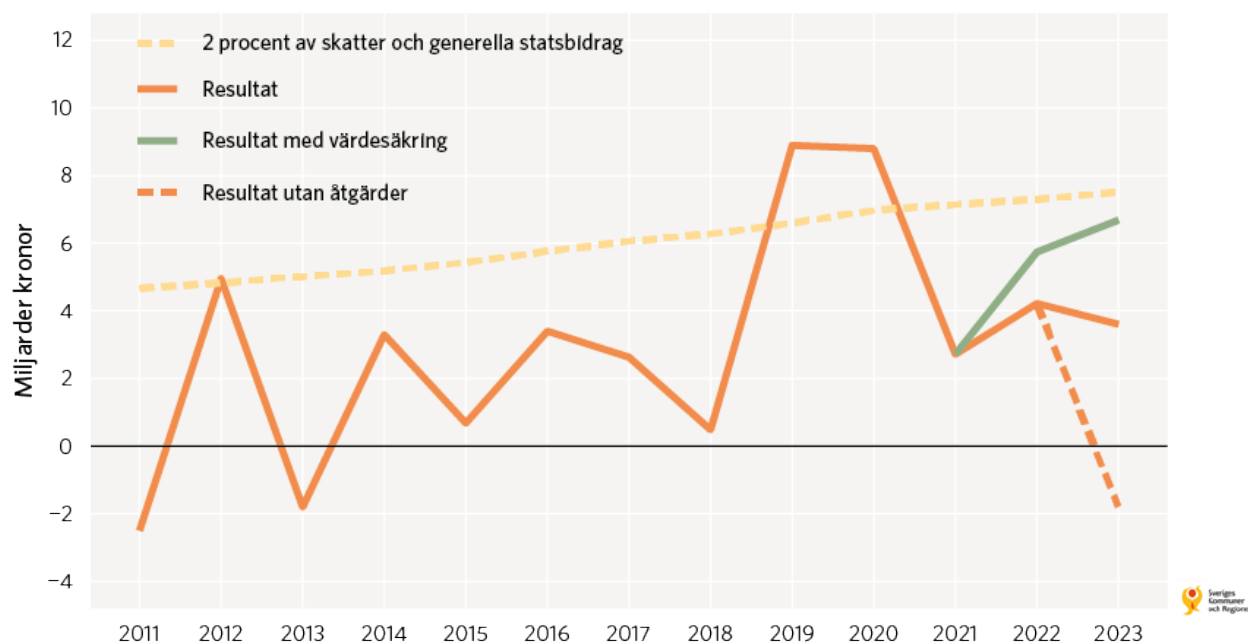

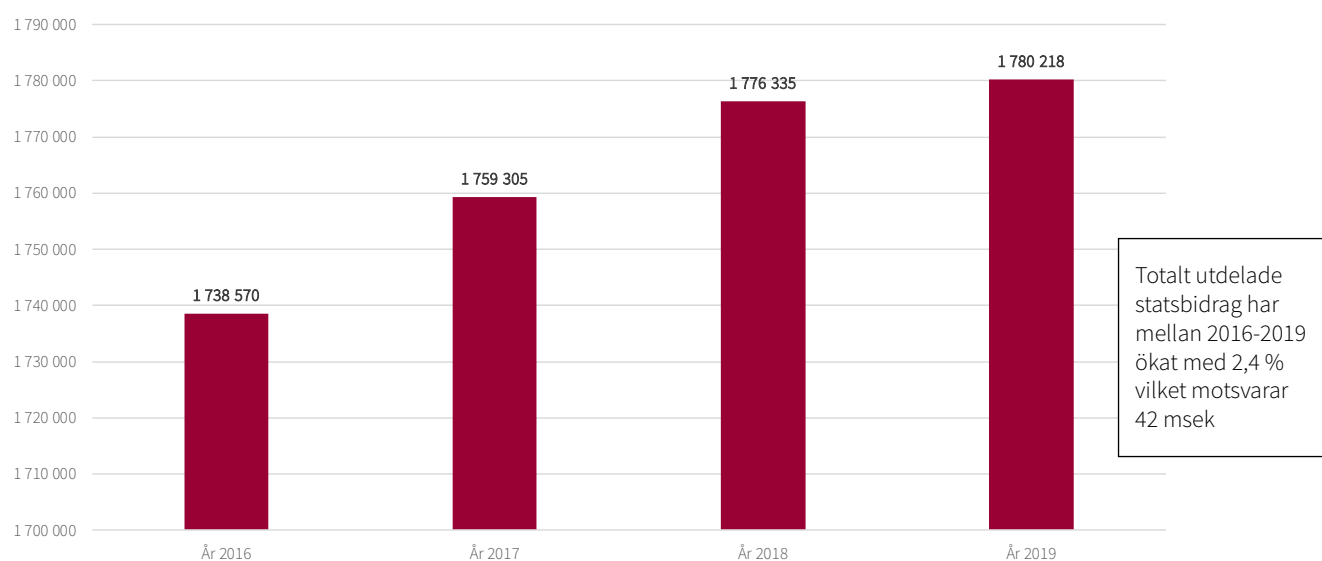
Diagram 3. Regionernas resultat samt 2 procent av skatter och bidrag
Miljarder kronor

3.2 Studieförbunden

Det totala folkbildningsanslaget var i stort sett oförändrat 2019 jämfört med 2018, ett år då anslaget ökade med 13,55 procent. Några bidrag till folkbildning minskade eller togs bort 2019, som var ett speciellt år vad gäller statens budget. Studieförbundens anslag minskade 2019 med ca 3 procent efter en ökning om ca 6 procent jämfört med 2018.

Diagram 4. Totalt utdelade statsbidrag till samtliga studieförbund* (tsek)

*Källa: Årsredovisning Folkbildningsrådet 2016-2019

Ökat kostnadstryck inom offentlig verksamhet medför ökade krav på effektiviseringar, besparingskrav och en stram återhållsamhet i budgetramar. Det innebär tuffare prioriteringar och krav på att snabba, som ibland kan upplevas som kortsiktiga, effekter uppnås. Situationen har för studieförbunden bland annat medfört att anslag dragits ner och i vissa fall helt uteblivit. Det kan konstateras att neddragningen för studieförbunden sker utifrån att andra verksamheter behöver prioriteras högre.

I en rapport från studieförbunden i samverkan tecknas även en bild av att studieförbunden är allt mer frånvarande och osynliga i kommunerna. En del av förändringen kan ha att göra med studieförbundens förändrade verksamhet, en annan med människors förändrade fritidsvanor. Från kommunens horisont blir slutsatsen att utvecklingen inte bidrar till att göra studieförbunden mer synliga i kommunen.

I Folkbildningsrådets rapport från 2018 anges att anslagen har minskat från 644 miljoner kronor år 1992 till 324 miljoner kronor år 2016. Om hänsyn tas till inflation motsvarar detta en minskning med 63 procent.

Studieförbunden i samverkan ger i sin rapport några funderingar kring trenden om minskade kommunala anslag. Bland annat verkar det vara kritiskt läge för studieförbunden i de kommuner där kultur- och fritidsförvaltningar tvingas till besparingar. Det verkar vara av vikt att synliggöra studieförbunden i kommunen. Avslutningsvis framhålls att studieförbunden behöver hitta ett sätt att koordinera och strategiskt synkronisera sina insatser. Genom att upprätthålla studieförbundens närvaro och synlighet i kommunerna kan de tillsammans stärka förutsättningarna för ökade generella kommunanslag, eller åtminstone förhindra en fortsatt minskning av anslagen.

3.3 Studiefremjandet

Studiefremjandet står inför stora utmaningar, såväl interna som externa. En omställning som kräver att på ett balanserat sätt gasa och samtidigt bromsa. Det gäller att våga ta svåra beslut för att genomföra besparingar som i sin tur behöver riktas åt framtidssatsningar så att den önskade förflyttningen kan bli verklighet.

Tidigare har funnits en "tyst överenskommelse" mellan stat och kommun om en samfinansiering av folkbildningen. Denna har urholkats då allt fler kommuner kraftigt skär ner på bidragen eller slopar dem helt.

För Studiefremjandet har statsbidragen minskat de senaste åren, samtidigt som anslagen till studieförbunden totalt sett har ökat. En följd kanske framför allt av minskade antal studietimmar.

Diagram 5. Verksamhet i studiecirklar i Studieförbundet år 2011–2020, mätt i antal studietimmar

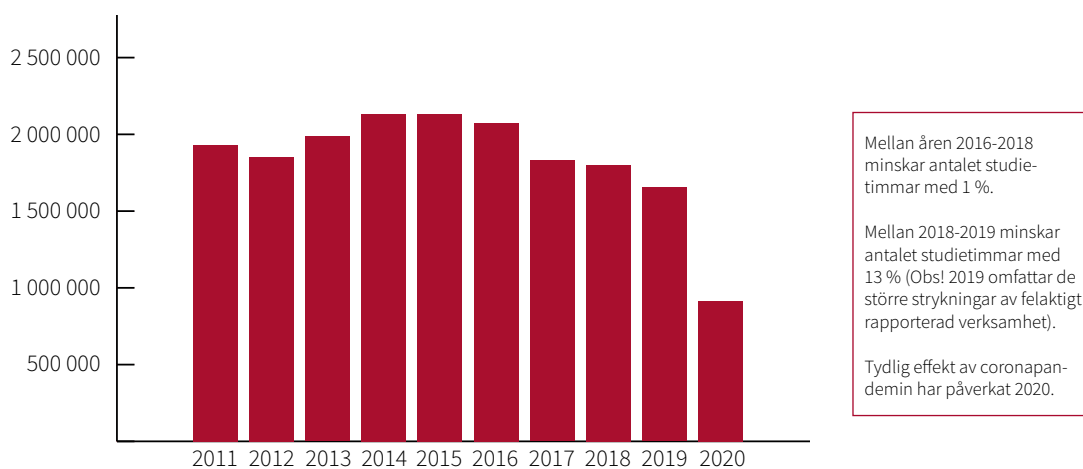
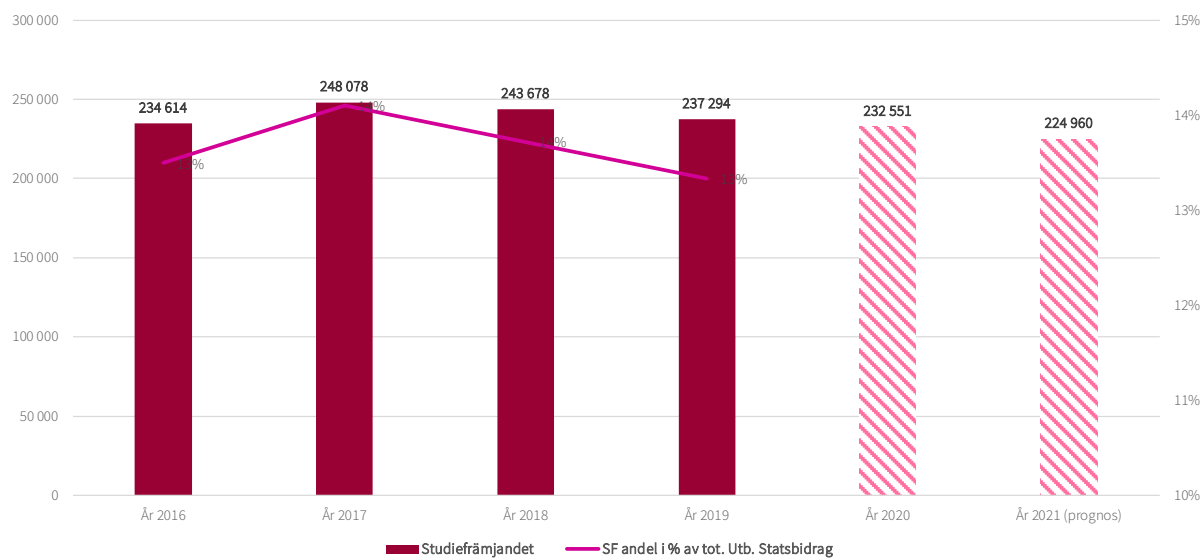
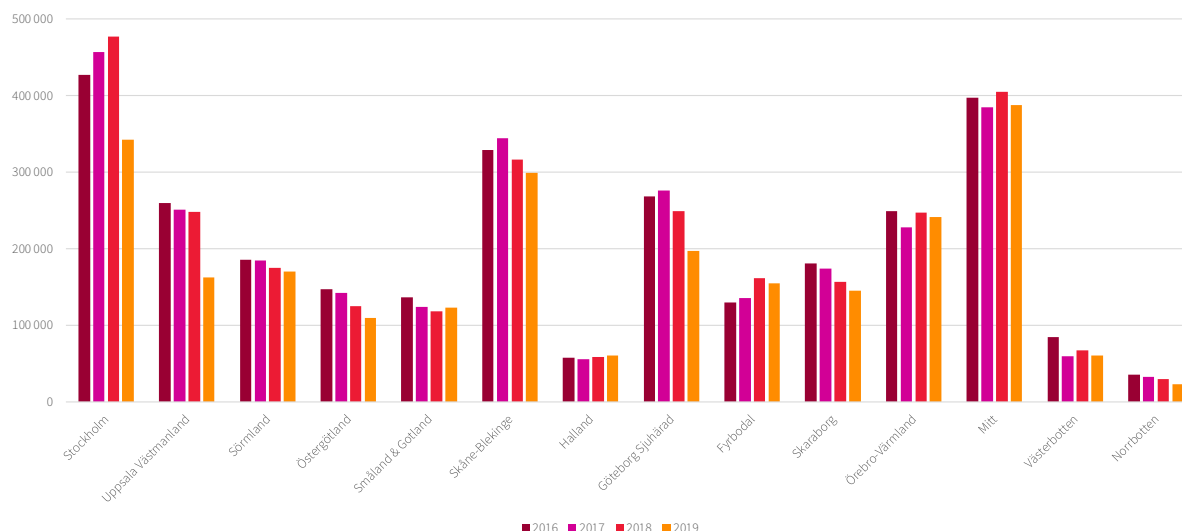

Diagram 6. Studieförbundets totala statsbidrag samt andel av totalt utbetalt statsbidrag* samt prognos

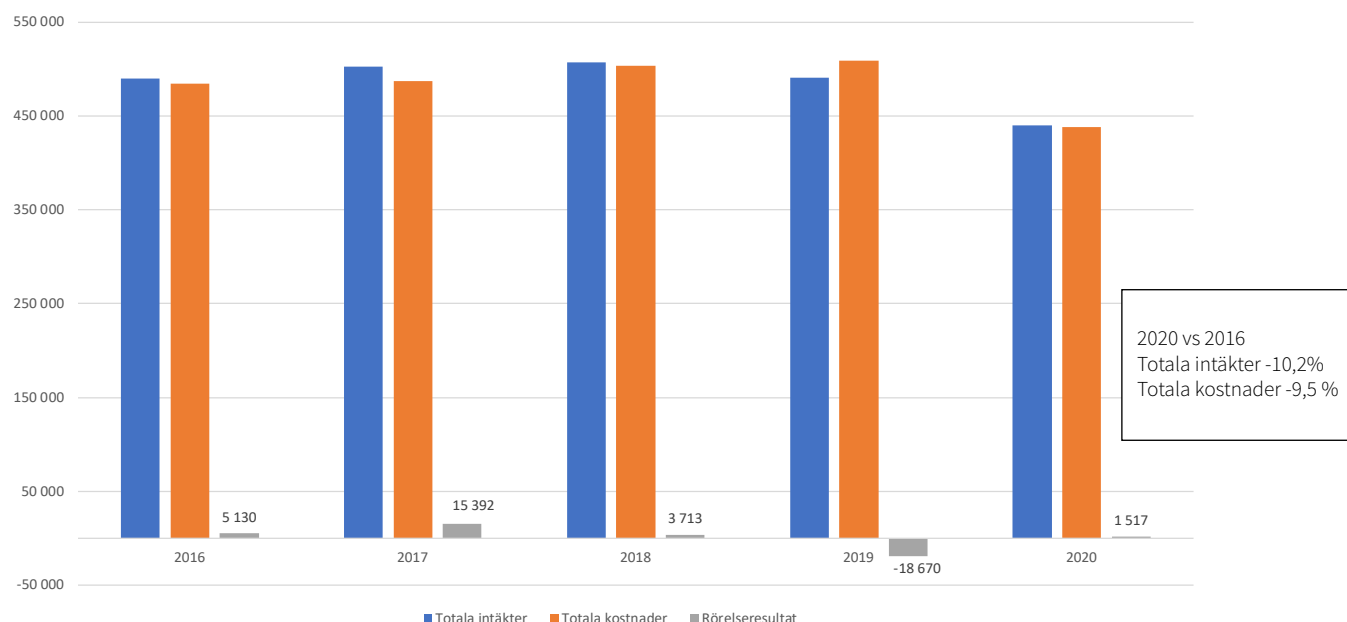
*Källa: Årsredovisning Folkbildningsrådet 2016-2019

Diagram 7. Antal studietimmar per avdelning

Samtidigt som intäkterna minskar har Studieförbundet ökat sina kostnader. En utveckling som är långt ifrån hållbar. Studieförbundet måste börja att noggrant följa sin verksamhet även ur ett ekonomiskt perspektiv. Det är alltid viktigt men extra viktigt i nuvarande situation för att kunna bedöma var insatser ger mest nytta.

Diagram 8. Totala intäkter, kostnader och resultat Studieförbundet 2016-2020 (tkr)*

*Rörelseresultat (resultat före avskrivningar, finansiella poster och bokslutsdispositioner)

Ett annat dilemma som möter studieförbunden generellt och så även Studieförbundet är att delar av de minskade generella bidragen ersätts med riktade medel och/eller projektbidrag av olika typer. Det kan vara svårt och begränsande att möjliggöra användningen, det kan även medföra att snabba och kanske inte i längden hållbara omställningar behövs göras i övrig verksamhet.

Projektbidrag eller annan typ av finansiering kan ses som en breddning. I detta avseende är Studieförbundet efter.

En bild över Studieförbundets resultatutveckling fördelat per avdelning visar tydligt på en ekonomiskt fallande utveckling som minskar eget kapital. Där skillnaden är stor och går från den avdelning som har lägst, med negativt eget kapital om -1 238 tkr, till den avdelning som har högst om 31 455 tkr. Det framkommer tydligt att avdelningarnas förutsättningar att möta den negativa utvecklingen skiljer sig starkt åt. Det är en kraftig obalans som kan få stora ekonomiska konsekvenser för Studieförbundet i stort om ingenting görs. Då avdelningarna är egna juridiska personer och Studieförbundet inte är en så kallad äkta koncern kan inte ekonomiska, koncerninterna, transfereringar ske i bemärkelsen av en ekonomisk effektiv planering.

Diagram 9. Rörelseresultat Studieförbundet 2016-2020 (tkr)

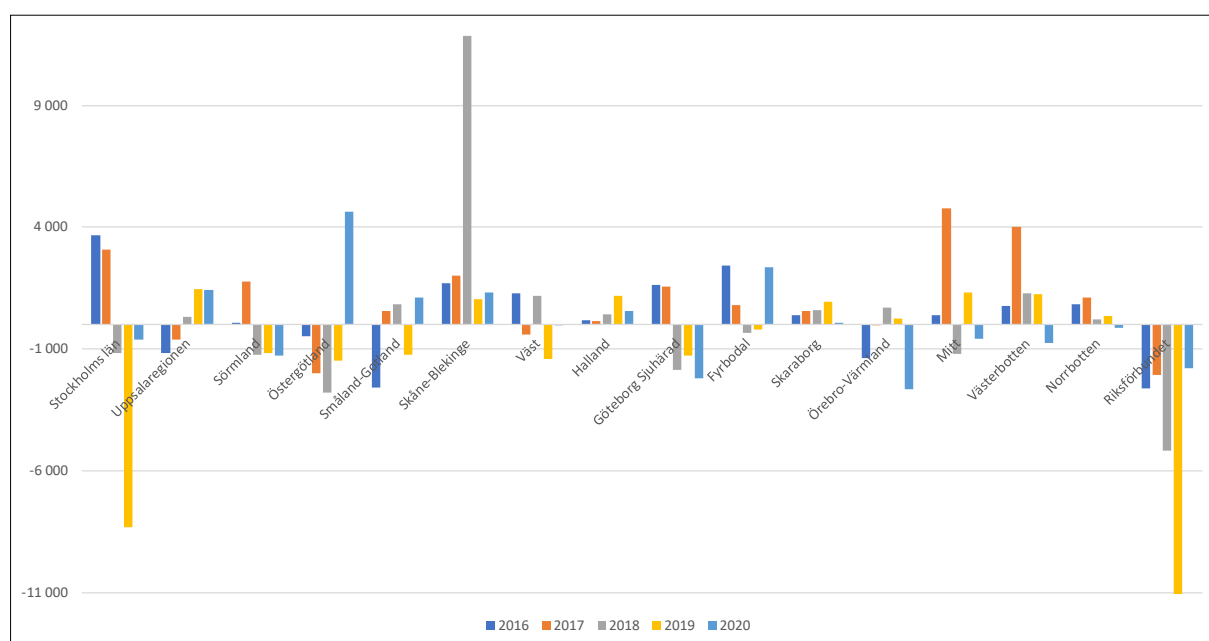
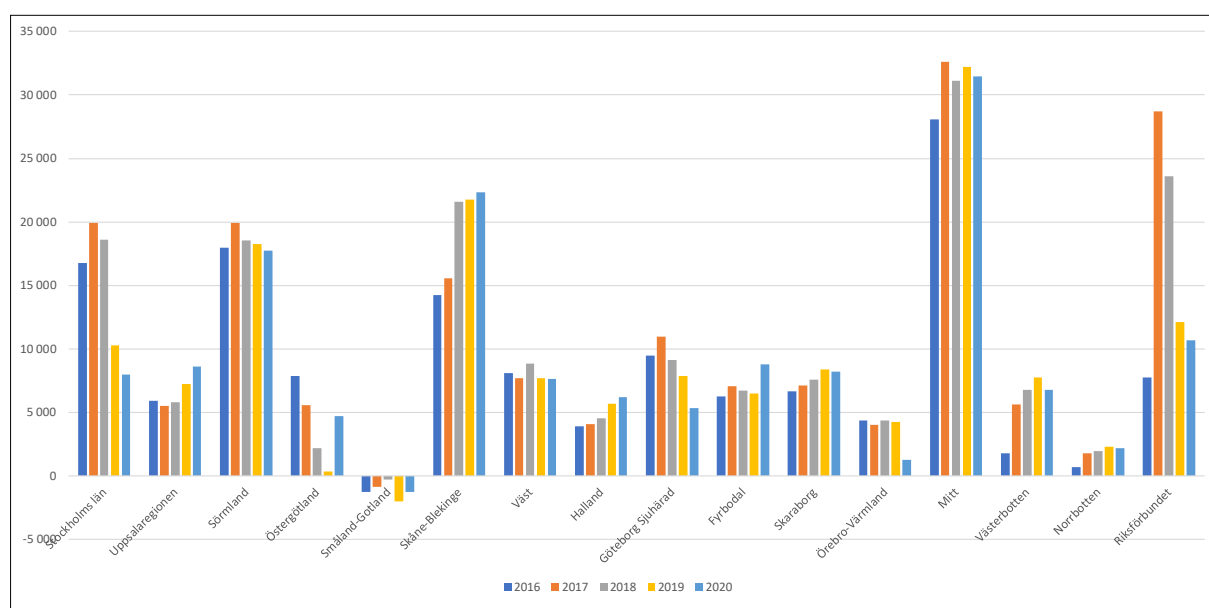
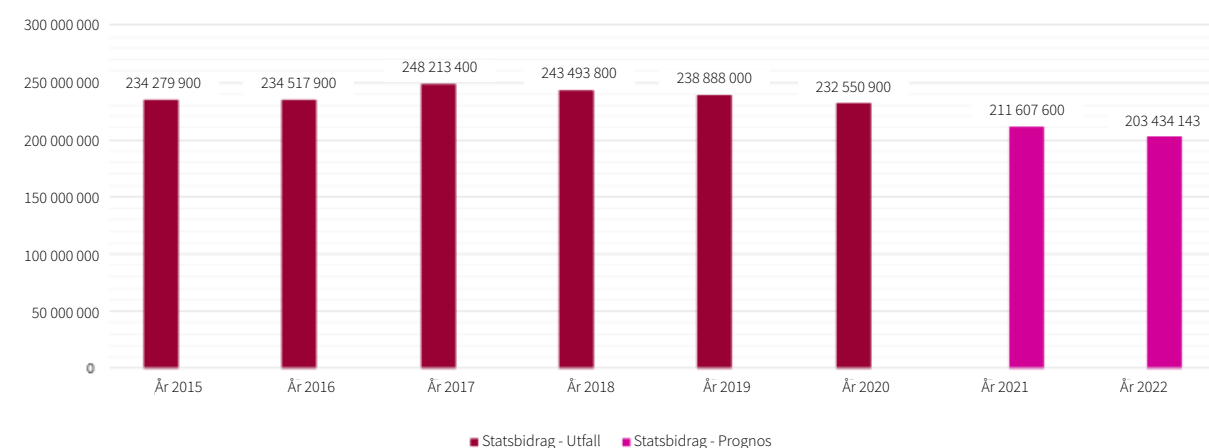

Diagram 10. Eget kapital per avdelning ink. riksförbundet 2016-2020 (tkr)

Att göra en långtidsprognos över en framtida utveckling av statsbidraget för Studieförbundet är svårt, senaste åren visar en dalande trend. Till detta ska också räknas in att kommunala och regionala bidragen minskar. En utveckling som behöver tas på största allvar och som kräver att flertal fokuserade åtgärder sätts in samtidigt.

Diagram 11. Statsbidrag år 2015-2022

2020-11-17

Att så långt som möjligt strömlinjeforma arbete och processer samt hitta nya vägar för gemensamma samarbetsformer bör ses som en minsta åtgärd som bör fortsätta med allra högsta takt. Det finns många anledningar och syften med att effektivisera i gemensamma åtgärder men framför allt måste det ske utifrån ekonomiska besparingar. Ekonomiska stordriftsfördelar kan uppnås till en viss nivå men utifrån dagens negativa utveckling både avseende intäktsidan såväl som kostnadssidan, kommer dessa åtgärder inte att räcka. Det krävs större åtgärder för att omhänderta Studieförbundets omställning.

4. Sammanfattning

Som en del av analysarbetet som utförts inom Studieförbundets strategiarbete 2131 beskrivs bilden av att organisationer och institutioner grundades och formades i en annan tid än den vi nu lever i. Att de kämpar för att bibehålla relevans när samhället snabbt förändras i fråga om upplevda behov och tekniska möjligheter, och när ett samhällskontrakt befinner sig under omförhandling. I grunden handlar det om att kunna lösa problem som många medborgare lider av eller att utföra sin verksamhet på ett sätt – tillgängligt, snabbt, kostnadseffektivt – som motsvarar förväntningar och ekonomiska ramar.

En växande befolkning med en demografisk utveckling som innebär att färre i arbetsför ålder ska finansiera både yngre men framför allt en ökande äldre befolkning medför stram hushållning av ekonomiska resurser. Offentliga verksamheter står inför stora utmaningar och upplever tilltagande resursbrist.

Effekter av pandemin kommer ha stor ekonomisk betydelse för den offentliga ekonomin. Stora stimulanser har givit tillfälliga lättnader men lågkonjunktur och expansiv finanspolitik ger stora underskott. När pandemin är över kommer andra kostnader att vara ett faktum över lång tid. För kommuner och regioner kommer fortsatt prioriteringar bland kostnadsposter behövas och det kommer att bli viktigare för ideella organisationer att bevisa sitt värde.

Studieförbunden behöver hitta ett sätt att koordinera och strategiskt synkronisera sina insatser. Genom att upprätthålla studieförbundens närvaro och synlighet i kommunerna kan de tillsammans stärka förutsättningarna för ökade generella kommunanslag, eller åtminstone förhindra en fortsatt minskning av anslagen.

För Studieförbundet har statsbidragen minskat de senaste åren, samtidigt som anslagen till studieförbunden totalt sett har ökat. Studieförbundet upplever även likt övriga studieförbund vikande eller helt bortfall av kommunala anslag.

Studieförbundet är i ett skede då det krävs att både gasa och bromsa samtidigt. Det gäller att våga ta svåra beslut för att genomföra besparingar som i sin tur behöver riktas åt framtidssatser så att den önskade förflyttningen kan bli verklighet. Att till exempel i form av samarbeten och processutveckling uppnå effektiviseringar kommer krävas men det kommer långt ifrån att räcka för att vända den ekonomiskt negativa utvecklingen. Det kommer att krävas större åtgärder för att bara ekonomiskt omhänderta Studieförbundets omställning.

15a.2 BILAGA 7 – ETIKHANDLINGSPLAN

Se bilaga på s.141-150.

Etikhandlingsplan

Handlingsplan för etik och trovärdighet
i hanteringen av offentliga medel

Antagen och beslutad av
Studiefrämjandets förbundsstyrelse
11 januari 2016

Studie
främjandet

Förord

Förbundsstyrelsen beslutade den 22 juni 2015 att uppdra till förbundschefen att utarbeta en handlingsplan för att stärka Studieförbundets systematiska arbete med etik och trovärdighet i hanteringen av offentliga medel. Utgångspunkten är att Studieförbundet externt och internt ska vara ett studieförbund som utmärker sig för att tydligt och starkt står för etik och folkbildningens värderingar. Etikhandlingsplanen ska vara styrande för förtroendevalda och tjänstemän i hela organisationen.

För att få en mer enhetlig tillämpning i hela landet av statsbidragsreglerna i Studieförbundet görs förtydliganden och preciseringar av vissa statsbidragsregler. Handlingsplanen innehåller också utveckling av våra rapporterings- och handläggningsrutiner och ett utvidgat internt granskningssystem. Syftet är att säkra god kvalitet och kontroll från början för att förbygga att fel begås. Planen innehåller även en rad skärpta krav av hanteringen av ekonomi inom organisationen. Studieförbundets verksamhet finansieras praktiskt taget helt av offentliga medel vilket gör det särskilt nödvändigt att ekonomihantering sker korrekt med ordning och reda och med full öppenhet och transparens. För att säkerställa att etikhandlingsplanens intentioner och åtgärder genomsyrar organisationens verksamhet i alla led genomförs omfattande utbildnings- och fortbildningsinsatser med medarbetare och förtroendevalda. Även informations- och kommunikationsinsatserna förstärks.

Studieförbundets etikhandlingsplan ska vara offentlig och spridas både inom organisationen, till andra studieförbund och till beslutsfattare. Vår förhoppning är att den ska bidra till en bred diskussion om etik och trovärdighet såväl nationellt som lokalt. Vi är övertygade om att det finns ett värde av att studieförbunden tillsammans har en gemensam syn på intentioner, mål och syfte med det offentliga stödet till folkbildning. Vårt mål är att alla studieförbund i alla delar av organisationerna tillämpar villkoren för statsbidrag och andra offentliga bidrag enhetligt.

Bakgrunden till förbundsstyrelsens beslut är att vi under många år sett ett vikande engagemang hos offentliga bidragsgivare. Vi vill nu genom att ytterligare fokusera på etik och trovärdighet i hantering av offentliga medel stärka förtroendet för Studieförbundets verksamhet hos offentliga beslutsfattare och därmed även långsiktigt säkra ett system med målstyrning och oberoende.

Förbundsstyrelsen är också självkritisk. Studieförbundet har under en följd av år ökat i kvantitet. Vi behöver nu stanna upp, reflektera och säkerställa att volymutvecklingen inte äventyrar kvalitet och en långsiktigt hållbar verksamhet.

Stockholm 11 januari 2016

Tommy Winberg
Förbundsordförande

Johnny Nilsson
Förbundschef

Innehåll

STUDIEFRÄMJANDETS INTERNA TILLÄMPNING AV STATSBI DRAGSREGLER	4
NYTT GRANSKNINGSSYSTEM SAMT UTVECKLADE RAPPORTERINGS- OCH HANDLÄGGNINGSRUTINER	6
STUDIEFRÄMJANDETS INTERNA KVALITETSARBETE FÖRSTÄRKS.....	7
SKÄRP TA KRAV PÅ HANTERING AV EKONOMI.....	8
FÖRSTÄRKTA UTBILDNINGS- OCH FORTBILDNINGS- OCH INFORMATION SINSATSER	10

Studieförbundets interna tillämpning av statsbidragsregler

Studieförbundets tillämpning av statsbidragsreglerna utgår från statsbidragets mål, syfte och intentioner. Det är folkbildningens idé som är styrande för all vår regeltolkning. Vårt förhållningssätt får aldrig vara att allt som inte uttryckligen är förbjudet kan rapporteras. För att få en mer enhetlig tillämpning i hela landet av statsbidragsreglerna i Studieförbundet görs följande förtydliganden och preciseringar.

- 1. Studieverksamheten syftar inte till heltidsstudier. En rimlig nivå är att studietimerna för varje enskild deltagare inte överstiger 1 000 timmar per år, vilket motsvarar ca 24 timmar per vecka.**
 - Denna rekommendation följs upp genom att Riksförbundet tre gånger per år redovisar till berörd verksamhetschef de deltagare som riskerar att överstiga den rekommenderade nivån. Detta görs i maj samt i samband med den preliminära STUV-uppföljningen i november och den slutgiltiga STUV-uppföljningen andra veckan i januari.
- 2. Antal deltagare i en studiecirkel ska alltid utgå från gruppens och verksamhetens behov. Vi ska inte ha som norm att en studiecirkel ska bestå av endast tre deltagare. En stor andel cirklar med enbart tre deltagare, i förhållande till riksgenomsnittet, indikerar att man inte har följt denna princip.**
 - Denna rekommendation följs upp genom att Riksförbundet tre gånger per år redovisar, till berörd chef, andelen cirklar med enbart tre deltagare.
- 3. För Studieförbundet är det centralt att vi, i all verksamhet som vi rapporterar, har haft en tydlig medverkan som arrangör och att vi har bidragit till en folkbildningsinsats. Det gäller såväl studiecirklar, kulturprogram som annan folkbildningsverksamhet.**
 - För att säkerställa arrangörskapet inför vi en princip som innebär att studieförbundets medverkan i planeringen och genomförande av all inrapporterat verksamhet ska vara tydligt dokumenterat.
 - Vi utarbetar också riktlinjer som tydliggör skillnaden mellan rapporteringsbar folkbildningsverksamhet, som vi bedriver tillsammans med en förening, och det som är ordinarie föreningsaktiviteter. Endast folkbildning är rapporteringsbart och berättigar till statliga bidrag.
 - Nya rekommendationer utarbetas också för hur vi samarbetar med lokala föreningar. Dessa kan innehålla rekommendationer om att vi, förutom kontinuerlig kontakt med cirkelledare och/eller kontaktperson, också har avstämningar med hela eller delar av föreningens styrelse för att säkerställa att vårt samarbete följer våra interna etiska riktlinjer.

4. Cirkelverksamheten ska utgöra basen i Studiefrämjandets verksamhet. Nationellt utgör studiecirkeln ca tre fjärdelar av vår verksamhet. Variationerna är dock stora mellan enskilda avdelningar.

- För att tydliggöra att cirkarna utgör basen för vår verksamhet i alla avdelningar fastställer vi att ingen enskild avdelning får ersättning för studietimmar i kulturprogram, som överstiger 50 procent av avdelningens totala antal studietimmar. När en avdelning närmar sig 50 procents-nivån får berörd chef information från Riksförbundet om detta för att kunna vidta åtgärder.

5. För Studiefrämjandet är det viktigt att kunna utveckla och pröva nya verksamhetsformer. Därför är annan folkbildningsverksamhet en viktig del i vår verksamhetsutveckling.

- För att stimulera användningen av annan folkbildningsverksamhet som verksamhetsform utarbetas riktlinjer som tydliggör vilka typer av arrangemang som till innehåll och karaktär ska rapporteras som annan folkbildning.

6. För att säkerställa att dessa utgångspunkter och riktlinjer är vägledande för all vår rapporterade verksamhet förnyas och uppgraderas Studiefrämjandets nationella etikgrupp.

- Beslut om etikgruppens sammansättning och mandat ska i fortsättningen fattas av förbundsstyrelsen.
- Etikgruppens viktigaste uppgift blir att både genom riktlinjer och vägledande exempel bidra till en mer enhetlig tillämpning av statsbidragsreglerna i alla delar av organisationen.
- Etikgruppen ska årligen lämna rekommendationer om klarläggande eller kompletteringar av villkoren för vårt interna bidragssystem till förbundsstyrelsen.

Nytt granskningssystem samt utvecklade rapporterings- och handläggningsrutiner

- 1. Vi vill förnya och utvidga vårt interna granskningssystem med ett tydligare fokus på kvalitetsgranskning utöver rapporteringsgranskning. Granskningen ska också omfatta ämnes- och verksamhetsområden nationellt, inte bara enskilda avdelningar.**
 - Vi gör en översyn av hur den ordinarie granskningen ska gå till. Förbundsstyrelsen fastställer en tidsplan för när alla avdelningar ska ha varit granskade enligt den nya modellen.
- 2. Vårt mål är att utveckla nya administrativa rutiner och system som underlättar för de anställda att göra rätt från början.**
 - Därför kommer Studieförbundet att verka för att rimlighetsnivåer byggs in i rapporterings-systemen, som varnar för oetiskt/felaktigt beteende och som omöjliggör felrapportering.
 - Dessutom genomförs insatser för att öka användning av e-listor för att minska risken för felaktigheter och för att frigöra resurser för kvalitetetsarbete istället för administration.
 - Därutöver utvecklar vi former för att löpande under året rapportera studietimmar i stället för att invänta rapportering i samband med Stuvén. Normen bör vara att rapporteringen sker regelbundet under hela året i direkt anslutning till att verksamheten avslutats.
- 3. Det är angeläget att rapporteringen av vår verksamhet blir mer enhetlig över hela landet för att säkerställa kvalitet och att alla statliga regler följs.**
 - Därför utarbetas gemensamma mallar för hanteringen av PUL (personuppgiftslagen) som blir obligatoriska för hela organisationen att använda.
 - Rapporteringsguider uppdateras och utvidgas till fler områden. Fokus läggs på att göra en tydlig åtskillnad mellan ”aktivitet” och ”folkbildning”.
- 4. För oss är en handläggares viktigaste uppgift att säkerställa god kvalitet och kontroll i den verksamhet som man ansvarar för.**
 - En nationell instruktion och arbetsbeskrivning för handläggare utarbetas där det tydligt framgår vilka krav på uppföljning och internkontroll som ska genomföras vid start och rapportering av cirklar och kulturprogram.
 - Därutöver tar vi fram tydligare rekommendationer för utformningen av studie-/arbetsplaner. Dessutom införs e-stöd för studie-/arbetsplaner och nationella mallar för studie-/arbetsplaner tas fram.
 - Ett särskilt handledningsmaterial tas fram som utifrån faktiska verkliga exempel ger rekommendationer och vägledning för hur handläggning av folkbildningsverksamhet bör genomföras inom olika verksamhetsområden. Exempelen utgår från vår och andra studieförbunds verksamhet och syftar till att tydliggöra hur vi bör arbeta för att på bästa sätt uppnå syftet med vår verksamhet. Exempelen ska kunna ligga till grund för lokala diskussioner på avdelningen och enskilda samtal med handläggare.

Studieförbundets interna kvalitetsarbete förstärks

1. Inom Studieförbundet är det centralt att vi arbetar systematiskt och medvetet med kvalitet för att säkerställa att vi gör rätt saker på rätt sätt. Alla avdelningar ska därför arbeta systematiskt med kvalitetsutveckling. En vägledning för arbetet ska vara standarden ISO 9001 för systematiskt kvalitetsarbete.
 - För att skapa förutsättningar för detta kommer Riksförbundet att stödja detta utvecklingsarbete och en verksamhetskontroller har anställts för att leda arbetet.
 - Alla avdelningar ska i verksamhetsplanen beskriva hur man avser att arbeta med kvalitetsutveckling.
2. Studieförbundet ska vara en öppen och transparent organisation när det gäller etiska frågor. Alla ska känna sig trygga med att framföra synpunkter om man upplever att det finns tveksamheter eller felaktigheter i hanteringen av offentliga medel.
 - Därför inför vi en policy som tydliggör hur anställda bör agera om man misstänker att offentliga medel inte hanteras rätt.
 - Därutöver finns möjlighet för medarbetare, deltagare och förtroendevalda att rapportera avvikelser anonymt. Ett särskilt råd inrättas av förbundsstyrelsen som hanterar denna typ av information.

Skärpta krav på hantering av ekonomi

1. För oss är det centralt att säkerställa en korrekt och likartad hantering av offentliga medel. Därför införs krav på att avdelningarna ansluter sig till gemensamma administrativa system.

- Från och med 1 januari 2016 ställs krav på att avdelningarna ansluter sig till de nationella ekonomisystemen för att vara berättigad till statsbidrag.
- Dessutom införs obligatoriskt krav på att all utbetalning av lön och ersättningar som är kopplade till arrangemang, exempelvis cirkelledararvode, ska hanteras via Gustav. Detta gäller från 1 jan 2016. För övriga utbetalningar som inte är kopplade till arrangemang utarbetas nya rutiner kopplade till de nationella ekonomisystemen.

2. För att åstadkomma en tydlig och transparent hantering av Studieförbundets ekonomi bör vi undvika att bedriva verksamhet i bolags- och stiftelseform eller i form av en ekonomisk förening. Vår verksamhet ska i så stor utsträckning som möjligt genomföras inom vår ordinarie verksamhetsform, d.v.s. ideell förening.

- För att säkerställa detta utarbetas nationellt bindande riktlinjer med innebörden att bolag, stiftelser och ekonomiska föreningar endast får förekomma i undantagsfall och då särskilt kunna motiveras skriftligt till förbundsstyrelsen. Riksförbundet genomför en kartläggning av samtliga bolag, stiftelser och ekonomiska föreningar i organisationen.

3. Principen bör vara att alla fastigheter som Studieförbundet äger eller hyr ska användas till folkbildningsverksamhet.

- Därför utarbetas riktlinjer för hantering av fastigheter som tydliggör att statsbidraget endast kan användas för att finansiera kostnader för fastigheter som används för Studieförbundets folkbildningsverksamhet.

4. För att säkerställa att offentliga medel används på ett korrekt sätt bör Studieförbundet vara restriktiv när det gäller hur vi samarbetar med privata företag.

- För att klargöra detta utarbetas nya riktlinjer som tydliggör syfte och avgränsningar för de fall vi anlitar privata företag för genomförande av folkbildningsverksamhet. Dessa riktlinjer ska förhindra att vi samarbetar med föreningar eller företag som bedriver verksamhet som konkurrerar med våra medlemsorganisationer. Riktlinjerna ska också tydliggöra att vi inte ger stöd finansierat av statsanslaget till samarbetspartners som har ett kommersiellt syfte.

Riktlinjerna innehåller också tydliga anvisningar om att vi bestämt avvisar alla privatpersoner eller företag som erbjuder provisionsmässiga tjänster i form av att ”fixa studietimmar”. Vi anställer inte heller personal med provisionsbaserad lön, där lön eller anställningsvillkor baseras helt på att ”dra in” ett visst antal studietimmar.

-

5. Studiefremjandet är mån om att rutinerna för utbetalning av offentliga medel präglas av ordning och reda.

- Därför införs skärpta regler för attestordning som bland annat innebär att utbetalningar till anställda alltid ska attesteras av verksamhetschef, distriktschef eller motsvarande chef. Utbetalningar till högsta chef attesteras av ordförande och ordförandens utlägg av vice ordförande.

6. I Studiefremjandet betalar vi inte ut schablonersättningar

- Riktlinjer förtydligas som innebär att vi inte på förhand utlovar en standardsättning till organisationer, föreningar eller privatpersoner. Det är exempelvis inte tillåtet att ha en överenskommelse som schablonmässigt innebär att genomförandet av ett visst antal studietimmar ger en specifik ersättning

7. Statsanslaget ska användas till folkbildningsverksamhet

- Utbetalningar till organisationer ska alltid kunna verifieras med ekonomiskt underlag för utlägg och där ändamålet tydligt är kopplat till genomförd folkbildningsverksamhet.
- Statsanslaget kan inte användas till allmänt verksamhets- och organisationsstöd.

8. För oss är det viktigt att säkerställa att revisionen av verksamheten är av god kvalitet.

- Därför kommer en central upphandling att genomföras av auktoriserad revisionsbyrå som rekommenderas till avdelningar och distrikt. Detta för att säkerställa kvalitet och kostnadseffektivitet i avdelningarnas och distriktens val av auktoriserad revisor.

9. Studiefremjandets verksamhet ska präglas av starkt förtroende för att medarbetare och uppdragstagare är oberoende

- Riktlinjer utarbetas som anger vad anhöriga och släktingar får arbeta med i organisationen. Detta för att förebygga att jävssituationer uppstår.

Förstärkta utbildnings-, fortbildnings- och informationsinsatser

1. För att säkerställa tillämpningen av handlingsplanen hos medarbetare genomförs flera utbildnings- och fortbildningsinsatser

- Handlingsplanens tillämpning och genomförande följs regelbundet upp på chefskonferenser och vid nationella samlingar med verksamhets- och distriktschefer.
- Ledarutbildningen och internutbildningarna ses över och den obligatoriska miniminivån för ledarintroduktion tydliggörs och följs upp nationellt.
- Regelbundet återkommande lokala och nationella etikdiskussioner genomförs vid arbetsplatsträffar och vid nationella sammankomster. Formerna för dessa bör framgå av avdelningarnas kvalitetsledningssystem, verksamhetsplan respektive verksamhetsberättelse. Ramprogram utarbetas av riksförbundet och handlingsplanen lyfts regelbundet upp till diskussion vid de regionala gruppernas möten.

2. För att säkerställa tillämpningen av handlingsplanen hos förtroendevalda genomförs flera utbildnings- och fortbildningsinsatser

- Särskilda utbildningsinsatser genomförs kring styrelsernas ansvar för granskning och rapportering.
- Särskilda träffar genomförs med samtliga avdelningsordförande för att implementera handlingsplanen.
- Nationell utbildning genomförs för förtroendevalda revisorer.

3. Information och kommunikation på intranätet byggs ut

- All information om etikhandlingsplanen sker via intranätet och en särskild plats etableras där alla uppgifter och förhållningssätt vad gäller etik och trovärdighet samlas. Den uppdateras löpande med ny information som är relevant för all personal och alla förtroendevalda i organisationen att följa. Att ha tillgång till intranätet och regelbundet hålla sig informerad om nyheter där bör därför vara obligatoriskt för samtliga avdelningar och all personal.
- Inom ramen för intranätet uppdateras löpande "Frågor och svar" om etik och trovärdighet med exempel och verkliga Case/fall.
- Ett interaktivt forum bildas där medarbetare och förtroendevalda kan ställa frågor och snabbt få rekommendationer och anvisningar från ansvariga på rikskansliet.

4. Cirkeln ges en särskild roll

- I Cirkeln skapas ett särskilt forum för återkommande inslag om etik och folkbildningsvärderingar där cirkelledare själva kan medverka och ge varandra goda exempel och erfarenheter.

15a.2 BILAGA 8 – ÅTGÄRDSPLAN FÖR ÖKAD KVALITET OCH KONTROLL I VERKSAMHETEN

Se bilaga på s.152-155.

Åtgärdsplan för ökad kvalitet och kontroll i verksamheten

Inledning

Folkbildningsrådet har med anledning av felaktigt rapporterad verksamhet begärt en åtgärdsplan för ökad kvalitet och kontroll i verksamheten, för hela Studieförbundet Vuxningshusets organisation. Den åtgärdsplan som här föreligger har fastställts av Studieförbundet Vuxningshusets förbundsstyrelse den 14:e april 2019.

Åtgärdsplanen har förankrats hos organisationens distriktsordförande vid ett extrainsatt distriktsordförandemöte den 13:e april. Organisationens distriktschefer har vid distriktschefsmöte 28-29 mars fått detaljerad information om ärendet och getts möjlighet till inspel. Likaså har Studieförbundet Vuxningshusets Etikgrupp, med representation från samtliga distrikt, vid möte 27:e mars fått detaljerad information.

Åtgärdsplanen samlar det övergripande proaktiva och framåtsyftande utvecklingsarbete som måste till efter att två fall av omfattande felaktigheter kring användandet av statsbidraget inträffat inom organisationen på relativt sett kort tid. Studieförbundet Vuxningshuset genomför nu insatser som stärker kvalitet, interngranskning och uppföljning i avdelningarnas verksamhet.

Åtgärdsplanen ersätter tidigare *Etikhandlingsplan*. Etikhandlingsplanens åtgärdsplaner har till stora delar åtgärdats, och ett antal punkter har införlivats i andra styrande dokument, särskilt det verksamhetsstyrande dokumentet *Studieförbundet Vuxningshusets tillämpningar av villkoren för statsbidrag*.

Åtgärdena är samlade under rubrikerna **Strategisk styrning, Etik och kontroll, Fortbildningsinsatser** samt **Hantering av verksamhet, ekonomi och dokumentation**. Respektive kategori har ett antal aktiviteter som är möjliga att genomföra på kort sikt, det vill säga inom ett års tid, respektive på lång sikt.

Åtgärdsplanen är styrande för hela Studieförbundet Vuxningshusets organisation.

Dokumenttyp	Datum	Sida
Handlingsplan	2019-06-01	2 (4)
Dokumentnamn	Utfärdare	Version
Åtgärdsplan ökad kvalitet och kontroll i verksamheten	Gustav Öhrn	1.0

Strategisk styrning

- Förslag till justerade stadgar

Förbundsstyrelsen lämnar förslag till förbundsstämman 2019 angående justeringar i Stadgar för Studiefrämjandet, med syftet att

- stärka förbundsstyrelsens möjligheter att tvångsförvalta avdelning i Studiefrämjandet vid synnerligen särskilda omständigheter;
- tydliggöra nuvarande juridiskt oklara skrivningar kring upplösning och sammanslagning av avdelningar, samt
- alla organisationens enheter har gemensamt fastställda riktlinjer för upphandling av, och kravställning på, revisionsbyrå.

- Framtagande av policier

- En *Jävspolicy* eller motsvarande styrdokument ska reglera jäv inom hela organisationen.
- En *Upphandlingspolicy* eller motsvarande styrdokument ska reglera förfarande vid upphandlingar inom hela organisationen.
- En *Policy för transparens* eller motsvarande dokument ska öka transparens och möjliggöra ökat samarbete mellan Studiefrämjandets enheter avseende granskning och kvalitet i den statsbidragsfinansierade verksamheten.

- Standardiserade styrdokument för förtroendevalda

Rikskansliet tar fram och implementerar

- standardiserade styrdokument för samtliga enheters styrelser, avseende delegationsordning, arbetsordning och attesteringsordning;
- standardiserade styrdokument för samtliga enheters valberedningar, samt
- gemensam arbetsbeskrivning för samtliga förtroendevalda i Studiefrämjandets organisation.

- Tydliggjord krisplan

Rikskansliet upprättar och implementerar en kriskommunikationsplan för hela organisationen.

- Hantering av avvikelser och potentiella oegentligheter

Rikskansliet tar fram

- processbeskrivning för tillvägagångssättet då avvikelser upptäcks i den löpande uppföljningen inom riksförbundets kvalitets- och granskningsverksamhet eller inom economicentralen, samt
- tydliggör riksförbundets kvalitets- och granskningsverksamhets roll och mandat att agera vid potentiella oegentligheter gällande användandet av statsbidraget i Studiefrämjandets enheter.

Dokumenttyp	Datum	Sida
Handlingsplan	2019-06-01	3 (4)
Dokumentnamn	Utfärdare	Version
Åtgärdsplan ökad kvalitet och kontroll i verksamheten	Gustav Öhrn	1.0

- **Resursförstärkning**

- Riksförbundets kvalitets- och uppföljningsfunktion utökas med ytterligare personal.
- Vid behov resursförstärks riksförbundet tillfälligt för att hantera det arbete åtgärderna i denna handlingsplan pekar ut.

Etik och kontroll

- **Kvalitetsansvarig utses i alla enheter**

- Respektive enhet i Studieförbundets organisation ska utse inom sig en Kvalitetsansvarig, senast den 2019-12-31.
- Denna är avdelningens representant i Studieförbundets etikgrupp.
- Distriktschef kan inte ha rollen som Kvalitetsansvarig.
- Rikskansliet tar fram kravprofil och arbetsbeskrivning inklusive beskrivning av mandat för rollen Kvalitetsansvarig på respektive avdelning.

- **Obligatoriska moment i den lokala egenkontrollen**

Rikskansliet tar fram plan för genomförande och återslagrapportering av lokal granskning med obligatoriskt krav på genomförande för alla enheter i organisationen, där ett av kraven är att samtliga cirkellistor ska granskas internt med principen om fyra ögons kontroll.

- **Stärkt lokal kontroll genom transparens och peer-review**

- Rikskansliet tar fram och implementerar obligatorisk process för peer review-granskning mellan Studieförbundets enheter.
- *Policy för transparens* eller motsvarande dokument ska öka transparens och möjliggöra ökat samarbete mellan Studieförbundets enheter avseende granskning och kvalitet i den statsbidragsfinansierade verksamheten.

- **Översyn av etik- och granskningsprocessen**

Rikskansliet genomför en översyn av den nuvarande etik- och granskningsprocessen och genomför nödvändig revidering av denna.

Dokumenttyp	Datum	Sida
Handlingsplan	2019-06-01	4 (4)
Dokumentnamn	Utfärdare	Version
Åtgärdsplan ökad kvalitet och kontroll i verksamheten	Gustav Öhrn	1.0

Fortbildningsinsatser

- **Obligatorisk uppdatering och systematik i etikdiskussionen**
 - Obligatorisk årlig genomgång av Folkbildningsrådets dokument Villkor för statsanslag samt av Studiefrämjandets interna dokument tillämpning av villkor för statsanslag för alla medarbetare. Rikskansliet tar fram riktlinjer för genomförandet.
 - Rikskansliet etablerar tydliga rutiner för kontinuerligt genomförande av diskussioner om etik och kvalitet i verksamheten i samtliga av Studiefrämjandets enheter.
- **Stärkt kompetensutveckling för personal och förtroendevalda**
 - Rikskansliet ser över innehållet i och inför obligatorium på genomförande av utbildningar för förtroendevalda.
 - Rikskansliet ska helt revidera innehållet i och införa obligatorium på medarbetarnas deltagande i nödvändiga personalutbildningar.
 - Rikskansliet undersöker utvecklar ett chefsprogram i syfte att kompetensutveckla organisationens chefer.

Hantering av verksamhet, ekonomi och dokumentation

- **Uppföljning av ledarintroduktionen**
Rikskansliet undersöker hur genomförande av den obligatoriska cirkelledarintroduktionen kan följas upp och på vilket sätt det kan styrkas att introduktionen genomförts. Innehållet kompletteras eventuellt.
- **Ökad e-liste användning**
 - Samtliga av Studiefrämjandets avdelningar ska på ett målmedvetet sätt verka för att öka andelen verksamhet rapporterad via e-lista.
 - En tydlig ambition om drastisk ökning av andelen e-lista införs.
 - Ett tak för andelen papperslista utreds, t.ex. att minst 95 % av verksamheten på sikt ska rapporteras via e-lista.

15a.3 PROPOSITION 3: FASTSTÄLLANDE AV ARBETSORDNING FÖR VALBEREDNING OCH FÖRTROENDE-VALD REVISOR

Vid förbundsstämman 2019 fastställdes nya stadgar för Studieförbundets förbund och avdelning. En av förändringarna jämfört med föregående stadgedokument är att förbundsstämman respektive avdelningsårsmötet i enlighet med de nu gällande stadgarna ska fastställa arbetsordning för valberedning, se *Stadgar för Studieförbundets förbund* § 15 Ärenden på förbundsstämman, punkt 24 och *Normalstadgar för Studieförbundets avdelningar* § 12 Ärenden på avdelningsårsmötet, punkt 24.

Därtill uppdrog förbundsstämman 2019 till förbundsstyrelsen att till förbundsstämman 2021 arbeta fram en arbetsordning för förtroendevald revisor för förbund och avdelning. Förbundsstyrelsens arbete under det senaste verksamhetsåret finns beskrivet under punkten 14. Rapporter från förbundsstyrelsen.

För att möjliggöra för organisationens årsmöten att fatta likvärdiga beslut i syfte att skapa en enhetlig arbetsprocess för valberedning och förtroendevald revisor i alla Studieförbundets avdelningar samt för att kunna efterleva beslutsfattande i enlighet med de reviderade stadgarna, föreslår förbundsstyrelsen att förbundsstämman beslutar att fastställa ett standarddokument som kan användas i hela organisationen. Ett förslag till arbetsordning för valberedning samt ett förslag till arbetsordning för förtroendevald revisor har mot bakgrund av detta tagits fram, med anpassningar för förbund respektive avdelning.

Dokumentet *Arbetsordning för valberedning Studieförbundets förbund* kommer att hanteras för beslut av förbundsstämman under ärendelistans punkt 25.

Under arbetets gång har förbundsstyrelsen konstaterat att det i nuvarande stadgar inte finns någon punkt på ärendelistan för vare sig förbundsstämman eller avdelningsårsmöte där beslut om fastställande av dokumentet *Arbetsordning för förtroendevald revisor* ska fattas. Förbundsstyrelsen föreslår därför, som en konsekvens av beslutet från föregående förbundsstämman, att förbundsstämman 2021 även beslutar att fastställa dokumentet *Arbetsordning för förtroendevald revisor för Studieförbundets förbund*.

HUVUDYRKANDEN

Förbundsstyrelsen föreslår mot bakgrund av ovan att

Förbundsstämman beslutar att

att fastställa Arbetsordning för förtroendevald revisor i Studieförbundets förbund,

att fastställa Arbetsordning för valberedning i Studieförbundets avdelning som förbundsstyrelsens rekommendation till avdelningsstyrelserna att föreslå för respektive avdelningsårsmöte, samt

att fastställa Arbetsordning för förtroendevald revisor i Studieförbundets avdelning som förbundsstyrelsens rekommendation till avdelningsstyrelserna att föreslå för respektive avdelningsårsmöte.

15a.3 BILAGA 1 – FÖRSLAG TILL ARBETSORDNING FÖR VALBEREDNING I STUDIEFRÄMJANDETS AVDELNING

1. Syfte och omfattning

Syftet med arbetsordningen är att beskriva och tydliggöra valberedningens uppdrag och arbete, samt fastställa vilka grundläggande krav som ska uppfyllas av valda ledamöter i Studiefrämjandets lokala valberedningar. Arbetsordningen ska underlätta för medlemmar och aktiva i Studiefrämjandets organisation att nominera och välja representanter till organisationens förtroendemannauppdrag.

2. Valberedningens uppdrag

Valberedningen arbetar för organisationens medlemmar genom att under verksamhetsåret förbereda förslag till val av ny styrelse vid nästkommande årsmöte, i enlighet med *Normalstadgar för Studiefrämjandets avdelningar*, § 12 punkt 17–21 samt punkt 23. Valberedningen presenterar även förslag till val av revisorer och revisorssuppleanter samt mötesordförande respektive av styrelsen beslutad mötessekreterare.

Valberedningens förslag till ny styrelse presenteras på avdelningsårsmötet av sammankallande i valberedningen eller av den som valberedningen inom sig beslutat utse för uppdraget. Valberedningen förbereder till viss del val av kommande periods valberedning genom att upplysa årsmötet om vilka av valberedningens ledamöter som avböjt omval eller står i tur att avgå.

Valberedningen ska löpande utvärdera samt vid behov, till förbundsstyrelsen, föreslå justering av arbetsordningen. Förbundsstyrelsens uppgift är att ta ställning till dessa och till förbundsstämman lägga förslag till beslut om ny arbetsordning för valberedningen.

2.1 Valberedningens sammansättning

Enligt *Stadgar för Studiefrämjandets avdelningar*, § 21 Valberedning, ska valberedningen bestå av minst tre ledamöter, varav en sammankallande. Till ledamot av valberedning får inte utses ledamot i avdelningsstyrelse, i avdelningen vald revisor eller person som är anställd inom Studiefrämjandets organisation.

Årsmötet väljer ledamöter för en tid av ett år eller till nästkommande årsmöte genomförs.

För valbarhet till valberedningen gäller vidare enligt denna arbetsordning att person som föreslås att bli invald i valberedning ska vara väl förtrogen med Studiefrämjandets organisation, profilområde samt det folkbildande uppdrag som Studiefrämjandet har genom Folkbildningsrådets villkor för statsanslag samt relevanta lokala bidragsgivares villkor.

Vid val av valberedning ska, om möjligt, kön, ålder, bakgrund och föreningserfarenhet beaktas utifrån ett mångfaldsperspektiv.

Om ledamot i valberedningen föreslås att kandidera till inval i styrelsen ska denne lämna sin plats i valberedningen.

2.2 Valberedningens arbete

Valberednings arbete inleds med ett uppstartsmöte där en konkret plan för arbetet fram till kommande årsmöte fastställs. Planen ska innehålla tidplan, hur arbetet ska fortlöpa och fördelas mellan valberedningens ledamöter, valberedningens eventuella kostnader, samt en beskrivning av valberedningens interna och externa kommunikation.

Valberedningens enskilda ledamöter ska, var och en eller gemensamt, under arbetets uppstartsfas säkerställa att de är väl insatta i Studieförbundets stadgar och grundläggande styrdokument, såsom Folkbildningsrådets villkor för statsbidrag och Studieförbundets strategiska mål.

Valberedningen ska vara synliga inom och utanför organisationen på ett sätt som gör det enkelt för dem som önskar att ta kontakt med valberedningen.

Valberedningens arbete ska tydligt kretsa runt tre huvudsakliga faktorer, var och en beskrivna nedan. Vid årsmötet ska valberedningens förslag till val av ny styrelse förklaras och motiveras utifrån de tre faktorerna.

2.2.1 Studieförbundets behov och utmaningar

Valberedningens arbete ska tydligt ta avstamp i lokalavdelningens behov och utmaningar. Efter informationsinsamling, omvärlds- och nulägesanalys ska valberedningen skapa sig en bild av vilken kompetens den kommande styrelsen behöver inneha.

Informationsinsamling, omvärlds- och nulägesanalys bör bland annat innehålla deltagarstatistik, intervjuer med nuvarande styrelsemedlemmar samt högsta tjänsteperson/chef. Nuvarande styrelseledamöter bör även utvärderas utifrån närvaro vid styrelsemöten och engagemang i styrelsens arbete.

2.2.2 Mångfald i styrelsens sammansättning

Valberedningens förslag ska bygga på en variation av ledamöter utifrån aspekterna kön, ålder och bakgrund. Målsättningen är att styrelsen ska upplevas som representativ för de deltagare som samlas i lokalavdelningens verksamhet. Mångfalden kan bland annat, förutom aspekterna ovan, avspeglas i kandidaternas organisationstillhörighet, erfarenhet av folkbildningens olika delar och funktioner samt geografisk spridning.

Valberedningen ska utförligt beskriva för årsmötet hur den arbetat för att avdelningsstyrelsen ska präglas av mångfald och representativitet. I det fall valberedningens förslag inte är jämställt och/eller inte innehåller en god spridning i ålder ska extra vikt läggas vid att förklara för årsmötet varför det ej varit möjligt att uppnå detta. Beskrivningar av arbetssätt och motiveringar ska även presenteras skriftligen i årsmöteshandlingarna tillsammans med valberedningens förslag.

2.2.3 Samarbete inom styrelsen

Valberedningen ska arbeta utifrån målsättningen att presentera kandidater som förstår vikten av att samarbeta inom styrelsen samt med avdelningens ledning. Valberedningens förslag till val av styrelse ska ha potential att tillsammans som grupp utveckla avdelningen och dess verksamhet.

2.3 Förberedelse inför val

Valberedningens uppgift är att inför årsmötet, genom direktkontakt med samtliga nominerade kandidater, meddela vilka som kommer att föreslås till val av avdelningsstyrelse.

I kommunikationen med de kandidater som ska föreslås till avdelningsstyrelse ska valberedningen tydliggöra styrelsens organisatoriska roll i Studieförbundets avdelning, samt tydliggöra det folkbildande uppdrag som Studieförbundet har. Det ska vara säkerställt att varje kandidat förstår innebörden av att styrelsen arbetar för hela avdelningen och att ingen ledamot kan representera ett särintresse i organisationen.

Till kandidat för val av förtroendevald revisor rekommenderas valberedningen att föreslå en kandidat som inte till yrket är auktoriserad revisor, då denna kompetens uppfylls genom val av revisionsbolag. Den roll som en förtroendevald revisor har i processen med granskning av styrelsens arbete är att betrakta som ett komplement till revisionsbolagets granskning, som sker i enlighet med god revisorssed.

2.4 Samverkan

Valberedningen ska samverka med så många samarbetspartners som den bedömer är relevant och praktiskt är möjligt att samverka med. Ett antal grupper är av särskilt intresse för valberedningen att samverka med

- Riksförbundets kommunikationsenhet – kring kommunikationsplan och kanaler för intern och extern kommunikation
- Lokalavdelningens ledningsgrupp – för input till analys för behov och utmaningar
- Studieförbundets medlemsorganisationers lokala föreningar – för kommunikation kring nominering av kandidater, samt analys för behov och utmaningar
- Valberedningar i Studieförbundets andra avdelningar – för samverkan, utbyte av erfarenheter, tips på metoder och arbetssätt mm.

2.5 Transparens och tystnadsplikt

Valberedningen ska verka för stor transparens kring sitt arbete och processen med att ta fram kandidater till förslag för val av styrelse vid avdelningens årsmöte.

Mellan valberedningens ledamöter råder full transparens. Valberedningen ska ha ett strikt förhållningssätt gällande tystnadsplikt kring nominerade kandidater i kommunikation utanför valberedningen. Det ska vara upp till varje kandidat att själv avgöra om de vill tala öppet om sin nominering eller inte.

15a.3 BILAGA 2 – FÖRSLAG TILL ARBETSORDNING FÖR FÖRTROENDEVALD REVISOR I STUDIEFRÄMJANDETS FÖRBUND

1. Dokumentets syfte och omfattning

Arbetsordningen ska beskriva och tydliggöra det uppdrag och arbete som förtroendevald revisor i Studieförbundet Studieförbundet har att uträtta, samt ska förtydliga vilka grundläggande krav som bör uppfyllas av den som av förbundsstämman väljs till uppdraget som förtroendevald revisor. Arbetsordningen ska, genom sitt förtydligande av den förtroendevalda revisorns roll, underlätta för medlemmar och aktiva i Studieförbundet att säkerställa att de kandidater som nomineras till uppdraget som förtroendevald revisor i förbundet har rätt kompetens. Arbetsordningen underlättar även medlemmarnas uppföljning av revisorns arbete.

2. Revision enligt stadgarna

Förbundsstämman fastställer gemensam process och villkor för upphandling av registrerat revisionsbolag för granskning av avdelningarnas räkenskaper och förvaltning.

Förbundsstämman väljer för granskning av förbundets räkenskaper och förvaltning en auktoriserad revisor med ersättare samt en förtroendevald revisor med ersättare.

Revisorerna ska avlämna revisionsberättelse till förbundsstämman och lämna uttalande om huruvida styrelseledamöterna beviljas ansvarsfrihet.

Revisorerna har närvaro-, yttrande- och förslagsrätt på förbundsstämman.

3. Den förtroendevalda revisorns uppdrag

Den förtroendevalda revisorn utses av förbundsstämman och arbetar på uppdrag av förbundets medlemmar. Den förtroendevalda revisorn ska komplettera den auktoriserade revisorns granskning, genom att i första hand rikta in sig på förbundsstyrelsens förvaltning och verksamhet med utgångspunkt i ändamålsenlighet och effektivitet. Grunden för uppdraget är att under löpande verksamhetsår granska förbundsstyrelsens arbete och beslut genom att kontrollera så att stadgar följs och att förbundsstyrelsen arbetar utifrån de beslut som fattats på förbundsstämman.

Den förtroendevalda revisorns uppdrag kan sammanfattas i följande punkter:

- följa och granska verksamheten i riksförbundet utifrån stadgarna, grundläggande värderingar samt de beslut som förbundsstämman och förbundsstyrelsen har fattat,
- granska att verksamheten är ändamålsenlig utifrån beslutad verksamhetsinriktning och verksamhetsplaner och de mål som förbundsstämman och förbundsstyrelsen beslutat om,

- granska att verksamheten håller sig inom de ekonomiska ramarna och att riksförbundets resurser används på ett effektivt sätt,
- kontrollera att verksamhetsberättelse och årsredovisning upprättas och att de ger en rättvisande bild av riksförbundets verksamhet.

3.1 Rollbeskrivning

Då den auktoriserade revisorns roll uppfylls då förbundsstämman utser registrerat revisionsbolag att utföra revision för förbundets verksamhet, avrådes att till förtroendevald revisor utse en person som till yrket är auktoriserad revisor då sammanblandning av de två rollerna är överhängande.

Till förtroendevald revisor kan inte utses person om det innebär att denne kommer att granska sig själv och/eller sitt arbete. Personen får inte vara försatt i personlig konkurs, ha en relation som anhörig med någon i förbundsstyrelsen eller i förbundets högsta verkställande ledning, vara anställd inom Studieförbundets organisation eller på annat sätt jävig inför det uppdrag som ska utföras.

Förtroendevald revisor ska ha tillgång till de handlingar som krävs för fullgörande av sitt uppdrag.

Den förtroendevalda revisorn har tystnadsplikt gällande samtliga handlingar som denne får tillgång till genom sitt uppdrag att granska förbundsstyrelsens arbete och beslut. Dock gäller den inte gentemot medrevisor, ny revisor, ev. särskild granskare eller undersökningsledaren under förundersökning i brottmål.

3.2 Samarbete med auktoriserad revisor

I den förtroendevalda revisorns uppdrag ingår att samverka med av förbundsstämman utsedd auktoriserad revisor. Den förtroendevalda revisorn ska aktivt verka för ett gott samarbete med nära dialog och samråd i utförande av uppdraget.

Det är viktigt att förtroendevald och auktoriserad revisor tar till vara varandras erfarenheter, kunskaper och gemensamt planerar revisionen så att granskningen blir effektiv.

Revisionen ska planeras och genomföras utifrån en analys av väsentlighet och risk tillsammans med den auktoriserade revisorn.

3.3 Rapportering

Till förbundsstämman avger revisorerna en gemensam revisionsberättelse, där revisorerna föreslår förbundsstämman att bevilja förbundsstyrelsen ansvarsfrihet eller inte för de verksamhetsår som stämman behandlar. Denna rapport ska avges skriftligen, men bör även föredras muntligen vid förbundsstämman.

I enlighet med god revisionssed, bör revisorerna med jämna mellanrum avrapportera sitt uppdrag till förbundsstyrelsen.

När fel och brister uppdagas ska revisorerna snarast informera förbundsstyrelsen om dessa så att rättelse kan ske. Denna information kan ges muntligen och om detta inte ger resultat bör informeras skriftligen enligt följande:

- Först görs ett påpekande.
- Därefter sker en erinran, vilket är en påminnelse om det tidigare påpekandet.
- Sist lämnas en anmärkning, vilket innebär att någonting omedelbart bör åtgärdas.

15a.3 BILAGA 3 – FÖRSLAG TILL ARBETSORDNING FÖR FÖRTROENDEVALD REVISOR I STUDIEFRÄMJANDETS AVDELNING

1. Dokumentets syfte och omfattning

Arbetsordningen ska beskriva och tydliggöra det uppdrag och arbete som förtroendevald revisor i Studieförbundets avdelning har att uträtta, samt ska förtydliga vilka grundläggande krav som bör uppfyllas av den som av avdelningsårsmötet väljs till uppdraget som förtroendevald revisor. Arbetsordningen ska, genom sitt förtydligande av den förtroendevalda revisorns roll, underlätta för medlemmar och aktiva i Studieförbundets avdelningar att säkerställa att de kandidater som nomineras till uppdraget som förtroendevald revisor i Studieförbundets avdelningar har rätt kompetens. Arbetsordningen underlättar även medlemmarnas uppföljning av revisorns arbete.

2. Revision enligt stadgarna

Förbundsstämman fastställer gemensam process och villkor för upphandling av registrerat revisionsbolag för granskning av avdelningarnas räkenskaper och förvaltning.

Avdelningsårsmötet väljer för granskning av avdelningens räkenskaper och förvaltning en auktoriserad eller godkänd revisor med ersättare samt en förtroendevald revisor med ersättare.

Revisorerna ska avlämna revisionsberättelse till avdelningsårsmötet och lämna uttalande om huruvida styrelseledamöterna beviljas ansvarsfrihet.

Revisorerna har närvaro-, yttrande- och förslagsrätt på avdelningsårsmötet.

3. Den förtroendevalda revisorns uppdrag

Den förtroendevalda revisorn utses av avdelningsårsmötet och arbetar på uppdrag av avdelningens medlemmar. Den förtroendevalda revisorn ska komplettera den auktoriserade eller godkända revisorns granskning, genom att i första hand rikta in sig på avdelningsstyrelsens förvaltning och verksamhet med utgångspunkt i ändamålsenlighet och effektivitet. Grunden för uppdraget är att under löpande verksamhetsår granska avdelningsstyrelsens arbete och beslut genom att kontrollera så att stadgar följs samt att styrelsen arbetar utifrån de beslut som fattats på avdelningsårsmötet.

Den förtroendevalda revisorns uppdrag kan sammanfattas i följande punkter:

- följa och granska verksamheten i avdelningen utifrån stadgarna, grundläggande värderingar samt de beslut som avdelningsårsmötet och avdelningsstyrelsen har fattat,
- granska att verksamheten är ändamålsenlig utifrån beslutad verksamhetsinriktning och verksamhetsplaner och de mål som avdelningsårsmötet och avdelningsstyrelsen beslutat om,

- granska att verksamheten håller sig inom de ekonomiska ramarna och att avdelningens resurser används på ett effektivt sätt,
- kontrollera att verksamhetsberättelse och årsredovisning upprättas och att de ger en rättvisande bild av avdelningens verksamhet.

3.1 Rollbeskrivning

Eftersom kravet på granskning av avdelningens räkenskaper uppfylls i enlighet med att avdelningsårsmötet utser registrerat revisionsbolag samt auktoriserad eller godkänd revisor att utföra revision för avdelningens verksamhet, avrådes avdelningsårsmötet från att till förtroendevald revisor utse en person som till yrket är auktoriserad eller godkänd revisor då sammanblandning av de två rollerna är överhängande.

Till förtroendevald revisor kan inte utses person om det innebär att denne kommer att granska sig själv och/ eller sitt arbete. Personen får inte vara försatt i personlig konkurs, ha en relation som anhörig till någon i avdelningsstyrelsen eller avdelningens högsta verkställande ledning, vara anställd inom Studieförbundets organisation eller på annat sätt jävig inför det uppdrag som ska utföras.

Förtroendevald revisor ska ha tillgång till de handlingar som krävs för fullgörande av sitt uppdrag.

Den förtroendevalda revisorn har tystnadsplikt gällande samtliga handlingar som denne får tillgång till genom sitt uppdrag att granska avdelningsstyrelsens arbete och beslut. Dock gäller den inte gentemot medrevisor, ny revisor, ev. särskild granskare eller undersökningsledaren under förundersökning i brottmål.

3.2 Samarbete med auktoriserad eller godkänd revisor

I den förtroendevalda revisorns uppdrag ingår att samverka med av avdelningsårsmötet utsedd auktoriserad eller godkänd revisor. Den förtroendevalda revisorn ska aktivt verka för ett gott samarbete med nära dialog och samråd i utförande av uppdraget.

Det är viktigt att förtroendevald och auktoriserad eller godkänd revisor tar till vara varandras erfarenheter, kunskaper och gemensamt planerar revisionen så att granskningen blir effektiv.

Revisionen ska planeras och genomföras utifrån en analys av väsentlighet och risk tillsammans med den auktoriserade revisorn.

3.3 Rapportering

Till avdelningsårsmötet avger revisorerna en gemensam revisionsberättelse, där revisorerna föreslår årsmötet att bevilja avdelningsstyrelsen ansvarsfrihet eller inte för de verksamhetsår som årsmötet behandlar. Denna rapport ska avges skriftligen, men bör även föredras muntligen vid årsmötet.

I enlighet med god revisionssed, bör revisorerna med jämna mellanrum avrapportera sitt uppdrag till avdelningens styrelse.

När fel och brister uppdagas ska revisorerna snarast informera avdelningsstyrelsen om dessa så att rättelse kan ske. Denna information kan ges muntligen och om detta inte ger resultat bör informeras skriftligen enligt följande:

- Först görs ett påpekande.
- Därefter sker en erinran, vilket är en påminnelse om det tidigare påpekandet.
- Sist lämnas en anmärkning, vilket innebär att någonting omedelbart bör åtgärdas.

15b.1 FÖRBUNDSSTYRELSENS YTTRANDE ÖVER MOTION 1

MOTIONEN

Styrelsen för Studieförbundet Norrbotten har till förbundsstämman 2021 inkommit med en motion, "Ekonomisk plattform för våra avdelningar", som yrkar på fastställande av en regel som innebär att statsbidraget ska fördelas utifrån ett grundbelopp om 4 miljoner kronor till varje avdelning.

Motionären hänvisar till studieförbundens roll och Studieförbundets stadgar och fastslår att det är avdelningarna som har till uppgift att bedriva regional och lokal verksamhet i hela landet. Motionären menar att avdelningarnas ramar inte har förutsättningar att bedriva folkbildningsverksamhet och leva upp till statens och riksförbundets syfte, varför motionären påtalar att förbundsstyrelsens uppgift bör vara att säkerställa att ett fast belopp först fördelas till alla avdelningar utgörande en grund, innan resterande del av statsbidraget fördelas.

FÖRBUNDSSTYRELSENS YTTRANDE

Förbundsstyrelsen håller med om vikten av studieförbundens och Studieförbundets roll att bedriva folkbildningsverksamhet i hela landet och delar även motionärens uppfattning om att avdelningarna måste ha ekonomiska förutsättningar att fullgöra sitt uppdrag. Däremot argumenterar förbundsstyrelsen att då varje avdelning sedan länge är uppbyggd utifrån en egen ekonomi och har skapat sina egna förutsättningar, är även egna juridiska personer, har avdelningarna i grunden olika förutsättningar. Bland annat med anledning därav menar förbundsstyrelsen att alla avdelningar inte ska eller kan ha gemensamt förhållningssätt till ett grundbelopp.

Av motionen framgår inte vad ett grundbelopp om 4 miljoner kronor ska täcka. Det saknas ett underbyggt underlag, varför det utöver vad ovan beskrivits, blir svårt att mer sakligt bemöta upplevda kostnadsposter som borde täckas av ett eventuellt grundbelopp. Det framgår inte heller hur detta grundbidrag till avdelningarna faktiskt leder till möjligheten att utöva ökad folkbildningsverksamhet inom hela landet.

Förbundsstyrelsen anser att då Studieförbundet består av egna juridiska enheter, är det respektive avdelnings ansvar att möta och planera för sin verksamhetsutveckling utifrån sin egen avdelnings ekonomiska förutsättningar. Respektive avdelning bär själva ansvaret att vara självförsörjande. Det ligger i respektive avdelnings ansvar att aktivt arbeta med att utveckla sin verksamhet och samtidigt vara kostnadseffektiva samt se över alternativa finansieringsformer.

Förbundsstyrelsen föreslår att

Förbundsstämman beslutar

att avslå motionen i sin helhet.

15b.1 MOTION 1: EKONOMISK PLATTFORM FÖR VÅRA AVDELNINGAR

EKONOMISK PLATTFORM FÖR VÅRA AVDELNINGAR

Motion till förbundsstämman 2021

från Studieförbundet Norrbotten 2021 02 11

Statens stöd till folkbildningen har som bekant fyra syften.

1. Att stärka och utveckla demokratin
2. Möjliggöra för en ökad mångfald människor att påverka sin livssituation och skapa engagemang att delta i samhällsutvecklingen
3. Utjämna utbildningsklyftor och höja bildnings- och utbildningsnivån i samhället
4. Bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet.

Statens syfte med stödet är också att de olika studieförbunden ska erbjuda folkbildningsverksamhet som når befolkningen i **hela landet**.

Studieförbundet är en allmännyttig ideell förening, som i sina stadgar fastslår att det ska bedrivas folkbildningsverksamhet i hela landet samt att **det är avdelningarna som har till uppgift att bedriva regional och lokal verksamhet**. För att kunna uppfylla detta måste de ekonomiska ramarna för samtliga avdelningar vara sådana, att det finns ekonomiska förutsättningar att bedriva folkbildningsverksamhet och leva upp till statens och riksförbundets syfte.

Förbundsstyrelsens uppgift vid fördelningen av statsbidraget bör därför vara, att se till att **det finns ett fastställt belopp, som utgör grunden till det alla avdelningar har rätt till**, innan resten av statsbidraget fördelas.

Detta förslag kan finansieras genom en omfördelning av statsbidraget, så att en större procentandel av de medel som idag går till rikskansliet istället går till avdelningarna. En sådan omfördelning skulle innebära avsevärt ökade möjligheter att stärka folkbildningsverksamheten i hela landet och samarbetet med våra medlemsorganisationer regionalt och lokalt i hela landet.

För närvarande är det endast Norrbotten som erhåller mindre än 4 miljoner i statsbidrag. Västerbotten och Halland ligger strax över detta belopp.

Yrkan

Att årsstämman fastställer regeln att statsbidraget skall fördelas utifrån ett grundbelopp på 4 miljoner kronor till varje avdelning. Efter att detta grundbelopp fördelats skall resterande statsbidrag fördelas i enlighet med de fördelningskriterier som FS beslutar om. Denna regel ska gälla från och med budgetåret 2022.

Styrelsen för Studieförbundet Norrbotten

A handwritten signature in dark ink, appearing to read 'Tommy Sjölund', written in a cursive style.

Tommy Sjölund, ordförande

15b.2 FÖRBUNDSSTYRELSENS YTTRANDE ÖVER MOTION 2

MOTIONEN

Styrelsen för Studieförbundet Sörmland har tillsammans med styrelsen för Studieförbundet Småland-Gotland inkommit med en motion, "Angående revisionsarbete".

Motionen belyser en upplevd svårighet för ombud att ta ställning till styrelsens ansvarsfrihet, detta med anledning av, vad motionärerna menar, ett svårgenomträngligt språk som omfattar endast vad god revisionssed kräver. Motionärerna yrkar därför på en ändring i stadgarna för både förbundsstyrelsen såväl som för avdelningarna med en ny kompletterande text innebärande en utökad revisionsberättelse med ett större fokus på att kommentera förändringar kring ekonomi och verksamhet.

FÖRBUNDSSTYRELSENS YTTRANDE

Årsredovisningen omfattar förutom delar som resultat- och balansräkning även en förvaltningsberättelse, vilken innehåller uppgifter om väsentliga händelser under verksamhetsåret samt övriga uppgifter om bedömningen av verksamheten. I revision av årsredovisningen ingår även granskning av förvaltningsberättelsen. Eventuella avvikelser från en väsentlig och rättvisande bild av verksamheten ska tas upp i revisionsberättelsen.

Även om mycket går att läsa i årsredovisning och förvaltningsberättelse, vilka behandlas av revisorerna utifrån väsentlig och rättvisande bild, kan förbundsstyrelsen ha förståelse för svårigheten att utifrån endast revisionsrapporten ta till sig av en djupare information. En eventuell kunskapspåfyllnad behöver hanteras med andra medel och i andra kanaler då revisorerna i sin revisionsrapport behöver följa sina strikta förhållningssätt.

Revisorernas uppdrag innebär att agera som en oberoende part i förhållande till föreningen och utföra revision enligt revisionslagen och god redovisningssed i Sverige. Som auktoriserad revisor fullgörs det yrkesetiska ansvaret enligt dessa krav, dess uppgift utifrån revision av årsredovisning och därtill lämnad revisionsrapport kan därmed inte påverkas.

Förbundsstyrelsen föreslår att

Förbundsstämman beslutar

att med hänvisning till förbundsstyrelsens yttrande anse motionen besvarad.

15b.2 MOTION 2: ANGÅENDE REVISIONSARBETET

Motion till Studieförbundets förbundsstämma 2021

Angående revisionsarbetet.

Vid varje förbundsstämma ska mötet ta ställning till hur styrelsen fullgjort sitt uppdrag. Har de löst uppgiften till belåtenhet beviljas de ansvarsfrihet.

Ett enskilt ombud har väldigt svårt att på egen hand ta ställning till denna fråga. Den viktigaste vägledningen är revisorernas rapport. De nuvarande rapporterna är inte till någon egentlig hjälp för ombuden. De är avfattade på ett stelt och svårgenomträngligt språk, och de omfattar endast sådant som god revisionsredovisning kräver, vilket innebär att det ena årets revisionsrapport är till förväxling lika med föregående års.

Vad ombuden behöver är en kommenterande rapport, som belyser hur föregående verksamhetsår varit, hur både verksamhet och ekonomi utvecklats, vilka speciella händelser som förevarit, hur läget ser ut inom studieförbundsvärlden och folkbildningen i stort.

Med hänvisning till ovanstående yrkar vi

att § 24 i förbundets stadgar får följande ordalydelse (förändringar i rött):

§ 24 Revisorer

Förbundsstämman fastställer gemensam process och villkor för upphandling av registrerat revisionsbolag för granskning av avdelningarnas räkenskaper och förvaltning.

Förbundsstämman väljer för granskning av förbundets räkenskaper och förvaltning en auktoriserad revisor med personlig, auktoriserad, ersättare samt en förtroendevald revisor med en ersättare.

Revisionen ska ske enligt vid var tidpunkt gällande revisionslag. Revisionsberättelsen ska, utöver vad som föreskrivs i revisionslagen, **inhålla kommentarer som belyser större förändringar i förhållande till budget, föregående års räkenskaper samt förbundsstämmans verksamhetsplaner. Den ska vidare inhålla** uttalanden om huruvida förbundsstämman bör fastställa balansräkningen och resultaträkningen och besluta om dispositioner av förbundets vinst eller förlust enligt styrelsens förslag. Om revisorn anser att balansräkningen eller resultaträkningen inte bör fastställas, ska revisorn anteckna det i årsredovisningen.

Revisionsberättelsen ska även innehålla ett uttalande om huruvida styrelseledamöterna bör

Studieförbundet Sörmland
Köpmangatan 3, 641 30 Katrineholm

Tel 0150-51051
sormland@studieforamjandet.se
www.studieforamjandet.se/sormland

beviljas ansvarsfrihet gentemot förbundet.

Om revisorn vid granskningen har funnit att en styrelseledamot på något annat sätt har handlat i strid med gällande lag om årsredovisning eller i strid med stadgarna ska det anmärkas i revisionsberättelsen.

Vi yrkar också

att på motsvarande sätt § 20 i avdelningarnas normalstadga formuleras på följande sätt (förändringar i rött):

§ 20 Revisorer

Förbundsstämman fastställer gemensam process och villkor för upphandling av registrerat revisionsbolag för granskning av avdelningarnas räkenskaper och förvaltning.

För granskning av avdelningens räkenskaper och förvaltning väljer avdelningsårsmötet en auktoriserad eller godkänd revisor, med en personlig, auktoriserad eller godkänd ersättare. Avdelningsårsmötet väljer årligen en förtroendevald revisor med en personlig ersättare.

Revisionen ska ske enligt vid var tidpunkt gällande revisionslag. Revisionsberättelsen ska, utöver vad som föreskrivs i revisionslagen, **innehålla kommentarer som belyser större förändringar i förhållande till budget, föregående års räkenskaper samt avdelningsårsmötets verksamhetsplaner. Den ska vidare** innehålla uttalanden om huruvida avdelningsårsmötet bör fastställa balansräkningen och resultaträkningen och besluta om dispositioner av avdelningens vinst eller förlust enligt styrelsens förslag. Om revisorn anser att balansräkningen eller resultaträkningen inte bör fastställas, ska revisorn anteckna det i årsredovisningen.

Revisionsberättelsen ska även innehålla ett uttalande om huruvida styrelseledamöterna bör beviljas ansvarsfrihet gentemot avdelningen.

Om revisorn vid granskningen har funnit att en styrelseledamot på något annat sätt har handlat i strid med gällande lag om årsredovisning eller stadgarna ska det anmärkas i revisionsberättelsen.

Ovanstående motion antogs av styrelsen för Studieförbundet Sörmland den 22 februari 2021 och av styrelsen för Studieförbundet Småland-Gotland den 23 februari 2021.

Enligt uppdrag

Bengt Sunesson
Verksamhetschef
Telefon (direkt): 0152-65 05 52
E-post: bengt.sunesson@studieforamjandet.se

15b.3 FÖRBUNDSSTYRELSENS YTTRANDE ÖVER MOTION 3

MOTION

Styrelsen för Studieförbundet Sörmland har inkommit med en motion gällande godkännande av verksamhetschef. Yrkandet berör ansvarsfördelningen mellan förbundsstyrelsen, avdelningsstyrelsen och förbundschef avseende tillsättning av verksamhetschef.

Motionen yrkar på ändring av § 23 i förbundsstadgan och § 19 i avdelningsstadgarna vilket rör rekrytering av verksamhetschef för avdelning. Motionären framhåller att avdelningar är egna juridiska enheter och styrelsen ansvarar för anställning av verksamhetschef. Motionären yrkar bland annat på att ändra förbundets och avdelningarnas stadgar så att förbundsstyrelsen inte längre deltar i beredningen vid tillsättning av verksamhetschef och biträdande verksamhetschef utan istället endast kan tillsätta en representant i rekryteringsgruppen. Vidare yrkar motionären på att försvåra för förbundsstyrelsen att återkalla förtroendet för en verksamhetschef.

FÖRBUNDSSTYRELSENS YTTRANDE

Förbundsstyrelsen vill inledningsvis klargöra sitt arbetssätt då motionären tydligt missuppfattat detta. Det är förbundsstyrelsen som godkänner och eventuellt återkallar förtroendet för verksamhetschefer i Studieförbundets avdelningar. För att bereda ärendet delegerar förbundsstyrelsen till förbundschefen att genomföra det operativa arbetet, i enlighet med förbundets delegationsordning och i likhet med övriga ärenden på förbundsstyrelsens bord. Verksamhetscheferna är otroligt viktiga för Studieförbundet, såväl för att säkerställa att statsbidraget används på ett korrekt sätt som för att bland annat trygga en god arbetsmiljö. Det är förbundsstyrelsens uppfattning att rekrytering på chefsnivå kräver likvärdighet i alla avdelningar och ett professionellt arbete. För att säkerställa detta och för att arbetet ska vara transparent har en riktlinje för chefsrekrytering antagits. Det är mycket tydligt att beslutet om att godkänna verksamhetschef inte ligger inom förbundschefens mandat.

Stadgeändringen som motionären nu vill luckra upp tillkom som en del av den åtgärdsplan som togs fram efter missförhållandena i Västmanland. Folkbildningsrådet har uppmärksammat denna förändring (i sitt beslut rörande Studieförbundet 2021-03-17) och menar på att det är ett av "flera steg i rätt riktning vad gäller att säkerställa att statsbidraget framgent används korrekt".

Det är förbundsstyrelsen absoluta övertygelse att det vore olyckligt givet det bristande förtroendet för Studieförbundet hos Folkbildningsrådet att bifalla motionen. Det vore också ett steg tillbaka i strävandet efter att kunna garantera en hög och bra chefsrekryteringsprocess i hela landet.

Förbundsstyrelsen föreslår att

Förbundsstämman beslutar

att avslå motionen i sin helhet.

15b.3 MOTION 3: ANGÅENDE FÖRBUNDSSTYRELSENS GODKÄNNANDE AV VERKSAMHETSCHEF

Motion till Studieförbundets förbundsstämma 2021

Angående förbundsstyrelsens godkännande av verksamhetschef

Vid föregående förbundsstämma gavs förbundsstyrelsen större inflytande över avdelningarnas chefspersoner. Förbundsstyrelsen fattade därefter beslut om ytterligare krav på tillsättandet av chef, där förbundschefen i praktiken gavs oinskränkt makt att tillsätta verksamhetschefer. Detta är en betydande inskränkning på avdelningsstyrelsens möjlighet att fatta sitt eget rättmätiga beslut om den egna personalen.

Avdelningen är en egen juridisk person och ska inte toppridas av en annan juridisk person. Studieförbundet är ingen koncern med vinstdrivande enheter utan en demokratisk förening i enlighet med en lång svensk tradition. Därför måste vi återgå till en ordning där avdelningens styrelse både tillsätter, arbetsleder och har arbetsgivar- och arbetsmiljöansvar över sin verksamhetschef.

Med hänvisning till ovanstående yrkar vi

att § 23 i förbundets stagar och § 19 i normalstadgar för avdelning ändras enligt följande:

~~§ 23 Godkännande av verksamhetschef och biträdande verksamhetschef~~

Avdelningens styrelse ansvarar för anställning av verksamhetschef. Vid behov har avdelningen rätt att nyttja de tekniska instrument förbundet utarbetat för att underlätta processen.

Förbundsstyrelsen ska hållas informerad om hur arbetet med tillsättningen fortskrider och har rätt att utse en ledamot som deltar i rekryteringsprocessen.

~~Förbundsstyrelsen ska delta i beredningen vid tillsättning av verksamhetschef och biträdande verksamhetschef för avdelning.~~

Verksamhetschef och biträdande verksamhetschef för avdelning ska vara godkänd av förbundsstyrelsen. Om förbundsstyrelsen motsätter sig avdelningsstyrelsens val av verksamhetschef, ska förbundsstyrelsen föra dialog med avdelningens styrelse och tydligt

Studieförbundet Sörmland
Köpmangatan 3, 641 30 Katrineholm

Tel 0150-51051
sormland@studieforamjandet.se
www.studieforamjandet.se/sormland
Org. Nr 819000-5366

motivera sitt ställningstagande, för att därigenom kunna undanröja sina tveksamheter.

Förbundsstyrelsen kan, om särskilda **synnerliga** skäl föreligger, återkalla sitt godkännande av en verksamhetschef ~~och sitt godkännande av en biträdande verksamhetschef~~ för en avdelning. **Innan beslut om återkallande ska förbundsstyrelsen föra dialog med avdelningsstyrelsen enligt föregående stycke.**

§ 19 Godkännande av verksamhetschef ~~och biträdande verksamhetschef~~

Avdelningens styrelse ansvarar för anställning av verksamhetschef. Vid behov har avdelningen rätt att nyttja de tekniska instrument förbundet utarbetat för att underlätta processen.

Förbundsstyrelsen ska hållas informerad om hur arbetet med tillsättningen fortskrider och har rätt att utse en ledamot som deltar i rekryteringsprocessen.

~~Förbundsstyrelsen ska delta i beredningen vid tillsättning av verksamhetschef och biträdande verksamhetschef för avdelning.~~

Verksamhetschef ~~och biträdande verksamhetschef~~ för avdelning ska vara godkänd av förbundsstyrelsen. **Om förbundsstyrelsen motsätter sig avdelningsstyrelsens val av verksamhetschef, ska förbundsstyrelsen föra dialog med avdelningens styrelse och tydligt motivera sitt ställningstagande, för att därigenom kunna undanröja sina tveksamheter.**

Förbundsstyrelsen kan, om särskilda **synnerliga** skäl föreligger, återkalla sitt godkännande av en verksamhetschef ~~samt sitt godkännande av en biträdande verksamhetschef~~ för en avdelning. **Innan beslut om återkallande ska förbundsstyrelsen föra dialog med avdelningsstyrelsen enligt föregående stycke.**

Motionen antogs av styrelsen för Studieförbundet Sörmland 2021-02-22

Enligt uppdrag

Bengt Sunesson
Verksamhetschef
Telefon (direkt): 0152-65 05 52
E-post: bengt.sunesson@studieforamjandet.se

15b.4 FÖRBUNDSSTYRELSENS YTTRANDE ÖVER MOTION 4

MOTION

Styrelsen för Studieförbundet Sörmland har inkommit med en motion gällande godkännande av biträdande verksamhetschef i stadgarna. Motionären menar att i och med det står skrivet i stadgarna att förbundsstyrelsen ska godkänna anställning av en biträdande verksamhetschef kan det tolkas som att denna befattning måste finnas i alla avdelningarna vilket inte är fallet idag. Motionären menar även att en biträdande verksamhetschef ska rapportera till avdelningens verksamhetschef och anser därför att det är orimligt att förbundsstyrelsen ska vara involverad i hur en avdelning är organiserat genom att godkänna en chef som är underställd avdelningens verksamhetschef.

FÖRBUNDSSTYRELSENS YTTRANDE

Förbundsstyrelsen vill till att börja med förtydliga att stadgarna inte förpliktigar en avdelning att tillsätta en biträdande verksamhetschef i en avdelning. Samtidigt instämmer förbundsstyrelsen i att det naturligtvis är upp till varje avdelningsstyrelse och verksamhetschef att organisera avdelningen så som man finner bäst. Flera avdelningar har dock valt att inrätta en biträdande verksamhetschefstjänst. Ofta arbetar de två verksamhetscheferna då mycket nära varandra och den biträdande verksamhetschefer företräder avdelningen i olika sammanhang.

Förbundsstyrelsen anser att en biträdande verksamhetschef har en annan ställning jämfört med andra typer av chefer som rapporterar till verksamhetschefen. Dels kan den biträdande verksamhetschefen företräda avdelningen i exempelvis verksamhetschefgruppen, dels kan denne inträda i verksamhetschefens ställe då hen av en eller annan anledning är frånvarande under en kortare eller längre period. Då avdelningar utan en biträdande verksamhetschef under en längre period, exempelvis under sjukfrånvaro eller ersättningsrekrytering, står utan verksamhetschef ska dessa avdelningar hemställa hos förbundsstyrelsen om en tillförordning. Detta behöver inte en avdelning med en biträdande verksamhetschef göra eftersom denne redan är godkänd av förbundsstyrelsen.

Förbundsstyrelsen föreslår att

Förbundsstämman beslutar

att avslå motionen i sin helhet.

15b.4 MOTION 4: ANGÅENDE BITRÄDANDE VERKSAMHETSCHEF I STADGARNA

Motion till Studieförbundets förbundsstämma 2021

Angående bitr verksamhetschef i stadgarna

I stadgarna står det att förbundsstyrelsen ska godkänna anställning av biträdande verksamhetschef. Därför kan man få uppfattningen att en sådan befattning måste finnas i avdelningarna. Idag är så inte fallet.

I vissa avdelningar har verksamhetschefen valt att ha en biträdande chef, ibland har avdelningens styrelse beslutat en sådan ordning. Men i många avdelningar har man ansett att det inte finns sådant behov eller som i exempelvis den geografiskt största avdelningen Mitt, där det i stället finns länschefer underställda verksamhetschefen. I inget fall tycks biträdande verksamhetschef svara direkt till styrelsen utan är underställd avdelningens verksamhetschef.

Det verkar helt orimligt att förbundsstyrelsen ska bestämma över hur en avdelning ska organiseras eller att den ska godkänna personal underställd avdelningens verksamhetschef.

Med stöd av ovanstående yrkar vi

att förbundsstämman beslutar att begreppet biträdande verksamhetschef tas bort från såväl förbundets stadgar (§ 23) som från normalstadgar för avdelning (§§ 8, 15, 19).

Motionen antogs av styrelsen för Studieförbundet Sörmland 2021-02-22.

Enligt uppdrag

Bengt Sunesson
Verksamhetschef
Telefon (direkt): 0152-65 05 52
E-post: bengt.sunesson@studieforamjandet.se

Studieförbundet Sörmland
Köpmangatan 3, 641 30 Katrineholm

Tel 0150-51051
sormland@studieforamjandet.se
www.studieforamjandet.se/sormland
Org. Nr 819000-5366

15b.5 FÖRBUNDSSTYRELSENS YTTRANDE ÖVER MOTION 5

MOTION

Styrelsen för Studieförbundet Sörmland har tillsammans med styrelsen för Studieförbundet Småland-Gotland inkommit med en motion, "Fördelning av statsbidrag", till förbundsstämman 2021.

Motionärerna beskriver att det är avdelningarnas uppgift att genomföra folkbildningsverksamhet lokalt och regionalt och att de som medlemmar i en demokratisk uppbyggd organisation ska ges stort inflytande över verksamheten. Vidare lyfter motionärerna att Studieförbundet befinner sig i en mycket allvarlig ekonomisk kris, med kraftigt minskade statsbidrag kommande år. I den situationen anser de att statsbidraget ska fördelas mer mot verksamheten och att overhead- och administrationskostnader inte får bära en för stor del, utan snarare begränsas och prioriteras.

Motionen kommenterar att tidigare beslut om en fast ram till riksförbundet inneburit att avdelningarna vid den negativa ekonomiska utvecklingen fått kraftigt minskade resurser genom den interna fördelningen av statsbidrag. De vill se att riksförbundets ram begränsas.

Det lagda yrkandet till förbundsstämman uttrycker att maximalt 20 procent av statsbidraget används för centrala kostnader.

FÖRBUNDSSTYRELSENS YTTRANDE

Förbundsstämman 2019 beslutade om riksförbundets ekonomiska ramar för de kommande två verksamhetsåren, den fastslog även en ny ekonomisk modell för att få en ökad transparens och förståelse för riksförbundets budgetram. Under åren mellan förbundsstämmor genomförs en detaljerad planering av budgeten som beslutas av förbundsstyrelsen.

Det är svårt att utläsa från motionen vad som anses ingå i de centrala stödfunktionernas uppdrag idag och vad som anses ska utgå. Det har inte tydliggjorts vad som definieras som centrala kostnader. Motionen saknar även en beskrivning om hur avdelningarnas egen ekonomi påverkas vid eventuellt återtag av centrala stödfunktioners uppgifter från riksförbundet.

Förbundsstyrelsen anser att overhead- och administrationskostnaderna ska begränsas så långt det är möjligt, det är ett gemensamt ansvar. Förbundsstyrelsen tycker att det är viktigt att påminna om att en stor del av riksförbundets ram har burit kostnader för händelser som uppkommit ute i verksamheten. Ramen bär även kostnader för till exempel flera gemensamma system, kostnader som idag inte fördelas ut till avdelningarna.

Förbundsstyrelsen är väl medveten om den ansträngda ekonomiska situation som förbundet befinner sig i men behöver samtidigt belysa svårigheten i att överblicka effekterna och vilka insatser som kommer att krävas efter Folkbildningsrådets beslut med signaler om utökad kontroll och uppföljning samt kommande insatser från Riksrevisionen.

Förbundsstyrelsens förslag till nya budgetramar för åren 2022–2023 inför 2021 års förbundsstämma, följer den av förbundsstämman 2019 beslutade modellen.

Förbundsstyrelsen föreslår att

Förbundsstämman beslutar

att avslå motionen i sin helhet.

15b.5 MOTION 5: FÖRDELNING AV STATS BIDRAG

Till Förbundsstyrelsen
Motion till Förbundsstämman 2021
Fördelning av statsbidrag

2021-02-23

Studieförbundet är en ideell, demokratiskt uppbyggd organisation, där medlemmarna ska ges stort inflytande över verksamheten. Avdelningarnas uppgift är att genomföra folkbildningsverksamhet lokalt och regionalt. Verksamheten som rapporteras är det som i huvudsak genererar statsbidrag till organisationen och som finansierar verksamheten. Förbundets uppgift är att samordna organisationens olika delar och verksamheter samt att stötta avdelningarna med service och stöd för att kunna genomföra folkbildningsverksamhet.

Studieförbundet befinner sig i en mycket allvarlig ekonomisk kris med kraftigt minskade statsbidrag kommande år. Minskade medel kommer att negativt påverka möjligheterna att anordna värdefull folkbildningsverksamhet ute i avdelningarna. Hela organisationen måste nu kraftsamla och använda statsbidraget på ett korrekt sätt och inte låta för stor del gå till overheadkostnader och administration. Minskade statsbidrag innebär också att centrala stödfunktioner behöver begränsas och prioriteras.

Stämman 2019 fattade beslut om en fast ram till Riksförbundet, utan kännedom om det förändrade ekonomiska läget, alltså minskade statsbidrag, och hur det påverkar Studieförbundet som helhet. Den fasta ramen till Riksförbundet har inneburit kraftiga minskningar till avdelningarna i den interna fördelningen, vilket i sin tur, påverkar verksamheten som genererar statsbidrag för många år framåt. För att vända denna negativa trend måste större del av statsbidraget ut till avdelningarna där den värdeskapande verksamheten genomförs.

Det är viktigt att inte glömma bort att Studieförbundet är en ideell och allmännyttig förening. Skatteverket upprättar villkor för allmännyttiga föreningar: Minst 80 procent av föreningens inkomster ska användas till föreningens allmännyttiga syfte.

Vi bör solidariskt fördela statsbidraget procentuellt mellan Riksförbund och avdelningar. För att klara förändringar när statsbidraget höjs eller sänks måste vi öka och minska våra kostnader tillsammans. I ett krisläge kan endast nödvändiga stödfunktioner för avdelningarna finnas kvar centralt. Vi behöver föra en aktiv och respektfull dialog om vilka prioriteringar, satsningar och nedskärningar som måste göras och ta gemensamt ansvar för Studieförbundet.

Vi yrkar

att förbundsstämman beslutar att maximalt 20 % av statsbidraget används för våra centrala kostnader.

Motionärer

Styrelsen för
Studieförbundet Småland-Gotland
2021-02-23

Styrelsen för
Studieförbundet Sörmland
2021-02-22

15b.6 FÖRBUNDSSTYRELSENS YTTRANDE ÖVER MOTION 6

MOTION

Motion 6 "Stadgeändring gällande koncernstyrning" har inkommit från styrelsen för Studieförbundet Småland-Gotland, härfter benämnt motionären. Motionären menar att Studieförbundets stadgar markerar att organisationen är en koncern snarare än en ideell förening och argumenterar för att stadgarna inte får stipulera koncerninflytande. Motionären yrkar mot bakgrund av det ovan anförda ändring av såväl Studieförbundets förbundsstadga som avdelningsstadgar.

FÖRBUNDSSTYRELSENS YTTRANDE

Det är förbundsstyrelsens uppfattning att det finns tydliga behov av att kunna utöva kontroll i de fall där det bedöms nödvändigt. Studieförbundet är, precis om motionären understryker, en ideell förening och som sådan styrd av vår stadga. Studieförbundet påverkas också av folkbildningsförordningen och hänsyn måste tas till denna för att kunna säkerställa en fortsatt status som statsbidragsberättigat studieförbund.

Motionen yrkar på ändring av § 23 i förbundsstadgan och § 19 i avdelningsstadgarna vilket rör rekrytering av chef till avdelning. Förbundsstyrelsen hänvisar i denna del till resonemang förda i motionssvar till motionerna 3 och 4.

Motionen yrkar också på ändring av § 24 i avdelningsstadgarna vilken behandlar förbundsstyrelsens mandat att agera i relation till avdelning. Paragrafen infördes som en del av åtgärdsplanen efter missförhållandena i Västmanland som ett sätt att stärka förbundsstyrelsens möjlighet att kunna ta ansvar för statsbidraget. Även med denna förstärkning är Folkbildningsrådets bedömning även fortsatt att kontrollen behöver förstärkas. Bifall till motionärens yrkande vore alltså ett steg i fel riktning enligt förbundsstyrelsens resonemang. Paragrafen har även nyttjats i närtid då avdelningsstyrelse inte varit beslutsam till följd av att ledamöter i nämnd styrelse inte deltagit i arbetet. Mot bakgrund av detta och risken för liknande situationer i framtiden gör förbundsstyrelsen bedömningen att denna möjlighet behöver kvarstå.

Förbundsstyrelsen föreslår att

Förbundsstämman beslutar

att avslå motionen i sin helhet.

15b.6 MOTION 6: STADGEÄNDRING GÄLLANDE KONCERNSTYRNING

Motion till förbundsstämma 2021

Stadgeändring gällande koncernstyrning

Bakgrund

Delar av våra nuvarande stadgar markerar att vi är en koncern och inte en ideell förening. En förening kan ha en koncernliknande struktur om man äger ett förlag eller annat företag, men en förenings demokratiska struktur med förbundsstyrelse och avdelningar är aldrig en koncern. Avdelningar med eget organisationsnummer äger sig själva och ingår inte i ett koncernäggande. Därför får inte stadgarna stipulera ett koncerninflytande eftersom vi då markerar att vi inte är en demokratisk ideell förening som har "minst fem av förbundsstyrelsen godkända juridiska enheter", som Folkbildningsrådet skriver i villkoren för statsbidrag. Det är möjligt att vi har fått ett "nödgodkännande" av dagens stadgar men vi kan inte leva vidare med det.

Alla studieförbund har behov av kontroll, revision och insyn i hela verksamheten. Alla studieförbund har paragrafer i sina stadgar kring detta, även Studieförbundet, men inget annat studieförbund hävdar att man är en koncern i sina stadgar. På det viset är Studieförbundet unikt.

Studieförbundet har i § 22 i Förbundsstadgar, sid 9 (Granskning) samt § 18 i Avdelningsstadgar, sid 18 (Granskning) kraftfulla verktyg för att utöva kontroll, revision och insyn i hela verksamheten, som väl motsvarar vad andra studieförbund har. Dessutom har vi ett dokument där avdelningens ordförande och verksamhetschef samt revisorer intygar att verksamheten bedrivits och rapporterats på ett sätt som överensstämmer med gällande lagar och förordningar samt Folkbildningsrådets villkor. Detta intyg skulle kunna användas även i förväg där avdelningen förbinder sig att tillämpa dessa principer.

Yrkande

Att Studieförbundet justerar stadgarna så att dessa stipulerar en normal demokratisk ideell organisation utan koncernstyrning.

Att § 23 i Förbundsstadgar, sid 9, utgår.
(Godkännande av verksamhetschef och biträdande verksamhetschef)

Att § 19 i Avdelningsstadgar, sid 18, utgår.
(Godkännande av verksamhetschef och biträdande verksamhetschef)

Att § 24 i Avdelningsstadgar, sid 20, de sista fyra styckena utgår.
(Förbundsstyrelsens mandat)

Motionär

Styrelsen för
Studieförbundet Småland Gotland
2021-02-23

15b.7 FÖRBUNDSSTYRELSENS YTTRANDE ÖVER MOTION 7

MOTION

Styrelsen för Studieförbundet Sörmland har tillsammans med styrelsen för Studieförbundet Småland-Gotland inkommit med en motion gällande stadgeförändring i *Stadgar för Studieförbundets förbund* § 10 Förbundsstämmans ombud. Yrkandet berör fördelningen av ombud mellan Studieförbundets avdelningar så att varje avdelning garanteras två ombud i stället för ett, såsom nuvarande stadgar säger.

Motionärerna anger att övriga ombud ska fördelas i enlighet med nuvarande stadgars princip, det vill säga att återstående ombudsplatser fördelas av förbundsstyrelsen mellan avdelningar före den 1 mars stämмоåret samt att fördelningen baseras på närmast föregående verksamhetsårs generellt förmedlade statsbidrag till ordinarie folkbildningsverksamhet i respektive avdelning.

FÖRBUNDSSTYRELSENS YTTRANDE

Förbundsstyrelsen vill förtydliga att det enligt motionärens yrkande om fördelning, efter att var och en av Studieförbundets 19 medlemsorganisationer samt var och en av de 14 avdelningarna fått två ombud vardera, återstår 24 rörliga ombud att fördela. Förbundsstyrelsen konstaterar även att fördelningen av ombud mellan medlemsorganisationer och Studieförbundets avdelningar till förbundsstämman enligt motionärernas förslag är konstant, det som förändras är fördelningen av ombud mellan avdelningarna.

En uträkning enligt föreslagen princip applicerat på fördelningen av ombud till förbundsstämman 2021 ger att den minsta avdelningen i organisationen skulle bli utan ombud i fördelningen av rörliga ombud samt att de två största avdelningarna skulle lämna ett ombud vardera till den näst minsta avdelningen respektive den tredje minsta avdelningen. Förbundsstyrelsen ställer sig därför frågande till den reella effekt som förslaget kommer att ha.

Förbundsstyrelsen föreslår att

Förbundsstämman beslutar

att avslå motionen i sin helhet.

15b.7 MOTION 7: STADGEÄNDRING GÄLLANDE FÖRBUNDSSTÄMMANS OMBUD § 10

Motion till förbundsstämman 2021

Stadgeändring gällande förbundsstämmans ombud § 10

Studiefrämjandet är enligt förbundets stadga §2, ”en ideell förening där medlemsorganisationerna har ett avgörande demokratiskt inflytande och ansvar.” Medlemmarna är viktiga och avgörande gällande inflytande och ansvar. Medlemmar är både avdelningar och medlemsorganisationer.

Avdelningens årsmöte består av ombud från medlemsorganisationernas regionala och lokala enheter. I avdelningarnas styrelser återfinns ledamöter nominerade av de lokala och regionala medlemsorganisationerna. Medlemsorganisationerna har således avgörande inflytande över organisationens verksamhet.

Studiefrämjandets högsta beslutande organ är förbundsstämman och består av ombud från medlemmarna. Ombudens fördelning bör spegla medlemmarnas ansvar för verksamhet och ekonomi.

Nuvarande ombudsfordelning visar medlemsorganisationernas inflytande över riksförbundets verksamhet. Dels genom de direkta ombuden, två st, som medlemsorganisationen utser och dels genom avdelningarnas ombud som utses av avdelningsårsmötet med ombud från medlemsföreningarna. Emellertid är skillnaden mellan antal ombud från avdelningarna något skev. Den avdelning som har störst verksamhet bör kanske ha flera ombud än de mindre aktiva, men de minsta avdelningarna bör också tillförsäkras tillräckligt demokratiskt inflytande.

Vi yrkar

- att förbundsstämmans 90 ombud fördelas med två ombud per medlem: två ombud per avdelning samt två ombud per nationell medlemsorganisation. Återstående ombudsplatser (38) fördelas enligt nuvarande stadgar.

Motionärer

Styrelsen för
Studiefrämjandet Sörmland
2021-02-22

Styrelsen för
Studiefrämjandet Småland-Gotland
2021-02-23

15b.8 FÖRBUNDSSTYRELSENS YTTRANDE ÖVER MOTION 8

MOTION

Styrelsen för Studieförbundet Sörmland har tillsammans med styrelsen för Studieförbundet Småland-Gotland inkommit med en motion med yrkande om stadgeförändring i *Stadgar för Studieförbundets förbund* § 12 Kallelse till förbundsstämma samt i *Normalstadgar för Studieförbundets avdelningar* § 9 Kallelse till avdelningsårsmöte och yrkar att tidpunkten för förbundsstämman respektive avdelningsårsmötet ska läggas tidigare under kalenderåret än vad nuvarande stadgar anger.

Enligt motionen försvårar nuvarande tidpunkt för genomförande av årsmöten för bedrivande av verksamhet, eftersom beslut om budget fattas då ett antal månader av verksamhetsåret redan förflutit innan avdelningsårsmöte och förbundsstämma kan fatta beslut.

FÖRBUNDSSTYRELSENS YTTRANDE

Förbundsstyrelsen uppfattar att det finns ett missförstånd gällande hur motionärerna uppfattat det beslut som avdelningsårsmötet respektive förbundsstämma ska fatta. På ärendelistan till förbundsstämman fattas under punkten 16 beslut om fastställande av ekonomiska riktlinjer samt ekonomisk ram för riksförbundets verksamhet (se *Stadgar för Studieförbundets förbund*, § 15 Ärenden på förbundsstämman, punkt 16). Samma sak gäller för avdelningsårsmötet, där avdelningsårsmötet under punkten 15 beslutar att fastställa ekonomiska riktlinjer samt ekonomisk ram för avdelningens verksamhet (se *Normalstadgar för Studieförbundets avdelning*, § 12 Ärenden på avdelningsårsmötet, punkt 15).

Fastställande av ekonomiska riktlinjer och ekonomisk ram omfattar just ramar och riktlinjer, inte den specifika budgeten i detalj för vare sig förbund eller avdelning. Formuleringen i stadgarna anger att förbundsstämma och avdelningsårsmöte beslutar om de övergripande ekonomiska ramarna för verksamheten och den exakta fördelningen enligt budget fastställs därefter av den styrelse som väljs av förbundsstämma respektive avdelningsårsmötet. De ekonomiska ramar som förbundsstämman fastställer gäller kommande två verksamhetsår och de ramar som avdelningsårsmötet fastställer gäller kommande verksamhetsår. Dessa riktlinjer och ramar utgör således utgångspunkt för förbunds- respektive avdelningsstyrelsernas budgetarbete. Styrelserna ska sedan, före kommande verksamhetsårs början fastställa en budget för verksamheten.

En annan hantering, där den exakta budgeten skulle beslutas om på förbundsstämma och avdelningsårsmöte, skulle ge mindre handlingsfrihet till förbunds- och avdelningsstyrelser samt skulle försvåra för eventuella omprioriteringar under verksamhetsåret.

Förbundsstyrelsen vill även understryka att de datum som i stadgarna anger sista datum för genomförande av avdelningsårsmöte och förbundsstämma är den bortre tidsgräns som anger när dessa möten som senast ska vara genomförda. Med hänvisning till nuvarande stadgar finns inget hinder för att avdelningsårsmöte och förbundsstämma inte skulle kunna genomföras tidigare än så, om avdelning eller förbund så önskar. Det förutsätter dock att verksamhetsberättelse inklusive årsredovisning hunnit färdigställas och bli godkänd av styrelsen, signerats och kommunicerats till ombuden tillsammans med övriga handlingar i enlighet med den tidsgräns som anges i stadgarna. Även om bokslutsprocessen de senaste åren blivit snabbare och effektivare har det historiskt sett inte varit oproblematiskt att bli klar med detta, inklusive revision, i tid för tidigarelagda årsmöten särskilt som delar av arbetet med verksamhetsberättelse och årsbokslut sammanfaller med slutrapporteringen av verksamhet.

Förbundsstyrelsen föreslår att

Förbundsstämman beslutar

att avslå motionen i sin helhet.

15b.8 MOTION 8: TIDIGARELÄGG AVDELNINGARNAS ÅRS- MÖTEN OCH FÖRBUNDSSTÄMMAN

Motion till Förbundsstämman 2021

Tidigarelägg avdelningarnas årsmöten och förbundsstämman

Då avdelningarnas årsmöten ska äga rum senast 30 april och förbundsstämman senast 15 juni försvårar det för Studieförbundets verksamhet då verksamhetsåret redan börjat. Det är viktiga budgetbeslut som tas och man missar flera månader av verksamhetsåret.

Bakgrunden till att det varit så är för att det tidigare varit avdelningar, distrikt och förbund. Tre nivåer där årsmöten hållits senast mars, april och juni.

Nu finns det två nivåer, avdelning och förbund, och det finns egentligen ingen anledning att dröja så länge innan beslut kan fastställas på årsmöten och förbundsstämman.

Vi yrkar

Att avdelningarna tidigarelägger årsmötet, att äga rum senast 31 mars.

Att förbundsstämman tidigareläggs, att äga rum senast 15 maj.

Motionärer

Styrelsen för
Studieförbundet Småland-Gotland
2021-02-23

Styrelsen för
Studieförbundet Sörmland
2021-02-22

17. FASTSTÄLLANDE AV EKONOMISKA RIKTLINJER SAMT EKONOMISK RAM FÖR RIKSFÖRBUNDETS VERKSAMHET

HANDLINGAR

1. Förbundsstyrelsens förslag till fastställande av ekonomiska riktlinjer och ekonomisk ram för Studieförbundets riksförbund 2022 och 2023 (sid 189)

HUVUDYRKANDEN

Förbundsstyrelsen föreslår att

Förbundsstämman beslutar

att fastställa ekonomiska riktlinjer, samt

att hänskjuta ärendet för beslut om fastställande av ekonomisk ram för riksförbundets verksamhet 2022-2023 till den extra förbundsstämman den 9 oktober 2021, för att frågan ska kunna behandlas mot bakgrund av den föreslagna dialogprocessen i enlighet med förbundsstyrelsens proposition gällande stärkt förmåga att ta ansvar för statsbidraget.

17.1 FÖRSLAG TILL EKONOMISKA RIKTLINJER OCH EKONOMISK RAM FÖR STUDIEFRÄMJANDETS RIKSFÖRBUND 2022 OCH 2023

Ekonomiska riktlinjer

Vid förbundsstämman 2019 presenterades en ny modell för ekonomisk ram för riksförbundet som förbundsstämman fattade beslut om. Modellen utgörs av en rambudget, vilket innebär att vid statsbidragsfördelningen räknas riksförbundets budget av och resterande summa fördelas sedan ut till Studieförbundets avdelningar baserat på fördelningskriterierna för folkbildningsverksamheten.

Till förbundsstämman 2021 föreslås att den nyligen beslutade modellen kvarstår som ekonomisk riktlinje och ska gälla i samband med fastställande av riksförbundets ekonomiska ramar för åren 2022–2023.

Ekonomiska ramar för åren 2022 och 2023

Studieförbundet har upplevt några omtumlande år, vilket har varit kännbart såväl ute i avdelningarna som på riksförbundet. Felaktigt redovisade timmar och verksamhet har fått konsekvenser med minskade statsbidrag som följd och extra insatser för uppföljning och granskning. Även medial uppmärksamhet har riktats mot studieförbunden i allmänhet och Studieförbundet i synnerhet.

Efter en omfattande genomförd genomlysning av verksamheten, påkallad av Folkbildningsrådet, har rättade felaktigheter, vilka redovisats i inlämnad rapport till Folkbildningsrådet, godkänts. I samband med godkännandet av rapporten beslutades även att Studieförbundet ska inge en redogörelse för hur förbundet avser stärka riksförbundets förmåga att säkerställa att statsbidraget används korrekt i hela organisationen.

Utöver det beslut som kommit från Folkbildningsrådet till Studieförbundet, har de i en rapport till sin uppdragsgivare regeringen redovisat hur Folkbildningsrådet avser stärka sin förmåga till uppföljning. De har där påtalat att en ökad kontrollverksamhet kommer ske med förstärkta resurser inom rådet. Även Riksrevisionen har signalerat att de ämnar göra en särskild granskningsinsats mot studieförbunden.

I arbetet med att ta fram åtgärder för att möta en långsiktigt hållbar organisation, där de ekonomiska resurserna går till så mycket kvalitativ verksamhet som möjligt, krävs det kvalitetsuppföljning genom utvecklad förmåga till internkontroll, samt hög nivå av stöd för utveckling och samlad kompetens. Riksförbundet har historiskt burit en inte försumbar del av verksamheternas negativa ekonomiska händelser och behöver som högst ansvarig för mottagare av statsbidraget även framöver kunna agera om händelser uppstår i negativ riktning.

Förbundsstyrelsen ser att riksförbundets ramar dels behöver kunna möta en förväntat ökad belastningen utifrån uppföljning och kontroll, dels vara stöd i utveckling av organisationen genom bland annat kommande implementering av strategi 2131. Utöver det är det av vikt att förmågan att möta oförutsedda händelser stärks genom ökad konsolidering och förstärkning av riksförbundets egna kapital.

Förbundsstyrelsen anser att den nyligen beslutade modellen bör kvarstå som ekonomisk riktlinje och att den ska gälla vid fastställande av riksförbundets ekonomiska ramar för åren 2022–2023. Dock anser förbundsstyrelsen, utifrån den situationen som nu råder, att riksförbundets ramar är starkt sammankopplade till vad som kommer att beslutas om avseende dialogprocessen kring Studieförbundets stärkta förmåga att ta ansvar för statsbidraget. Detta gör att förbundsstyrelsen väljer att föreslå förbundsstämman att hänskjuta beslutet om att fastställa riksförbundets ekonomiska ramar för 2022 och 2023, till att behandlas tillsammans med beslutet om Studieförbundets inriktning för att möta sin stärkta förmåga att ta ansvar för statsbidraget.

18. FASTSTÄLLANDE AV EKONOMISK ERSÄTTNING TILL FÖRBUNDSSTYRELSE, REVISORER OCH VALBEREDNING

HANDLINGAR

1. Förslag från valberedningen gällande fastställande av ekonomisk ersättning till förbundsstyrelse, revisorer och valberedning (sid 192)

HUVUDYRKANDEN

Valberedningen föreslår att

Förbundsstämman beslutar

att fastställa förslag till ekonomisk ersättning till förbundsstyrelse, revisorer och valberedning enligt valberedningens förslag.

18.1 VALBEREDNINGENS FÖRSLAG TILL EKONOMISK ERSÄTTNING

- A. Till av förbundsstämman valda styrelseledamöter samt till valberedningen och förtroendevald revisor utgår, inom ramen för av förbundsstyrelsen fastställd löpande driftsbudget, följande ersättning per förrättningsdag
- sammanträdesarvode med 800 kronor
 - ersättning motsvarande förlorad arbetsförtjänst, genom avlämnande av arvodesräkning, dock högst 5,5 % av gällande prisbasbelopp.
- B. Beslutar förbundsstyrelsen att inom sig utse ett arbetsutskott (AU) eller motsvarande funktion, erhåller de ett samlat årsarvode om två prisbasbelopp. Arvodet fördelas efter beslut i förbundsstyrelsen. Väljer förbundsstyrelsen att inte utse AU eller motsvarande funktion beslutar förbundsstyrelsen hur detta årsarvode ska fördelas.
- C. Till av förbundsstämman förtroendevald revisor utgår ett årsarvode om 3 000 kronor. Ersättning till auktoriserad revisor sker enligt räkning.
- D. Rese- och traktamentsersättningar till förbundsstyrelsens ledamöter, valberedning och revisorer utgår per förrättningsdag enligt samma regler som tillämpas av förbundskansliets personal.

19. VAL AV FÖRBUNDSORDFÖRANDE FÖR TVÅ ÅR

HANDLINGAR

1. Valberedningens förslag till förbundsstyrelse (sid 196)
2. Presentation av valberedningens arbete och förslag till förbundsstyrelse (sid 197)

HUVUDYRKANDEN

Valberedningen föreslår att

Förbundsstämman beslutar

att Andrea Rodriguez väljs till förbundsordförande på två år till förbundsstyrelsen.

20. VAL AV VICE FÖRBUNDSORDFÖRANDE FÖR TVÅ ÅR

HANDLINGAR

1. Valberedningens förslag till förbundsstyrelse (sid 196)
2. Presentation av valberedningens arbete och förslag till förbundsstyrelse (sid 197)

HUVUDYRKANDEN

Valberedningen föreslår att

Förbundsstämman beslutar

att Bertil Jonsson väljs till vice förbundsordförande på två år till förbundsstyrelsen.

21. VAL AV NIO ÖVRIGA LEDAMÖTER I FÖRBUNDSSTYRELSEN FÖR TVÅ ÅR

HANDLINGAR

1. Valberedningens förslag till förbundsstyrelse (sid 196)
2. Presentation av valberedningens arbete och förslag till förbundsstyrelse (sid 197)

HUVUDYRKANDEN

Valberedningen föreslår att

Förbundsstämman beslutar

att Linnea Björkman, Joachim Leander, Erland Nylund, Klas Qvarnström, Lovisa Roos, Kaj Sivervik, Douglas Thisell, Ulf Tollhage och Katarina Ulfsparre väljs till ledamöter på två år till förbundsstyrelsen.

19-21.1 VALBEREDNINGENS FÖRSLAG TILL FÖRBUNDS- STYRELSE

Andrea Rodriguez, Umeå

Förbundsordförande

Bertil Jonsson, Lidköping

Vice ordförande

Linnea Björkman, Boden

Ledamot

Joachim Leander, Ekarp

Ledamot

Erland Nylund, Stockholm

Ledamot

Klas Qvarnström, Växjö

Ledamot

Lovisa Roos, Nacka

Ledamot

Kaj Sivervik, Linköping

Ledamot

Douglas Thisell, Lerum

Ledamot

Ulf Tollhage, Mölndal

Ledamot

Katarina Ulfsparre, Tyresö/Gotland

Ledamot

Se presentation av föreslagna kandidater till förbundsstyrelsen på s.197.

Valberedningen: Margareta Barath, Kjell Johansson, Petra Malmgren och Kenneth Svensson

19-21.2 PRESENTATION AV VALBEREDNINGENS ARBETE OCH FÖRSLAG TILL FÖRBUNDSSTYRELSE

På förbundsstämman 2019 valdes följande personer att sitta i valberedningen:

- Lisbet Lindskog, Bunkeflostrand, sammankallande
- Margareta Barath, Växjö
- Kenneth Svensson, Lidköping
- Petra Malmgren, Linköping
- Kjell Johansson, Lycksele

Den 21 april 2021 valde Lisbet Lindskog att avgå från valberedningen, detta innan vi slutligt bestämt vilka kandidater som skulle föreslås av oss. Vi som sitter kvar respekterar Lisbets beslut och beklagar att vi hamnat i denna situation. Sedan detta meddelades har vi diskuterat detta mycket och vad vi hade kunnat göra annorlunda för att detta skulle ha kunnat undvikas. Vi hoppas att vi har blivit klokare, om än något för sent.

På grund av rådande pandemi har vi bara träffats fysiskt vid ett tillfälle, men haft drygt 25 möten via Teams och även kommunicerat via åtskilliga mejl, sms och telefonsamtal.

För att bilda oss en uppfattning om styrelsens arbete, förbundets situation samt vilka utmaningar som ligger framför oss har vi intervjuat sittande förbundsstyrelse, förbundschefen och den förtroendevalda revisorn. Alla nominerade har också intervjuats minst en gång.

För att få in nomineringar har vi vänt oss till förtroendevalda både i medlemsorganisationer och inom Studieförbundet samt annonserat via Studieförbundets sociala medier. Vi har även undersökt möjligheten att ta in kandidater från utanför förbundet och medlemsorganisationerna för att på så sätt bredda perspektiv och kompetens inom förbundsstyrelsen, dock inget napp på denna front.

I våra diskussioner har mångfald inom styrelsen varit en stor fråga. Målsättningen har varit en bra spridning av personer med olika bakgrund. Vårt förslag innebär en ny medelålder på 49 år, med ledamöter som är mellan 23 år till 73 år. Nio medlemsorganisationer finns representerade i förslaget och vi tycker här att vi har en spridning från jägare, där vi erkänner en viss oavsiktlig tonvikt, till djurverksamhet, spelkultur, musik, friluftsliv och strävan efter ett hållbart samhälle. Vi ser också en blandning av personer som är starka profiler inom Studieförbundet och personer som främst har verkat inom sina medlemsorganisationer. Geografiskt sett har vi representation från Boden i norr till Växjö i söder. Vi hade gärna sett en större spridning här. Könsfördelningen ser vi som en svaghet och hade föredragit en jämnare sådan. Inför framtida stämmor hoppas vi att organisationen hjälper den nya valberedningen med fler nominerade kvinnor.

Många i den gamla styrelsen valde av olika anledningar att avsäga sig omval; de har varit förtroendevalda under en längre period, fått ändrade arbetsförhållanden med mera. Detta innebär många nya i den kommande förbundsstyrelsen. Vår förhoppning är att de som sitter kvar för med sig historiken och erfarenhet medan de nya kan bidra med nytänkande och erfarenhet från andra verksamheter.

Studiefrämjandet står inför stora utmaningar och våra diskussioner har varit både många och långa för att hitta de kandidater som vi tror kan axla denna mantel. Vi har försökt att tänka i nya banor och få in krafter som kan bilda en ny kompetent styrelse med integritet som tar ansvar och visar ledarskap. Vårt förslag har bred kompetens inom folkbildningsorganisationer, juridik och ekonomi, samt erfarenhet av stora organisatoriska förändringar och ledarskap. Vi tror att dessa personer kan borga för en förbättrad dialog och samverkan inom förbundet. De tillsammans är rustade för de tuffa beslut som kan behöva tas. Vår tanke är ett lag som gemensamt kan leda förbundet genom den kris vi befinner oss i. Vi tror starkt på vårt förslag och önskar den nya styrelsen lycka till under kommande mandatperiod!

Valberedningens förslag till förbundsstyrelse

Andrea Rodriguez, förbundsordförande
Bertil Jonsson, vice förbundsordförande
Linnea Björkman, ledamot
Joachim Leander, ledamot
Erland Nylund, ledamot
Klas Qvarnström, ledamot
Lovisa Roos, ledamot
Kaj Sivervik, ledamot
Douglas Thisell, ledamot
Ulf Tollhage, ledamot
Katarina Ulfsparre, ledamot

Nedan berättar de nominerade om sig själva och om sitt engagemang i Studiefrämjandet.

Andrea Rodriguez, Umeå, 45 år

Föreslagen som förbundsordförande (nyval)

Medlem i Svenska Jägareförbundet och Svenska Kennelklubben

Mitt namn är Andrea Rodriguez och jag är 45 år. I ett timmerhus under pågående totalrenovering bor jag med min sambo Göran och vår jämthund Nova ungefär fyra mil från Umeå, mitt i skogen i den lilla byn Lybäck med fyra invånare. Mina intressen rör sig kring träning, renovering, odling, skog och matlagning när jag inte engagerar mig i olika typer av föreningsliv och folkbildning.

Under åren 2008 till vintern 2021 var jag anställd i Studiefrämjandet. I början som verksamhetsutvecklare i dåvarande avdelningen Umeåregionen där jag och mina kollegor engagerades i en av de största granskningar som fram till dess gjorts bland studieförbunden. Blev senare distriktschef i den nya avdelningen Västerbotten för att återuppbygga och utveckla verksamheten på ett hållbart sätt. De sista åren var jag utlånad på uppdrag i andra avdelningar i organisationen. År 2019 fick jag förtroendet att projektleda återuppbyggnad av verksamheten i Västmanland efter granskning

och starta processen kring implementering av nya avdelningen Uppsala Västmanland. Senaste uppdraget gällde granskningen av Järva där jag som biträdande tf verksamhetschef i nära samarbete med styrelse och ledningsgrupp i Stockholms län granskade, omorganiserade och ställde om arbetssätt för en långsiktigt hållbar verksamhet och organisation. I uppdragen var min teoretiska bakgrund inom HR till stor hjälp för att hantera ibland tuffa frågor inom bland annat arbetsrätt och arbetsmiljö.

Jag har de senaste sex åren brunnit för folkbildningens framtid på ett strategiskt plan kopplat till kvalitetsfrågor och jag blir för varje dag mer övertygad om folkbildningens vikt i samhället. Studieförbunden står inför stora utmaningar framöver för att återupprätta förtroende. Jag är tryggt förvissad om att vi som en enad organisation med gemensamma krafter kan ta tillvara på all kompetens i organisationen och få en långsiktigt hållbar ekonomi och verksamhet. Som ordförande vill jag använda de erfarenheter jag förvärvat i operativ verksamhet på ett strategiskt sätt genom att arbeta proaktivt med kvalitetsarbete. Genom god dialog och samverkan internt och externt ska vi se till att vi vårdar det förtroende vi har som bidragsmottagare idag och framåt.

Bertil Jonsson, Lidköping, 73 år

Föreslagen som vice förbundsordförande (nyval)

MO-tillhörighet: Svenska Jägareförbundet och JUF

Arbetet i förbundsstyrelsen kommer under den närmaste tiden att vara tämligen omfattande. Vi har stora utmaningar att ta oss an. Samtidigt har vi en bättre plattform att stå på än någonsin tidigare genom 2131-arbetet och att den information och nytta vi kan få ut av detta. Först måste vi se till att förtroendeförhållandet till Folkbildningsrådet återställs, sedan måste hela Studieförbundet dra åt samma håll. Det är inte främst en organisationsfråga utan en fråga om förhållningssättet mellan avdelningar och mellan avdelningar och förbund. Ekonomin har kommit att försvagas drastiskt de senaste åren och risk finns för ännu lägre statliga, regionala och kommunala bidrag framöver. Vi kommer att få jobba hårdare på vår egen finansiering.

Under mitt yrkesliv har jag jobbat som konsult inom ekonomi och juridik till mindre ägarledda företag. Erfarenheten därifrån kommer att vara till stor hjälp i mitt styrelsearbete och jag har dessutom egen erfarenhet av styrelsearbete i upp till medelstora företag. Jag har också ett långt arbete politiskt inom region och kommun som nästan är helt avslutat. Mitt kontaktnät är omfattande. De senaste ca 10 åren har jag varit ordförande i styrelsen för Valla Folkhögskola. En verksamhet som Studieförbundet, som en av två huvudmän, kan vara stolt över idag.

Min första kontakt med Studieförbundet fick jag som ung 4H:are i början på 60-talet. Och den aktiva perioden som förtroendevald började under tidigt 1990-tal. Idag är jag medlem i JUF och Svenska Jägareförbundet. Jag har något nämnduppdrag kvar i Lidköpings kommun, är vice ordf. i styrelsen för Stiftelsen Läckö Slott och ledamot i Stiftelsen Västergötlands museum. Har också en plats i Viltförvaltningsdelegationen i Västra Götaland, aktivitet i dessa frågor har funnits med sedan sent 1990-tal. Jag bor på slätten i Lidköpings kommun på en liten jordbruksfastighet som jag brukat på fritiden i många år. Det tänker jag fortsätta med.

Linnea Björkman, Boden, 29 år

Föreslagen som ledamot (nyval)

MO-tillhörighet: Svenska Brukshundklubben

Jag är uppvuxen inom Brukshundklubben där jag varit aktiv inom många olika områden. Varit verksam både i styrelsen för Bodens Brukshundklubb samt Övre Norrlands distriktsstyrelse. Även som sammankallade i utbildningsgruppen. Jag har tidigare arbetat som Försäkringsspecialist på LF Norrbotten i 8 år. Där jag varit med som personalrepresentant i bolagsstyrelsen. Under min tid på LF Norrbotten hade jag även ett fackligt engagemang och satt i fackklubbens styrelse som vice ordförande.

Jag arbetar till vardags som områdeschef på Samhall. Där har jag personalansvar för ett 30-tal personer. En stor del av mitt arbete består av att coacha och utveckla människor till arbeten utanför Samhall. Utöver det har jag ett ekonomiskt ansvar och arbetar mycket mot Samhalls kunder.

Min fritid ägnar jag, som ni kanske misstänker av ovanstående text, övervägande till hundar och hundsport. Jag har en schäfer och två belgisk malinois. Med dessa tränar jag IGP (en skyddsgren), samt spår och sök. Utöver hundsport så gillar jag att vara i skogen, helst i råterräng och nästan vara lite vilse. Jag gillar även att cykla mountainbike och åka snowboard.

Som ledamot i Förbundsstyrelsen så vill jag verka för att sprida nyttan med Studieförbundet och det fantastiska arbete som görs för kultur och fritids-friluftslivet. Jag vill verka för ett förnyat förtroende för Studieförbunden generellt i samhället. Sedan brinner jag såklart lite extra för Brukshundklubben och vill jobba mot att alla Brukshundsklubbar i landet ska samarbeta med Studieförbundet och få ut fördelarna av det.

Jag tycker att arbetet i Studieförbundets förbundsstyrelse känns väldigt spännande och utvecklande. Ser fram emot det, förhoppningsvis kommande, arbetet tillsammans i styrelsen!

Joachim Leander, Ekarp, 47 år

Föreslagen som ledamot (nyval)

MO-tillhörighet: Svenska Jägarförbundet

Jag och min sambo flyttade till gården i april förra året, vilken har blivit en pärla i våra liv. Vi trivs väldigt bra med att bara vara, samt att göra det vi tycker är kul för stunden. Har ett intresse för jakt, fast speciellt hundarna och deras arbete och utveckling. Min medlemsorganisation är Svenska Jägarförbundet, fast jag känner mig som en studieförbudsmedlem.

Mina tankar om att sitta i förbundsstyrelsen är att försöka ändra synen/beteendet ute i landet så inte fusk kan uppstå. Vill även försöka få till att vi verkligen främjar utbildning där alla ska ha möjlighet att vidareutveckla sig. Även på gräsrotsnivå.

Erland Nylund, Stockholm, 29 år

Föreslagen som ledamot (nyval)

MO-tillhörighet: Sverok

Jag är en eldsjäl som ägnat mig åt folkbildning i olika former sedan jag gick i grundskolan. Från engagemanget som scoutledare till rollen som organisatör i min lajvförening, till mitt engagemang i Sverok har mötesplatsen, den personliga utvecklingen och det demokratiska samtalet varit stöttepelarna jag lutat mig mot.

Genom engagemanget i Sverok hittade jag vägen till en tjänst som verksamhetsutvecklare på Studieförbundet i Stockholm, där jag arbetade i tre år med en enormt bred portfölj av cirklar inom spelkultur och "övrig kultur". Jag lämnade min anställning när jag fick rollen som förbundssekreterare i Sverok, och har där fått möjlighet att samarbeta med Studieförbundet och utveckla folkbildningen inifrån en medlemsorganisation – och jag är fortfarande ansvarig för förbundets ideella utbildningsnätverk.

Det finns en kärna i Studieförbundets syfte och vision – folkbildningen, utvecklingen, lärandet – som måste leda oss mot framtiden. Jag vet hur den kan se ut, på avdelningsgolvet, i en medlemsorganisation, i en förening, i en fri cirkel. Jag hoppas kunna bidra med en bredd av perspektiv och färsk erfarenhet av vad Studieförbundet är och skulle kunna vara.

Klas Qvarnström, Växjö, 69 år

Föreslagen som ledamot (nyval)

MO-tillhörighet: Friluftsförbundet

Jag är gift och har två vuxna döttrar. Jag är pensionär med bakgrund som egenföretagare inom produktutveckling mekanik och som lärare på Linnéuniversitetet. Jag började i Friluftsförbundet som Strövarledare för mina barn 1994 och har sedan dess varit aktiv. Nu är jag ordförande i lokalavdelningen och kassör i Friluftsförbundet Region Öst. Sedan några år sitter jag även i styrelsen för Studieförbundet Småland-Gotland.

Folkbildningen är en viktig del i det demokratiska samhället och vi står inför stora utmaningar framöver. Med en mångårig förenings- erfarenhet kan jag bidra till förbundsstyrelsen genom att jag är lugn, analytisk och väl insatt i till exempel stadge- och demokratifrågor.

Lovisa Roos, Nacka, 23 år

Föreslagen som ledamot (omval)

MO-tillhörighet: Fältbiologerna

Jag kommer ursprungligen från Jämtlandsfjällen och är sedan 2019 bosatt i Stockholm då jag blev ordförande för Fältbiologerna och riksstyrelseledamot i Naturskyddsföreningen. Med mig har jag en bred erfarenhet från miljörörelsen och det unga civilsamhället, bland annat har jag hållit på med frågor om ungdomsrörelsens finansiering som ekonomisk-politisk talesperson i Landsrådet för Sveriges ungdomsorganisationer, LSU. Vid sidan av mina förtroendeuppdrag sysslar jag med teater och åker skidor när jag får möjlighet.

I Fältbiologerna har jag arbetat för att skapa ett inkluderande ledarskap, en tydlig kommunikation och en framåtsyftande organisation med självdistans, det tar jag med mig in i Studieförbundet. Min starka tro på folkbildningen gör att jag vill vara med och skapa ett hållbart studieförbund som ska leva och vara relevant i samhället.

Kaj Sivervik, Linköping, 41 år

Föreslagen som ledamot (omval)

MO-tillhörighet: Svensk Live

Folkbildningen står aldrig still. Den utvecklas konstant. Jag har ett stort intresse och engagemang för framtidens folkbildningsfrågor. I min ungdom blev jag lugnad av en chef inom organisationen med order ”Kaj, folkbildningen tar tid. Det är därför vi har tid för eftertanke i vår pedagogik så att vi kan ta de bästa och klokaste besluten”. Detta är något som jag burit med mig sedan dessa ord uttalades för att lugna min konstanta iver till utveckling.

Sedan dess har samhällsutvecklingen börjat gå snabbare och jag upplever nu att det finns en osäkerhet inom folkbildningen om vart vi står idag, hur vi positionerar oss, både som organisation och i vår pedagogik. Vi behöver tillsammans hitta nya sätt att samtala kring, och utveckla, vår ideologi. Detta så att vi kan stärka vår röst och förbli en viktig kraft i samhällsutvecklingen. Jag tror att det är många årtionden sedan det funnits ett så stort behov i samhället av folkbildningsförbunden som det finns idag. Vi behöver samla våra styrkor och leda utvecklingen framåt.

Idag är jag verksam inom musikbranschen som egen företagare samt aktiv i kulturförening. För mitt engagemang har jag bland annat belönats med Lars Winnerbäcks Nypon-stipendium för insatser som förändrat Linköpings Kulturliv. Jag har ett långt engagemang inom Moks/Svensk Live där jag har startat upp flera föreningar samt suttit i förbundsstyrelsen.

Douglas Thisell, Lerum, 71 år

Föreslagen som ledamot (omval, invald i förbundsstyrelsen 2019)

MO-tillhörighet: Jägareförbundet, Sportfiskarna och SKK.

Har sedan mitten på 1970-talet varit aktiv i ett flertal föreningar och styrelser. Sedan flera år suttit i Studieförbundet Göteborgs styrelse och dess AU. De senaste 5 åren verkat som ordförande. Har varit med om flera sammanslagningar, först med Mölndal, därefter med Kungälv/Alingsås och senast Sjuhärad. Senaste mandatperioden har jag fått förmånen att sitta i förbundsstyrelsen och har även ingått som vice ordförande i Studieförbundet Väst Utvecklingscentrum.

Som representant i förbundsstyrelsen vill jag under kommande mandatperiod fortsätta med arbetet att bygga upp vårt förtroende hos folkbildningsrådet. Det tillsammans med att få hela förbundet gå i takt, att alla tjänstemän samt förtroendevalda betraktar hela organisationen som en helhet har jag identifierat som vår största uppgift och framgångsnyckel under kommande mandatperiod. För att nå dit bör dialogen inom förbundet öka så alla förstår och respekterar varandras uppfattningar och åsikter.

Är idag huvudsakligen pensionär och har under mitt yrkesverksamma liv varit kronokommissarie och sysslat med ekonomisk brottslighet mina sista 30 år. Arbetar idag även med komplicerade god mans uppdrag åt Göteborgs kommun.

Ulf Tollhage, Mölndal, 61 år

Föreslagen som ledamot (nyval)

MO-tillhörighet: Svenska Jägareförbundet

Verksam som advokat sedan år 1994. Idag företrädesvis inom affärsjuridik och fastighetsrelaterade områden.

Bakgrunden i Studieförbundet kan i korthet beskrivas enligt följande. Började under 1990-talet i styrelsen i Svenska Jägareförbundets Göteborgskrets som kom att sammanslås med Hisingskretsens. Under 2000-talet blev det styrelseuppdrag i Studieförbundet Göteborg under en tid av knappa 10 år. När jag lämnade styrelsen i början av 10-talet kvarstod jag som lekmannarevisor i Studieförbundet Göteborg intill idag. Därigenom har jag kunnat följa verksamheten och den expansion som skett lokalt över åren.

Även om det finns en bakgrund i Studieförbundet så ser jag att det jag i första hand kan bidra med i styrelsearbetet är ett stöd inom juridik. Och därmed bli en av de olika kompetenserna som ryms inom styrelsen. För att kunna ge ett sådant stöd är det viktigt med en erfarenhet avseende folkbildningen och verksamheten. Jag skall även tillägga att det finns en allmän förenkunskap som sträcker sig från allehanda styrelseuppdrag allt från hembygdsförening till elitidrott.

Katarina Ulfsparre, Tyresö/Gotland, 56 år

Föreslagen som ledamot (nyval)

MO-tillhörighet: Riksförbundet Sveriges 4H

Jag beskrivs oftast som en trygg, prestigelös, entusiasmerande, målorienterad ledare och medarbetare. För mig har det betytt att jag ofta har befunnit mig i varierande ledar- och styrelseroller. Jag kom i kontakt med Studieförbundet genom mitt engagemang inom 4H där jag har varit aktiv i drygt 40 år, både i Sverige och internationellt.

Idag är jag ordförande för Riksförbundet Sveriges 4H. Utöver det arbetar jag som konsult inom IT och infrastruktur. I mitt yrkesliv har jag bland annat varit vice VD på Tyréns (konsultbolag), har suttit i styrelsen för ett börsnoterat bolag Telecomputing och sitter idag i styrelsen för Levasflor, ett skogs- och sågverksbolag i Mocambique.

Mina varierande erfarenheter är ofta användbara i styrelsearbete. I styrelsen för studieförbundet vill jag bidra med fortsatt utveckling av struktur, uppföljning, kommunikation och ett coachande ledarskap. Det uppfattar jag vara grundläggande byggstenar så att Studieförbundet även i fortsättningen uppfattas som en bra part och motor i föreningslivet

22. ANMÄLAN AV VAL AV PERSONALREPRESENTANT OCH PERSONLIG ERSÄTTARE SOM ADJUNGERAS TILL FÖRBUNDSSTYRELSEN

I enlighet med *Stadgar för Studieförbundets förbund*, § 18 **Förbundsstyrelse** gäller att personalrepresentant jämte en personlig ersättare adjungeras till förbundsstyrelsen utses av den fackliga organisation som har flest medlemmar anställda inom Studieförbundet och med vilken förbundsstyrelsen har tecknat eller godkänt kollektivavtal.

Personalrepresentant och personlig ersättare som adjungeras i förbundsstyrelsen ska vara anställda inom Studieförbundet.

Den fackliga organisation som har flest medlemmar anställda inom Studieförbundet och med vilken förbundsstyrelsen har tecknat eller godkänt kollektivavtal är Unionen.

HANDLINGAR

Unionens anmälan inkom till förbundskansliet den 10 maj 2021.

Unionen anmäler som ordinarie personalrepresentant Linus Råde och som personlig ersättare Siri Sandquist.

HUVUDYRKANDEN

Förbundsstämman beslutar

att godkänna Unionens anmälan till personalrepresentant och personlig suppleant på två år i förbundsstyrelsen.

23. FASTSTÄLLANDE AV PROCESS OCH VILLKOR FÖR AVDELNINGARNAS UPPHANDLING AV REGISTRERAT REVISIONSBOLAG

I enlighet med *Stadgar för Studieförbundets förbund*, § 24 Revisorer gäller att förbundsstämman fastställer gemensam process och villkor för upphandling av registrerat revisionsbolag för granskning av avdelningarnas räkenskaper och förvaltning.

Mot bakgrund av detta har förbundsstyrelsen arbetat fram ett förslag till process och villkor för fastställande av förbundsstämman, att gälla som riktlinje för samtliga avdelningar.

HANDLINGAR

1. Process för upphandling av revisionsbolag (sid 206)

HUVUDYRKANDEN

Förbundsstämman beslutar

att fastställa förslag till process och villkor för avdelningarnas upphandling av registrerat revisionsbolag som riktlinje för samtliga avdelningar i Studieförbundet.

23.1 PROCESS FÖR UPPHANDLING AV REVISIONSBOLAG

1. Bakgrund och syfte

Revision är en tjänst som utförs på kommersiella villkor av individer och företag med särskild behörighet. Av detta följer att revision utförs på en öppen marknad i fri konkurrens mellan skilda revisorer och revisionsföretag.

Lagstadgad revision regleras på flera ställen i lagstiftningen och innehållet påverkas i hög grad av god revisorssed och god revisionsd. Detta innebär att upphandlaren och anbudsgivaren inte har full frihet att komma överens om revisionens innehåll eller omfattning. Upphandling av revision är därför ett mycket komplext område.

Processerna att genomföra och fatta beslut vid upphandlingar har utformats på ett i hög grad varierande sätt inom Studieförbundet. Mot den bakgrunden har förbundsstämman beslutat att ta fram en gemensam process och villkor för upphandling av den lagstadgade revisionen. Detta i syfte att harmonisera samt säkerställa att en god upphandling sker. Även om det står varje juridisk enhet inom Studieförbundet fritt att enskilt upphandla och välja auktoriserad revisor finns det naturligtvis stora effektiviserings- och samordningsvinster om den centralt upphandlade och kvalitetssäkrade revisionsfirman föreslås årsmötena.

2. Process och vägledning

2.1 Revisorernas uppgifter

Revisorns/revisionsföretagets uppdrag är att agera som en oberoende part i förhållande till förbundet och utföra revision enligt revisionslagen och god revisorssed i Sverige. Som auktoriserad revisor fullgörs det yrkesetiska ansvaret enligt dessa krav.

Upphandlad revision avser granskning och bedömning av förbundets/avdelningens hela verksamhet. Insatserna ska organiseras utifrån fastställd revisionsplan, planeras och genomföras utifrån en analys av väsentlighet och risk i samverkan med den förtroendevalda revisorn. Uppdraget omfattar bland annat granskning av årsredovisning inklusive verksamhetsberättelse, intern kontroll, tillförlitlighet i redovisning/lämplighet i redovisningsprinciper. Eventuella väsentliga fel i årsredovisningen eller grunder för avstyrkande av ansvarsfrihet är exempel på avvikelser som tas upp i revisionsberättelsen.

2.2 Upphandlingsförfarandet

Förfarandet vid en upphandling ska anpassas så att syftet med upphandlingen uppnås på bästa sätt. Frågor som handlar om revisorns/revisionsföretagets opartiskhet och självständighet (oberoende), bemanning av revisionsteamet, samverkansformer med förtroendevald revisor hanteras primärt inte som krav genom upphandling utan genom den kontinuerliga dialog som utmärker ett förtroendefullt samarbete. Däremot ska krav på tjänst och kompetens ställas vid upphandlingen som en del av kvalificeringen.

Det kan finnas olika anledningar till att en upphandling görs, gemensamt är dock att klargöra vilka resultat en ny upphandling förväntas ge och vilka steg som bör tas.

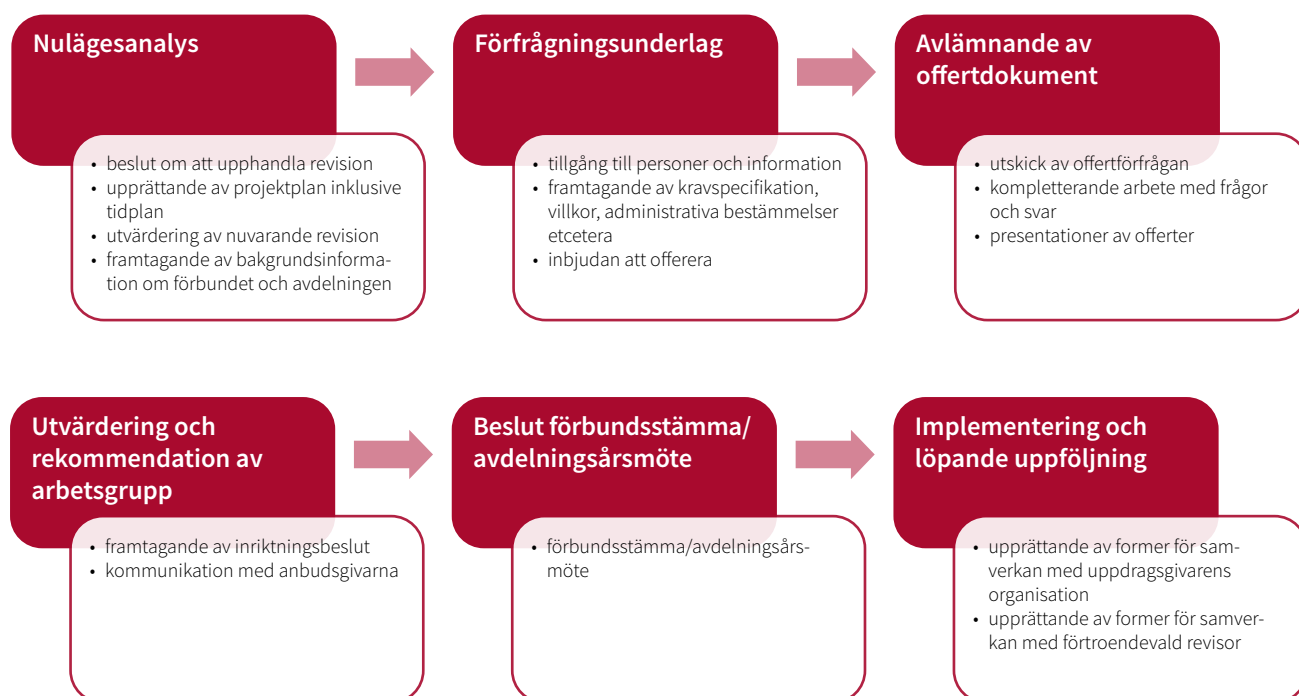
Eftersom olika revisorer kan uppmärksamma frågeställningar ur olika perspektiv, finns det över tid en stor fördel att tillse att det föreligger rotation. Konkurrensutsättning är en viktig del av att säkerställa att Studieförbundet får en kvalitativ tjänst till bästa pris. En förnyad upphandling av revisionsbolag bör därför ske minst vart femte år.

2.3 Utförande

Förbundsstyrelsen upphandlar, i form av ett ramavtal för Studieförbundet, ett revisionsföretag med utsedd auktoriserad revisor. I den centrala upphandlingen finns möjlighet för Studieförbundets avdelningar att genom underavtal ansluta sig. I syfte att harmonisera, effektivisera samt säkerställa att en god upphandling sker rekommenderas avdelningarna att utnyttja det gemensamma ramavtalet.

I det fall som en avdelning dock väljer att besluta om ett eget upphandlingsförfarande ska den gemensamma processen för upphandling följas.

Processbild

Processteg

Nulägesanalys

Som ett första steg bör en arbetsgrupp och styrgrupp för upphandlingsprojektet tillsättas. En projektplan upprättas inkluderande resursbehov samt tidsuppskattning. Upphandlingen bör tidsmässigt inte sammanfalla med boksluts- och revisionsarbete. Upphandlingen bör därför

ske under hösten så att en eventuell ny revisor finns att föreslå årsmötet. En bedömd tidsperiod kan uppskattas till 2 – 4 månader.

Därefter startar arbetet med informationsinsamling och dokumentation utifrån befintligt läge. I denna fas tas uppgifter fram som dels beskriver Studiefrämjandet utifrån verksamhet och omfång samt dels svarar på frågor som till exempel; Hur arbetar vi idag? Vilken upplevelse har vi utifrån kvalité, erfarenhet och engagemang? Vilka möjligheter till förbättringar finns? Vad kostar det idag?

Förfrågningsunderlag

Projektets nästa steg sker genom att en arbetsgrupp utifrån nulägesanalysen börjar formulera och färdigställa förfrågningsunderlag. För att underlätta bedömningen av anbudet och för att säkerställa att önskad information erhålls, är det viktigt att det framgår i förfrågningsunderlaget vad anbudet ska innehålla och svara upp emot.

Exempel på områden och uppgifter som beaktas i förfrågningsunderlaget;

- Allmänt
 - Beskrivning av Studiefrämjandet
 - Kontaktperson
 - Tidplan för upphandling
 - Omfattning av uppdraget
 - Bedömningsgrunder
- Kravspecifikation
 - Krav på anbudsgivaren (till exempel: allmän beskrivning av företaget, kvalitetsbedömning av företagets ekonomi, fullgjorda åtaganden avseende skatt, erforderlig ekonomisk ställning, ansvarsförsäkring, erforderlig teknisk och yrkesmässig kapacitet)
 - Krav på tjänst (till exempel: krav på kompetens, kunskap om ideell förening/branschkunskap, presentation av revisionsteam, metoder för kvalitetssäkring, hur revisionen särskilt kan inriktas och göra särskilda kontroller för att stärka Studiefrämjandets verksamhetskontroll)
 - Information om eventuella anmärkningar (meddelade varningar eller erinran från Revisionsinspektionen)
 - Grundläggande hållbarhetskrav (till exempel: kollektivavtal, socialt ansvar, stöd till civilsamhället)
 - Uppgift om former för samverkan med uppdragsgivarens organisation samt med förtroendevalda revisorer
 - Referenser till tidigare uppdrag och uppdragsgivare
- Kommersiella villkor
 - Kontraktstidsperiod
 - Anbudspris
 - Tillägg och ändringar
 - Prisjustering
 - Betalningsvillkor

Avlämnande av offertdokument

Anbud lämnas genom annons eller skrivelse efter beslut av styrgruppen. Vid skrivelse bör 3–5 tänkbara anbudsgivare tillskrivas. Det är dock inte lämpligt att bjuda in anbudsgivare som redan vid en första inledande bedömning inte anses uppfylla kraven.

Utvärdering och rekommendation av arbetsgrupp

Anbudet bedöms utifrån det samlade innehållet. Värdering sker av kompetens, erfarenhet och kapacitet samt ekonomiskt fördelaktighet. Inför arbetsgruppens lämnade rekommendation ska samråd ske med riksförbundet.

Beslut förbundsstämma/avdelningsårsmöte

Handlingar framställs för inriktningsbeslut till avdelningsstyrelse, för vidare framställan för beslut av avdelningsårsmötet. Anmälan av beslut ska ske till riksförbundet.

Implementering och löpande uppföljning

I god tid inför ett eventuellt byte av revisor/revisionsföretag bör en introduktionsplan upprättas. Även en plan för samverkansformer bör snarast upprättas, inklusive kontaktuppgifter kring kundansvarig med revisionsteam, tillgänglighet, mötesstruktur, grov tidsplanering. Allt i syfte att i inledningen av ett gott samarbete säkerställa och bidra till god kvalitet och effektivitet för alla parter.

2.4 Krav på upphandlad anbudsgivare och tjänst

Utöver exempel på områden och uppgifter som bör ingå i förfrågningsunderlaget ska följande krav på lägsta nivå för kvalificering uppnås;

Krav på anbudsgivaren

- Anbudsgivaren ska ha god ekonomisk ställning (intygas genom Upplysningscentralens soliditets-/likviditetsbedömning eller motsvarande uppgifter från liknande företag)
- Fullgörande av inbetalning av skatter och sociala avgifter
- Tecknad försäkring som täcker utövarens ansvar
- Kollektivavtal
- Anbudsgivaren ska lämna minst två referenser från liknande uppdrag.

Krav på tjänsten

- Huvudansvarig ska vara auktoriserad revisor, för att uppfylla föreskrifter i lag eller annan författning
- Krav på opartiskhet och självständighet, revisorsjäv får ej föreligga
- Ska ha insikt och erfarenhet av revision inom ideell-/föreningsverksamhet och branschens förutsättningar, verksamhet och ekonomi
- Utföra alla delar i uppdraget på ett fackmannamässigt sätt, det vill säga med den skicklighet, snabbhet, noggrannhet och omsorg som är sedvanlig inom branschen
- Vid utförande av alla delar av uppdraget använda personal med erforderlig kompetens och vara skyldig att utan dröjsmål byta ut sådan personal vilken av beställaren anses sakna erforderlig kompetens eller med vilken beställaren anse sig ha samarbetssvårigheter.

24. VAL AV AUKTORISERAD REVISOR, MED PERSONLIG, AUKTORISERAD ERSÄTTARE, FÖRTROENDEVALD REVISOR SAMT ERSÄTTARE FÖR DEN FÖRTROENDEVALDA REVISORN, ALLA FÖR TVÅ ÅR

I enlighet med *Stadgar för Studieförbundets förbund*, § 24 **Revisorer** gäller att förbundsstämman väljer för granskning av förbundets räkenskaper och förvaltning en auktoriserad revisor med personlig, auktoriserad ersättare samt en förtroendevald revisor med en ersättare.

HANDLINGAR

1. Valberedningens förslag till val av revisorer (sid 212)

HUVUDYRKANDEN

Valberedningen föreslår att

Förbundsstämman beslutar

att Jens Persson väljs till auktoriserad revisor med Angelica Stööp som personlig, auktoriserad ersättare, samt

att Andreas Brodin väljs som förtroendevald revisor med Liecelott Omma som ersättare.

24.1 VALBEREDNINGENS FÖRSLAG TILL VAL AV REVISORER

Auktoriserade revisorer

Jens Persson, PwC, förslag till auktoriserad revisor (omval)

Angelica Stööp, PwC, förslag till ersättare för auktoriserad revisor (omval)

Förtroendevalda revisorer

Andreas Brodin, Lund, 43 år

föreslagen som förtroendevald revisor (nyval)

Jag bor i Lund och är född 1978. Utbildad gymnasielärare inom naturkunskap och samhällskunskap, i dagsläget anställd inom Region Skåne som systemstrateg inom vård-IT.

Startade spelförening i gymnasiet och blev sedan engagerad i att arbeta med spelkonventet SydCon i Lund/Malmö. Engagerade i Sverok Skånes distriktsstyrelse och sedan i Sveroks förbundsstyrelse fram tills 2004.

Invald 2008 i Studieförbundet Skåne Blekinges distriktsstyrelse och några år senare i Studieförbundet MittSkånes avdelningsstyrelse. Sittit tre mandatperioder i Studieförbundets förbundsstyrelse mellan 2015-2021.

Övriga ideella uppdrag involverar kyrkorådet i Lunds pastorat, församlingsrådet vid Lunds domkyrka, ersättare för (s) i Vård- och omsorgsnämnden i Lunds kommun. Även tidigare inom Röda Korset och Lunds FN-förening.

Liecelott Omma, Umeå, 65 år

föreslagen som ersättare för förtroendevald revisor (nyval)

Idag är jag verksamhetsledare på Tráhppie – det samiska kulturhuset i Umeå. Jag har ett starkt intresse och brett nätverk i frågor som rör samhälle och individ. Har erfarenheter från samverkan med olika organisationer och civilsamhället från mitt tidigare arbete som VD och ansvarig för asylboendet Umeabygdens Etableringscentrum AB. En sammanfattning av det arbete som vi bedrev på asylboendet finns i vår bok, *Umeåmodellen*.

Jag är aktiv i styrelsen för Studieförbundet i Umeå sedan 2017. I grunden har jag en utbildning som produktionsingenjör men även en utbildning som pedagog - Ma/NO lärare, år 4-9. Har deltagit i olika styrelseutbildningar bl.a. i Styrelsekraft – ett nationellt styrelseprogram, riktat till kvinnor – Regeringen/ALMI. Är aktiv i SEB – fullmäktige samt det samiska rådet i Lycksele. Jag har jägarexamen sedan 1981 och gillar att laga mat och fiska.

25. FASTSTÄLLANDE AV ARBETSORDNING FÖR VALBEREDNINGEN

I enlighet med *Stadgar för Studieförbundets förbund*, § 25 Valberedning gäller att förbundsstämman fastställer arbetsordning för valberedningen, utifrån vilken den ska arbeta.

Mot bakgrund av detta har förbundsstyrelsen arbetat fram ett förslag till arbetsordning för valberedning för fastställande av förbundsstämman. Dialog med den nuvarande valberedningen för Studieförbundets förbund har förts under processen.

HANDLINGAR

1. Arbetsordning för valberedning för Studieförbundets förbund (sid 214)

HUVUDYRKANDEN

Förbundsstämman beslutar

att fastställa Arbetsordning för valberedning för Studieförbundets förbund att gälla för valberedningens arbete fram till förbundsstämman 2023.

25.1 ARBETSORDNING FÖR VALBEREDNING FÖR STUDIEFRÄMJANDETS FÖRBUND

1. Dokumentets syfte och omfattning

Syftet med arbetsordningen är att beskriva och tydliggöra valberedningens uppdrag och arbete, samt fastställa vilka grundläggande krav som ska uppfyllas av ledamöter i valberedningen. Arbetsordningen ska underlätta för medlemmar och aktiva i Studieförbundets organisation att nominera och välja representanter till organisationens förtroendemannauppdrag.

2. Valberedningens uppdrag

Valberedningen arbetar för organisationens medlemmar genom att under verksamhetsperioden förbereda förslag till val av ny styrelse vid nästkommande förbundsstämma, i enlighet med *Stadgar för Studieförbundets förbund*, § 15 punkt 18–20 samt punkt 22. Valberedningen presenterar även förslag till val av revisorer och revisorssuppleanter, samt förslag till val av mötesordförande och av förbundsstyrelsen utsedd mötessekreterare.

Valberedningens förslag till ny förbundsstyrelse presenteras på förbundsstämman av sammankallande i valberedningen, eller av den som valberedningen inom sig beslutat utse för uppdraget.

Valberedningen ska löpande utvärdera samt vid behov till förbundsstyrelsen föreslå justering av arbetsordningen. Förbundsstyrelsens uppgift är att ta ställning till och till förbundsstämman lägga förslag till beslut om ny arbetsordning.

2.1 Valberedningens sammansättning

Enligt *Stadgar för Studieförbundets förbund*, § 25 Valberedning, ska valberedningen bestå av fem ledamöter, varav en sammankallande. Till ledamot av valberedning får inte utses ledamot i förbundsstyrelse, revisor eller person som är anställd inom Studieförbundets organisation. Förbundsstämman väljer ledamöter för en tid av två år eller till nästkommande förbundsstämma genomförs.

För valbarhet till valberedningen gäller vidare enligt denna arbetsordning att person som föreslås att bli invald i valberedning ska vara väl förtrogen med Studieförbundets organisation, profilområde samt det folkbildande uppdrag som Studieförbundet ska genomföra i enlighet med Folkbildningsrådets villkor för statsanslag.

Vid val av valberedning ska, om möjligt, kön, ålder, bakgrund och föreningserfarenhet beaktas utifrån ett mångfaldsperspektiv.

Om ledamot i valberedningen föreslås att kandidera till inval i styrelsen ska denne lämna sin plats i valberedningen.

2.2 Valberedningens arbete

Valberednings arbete inleds med ett uppstartsmöte där en konkret plan för arbetet fram till kommande förbundsstämma fastställs. Planen ska innehålla tidplan, hur arbetet ska fortlöpa och fördelas mellan valberedningens ledamöter, en uppskattning över valberedningens kostnader samt en beskrivning av valberedningens interna och externa kommunikation.

Valberedningens enskilda ledamöter ska, var och en eller gemensamt, under arbetets uppstartsfas säkerställa att de är väl insatta i Studieförbundets stadgar och grundläggande styrdokument, såsom Folkbildningsrådets villkor för statsbidrag och Studieförbundets strategiska mål.

Valberedningen ska vara synliga inom och utanför organisationen på ett sätt som gör det enkelt för dem som önskar att ta kontakt med valberedningen.

Valberedningens arbete ska tydligt kretsa runt tre huvudsakliga faktorer, var och en beskrivna nedan. Vid förbundsstämman ska valberedningens förslag till val av ny styrelse förklaras och motiveras utifrån de tre faktorerna.

2.2.1 Studieförbundets behov och utmaningar

Valberedningens arbete ska tydligt ta avstamp i Studieförbundets behov och utmaningar. Efter informationsinsamling, omvärlds- och nulägesanalys ska valberedningen skapa sig en bild av vilken kompetens den kommande förbundsstyrelsen behöver inneha.

Informationsinsamling, omvärlds- och nulägesanalys bör bland annat innehålla deltagarstatistik, intervjuer av nuvarande styrelsemedlemmar samt högsta tjänsteperson/chef. Nuvarande styrelseledamöter bör även utvärderas utifrån närvaro vid styrelsemöten och engagemang i styrelsens arbete.

2.2.2 Mångfald i styrelsens sammansättning

Valberedningens förslag ska bygga på en variation av ledamöter utifrån aspekterna kön, ålder och bakgrund. Målsättningen är att styrelsen ska upplevas som representativ för de deltagare som samlas i Studieförbundets verksamhet. Mångfalden kan bland annat, förutom aspekterna ovan, avspeglas i kandidaternas organisationstillhörighet, erfarenhet av folkbildningens olika delar och funktioner samt geografisk spridning.

Valberedningen ska utförligt beskriva för förbundsstämman hur den arbetat för att förbundsstyrelsen ska präglas av mångfald och representativitet. I det fall valberedningens förslag inte är jämställt och/eller innehåller en god spridning i ålder ska extra vikt läggas vid att förklara för förbundsstämman varför det ej varit möjligt att uppnå detta. Beskrivningar av arbetssätt och motiveringar ska även presenteras skriftligen i förbundsstämmohandlingarna tillsammans med valberedningens förslag.

2.2.3 Samarbete inom styrelsen

Valberedningen ska arbeta utifrån målsättningen att presentera kandidater som förstår vikten av att samarbeta inom styrelsen samt med förbundskansliet. Valberedningens förslag till val av förbundsstyrelse ska ha potential att tillsammans som grupp utveckla organisationen.

2.3 Förberedelse inför val

Valberedningens uppgift är att inför förbundsstämman i direktkontakt med samtliga nominerade kandidater, meddela vilka som kommer att föreslås till val av förbundsstyrelse.

I kommunikationen med de kandidater som ska föreslås till förbundsstämman ska valberedningen tydliggöra förbundsstyrelsens organisatoriska roll i Studieförbundet, samt tydliggöra det folkbildande uppdrag som Studieförbundet har. Det ska vara säkerställt att varje kandidat förstår innebörden av att förbundsstyrelsen arbetar för hela organisationen och att ingen ledamot kan representera ett särintresse i organisationen.

2.3.1 Förtroendevald revisor

Den roll som en förtroendevald revisor har i processen med granskning av styrelsens arbete syftar till att vara ett komplement till revisionsbolagets granskning, som sker i enlighet med god revisorssed och god revisionssed.

Till kandidat för val av förtroendevald revisor avråds därför valberedningen att föreslå en kandidat som till yrket är auktoriserad revisor, då denna kompetens uppfylls genom val av revisionsbolag och risken för sammanblandning av de två rollerna är överhängande.

2.4 Samverkan

Valberedningen ska samverka med så många samarbetspartners som den bedömer är relevant och praktiskt är möjligt att samverka med. Ett antal grupper är av särskilt intresse för valberedningen att samverka med

- Riksförbundets kommunikationsenhet – kring kommunikationsplan och kanaler för intern och extern kommunikation
- Studieförbundets avdelningar – för kommunikation kring nominering av kandidater, samt analys för behov och utmaningar
- Studieförbundets nationella arbetsgrupper – för input till analys för behov och utmaningar
- Riksförbundets ledningsgrupp – för input till analys för behov och utmaningar
- Studieförbundets medlemsorganisationer – för kommunikation kring nominering av kandidater, samt analys för behov och utmaningar

2.5 Transparens och tystnadsplikt

Valberedningen ska verka för stor transparens kring sitt arbete och processen med att ta fram kandidater till förslag för val av förbundsstyrelse vid förbundsstämman.

Mellan valberedningens ledamöter råder full transparens. Valberedningen ska ha ett strikt förhållningssätt gällande tystnadsplikt kring nominerade kandidater i kommunikation utanför valberedningen. Det ska vara upp till varje kandidat att själv avgöra om de vill tala öppet om sin nominering eller inte.

26. VAL AV FEM LEDAMÖTER I VALBEREDNING FÖR TVÅ ÅR, VARAV EN SAMMANKALLANDE

I enlighet med *Stadgar för Studieförbundets förbund*, § 25 **Valberedning** gäller att förbundsstämman väljer valberedning bestående av fem ledamöter, varav en sammankallande. Till ledamot av valberedning får inte utses ledamot i förbundsstyrelse, revisor eller anställd inom Studieförbundet.

HUVUDYRKANDEN

Förbundsstämman beslutar

att ... , ... , ... , ... , och ... väljs till valberedning för två år, samt

att ... väljs till sammankallande för valberedningen för två år.

27. JUSTERING AV PERSONVAL

HUVUDYRKANDEN

Förbundsstämman beslutar

att omedelbart justera samtliga personval enligt förbundsstämmans beslut under ' ärendelistans punkter 19-26.

28. ORDET ÄR FRITT

29. FÖRBUNDSSTÄMMAN AVSLUTAS

PROTOKOLL FRÅN FÖRBUNDSSTÄMMAN 2019

Följande sidor innehåller protokollet från förbundsstämman 2019.

STUDIEFRÄMJANDET

Förbundsstämma

PROTOKOLL

2019-05-25-26

Tid 2019-05-25 klockan 09.30-17.25

2019-05-26 klockan 08.30-14.00

Plats Sunlight Hotell och Konferens, Nytorget 7, Nyköping

Närvarande 72 röstberättigade utgörande ombud för medlemsorganisationer, distrikt, avdelningar med distriktsfunktion samt förbundsstyrelsen.

Revisorer och ledamöter av valberedningen, representant för Folkbildningsrådet, representant för Studieförbunden i samverkan, distriktschefer och personal från Studieförbundet riksförbundet. Gäster.

Som komplement till protokollet finns beslutad arbetsordning, föredragningslista samt underlag i dokumentet *Förbundsstämma 2019 Studieförbundet – Stämmohandlingar*.

Stämmogeneral Moa Källström inleder med praktisk information.

Förbundsordförande Tommy Winberg hälsar Carl-Åke Andersson, ordförande för kommunfullmäktige i Nyköpings kommun, välkommen.

Tal med välkomsthälsning av Carl-Åke Andersson, ordförande för kommunfullmäktige i Nyköpings kommun. Carl-Åke Andersson överlämnar en symbolisk stadsnyckel till förbundsordförande Tommy Winberg.

Välkomsttal av Studieförbundets förbundsordförande Tommy Winberg, som hälsar ombud och gäster välkomna till förbundsstämma 2019.

1. Förbundsstämmans öppnande

§ 1

Förbundsordförande Tommy Winberg förklarar 2019 års förbundsstämma öppnad.

Öppnande

2. Val av minst två ordföranden för stämman

§ 2

Lisbeth Lindskog, valberedningens ordförande, föredrar valberedningens förslag till mötesordförande.

Förbundsstämman beslutar i enlighet med valberedningens förslag

Beslut

att till mötesordförande välja Ellinor Eriksson

att till mötesordförande välja Anders Hultman.

3. Anmälan av styrelsens beslut om sekreterare för stämman

§ 3

Mötesordförande Ellinor Eriksson noterar förbundsstyrelsens anmälan av Sanna Vuorenmaa och Annika Stigmark som sekreterare för stämman.

Mötesordförande Anders Hultman går igenom arbetsordningen med särskilt fokus på VoteIT. Mötesordförande Ellinor Eriksson meddelar schemaförändringar i föredragningslistan (dagordningen). Det kan bli aktuellt att hoppa i dagordningen för att använda tiden på bästa sätt.

En av motionerna, 15a.3, som handlar om förtydligande och ändringar av stadgar, kommer att behandlas i samband med diskussionen av stadgar, både i plenum och i friformsdiskussionerna.

Stadgeförelagen är i VoteIT uppdelat i tre olika punkter. Debatten hålls samman under första punkten, 15b.1, och det är där ombuden anmäler sig till talarlistan.

4. Val av två protokollsjusterare tillika rösträknare

§ 4

Lisbeth Lindskog, valberedningens ordförande, föredrar valberedningens förslag till protokollsjusterare tillika rösträknare.

Förbundsstämman beslutar i enlighet med valberedningens förslag

Beslut

att utse Mats Mårtensson, Stockholms län och Margaretha Stamborn, Halland till protokollsjusterare tillika rösträknare.

5. Fastställande av röstlängd

§ 5

Mötesordförande konstaterar att ombuden fortfarande håller på att logga in i VoteIT. Då röstlängden framför allt är viktig vid röstningar och beslut där stämman behöver veta exakt hur många som är på plats, föreslår mötesordförande Ellinor Eriksson att mötet avvaktar med att fastställa röstlängd i VoteIT och upprättar röstlängd inför betydande omröstningar.

Förbundsstämman beslutar

Beslut

att förfara enligt mötesordförandens förslag.

6. Fråga om närvaro- och yttranderätt på stämman

§ 6

Förbundsstämman beslutar

Beslut

att samtliga närvarande har närvarande- och yttranderätt under förbundsstämman.

7. Fråga om stämmans behöriga utlysande

§ 7

Den 29 mars utlystes förbundsstämman.

Beslut

Förbundsstämman beslutar

att stämman är behörigt utlyst.

8. Fastställande av föredragningslista och arbetsordning

§ 8

Information har tidigare lämnats av presidiet. Inga andra förslag har inkommit.

Förbundsstämman beslutar

Beslut

att fastställa föredragningslista och arbetsordning.

9. Val av kommitté om tre personer som förbereder val av valberedning

§ 9

Mötesordförande Ellinor Eriksson informerar om att alla ombud kan föreslå kandidater till § 9 och § 24, och att nomineringarna ska skrivas in i VoteIT. Presidiet föreslår beslut om nomineringstid. Förslag till nomineringsstopp för kommitté § 9 lördag 12.45, nomineringsstopp för valberedning § 24 söndag kl. 09.00.

Förbundsstämman beslutar

Beslut

att fastställa nomineringstid enligt presidiets förslag.

10. Styrelsens verksamhetsberättelse med årsredovisning för verksamhetsåren 2017 och 2018

§ 10

Ombud 2, Stina Lindblad, vice förbundsordförande, föredrar verksamhetsberättelsen och årsredovisningen tillsammans med administrativ chef vid riksförbundet, Silvia Görcz.

Föredragning

Ombud 68, Allan Ljungqvist, frågar angående posten Utvecklingsfond 2017-2018 vad uttagna medel använts till.

Ordet fritt

Administrativ chef vid riksförbundet, Silvia Görcz förtydligar att medlen framför allt bekostat IT-investeringar, särskilt webbplats, men även en del systemutvecklingar, såsom Agda och Hypergene.

Förbundsstämman beslutar

Beslut

att lägga verksamhetsberättelse med årsredovisning 2017 och 2018 till handlingarna.

11. Revisorernas berättelse för verksamhetsåren 2017 och 2018

§ 11

Sven-Eric Svensson, förtroendevald revisor, föredrar revisorernas berättelse.

Förbundsstämman beslutar

Beslut

att lägga Revisionsberättelse för 2017 och 2018 till handlingarna.

12. Fastställande av resultat- och balansräkning, förslag till disposition av fastställt resultat § 12

Punkten har föredragits i samband med § 10 och § 11.

Förbundsstämman beslutar *Beslut*

att fastställa balansräkning per 2017-12-31 med en omslutning av (i tusentals kronor) 38 107 enligt årsredovisning.

att fastställa balansräkning per 2018-12-31 med en omslutning av (i tusentals kronor) 33 260 enligt årsredovisning.

13. Fråga om ansvarsfrihet för styrelsen § 13

Punkten har föredragits i samband med § 11.

Förbundsstämman beslutar *Beslut*

att bevilja förbundsstyrelsen ansvarsfrihet.

14.1 Rapport: Förbundsordförande på halvtid § 14.1

Ombud 7, Petra Malmgren, ledamot av förbundsstyrelsen, föredrar förbundsstyrelsens rapport angående förbundsordförande på halvtid. *Föredragning*

Presidiet förtydligar att beslutet om ekonomisk ersättning till förbundsstyrelse tas under ärendelistans punkt 18. Förbundsstyrelsen föreslår i sin rapport att förbundsstämman inte ska prioritera en deltidservodering av förbundsordföranden. Yrkandet behandlas i anslutning till punkt 18 på föredragningslistan.

Förbundsstämman beslutar *Beslut*

att godkänna rapporten

att lägga rapporten till protokollet.

Stämmoförhandlingarna bryts för en hälsning från Folkbildningsrådet genom Torvald Åkesson.

14.2 Rapport: Strategiarbetet kring Studieförbundets framtida finansiering omfattande hela organisationen, inklusive rapport från förbundsstyrelsens ekonomiutskott § 14.2

Ombud 6, Bertil Jonsson, ledamot av förbundsstyrelsen, föredrar tillsammans med förbundschef Gustav Öhrn. *Föredragning*

Ombud 73, Kenneth Erskog, önskar föra till protokollet att distrikt Väst lämnat remissvar på placeringspolicy vilket inte tagits med i förteckningen över inlämnade remissvar. *Ordet fritt*

Presidiet förtydligar att denna dagordningspunkt handlar om rapporterna och att beslut i ekonomifrågorna hanteras vid senare dagordningspunkter.

Förbundsstämman beslutar

Beslut

att godkänna rapporten om strategiarbete kring Studieförbundets framtida finansiering och rapporten från förbundsstyrelsens ekonomiskott

att lägga rapporterna till protokollet.

Stämmoförhandlingarna bryts för kaffe, föreläsning och lunch.

Föreläsningen "Agenda2030 och de Globala målen för hållbar utveckling. Vad har agendan med mig att göra?" ges i plenum. Föreläsare är Mikael Botnen Diamant.

Stämmoförhandlingarna återupptas klockan 13.01.

9. Val av kommitté om tre personer som förbereder val av valberedning
Förbundsstämman återupptar punkt 9 efter nomineringsstopp som inföll 12.45. Tre nomineringar har inkommit: Göran Ottosson, Annika Andersson och Berit Sedig.

§ 9 forts

Förbundsstämman beslutar

Beslut

att Göran Ottosson, Annika Andersson och Berit Sedig utses till valkommitté om tre personer att förbereda val av valberedning.

5. Fastställande av röstlängd

§ 5

En närvarokontroll i VoteIT visar att 72 röstberättigade är närvarande.

Förbundsstämman beslutar

Beslut

att fastställa röstlängden till 72 röstberättigade.

15 och 17. Motioner och förbundsstyrelsens förslag, samt Fastställande av ekonomiska riktlinjer samt ekonomisk ram för riksförbundets verksamhet 2020 och 2021

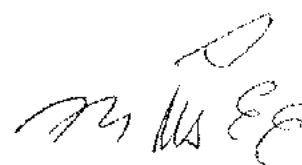
**§ 15, § 17
Friform**

De motioner och förslag från förbundsstyrelsen som ska behandlas under §§ 15a.1–5, 15b, 15c och 17 kommer att debatteras i mindre friformsgrupper.

Friformsdiskussionerna inleds med föredragningar i plenum.

Föredragning

Motionären, ombud 81, Douglas Thisell, Väst, föredrar motionen med nummer 15.a.1 i stämmohandlingarna. Ombud 5, Inger Grape Burns, ledamot i förbundsstyrelsen, föredrar förbundsstyrelsens svar.

Motionären, ombud 95, Kjell Johansson, Västerbotten, föredrar motionen med nummer 15a.2 i stämmohandlingarna. Ombud 7, Petra Malmgren, ledamot i förbundsstyrelsen, föredrar förbundsstyrelsens svar.

Motionären, ombud 73, Kenneth Erskog, Väst, föredrar motionen med nummer 15a.3 i stämmohandlingarna. Ombud 3, Zlatko Avdagic, ledamot i förbundsstyrelsen, föredrar förbundsstyrelsens svar.

Motionären, ombud 50, Göran Ottosson, Stockholms län, föredrar motionen med nummer 15a.4 i stämmohandlingarna. Ombud 9, Kent-Ove Hivass, ledamot i förbundsstyrelsen, föredrar förbundsstyrelsens svar.

Motionären, ombud 50, Göran Ottosson, Stockholms län, föredrar motionen med nummer 15a.5 i stämmohandlingarna. Ombud 8, Linnéa Kant, ledamot i förbundsstyrelsen, föredrar förbundsstyrelsens svar.

Ombud 4, Andreas Brodin, ledamot av förbundsstyrelsen, föredrar förbundsstyrelsens förslag med nummer 15b i stämmohandlingarna.

Ombud 6, Bertil Jonsson, ledamot av förbundsstyrelsen och Gustav Öhrn, förbundschef, föredrar förbundsstyrelsens förslag med nummer 15c i stämmohandlingarna.

Ombud 1, Tommy Winberg, förbundsordförande, och Gustav Öhrn, förbundschef, föredrar förbundsstyrelsens förslag med nummer 17 i stämmohandlingarna.

Mötesordförande Anders Hultman går igenom arbetssättet för hantering av de motioner och förslag från förbundsstyrelsen som ska behandlas under §§ 15a.1–5, 15b, 15c och 17. Den centrala debatten är avsedd att ske i friform, utformad med 6 stationer i 3 block om 45 minuter. Varje station har ett tema som utgår från §§ 15a.1–5, 15b, 15c och 17. Diskussionsledarna beslutar om något ämne ska anses färdigdiskuterat i förtid, och kan då lägga ner punkten innan de tre blocken är till ända. Ombuden kan fritt röra sig mellan rummen och samtalen.

Mellan varje block återsamlas stämman i plenum. Under återsamlingen sammanfattas vad som sagts i de olika temana/rummen, och vilka yrkanden som inkommit, så att ombuden har möjlighet att prioritera inför nästa block.

Ombuden uppmanas att lägga sina yrkanden så tidigt som möjligt, så att de kan diskuteras under friformen. Ombuden uppmanas även att skriva yrkanden i syfte att förbättra, jämka, skriva nytt eller dra tillbaka, men att undvika yrkanden med syfte att yrka bifall eller avslag på andras förslag.

Förhandlingarna i plenum bryts klockan 14.35 och stämman fortsätter nu med första blocket av friformsdiskussioner kring de motioner och förslag från förbundsstyrelsen som ska behandlas under §§ 15a.1–5, 15b, 15c och 17.

Friform 1

Klockan 15.10 bryts första blocket för fikapaus. Första återsamlingen i plenum sker 15.30.

Diskussionsledarna ger en kort sammanfattning efter första passet.

*Sammanfattning
pass 1*

Modernisering av ledningsfunktioner i Studieförbundets enheter (15a.1), Haris Agic föredrar ett sammandrag av debatten. Gruppen från första passet anser sig färdig med punkten, men Haris finns till förfogande om ytterligare ombud vill diskutera frågan under andra passet.

Förbundsstyrelsens förslag till inriktning för framtida styrdokument och Policy för transparens (15c och 15a.2), Anton Landehag föredrar ett sammandrag av debatten. Diskussionen fortsätter under andra passet.

Distributionen av Cirkeln (15a.5), Frida Sandegård föredrar ett sammandrag av debatten. Frågan bedöms vara färdigdiskuterad, och punkten stängs.

Samarbete med fler frivilligorganisationer (15a.4), Sanna Vuorenmaa föredrar ett sammandrag av debatten. Punkten fortsätter under pass två.

Förbundsstyrelsens förslag till nya stadgar för Studieförbundet (15a.3 och 15b), Ellinor Eriksson föredrar ett sammandrag av debatten. Punkten fortsätter under pass två.

Förslag till ekonomiska riktlinjer och ekonomisk ram för riksförbundet 2020 och 2021 (17.1), Anders Hultman föredrar ett sammandrag av debatten. Diskussionen fortsätter under andra passet.

Mötesordförande Anders Hultman konstaterar att klockan nu är 15.40 och att andra blocket startar. En punkt har utgått (Cirkeln), övriga fem fortsätter i samma rum som tidigare. Andra återsamlingen i plenum sker 16.25.

Friform 2

Diskussionsledarna ger en kort sammanfattning efter andra passet.

*Sammanfattning
pass 2*

Modernisering av ledningsfunktioner i Studieförbundets enheter (15a.1), Haris Agic föredrar ett sammandrag av debatten. Tre nya deltagare diskuterade under andra passet, utan att motsätta sig förslagen som framkom i block ett. Förslagen från första passet kvarstår, och punkten stängs.

Förbundsstyrelsens förslag till inriktning för framtida styrdokument och Policy för transparens (15c och 15a.2), Anton Landehag föredrar ett sammandrag av debatten. Diskussionen anses avslutad och punkten stängs inför tredje passet.

Samarbete med fler frivilligorganisationer (15a.4), Sanna Vuorenmaa föredrar ett sammandrag av debatten. Punkten fortsätter under tredje passet.

Förbundsstyrelsens förslag till nya stadgar för Studieförbundet (15a.3 och 15b), Ellinor Eriksson föredrar ett sammandrag av debatten. Ellinor finns till förfogande om ombuden vill fortsätta diskussionen under tredje passet.

73 MS 80

Förslag till ekonomiska riktlinjer och ekonomisk ram för riksförbundet 2020 och 2021 (17.1), Anders Hultman föredrar ett sammandrag av debatten. Punkten fortsätter under tredje passet.

Mötesordförande Anders Hultman konstaterar att klockan nu är 16.35 och att tredje blocket startar. Ytterligare två punkter har utgått, tre återstår. Stämmoförhandlingarna i plenum återupptas klockan 17.15.

Friform 3

Diskussionsledarna ger en kort sammanfattning efter tredje passet.

*Sammanfattning
pass 3*

Samarbete med fler frivilligorganisationer (15a.4), Sanna Vuorenmaa föredrar ett sammandrag av debatten. Gruppen har tagit fram en gemensam att-sats.

Förbundsstyrelsens förslag till nya stadgar för Studieförbundet (15a.3 och 15b), Ellinor Eriksson föredrar ett sammandrag av debatten och uppmanar gruppen att se till att de yrkanden som diskuterats även ligger inne i VoteIT inför morgondagen.

Förslag till ekonomiska riktlinjer och ekonomisk ram för riksförbundet 2020 och 2021 (17.1), Anders Hultman föredrar ett sammandrag av debatten och konstaterar att två förslag har inkommit.

Anders Hultman påminner om att det fortfarande går att lämna förslag till valberedning.

Klockan 17.25 ajourneras förbundsstämman för dagen, för att återamlas klockan 08.30 på söndagen.

På kvällen hålls en stämmosupé i lokalen Fabriken, med efterföljande mingel och dans. Vid supén presenteras årets Ugglestipendiat, ornitolog Anders Wirdheim från Halland. Kentkören i Sörmland samt Sörmlands Livekarusellvinnare 2019 underhåller.

Söndag 26 maj

Stämmoförhandlingarna återupptas klockan 08.30.

Mötesordförande Anders Hultman informerar om dagens möte. Då debatterna gällande punkterna 15 och 17 hölls i friformsdiskussionerna igår förslår presidiet en taltidsbegränsning på 3 minuter i talarstolen.

Stämman godkänner denna ordning.

Ordningsfråga

Då motion 15a.2 Policy för transparens hänvisar till det som behandlas i punkt 15c, föreslås denna behandlas efter 15c.

Stämman godkänner denna ordning.

Ordningsfråga

15. Motioner och förbundsstyrelsens förslag

§ 15

Under punkten behandlas 15A:1–5 motioner och 15.B:1–2 förbundsstyrelsens förslag.

15a.1. Modernisering av ledningsfunktioner i Studieförbundets enheter

§ 15a.1

Föredragningar och friformsdiskussioner hölls under lördagen.

Presidiet konstaterar att två yrkanden utöver motionärens och förbundsstyrelsens har inkommit. Då förbundsstyrelsen jämkar sig med ett av dessa så återstår tre yrkanden för stämman att ta ställning till.

Förbundsstyrelsens förslag ställs mot motionärens. Tilläggsyrkande till motionen behandlas inte om motionen faller.

Röstlängden fastställs till 72.

Förbundsstämman beslutar efter begärd votering

Beslut

att bifalla förbundsstyrelsens förslag att avslå motionen med hänvisning till förbundsstyrelsens yttrande.

Då motionen fallit behandlas inte tilläggsyrkandet.

15a.4 Samarbete med fler frivilligorganisationer

§ 15a.4

Föredragningar och friformsdiskussioner hölls under lördagen.

Presidiet konstaterar att ett yrkande utöver motionärens och förbundsstyrelsens har inkommit. Ordet lämnas fritt i plenum inför att stämman går till beslut.

Ombud 92, Anders Hedlund, Mitt, föredrar det tilläggsyrkande som tagits fram under gårdagens friformsdiskussion.

Ordet fritt

Förbundsstyrelsens förslag ställs mot motionärens. Det oberoende tilläggsyrkandet behandlas sedan oavsett utgång.

Förbundsstämman beslutar

Beslut

att bifalla förbundsstyrelsens förslag att avslå motionen med hänvisning till förbundsstyrelsens yttrande.

att bifalla förslaget att fokusera på och prioritera medlemsorganisationerna. Det finns dock inga formella hinder att samarbeta med de i motionen nämnda organisationerna.

15a.5 Distribution av Cirkeln

§ 15a.5

Föredragningar och friformsdiskussioner hölls under lördagen. Presidiet konstaterar att motionärens yrkande står mot förbundsstyrelsens yrkande om avslag. Motionärens båda att-satser ställs var för sig mot förbundsstyrelsens yrkande om avslag.

Förbundsstämman beslutar

Beslut

att bifalla förbundsstyrelsens förslag att avslå motionen med hänvisning till förbundsstyrelsens yttrande.

15b.1. Förbundsstyrelsens förslag till nya stadgar för Studieförbundet

§ 15b.1

Föredragningar och friformsdiskussioner hölls under lördagen. Ordet lämnas fritt i plenum inför att stämman går till beslut. Mötesordförande Ellinor Eriksson förtydligar att debatten även gäller motionen 15a.3, samt påminner om 3 minuters begränsning av talartiden.

Ombud 73, Kenneth Erskog, Väst, föredrar motionen 15a.3.

Ordet fritt

Ombud 68, Allan Ljungqvist, Skåne-blekinge, föredrar inlämnat ändringsyrkande gällande § 24 med ordalydelsen "Distrikten väljer revisor. Förbundsstämman fastställer gemensam process och villkor upphandling av revisorsföretag med syfte att revisionen ska gå till på samma sätt i hela Studieförbundet."

Ombud 4, Andreas Brodin, ledamot i förbundsstyrelsen, redogör för yrkande gällande språkliga korrigeringar.

Ombud 58, Sven-Eric Svensson, Uppsala-regionen, föredrar två yrkanden och yrkar bifall på dessa. Det ena, med ordalydelsen "att i Normalstadgar för Studieförbundets avdelning § 12 p 15 formuleras: 'Fastställande av ekonomiska riktlinjer samt ekonomisk ram för avdelningens verksamhet'" är jämkat med förbundsstyrelsen. Det andra yrkandet har ordalydelsen "Att förbundsstyrelsen ges möjlighet att språkligt harmonisera de båda stadgarna".

Ombud 73, Kenneth Erskog, Väst, fortsätter sin föredragning av motionen 15a.3, samt inlämnat yrkande med ordalydelsen "att på sid 66 under avsnittet Övergång till tvåledsorganisation så stryks på rad 6 överta distriktsfunktionen".

Ombud 62, Samuel Gyllenberg, Östergötland, föredrar två yrkanden gällande språkliga justeringar, med ordalydelsen "ändring av §24 i förslag till avdelningsstadga. att ändra besluta, till fastställa i enlighet med motsvarande §21 i förbundsstadgan, till lydelse. Förbundsstyrelsen fastställer om verksamhetsområde, sätesort och firmanamn efter avdelningsstyrelsens hörande." respektive "att förbundsstyrelsen ges uppdrag att till nästa stämma gå igenom stadgarna och ge förslag som harmonierar mellan stadgar för riksförbundet och stadgar för avdelningar."

Ombud 4, Andreas Brodin, ledamot i förbundsstyrelsen, beklagar angående Västra Götalandsprocessen om kommunikationen upplevts som bristfällig och förtydligar gällande upphandlingen av revisor är menad att vara något som görs tillsammans, med referensgrupp, och flera förslag för stämman att ta ställning till.

Debatten är över och förbundsstämman anser sig redo att gå till beslut. Mötesordförande fastställer röstlängden till 68 röstberättigade.

Förbundsstämman beslutar

Beslut

*att bifalla förbundsstyrelsens förslag om språklig ändring i § 17:
språklig korrigering av "26" till "28" [...] punkterna 1-8 och 26 28 i
§ 15 [...]*

Gällande § 24 i stadgarna ställs Allan Ljungqvists förslag mot förbundsstyrelsens förslag. Efter flera ordningsfrågor gällande beslutsordning och majoritet ajournerar mötesordförande Ellinor Eriksson mötet till 09.50.

Stämmoförhandlingarna återupptas kl 09.52.

Mötesordförande fastställer röstlängden till 70 röstberättigade.

Ett framväskat färdigt förslag kommer att ställas mot normalstadgan och kräver 2/3-dels majoritet. Under pausen har Allan Ljungqvist jämkat med förbundsstyrelsen som skrivit nytt förslag som innefattar hela nya paragraf 24.

Förbundsstämman beslutar

Beslut

att bifalla förbundsstyrelsens förslag till lydelse i förbundsstadgan angående revision:

"Förbundsstämman fastställer gemensam process för revision och villkor för upphandling av registrerat revisionsbolag för granskning av avdelningarnas räkenskaper och förvaltning.

Förbundsstämman väljer för granskning av förbundets räkenskaper och förvaltning en auktoriserad revisor samt en förtroendevald revisor med en personlig ersättare.

Revisionen ska ske enligt vid var tidpunkt gällande revisionslag. Revisionsberättelsen ska, utöver vad som föreskrivs i revisionslagen, innehålla uttalanden om huruvida förbundsstämman bör fastställa balansräkningen och resultaträkningen och besluta om dispositioner av förbundets vinst eller förlust enligt styrelsens förslag. Om revisorn anser att balansräkningen eller resultaträkningen inte bör fastställas, ska revisorn anteckna det på årsredovisningen.

Revisionsberättelsen ska även innehålla ett uttalande om huruvida styrelseledamöterna bör beviljas ansvarsfrihet gentemot förbundet.

Om revisorn vid granskningen har funnit att en styrelseledamot på något annat sätt har handlat i strid med gällande lag om årsredovisning eller stadgarna ska det anmärkas i revisionsberättelsen."

- att bifalla förbundsstyrelsens förslag att uppdraga till förbundsstyrelsen att konsekvensändra i avdelningsstadgan angående revision i enlighet med förbundsstämmans beslut i förbundsstadgan samt att granska formalian med juridisk expertis.*
- att bifalla förslaget att i stadgar där det står verksamhetschef lägga till "och biträdande verksamhetschef".*
- att bifalla förslaget att i Normalstadgar för Studieförbundets avdelning § 12 p 15 formuleras: "Fastställande av ekonomiska riktlinjer samt ekonomisk ram för avdelningens verksamhet".*
- att bifalla förslaget om ändring i § 14: konsekvenskorrigering av numrering [...] punkterna 1-8 och ~~29~~ 30 i § 12 [...]*
- att bifalla förslaget om ändring av § 24 i förslag till avdelningsstadga, att ändra besluten, till fastställa i enlighet med motsvarande § 21 i förbundsstadgan, till lydelse "Förbundsstyrelsen fastställer om verksamhetsområde, sätesort och firmanamn efter avdelningsstyrelsens förslag."*
- att bifalla förslaget att förbundsstyrelsen ges uppdrag att till nästa stämma gå igenom stadgarna och ge förslag som harmoniserar mellan stadgar för riksförbundet och stadgar för avdelningar.*

Ombud 58, Sven-Eric Svensson, Uppsalarregionen, drar tillbaka sitt förslag att i Normalstadgar för Studieförbundets avdelning § 12 p 15 formuleras: "Fastställande av ekonomiska riktlinjer samt ekonomisk ram för avdelningens verksamhet.", då det redan anses besvarat.

Förbundsstämman beslutar

Beslut

- att bifalla tilläggsyrkande att förbundsstyrelse får i uppdrag att ta fram arbetsordning samt utbildning för förtroendevald revisor till förbundsstämmans 2021.*

Då presentationstexten inte är under behandling noteras i protokollet som diskussionsinlägg det yrkande som ombud 73, Kenneth Erskog, Väst, lagt om att på sid 66 under avsnittet Övergång till tvåledsorganisation stryka på rad 6 "överta distriktsfunktionen".

Förbundsstämman beslutar med kvalificerad majoritet

Beslut
Nya stadgar

- att fastställa förbundsstyrelsens förslag till nya stadgar med de ändringar stämman beslutat för Studieförbundet i enlighet med bifogat förslag.*
- att förändringar av stadgan som avser reglera övergång från treledsorganisation till tvåledsorganisation ska gälla från tidigast 2020-01-01.*

15a.3. Förtydligande och ändringar av stadgar för avdelning med distriktsfunktion

§ 15a.3

Förbundsstämman beslutar

Beslut

- att anse punkten redan hanterad.*

15c. Förbundsstyrelsens förslag till inriktning för framtida styrdokument
Föredragningar och friformsdiskussioner hölls under lördagen.

§ 15c

Förbundsstämman beslutar

Beslut

- att i enlighet med förbundsstyrelsens förslag anta inriktningen för det fortsatta arbetet med att se över Studieförbundets styrdokument enligt bilaga.*
- att i enlighet med förbundsstyrelsens förslag verifiera förbundsstyrelsens mandat att fastställa policydokument gällande för hela Studieförbundet.*
- att bifalla förbundsstyrelsens förslag att som en konsekvens av att-satsen ovan uppdra åt förbundsstyrelsen att anta placeringspolicy som ersätter den nu gällande.*
- att i enlighet med förbundsstyrelsens förslag uppdra till förbundsstyrelsen att arbeta vidare utifrån inriktningen och i de fall så behövs återkomma till förbundsstämman 2021 med förslag till beslut.*

15a.2. Policy för transparens

§ 15a.2

Föredragningar och friformsdiskussioner hölls under lördagen.

Ombud 95, Kjell Johansson, Västerbotten, föredrar motionen och yrkar bifall till motionen och även till de fyra tilläggsyrkande som inkommit efter friformsdebatten.

Ordet fritt

Förbundsstyrelsen och motionären jämkar sig med de tilläggsyrkande som inkommit. Mötesordförande Ellinor Eriksson konstaterar att de fyra förslagen hänger ihop. Vart och ett ställs mot avslag.

Förbundsstämman beslutar

Beslut

- att anta förslaget att utforma ett system för transparens där vi internt över avdelningsgränserna ofta och regelbundet bjuder in varandra och våra medlemsorganisationer till kollegial öppenhet i system och i verksamhetsfrågor i syfte att tillsammans och i samverkan utveckla verksamheten inom Studieförbundet.
- att anta förslaget att uppdraga till förbundsstyrelsen att arbeta fram och besluta om Policy för transparens eller motsvarande dokument med erforderliga konkretiseringar av policyn med begränsningar utifrån gällande lagstiftning såsom exempelvis utlämnande av personuppgifter
- att anta förslaget att den av styrelsen framtagna och antagna policyn kommuniceras till Folkbildningsrådet och andra intressenter i syfte att stärka förtroendet för vårt varumärke.
- att anta förslaget att dokumentet fortsättningsvis behandlas i enlighet med riktlinjerna för styrdokument.

16. Fastställande av Strategiska mål

§ 16

Ombud 2, Stina Lindblad, vice förbundsordförande, föredrar punkten.

Förbundsstämman beslutar

Beslut

- att i enlighet med förbundsstyrelsens förslag godkänna denna rapport som en andra uppföljning och nationell bedömning av målnuppfyllelse av Strategiska mål
- att i enlighet med förbundsstyrelsens förslag lämna de strategiska målen för åren 2016–2021 oförändrade och noterar att nuvarande mål ligger fast.

19. Val av förbundsordförande för två år

§ 19

Valberedningens ordförande Lisbet Lindskog presenterar valberedningens ledamöter. Margareta Barath är inte närvarande. Sabina Lundstedt har valt att avgå. På plats Ragnar Bergstahl och Kenneth Svensson.
Lisbeth Lindskog föredrar valberedningens arbetsordning.

Valberedningen föreslår omval av sittande förbundsordförande Tommy Winberg på 2 år.

Förbundsordförande Tommy Winberg föreslår att valen till förbundsstyrelsen sker efter att punkt 17, Fastställande av ekonomiska riktlinjer samt ekonomisk ram för riksförbundets verksamhet 2020 och 2021, behandlats.

Personvalen skjuts till efter lunch och efter Ekonomipunkten.

Stämmoförhandlingarna bryts för panelsamtal och lunch.

Panelsamtalet hålls på temat "Dags att agera – Agenda 2030, Studieförbundet och medlemsorganisationerna". Moderator är Jonas Fläckerud. I panelen medverkar Karl-Erik Finnman (Koloniträdgårdsförbundet), Alexandra Appelby Hjortswang (Sverok), Lena Wistrand (Studieförbundet Sörmland) och Helena Lundmark (Svenska Naturskyddsföreningen). Programpunkten avtundas med ett summerande samtal mellan Jonas Fläckerud och Gustav Öhrn.

Stämmoförhandlingarna återupptas klockan 13.00.

Mötesordförande Anders Hultman meddelar att förbundsstyrelsen önskar föra till protokollet ett förtydligande gällande § 15c. § 15c
Förtydligande

Förbundsstyrelsen önskar förtydliga att placeringspolicyn endast är obligatorisk för riksförbundet och är att betrakta som ett erbjudande till avdelningarna.

17. Fastställande av ekonomiska riktlinjer samt ekonomisk ram för riksförbundets verksamhet 2020 och 2021 § 17

Föredragningar och friformsdiskussioner hölls under lördagen.

De två yrkanden som inkom efter friformsdebatten har dragits tillbaka.

Mötesordföranden lämnar ordet fritt.

Ombud 62, Samuel Gyllenberg, Östergötland kommenterar arbetsprocessen. Ordet fritt

Ombud 6, Bertil Jonsson, ledamot i förbundsstyrelsen, kommenterar arbetsprocessen.

Förbundsstämman beslutar Beslut

att i enlighet med förbundsstyrelsens förslag fastställa ekonomiska riktlinjer för 2020 och 2021 för Studieförbundet, riksförbundet.

18. Fastställande av ekonomisk ersättning till styrelse, revisorer och valberedning § 18

Valberedningens sammankallande, Lisbet Lindskog, föredrar valberedningens förslag i enlighet med möteshandlingarna. Förslaget är oförändrat.

Förbundsstämman beslutar Beslut

att fastslå valberedningens förslag till ekonomisk ersättning.

14.1 Rapport: Förbundsordförande på halvtid § 14.1

Beslut att godkänna rapporten och lägga denna till protokollet togs under lördagen. Nu behandlas förbundsstyrelsens yrkande, att förbundsstämman inte ska prioritera en deltidssarvodering av förbundsordföranden.

Förbundsstämman beslutar Beslut

att i enlighet med förbundsstyrelsens förslag inte prioritera en deltidssarvodering (halvtid) av förbundsordföranden.

19. Val av förbundsordförande för två år

§ 19

Samman kallande för valberedningen, Lisbet Lindskog, presenterar valberedningens förslag till ordförande, Tommy Winberg. Tommy Winberg presenterar sig kort.

Förbundsstämman beslutar

Beslut

att välja Tommy Winberg till förbundsordförande för två år.

20. Val av vice förbundsordförande för två år

§ 20

Samman kallande för valberedningen, Lisbet Lindskog, presenterar valberedningens förslag till vice ordförande, Stina Lindblad. Stina Lindblad presenterar sig kort.

Förbundsstämman beslutar

Beslut

att välja Stina Lindblad till vice förbundsordförande för två år.

21. Val av nio övriga ledamöter till förbundsstyrelsen för två år

§ 21

Samman kallande för valberedningen, Lisbet Lindskog, presenterar valberedningens förslag till övriga ledamöter till förbundsstyrelsen. De närvarande presenterar sig kort själva.

Tre förslag utöver valberedningens har inkommit.

Ombud 26, Måns Katsler, Svensk live Unga arrangörsnätverket, föreslår att Kaj Sivervik väljs till ledamot i förbundsstyrelsen.

Ombud 73, Kenneth Erskog, Väst, föreslår att Douglas Thisell, ordförande i Studieförbundet Västra Götaland Sydväst väljs till ledamot i förbundsstyrelsen.

Ombud 17, Carolina Moretti, Fältbiologerna, föreslår att Lovisa Roos, Fältbiologerna, väljs till ledamot i förbundsstyrelsen.

Förbundsstämman beslutar

Beslut

*att välja Zlatko Avlagic,
Jakob Beijer,
Andreas Brodin,
Inger Grape Burns,
Bertil Jonsson,
Sandra Runda,
Lovisa Roos,
Douglas Thisell samt
Kaj Sivervik
till övriga ledamöter till förbundsstyrelsen för två år.*

22. Anmälan av val av personalrepresentant och personlig ersättare som adjungeras till förbundsstyrelsen § 22
 Unionen anmäler Hanna Lenholm som personalrepresentant.
 Personlig ersättare meddelas senare.

Förbundsstämman beslutar *Beslut*

att godkänna Unionens anmälan.

23. Val av två revisorer och ersättare för två år § 23
 Föredragning av valberedningens sammankallande, Lisbet Lindskog.

Förbundsstämman beslutar i enlighet med valberedningens förslag *Beslut*

*att till revisorer på två år välja
 Jens Persson, auktoriserad revisor, Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB,
 Sven-Eric Svensson, förtroendevald revisor,*

*att till suppleant på två år välja
 Angelica Stöpp, suppleant till auktoriserad revisor, Öhrlings
 PricewaterhouseCoopers AB, samt
 Bengt Sundström, suppleant till förtroendevald revisor.*

24. Val av fem ledamöter i valberedning för två år, varav en sammankallande § 24
 Annika Andersson föredrar Kommittén för val av valberednings förslag.

Förbundsstämman beslutar i enlighet med kommitténs förslag *Beslut*

att välja Lisbet Lindskog som sammankallande för valberedningen i två år.

*att välja Kenneth Svensson,
 Margareta Barath,
 Kjell Johansson, samt
 Petra Malmgren
 som ledamöter i valberedningen för två år.*

25. Justering av personval § 25

Förbundsstämman beslutar *Omedelbar justering*

att omedelbart justera samtliga personval enligt punkterna 19–24.

26. Ordet är fritt § 26
 Mötesordförande Ellinor Eriksson ger praktiskt information.

Ombud 92, Anders Hedlund, Mitt, redogör för förenings- och medlemsutskottets arbete under året. Uppdraget har varit att ge förslag för att förbättra samarbetet med medlemsorganisationerna, med demokratiutredningen som grund.

Ordet fritt

Ombud 81, Douglas Thisell, Väst, nyvald förbundsstyrelseledamot, tackar för förtroendet.

Presidiet tackar för förtroendet och överlämnar klubban till förbundsordföranden.

Förbundsordförande Tommy Winberg avtackar med en gåva, först presidiet, därefter avgående valberedning och avgående ur förbundsstyrelsen: Petra Malmgren, Linnea Kant, Tore Hjorth och Kent-Ove Hvass. Petra Malmgren tilldelas förbundets förtjänsttecken i guld efter 12 år i förbundsstyrelsen (invald 2007).

27. Förbundsstämman avslutas

§ 27

Förbundsordförande Tommy Winberg konstaterar efter denna förbundsstämma att Studieförbundet är en organisation som inte väljer konfrontation, utan väljer dialog. En organisation med ett enda mål, att föra Studieförbundet vidare, och utvecklas.

Förbundsordförande Tommy Winberg tackar för en väl genomförd förbundsstämma och förklarar med detta Studieförbundets förbundsstämma 2019 avslutad.

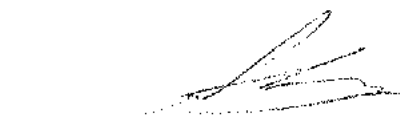
Avslutande

Stämmoförhandlingarna avslutas klockan 14.00.

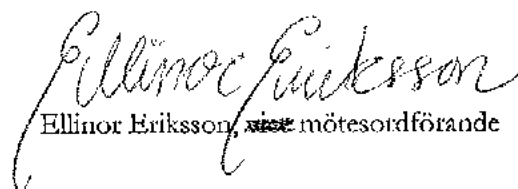
Vid protokollet

Annika Stigmark

Justeras

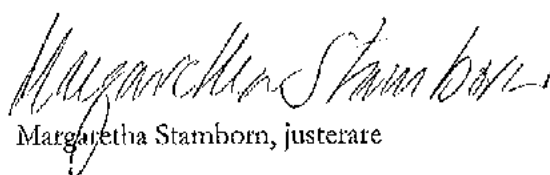
Anders Hultman, mötesordförande

Ellinor Eriksson, ~~vice~~ mötesordförande

Mats Mårtensson, justerare

Margaretha Stamborn, justerare

